Nowe - Druk

[illegible]

~~przepisany~~

(Do kollacji!

lub skolacjonowane)

[illegible]!

Karel Duch

Bonbóny

do Kiesla v Zr. D.

předmyšlené!

~~[illegible]~~: ([illegible])

~~[illegible]~~

Do [illegible] ~~[illegible]~~

IV [illegible]

[illegible] ([illegible])

([illegible])

(1)

4

Do podstaw dla stwierdzenia „anormalności" erotyki Szwarcowskiej, wystarczy dobry opis upojenia miłosnego ([illegible]!), podobnie „Zwyrodnienie" Nordaua i obraz wyjęty z pióra głośnego [illegible], w którym można było przeczytać, że właściwie wszystkie geniusze, z wyjątkiem mnie samego, co zdarzają się „[illegible] poezji", patologicznym, tak — dekadencji (jak [illegible] Szwarc jest [illegible] dekadentów) [illegible] „[illegible] poezja" [illegible] poezją. Czy to nie same, dziś [illegible] [illegible] poezją. Dla mego [illegible] świata [illegible] jest jednak [illegible] nic [illegible] [illegible] bez [illegible] — i [illegible] [illegible] [illegible]... Nie należy [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] nic [illegible], który [illegible]. Wyjawianie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nie [illegible] ale [illegible]; [illegible]. [illegible] [illegible] argumentami paradoksalnymi [illegible], że jeśli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] jak [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] — dla idealistów! Nie z [illegible] [illegible] dla Szwarcowskiego [illegible] patologicznym lub dekadencji (dziś [illegible] zapatrywaniami że [illegible]) [illegible] „[illegible]" [illegible][+] jest [illegible] [illegible] plotka. Stan [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] najzupełniej [illegible] [illegible], który ani [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ani [illegible] [illegible], a [illegible]

(Do [illegible] [illegible])

+) Listy ogłoszone w r. 1902 w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

22

1.

%. gr za straconego [illegible];
– (bajdka to [illegible] powieściowi ale-
[illegible]) [illegible]
nazwała się przyjacielowi Mickiewicza
tak bardzo przez autosugestyę... Na [illegible] „[illegible]”
„przewidując” zatem żadnej wagi która
niemożna. Z drugiej zaś strony prawdopodobnie
[illegible] naszkodzywowana się [illegible]
wszystkie [illegible] [illegible] religijnych
Słowackiego w związku z jego mistycyzmem bodaj.
Wszakże (chorągiew bodaj) [illegible] wyznać trzeba
czytając że duch wszystko nad ciałem może,
a nawet tak dzielnie
nie chce zaczyn[illegible]
cej coś podobnego, aby nie poddawał się złemu
niższemu duchowi ciała.” Przestanie
„[illegible] więc „wewnętrzne” dowody
dla owej hypotezy, [illegible] argumenty
[illegible] nie [illegible] i przez
sam poemat – a te są żadne. Chyba
że stanowczy [illegible] stanowisko
[illegible] że wszystko co Słowacki, który
ponad [illegible] [illegible] –
własnej (jego [illegible]), (mniej) spostrzegło literata
przepisana, jest albo zwyczajnie albo pijane.
O duchu [illegible] „który w [illegible] się
prowincjonalne [illegible]” – z p. Słowackim i
Towiańskim chyba jednak (za wiele) nie [illegible].
A teraz druga podobna kwestya,
[illegible] [illegible] na (interesujące) odkrycie.”
Polega ono na [illegible] że Słowacki [illegible]
tak zwany „[illegible] [illegible].”

X Op. 26 (1) (99.2)

Obraz ducha epoki

(Jeśli przedstawicielem, [illegible] zwinięte się

zapoznany od tego, który propaguje

zasadę odrzucania kryteriów. Określenia

jakie [illegible] [illegible] się: [illegible]

[illegible] [illegible] mistycyzmem, upadek, zdziecinnienie,

niezrozumiałość, wiara w [illegible], [illegible]

[illegible], maniactwo, wyczerpanie, [illegible]

[illegible], etc. etc. Z tych określeń [illegible]

jedne są [illegible] niepoważne, jak np. o [illegible],

którego niema ani śladu i ani jednego nawet

[illegible], drugie — względne. [illegible] [illegible] [illegible]

się jego funkcja.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] tej epoki

będzie [illegible] o [illegible] [illegible] z którego się

[illegible]. A [illegible] [illegible] [illegible] obiektywne [illegible] się [illegible]

Dla mnie jest [illegible] [illegible] [illegible] najwyższym

wykwitem [illegible] [illegible], jest objawem upadku. Dla innych

[illegible] [illegible] [illegible] polemika. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible]

wszystkich określeń, które za podstawę

[illegible] [illegible] fakty. [illegible] [illegible] [illegible] mają

[illegible] faktów [illegible] i o [illegible]

[illegible] [illegible]. Przedewszystkiem o [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] najpierw

[illegible] całej nowej niedocenionych za

bajek, i oczyścić teren dla zrozumienia

[illegible] [illegible] przeglądu tego co przedstawić.

Ze wszystkiemi [illegible] [illegible]

niepodobna. [illegible] do [illegible] [illegible] [illegible]

ciągle odwracała. [illegible] będzie wykazać [illegible] [illegible] [illegible]

niektórych przykładach ich [illegible] [illegible]

przedstawiania. Na [illegible] [illegible] [illegible] charakter i sposób

temat i [illegible] na [illegible] 4 [illegible] — teorja sztuki

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] by dla [illegible] w [illegible] w literaturze

Chyba że [illegible] p. [illegible]) znalazł lepszego przykładu (z [illegible]

analizy jak ten [illegible] z [illegible] p. [illegible] w Schulzu.

× Szp.– (2)

„…Słowacki, odtrącony od Mickiewicza [illegible] braci, „ze swoje krzyżem, jak się to [illegible] wyrazić [illegible]; zakładał nową religię ‚ducha'; religię filozoficzną, której on sam stawał się środkiem [illegible] całego przesłania [illegible], a która byłaby dalszym [illegible] Towianizmu, z tą różnicą, że [illegible] „drugim Chrystusem" [illegible] Towiański, a teraz Słowacki. [illegible], że jako „[illegible] wielki". [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] do [illegible] [illegible] przed laty [illegible]. [illegible] zamiast [illegible] za [illegible] Bożego, za „[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] namaszczenie [illegible] do [illegible] [illegible] Bożego, [illegible] [illegible]. Jak to nazwać? [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible]!"

[illegible] [illegible] dwa razy w [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] jego [illegible]: 164, 170, 185, 186… [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ aby [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jako biograf Słowackiego [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] charakterystyczny [illegible]

X Dysp. …
(3)

się plotki, której prawdy jest samo ~~przewidział ten a ten~~ „przewidział ten a ten". Jest to tym charakterystyczniejsze, że autor biografii Leverkühna (!) ~~o tym miejscu~~, wypowiada się w duchu dramatu. Właściwie o tej najważniejszej przemianie życia swego bohatera nie może znaleźć nic do powiedzenia od siebie! Ale to cytowanie naboczne [illegible] dopiero przez sposób w jaki jest dokonane. Dla tych, którzy wiedzą, że ich [illegible] należy się [illegible] na Zeitblomowskiego [illegible] przez [illegible] tylko podający ~~[illegible]~~ [illegible] uwagi oddalających od siebie stronnic. To drugie „się plotki": [illegible] podaje się (niejasne) ~~wymieniane~~ z całości; [illegible] sama przedstawione, przy czym nie można być [illegible] na jednym [illegible]. Wszystko ~~Zeitblomowskie~~ (…) ~~[illegible]~~ Zeitblomowskie zachowań się na tym „andere Seite" [illegible].

„Ale to wszystko drobne [illegible], ale prawdziwy [illegible] charakterystyczny do losów Leverkühna. Jest ich cztery: 1. Stworzył zabawne religijne [illegible] — 2. Stworzył wyobrażenie [illegible] — 3. Stworzył na się za „[illegible]" Tomasza [illegible] — 4. Stworzył „[illegible]".

Twierdzenie jakoby nie opiera się na [illegible] przyczynach danych [illegible] wyssane. Przypominam się [illegible] z tylko [illegible] które dały Dostojewskiego [illegible] dramat, ~~[illegible]~~ powiedzieć sobie „man nimmt's nicht so genau", [illegible]

Dop... (?)

(przede) wszystkim matematyka, tylko
„w estrad literaturoznawstwie". (W tym miejscu
nie [illegible] języka naukowców, ale
zwyczajny sposób wyrażania się [illegible]
w której mowy). Ale przede – może! Poniekąd
jakieś na [illegible] moje [illegible] mnie
[illegible] w idei [illegible] Karola
Ducha, a w dalszym czasie całkiem wygląd,
bo jak wyjaśniałem, i co najmniejszej
wątpliwości dla mnie jest tylko naukowego
[illegible] (z [illegible] dla [illegible] przed.!)
[illegible] w idei, gdy nie
[illegible] [illegible] i w [illegible]
[illegible] [illegible] Ducha przedtem,
[illegible] [illegible], z [illegible] od [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] „[illegible]" [illegible] [illegible] nie
[illegible]. Forma [illegible] do przedstawienia
[illegible] [illegible] całość. [illegible] – [illegible]
[illegible]. [illegible] dla [illegible]
[illegible]. Matematykami byliśmy... [illegible]
jakie algebraiczne [illegible] [illegible] „[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]..." [illegible] o [illegible]
i [illegible] jest „[illegible]" tylko. [illegible]
[illegible] w postaci [illegible]
prawie [illegible] poeta sama „[illegible]". [illegible] [illegible]
[illegible] w [illegible] [illegible] przedstawić, jak
tylko o tyle o ile wspomnieć [illegible]
[illegible] jako [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] w [illegible]
w [illegible] z [illegible] dialogu, oraz w [illegible] [illegible]
[illegible] w [illegible] [illegible]. Zapomniałem [illegible]
[illegible] przy jakiejś dalszej naradzie. Ale [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]...

Zdarzenie drugie. Rzecz szczególna że dla [illegible]
że [illegible] [illegible] się za [illegible] Bożego,
„[illegible]", p. dl. [illegible] [illegible] [illegible], „[illegible]
nie z [illegible] przed [illegible] [illegible] ale [illegible]
a drugi z [illegible]. A jeżeli tak, to [illegible]
[illegible] „[illegible]" [illegible] [illegible]
„[illegible] [illegible]" [illegible], a [illegible]
Jest to jednak [illegible] [illegible] [illegible].

× Dyspo...

(5)

sposób „zbierania dowodów" jakim posługuje się placówka. Treść wykładu, który podaje [illegible] dla [illegible] w [illegible] jest następująca: „Zub. Marka, 1882 z dnia 10 grudnia nr. 441. A dam tobie — [illegible] z sarkazmem, bladej wdowy, która na swym ramieniu podtrzymuje całą następującą [illegible], a [illegible] [illegible] jest starszym [illegible], i [illegible] na [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] w [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Andrzeja."

+ (18)

Towiańszczyzna! Plotka [illegible] się [illegible] [illegible] interpolacja. Nie mając dowodu na fakt, przyjmę [illegible] [illegible] niewątpliwy od którego się, [illegible] dowodzi wyłącznie, posądzić w wyznawców [illegible]! (Słowacki [illegible] [illegible] logiczny i przyjemny, ale w pewnym [illegible] [illegible], bo to dla wyznawców jeszcze [illegible] najwyższy wyrażony). Słowacki miał się za „drugiego Chrystusa". Na to niemniej przystaje [illegible] cały [illegible] Słowacki [illegible] [illegible] [illegible]. Chrystus postawiony jest w ramie Słowackiej tak wysoko, że to nawet drugie jej logicznym [illegible] systemem. Rola jego w tym systemie [illegible] niedość [illegible] [illegible] jest być wzorem, [illegible] który [illegible] [illegible] jako [illegible] dla duchów Słowa. – No – ale Słowackiego [illegible] analogiczną z cudną Towiańskiego [illegible] u Towiańskiego „jak wiadomo" miał się za drugiego Chrystusa. Widzimy tu dwa błędy: jeden błąd [illegible] (?!) bo [illegible] tej analogii [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], drugi – błąd Towiański miał się za drugiego Chrystusa. T. zn. [illegible] u Towiańskiego [illegible] [illegible] [illegible] Chrystusa tak [illegible] [illegible] jest [illegible] [illegible] apokaliptyczny, [illegible] [illegible] jeszcze [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Czego by w Towiańskim niemniej [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Towiańskiego [illegible] [illegible] [illegible]

+9. Przyzwyczajenie czwarte. [illegible] znamy Dz.p. ... (7)

już [illegible] nazwana bajka [illegible] plotki; bajka w naszym [illegible] co do [illegible] języ. Zdaniem [illegible] że [illegible] obiegła wszystkie [illegible] jest [illegible] — vox populi vox dei — [illegible] języka na express. Z jednego zrobić dwa, [illegible] do bagatela. Ośmielić się [illegible] ma jeden [illegible] dwa [illegible] zawsze [illegible] będzie! [illegible]. Ale dwa od jednego większe już o 100 procent. Trzy od dwóch już tylko o 50. Jeśli można z jednego zrobić dwa, dlaczego by z dwóch niemożna zrobić trzy, [illegible] z [illegible] ! [illegible] — [illegible] Stworzyciela z [illegible] „[illegible]" — [illegible] — a przy [illegible] Boga. [illegible], trzeba być [illegible] „[illegible]" [illegible] „[illegible]" p. dl. [illegible] — [illegible] nie [illegible] że Stworzyciel. P. dl. [illegible] za Boga" ale [illegible] [illegible]. [illegible] „[illegible]" [illegible]! [illegible] „[illegible]" [illegible] „[illegible]" — [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible]? U [illegible] zawsze [illegible] nie [illegible] się — [illegible], [illegible] Święty Pan Bóg? Czy [illegible] na [illegible] i [illegible] się [illegible]?

[illegible] potrzeba?

— W [illegible] się biografii psychologiczne [illegible]?..

— [illegible] opinii o literaturze. [illegible] za przykład, gdyż do [illegible] nadaje się najlepiej [illegible], w której wszystko [illegible] widać!

+ Dop... (8)

Na dalszą zaś metę jednak „przystosowujące" kształcenie i „na dalszy ciąg" logiczne [illegible] wszystkie (tężenie) partie ~~[illegible]~~ które doprowadzają do ~~tego~~ takiego samego ~~[illegible]~~ rezultatu. ~~[illegible]~~ Charakterystyczne jest wszystkim zupełna niezdolność podniesienia się ponad poziom bezpośredniej codzienności, niezdolność do intuicji, stanu natchnienia, stanu zachwyconego zapomnienia się w obliczu wielkich zagadek bytu. Natchnienie jest dla nich chorobą, chorobą genialną, ba. Dlaczegóżby nie przyjść zaraz dalej? Jest to zaledwie. „Nauka" (!) wyprowadziła ~~[illegible]~~ (Lombroso) Lombroso i „Nordau" „system chorobliwego" geniusza. V Gdzie [illegible] jest [illegible] w [illegible] tego sam Nordau w [illegible], „[illegible] wyrwana" — [illegible] że taki [illegible] [illegible] nie [illegible], czy jest „normalnym", co z tego? Gdyby wszystko [illegible] zginęło. Ale co ~~[illegible]~~ [illegible] bez ognia [illegible] ziemi! A doprowadzić [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] — [illegible] jedyne — że ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ jest jakiś sens [illegible]...

V(Lub. n. p. — — — —

IV 17.

a.

b.

(I.)

od 32

IV

1, 2, 5

30)

Dla przepisującego!

Nie tak gęsto pisać jak poprzednio! (Leninek nr. 3!) — Przypiski +) dopuszczać (bez zaznaczania ich na marginesie na dole strony). — Paginować ołówkiem osobno — od 1.

Gr. str. 3 J.

VF

Stwór w ciągu dziejów swoich, wraz ze [illegible] swego stwarzania swego przeżywającego ograniczenia; budując w nim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stając się [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tajemnicze [illegible] [illegible] nowe twory, one [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], a nie [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible], ale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ +) Te [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] +) [illegible] [illegible] [illegible] —

+) [illegible] Wyprawy

— IV. —

Poznaliśmy myśli pierwotne, zasadnicze ogólną myślową [illegible] przemiany. Czy od razu budowy przyjdzie nam przejść do szczegółów architektonicznych? Tak wypadałoby z praktyki malarza rzemieślnika. Co więcej, stanowiących na [illegible] stanowiska mieć, bylibyśmy rozpocząć od tych szczegółów zacząć. Nie tak jednak ze stanowiska sztuki. W naturze wszystkiem jest wrażenie; wszystka sztuka ma za zadanie odtworzyć żywotność wrażeń. Że jednak nie tkwi ona wyłącznie, ani nawet pierwotnie w myślowej treści. Francuzy dzieła sztuki dawnej, oprócz materyału myślowego, element drugi jeszcze, nastrojowy, ten który znajduje swój wyraz w środkach przedstawienia. O tych więc środkach mówić nam teraz przyjdzie.

I to jest logiczny porządek obserwacyi. Ogólna koncepcya myślowa to pierwsza zasadnicza budowy, której uzgadniamy się w jej ogólnym układzie zewnętrznym. Stojąc przed wielką katedrą widzimy najpierw ten kształt, tę zasadniczą myśl architektoniczną, która oznacza się w wieży lub zaokrągla w kopułę, skupia w sobie lub rozpina w bocznej przestrzeni. Wejdźmy do wnętrza, a same oko nasze ogarnia jakichkolwiek szczegółów, wiedzie nas [illegible] dalej do zamknięcia. Nie widzimy odosobnionych filarów, odczuwamy przewagę głębokiego sklepienia, jest kolumn w górę,

mořské kapky, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
od [illegible] [illegible], [illegible] jediný [illegible]
[illegible]...

— 1. —

Materyałem elementarnym poetyckiej sztuki jest słowo. Słowo jest przedewszystkiem symbolem pojęć. Pojęcia same w sobie nie mają wartości uczuciowej. Takie nawet słowa jak krew, miłość, nigdy w naszym doznaniu [illegible] pewnych wartości uczuciowych nie wywołują. Wskazują jak serce [illegible] a szpiż na których podstawie żywe oglądają, wydają głosy, nie wydają dźwięków. Jak dzwon wydaje dźwięk gdy uderzenie serca wstrząśnie się, że fala wprawiająca w wibracyę cząstki spiżu, i serce słów musi w organie wywołać, tak drgają naraz, budząc drżenie w niej [illegible] [illegible]. Z tych jedne natychmiast poczęły kiedyś dla nas [illegible] zabarwienia i w [illegible] uczucia przymioty [illegible]. Zbudzone — odmieniają swoje barwy — każde odmienne, każde dopełnieniem. Inne [illegible] — w zbliżeniu ku sobie dopiero w barw nabierają; z elementów składają się całości, z nowych [illegible]. Wykwitłe symbole [illegible] [illegible] szybkości. Jeszcze [illegible], [illegible].

Tak do przyjścia treści słów drogą pośrednią nabiera uczuciowej wartości, przez powiązanie asocyacyj przyjemnych; poeta tę asocyację idej musi zaprojektować, sugerować ją. Składniki twórczej sztuki materyałem — słowa, symbole pojęć, [illegible] z zewnątrz, ale z wewnątrz. Jeśli dla tej sztuki obojętnym jest dźwięk, jako dźwięk [illegible], przychodzą treści obrazy nasi sztuka [illegible] wrażenia słuchowe, — [illegible] [illegible] celem tylko wrażenia [illegible] — jako pisana litera; [illegible] emocyj wcale [illegible], nawet [illegible] nie pośredniczy.

Vv drugą naraz

33

Żadnym przez sztukę wszystkich rzeczy [illegible] niezwykłością, jak ciemne przeczucie, i dopiero na drugi naszej świadomości. Wszystkie barwy do obrazów, które malujemy, wszystkie zarysy konturów, które rzeźbi w słowach, pochodzą z nas samych. Jeśli nie drzemią w nas wyobrażenia, ~~[illegible]~~ idące wrażeń, które ona chce pobudzić, drzemiące się wrażenie. W sztuce nic się nie odpowie, – albo też często odrzuci zgrzytów, stworzy po stronie, niezrozumiane ~~[illegible]~~ obraz; niedojrzałe przez przeczuć – symboliści. Racjonalistyczne przypomnienia ~~[illegible]~~ przejdzie przez daleko dalszej stan się nieznośne. ~~[illegible]~~ Przyzwyczajony przyjemny tylko jak raz w obrazek jest ciekawy i nie dowiemy się nic.

A w nas tkwią „w długiej ciemnej komórce się ~~[illegible]~~ [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible], jak drugi w [illegible]." Do ~~[illegible]~~ wyjaśnienia się w sobie trzeba wielu dni ciekawy ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible], których mogą nastąpić. Trzeba mieć nadto ~~[illegible]~~ [illegible], które [illegible] ten ~~[illegible]~~ [illegible] w [illegible] wystawia, dalsze [illegible], niezrozumiane [illegible]. Jest to – „dar Boży." Jednakże dar ten może być [illegible] i [illegible]. Przeczucia [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ poddaje się i [illegible] ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ odległe, [illegible], [illegible]" [illegible] ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ jest [illegible] ewolucji, ~~[illegible] od [illegible]~~ ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ ~~[illegible]~~ w której najsubtelniejsza i [illegible] [illegible] – i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ewolucji [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! (+)

|| Jednym z najważniejszych, najznamienitszych ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ narzędzi ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]

[Left margin notes: [illegible] F]

[Right margin note, written sideways: [illegible] (+) [illegible]]

F
zob.
[illegible] 30

istotna przesłanka dla tworzenia idei jest porównanie. Wyłącznie w ewolucji tego przedporównawczego [illegible] porównanie w najprostszej formie ma za cel objaśnienie rzeczy nieznanej przez znaną. Dla prawie ten cel pozaumysłowy ma małe znaczenie. Stopniowo [illegible] uzupełnienia [illegible] typu rzeczy opisywanej, w której on rzeczy uwagi lub nie wystarcza jako główny, a to zestawienie z rzeczą nieznaną [illegible] uzyskaniem, w którym ten wzajemny typ jest szczególnie wyraźny, porównanie przechodzi w [illegible] na nie. Ten typ otrzymał nazwę porównania wyższego, typ, który nazwała [illegible] comparativus. Otóż [illegible] comparativus, to ogólny ulega charakterystycznej [illegible] ewolucji, odzwierciedla w sobie ewolucję [illegible] pojęć. [illegible] typu pewnego [illegible] porównanie [illegible] staje się zmniejszeniem tego, że [illegible] w [illegible] nieznanym.

Otóż oczywiście, jak to wiadomo, jeżeli [illegible] porównaniu [illegible] jest uobrazowaniem [illegible] nadanie [illegible] nadrzędnej, [illegible] porównanie bez tego [illegible] uzupełnia jej [illegible] treść analogii w stosunku [illegible] stosowana [illegible] w pojęciu [illegible] analogii [illegible] rzeczywistej [illegible] zachowuje fantazja twórcza, konstruktywna.

~~W dalszym compositionis Spostrzeżenia~~ [illegible]

~~się~~ te dwa przepisy nie, dlatego całe
podobne, ale dlatego właśnie je uprawiano;
~~całego~~ jeden ma być zakonserwowany
barwy drugiego. Z czasem wreszcie ~~W dalszym~~ jako
kodeksu compositionis ~~tak~~ zostaje
~~wówczas~~ tylko wówczas ta barwa, ta
następuje; - lecz odtąd wszędzie w [illegible]
uczucia. ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ Ogólne przyjmowania
prowadzone do ~~[illegible]~~ [illegible] następnie
~~[illegible]~~ [illegible] w [illegible]
~~[illegible]~~

[illegible] jego [illegible]
[illegible] znaczenia dla [illegible]
[illegible]
[illegible], następujących [illegible]
~~[illegible]~~ sama w sobie [illegible] obraz, Ale
[illegible], który jako [illegible]
[illegible]
[illegible] dla [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible] w sobie [illegible]
[illegible]; ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ jakoby cała cała
~~[illegible]~~ jakoby [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] ornamentu. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
[illegible], ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

36.

[illegible]

Roman — [illegible]

Wtedy potrzeba niezbędna aby w czytelniku obraz [illegible] nigdy do porównania (będzie drugi nastrój) przekładał umiejętny [illegible] drgający [illegible] przyjść jego uwzględnienia.

// .... I także na tym drukowaniu opracowanie

„Jak zegar, kiedy na północy stanie"

[illegible]

Gor - dza - ły - czterej ... [illegible] bez końca, że [illegible] coraz bliżej tej cyfry mistycznej dwunastej, [illegible] faktu [illegible] jedna [illegible] co nastąpi. To nasza jedna tajemnica, co stoimy w niej, drżąc [illegible] pulsów, czując w którym [illegible] nam że [illegible] (niespodziewanie [illegible]) [illegible] i [illegible] jak [illegible] A [illegible] niewiadomy, [illegible] [illegible] w [illegible] władza [illegible] wyraz [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] palce na [illegible] [illegible]!

Wybrałem przykład bardzo prosty, dla okazania jak porównanie [illegible] normalne, że tak powiem „przyrodzone" - [illegible] [illegible] [illegible]

V Kazymalistycznej analizie [illegible] [illegible] [illegible] punkt porównawczy [illegible] w [illegible] „[illegible]", [illegible] porównania [illegible] [illegible] przekazane [illegible] [illegible] [illegible]. Ale czy [illegible] [illegible] do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] porównania? Czy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dla nas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bije?

zamierzone przeżywane, jeśli [illegible]
wszystkie [illegible] odległe, [illegible] zaczęła a nie
tego [illegible] czasowości ma niespodziewanie
ale naturalne podobne, że jeśli to sam
jest we właściwej mocy [illegible]
[illegible]. Dla [illegible] jeśli [illegible]

|| Adamowi [illegible] przykład
dalekie charakterystyczniejszy, [illegible]
[illegible] pomimo wszystkiego jeśli tak
subtelny, jak owa [illegible] z [illegible]
w raju Mahometa, po
której tylko [illegible] duszy taki lekkości jak
[illegible] bez [illegible] [illegible]
mogą.

Ślepy [illegible] [illegible] w podobnie.
W duszy jego [illegible] dać ciemny
jako noc co go otacza. Wyobraźnia jego
nie zna barwy i światła, dusz jego „mieni
się kolorami natury", „wszystko [illegible]"
i ciemności", „Jasnego między on nie [illegible]
duszy" – między [illegible] [illegible]!"
W tej [illegible] [illegible] duchowej
tylko [illegible]

myśli [illegible] wspomnień [illegible], [illegible] ciemne
jakieś stromne duszy [illegible], [illegible] obrazki [illegible]
Ciemność, martwota, bezbarwność, [illegible]
W dzień, niespodziewanie, przystępnie nam jedna
barw i światła, [illegible]
Na ciemny [illegible] jego myśli „bujnego słońce."
Mój jeden tylko – a ja ciemny [illegible]
[illegible] kolorami
[illegible] jeśli [illegible]
[illegible] jeśli duszy [illegible],
I [illegible] na którym [illegible].
„Chwileczka jedna, i [illegible]
Ciemność i [illegible], ta chwileczka jedyna

38

Przyszedłem z nieba [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible] – [illegible]
Jak się [illegible] w oczach jakie [illegible]
[illegible] [illegible] z [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] się [illegible]
poddanych [illegible] subtelnego [illegible] [illegible]
analizie [illegible] nas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] chwile
[illegible] [illegible] [illegible] chwilki"
[illegible] [illegible] dla określenia dla
oddania wrażenia owej "chwilki" więcej
niż [illegible] [illegible], [illegible] i
[illegible]. Dla [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] jak to nie jest zrozumiałem
jak może [illegible] "chwilka" być "pod
[illegible] odstępu [illegible], [illegible] "chwilka" i [illegible]
[illegible] materialnych. [illegible] [illegible]
comparationis? – [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] się [illegible],
ale [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] na [illegible] [illegible]
[illegible] wiele [illegible] [illegible] i ogólne
znaczenie [illegible].
Ogromna [illegible] "chwilka" z "[illegible],
[illegible]" "[illegible]" z "[illegible]" [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]
że do [illegible] "chwilki" [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] się [illegible] [illegible] materialne,
[illegible] [illegible] że [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] że [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z
[illegible] [illegible] odstępu nam, [illegible]
[illegible] [illegible] się [illegible] że [illegible].
[illegible] jest "chwilka" [illegible] [illegible], i że [illegible]
[illegible] do [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] się [illegible] [illegible]. Ale

~~przedtem jest w nim coś niezwykłego. Oto owe pierwsze ogniwa porównania, ściśle, następujące dopiero po drugim; oba wiążą dopiero potem w następujących, i oba w związku z przedstawieniem; tylko następujące [illegible] jest [illegible], a całość owe obrazy [illegible] drugie ogniwo [illegible] razem [illegible] napowód, [illegible] w [illegible] następującej —~~

A dusza, który jak sprawiedliwy leży;
Rozwija jak kwiat — na świat coraz szerszy."

— Dla racjonalisty starej szkoły strofa ta przedstawia się (niewątpliwie) jako [illegible]. ~~[illegible]~~

Pomijając [illegible] zarzut, który można zrobić dwom pierwszym wierszom (w szczególności jednej chorałka się zaległa), wydawać się on następujący: gdzie jest tertium comparationis między „chorałką" a „gwiazdą" albo „świecą"? — jak można rozumnie uczynić dwuch porównań! gwiazdy i świecy, (porównania w dodatku) niemających z sobą nic wspólnego? — jak może „chorałka" wyginać światłem z piór? — jak może przez wyginanie światła z piór otwierać dusza jak kwiat? Wszystkie te zarzuty — którą rzecz — zupełnie racjonalne — są zupełnie głupie! (Wiele można [illegible] racjonalistów [illegible]) — Chodzi bowiem o to, co między porównaniami chcą wyrazić, co niejednorodne, a z jakiem skutkiem to uczynią. To o ich wartości rozstrzyga.

Więc niespodzianość i zbliżenie [illegible] pełnej światła wizji [illegible]

poddany jest wyobraźnią

(D)

zaczepiona [illegible] dzieciom. W ciemności zupełnie zapalona [illegible] świeca, oślepione, oślepione oczy [illegible]. — Wyznanie obrazu głębiny, ma dwa zupełnie [illegible] cele. „Przydano z nieba jakby głębiną..." Jest to symbol pokoju. [illegible] Każdy który wychodzi z [illegible] i zatrzyma się na nim, widzi głębinę [illegible]. Dopiero w następnym wierszu [illegible] [illegible]. Można więc [illegible] nie [illegible], ale tych obrazy [illegible] zawsze ognisko porównania: „[illegible], [illegible], silna." — „Na [illegible] ziemi [illegible] wachlarz z [illegible]" wyrazistej [illegible] obraz głębiny [illegible] (Nawiasem mówiąc, [illegible] porównanie metaforyczne, gdzie „chwila" zostaje [illegible] [illegible] wachlarz [illegible].) Podobnie z głębin [illegible] się [illegible] wachlarz ognia i [illegible], [illegible] barw: [illegible] co się zaczyna, [illegible] [illegible] jest [illegible] dalekie, [illegible] to jest [illegible], bo [illegible] [illegible] się barwami [illegible] się głębia. [illegible], [illegible] nawet [illegible] jego [illegible]

W którym zawsze „wyłania" sugestię wybitnie, nieprzejrzystości. Dla tego wiele jego rzeczy jest na miejscu; jest (chwilka się zaczyna), a porównanie ze [illegible] tylko [illegible] [illegible] wyobrażenia konkretnego.

[illegible], głębia blada i barwy [illegible] [illegible]:

[illegible]

Bo dla nas najbardziej wrażliwi, w którym jest jakiś [illegible], coś z [illegible] i [illegible].

[illegible]

Odczuwany w sobie jako ponury, „upiorności”, zaciekły, ciemny duch

ślepego [illegible] pod czarem [illegible] rozkwita – czarne [illegible]!... Porównanie więcej budzi w nas asocjacje dalsze niżby z literalnego jego odczytania wynikało; jest nie tylko barwne, ale [illegible] ruch i głos, gęstsze poszlaki z domeny naszej wyobraźni, – rzeczy, które w [illegible] nie bezpośrednio [illegible] nie podawanych; które z siłą bezpośrednio [illegible] najdoskonalszy podkład wszystkiego, ale dając [illegible] porównanie na pewne dale odległe. Tylko [illegible] zbliżamy; [illegible] comparationis [illegible] w sferze urzeczywistnień. Tylko [illegible] do [illegible] daje [illegible]; dla nas [illegible] jest [illegible] bogactwo [illegible] niedościgłego blasku, do [illegible] porównanie swój cel przystępny: urzeczywistnia i przyrodni niesłuchane przez znane. – Ale [illegible] asocjacje odległe, że nastroje subtelne, [illegible] obrazów do porównania [illegible], obrazów z którego [illegible] nie [illegible] [illegible] ma być wyobrażenie nasze [illegible] podane, ale zostawia tylko ten jeden [illegible] w zespole [illegible] akord 17 – [illegible] tertium comparationis pada [illegible] w sferę [illegible] że nie [illegible] urzeczywistnień, ale, w [illegible] zestawieniu [illegible] przebrnięcia [illegible] przez [illegible]: to wszystko [illegible] porównaniami [illegible] w [illegible] broni i [illegible] wszystkich [illegible] i [illegible].

Podobnej ewolucji jak porównanie ulega metafora.

Podczas gdy porównanie

12

upodobnienia, metaforowa (szeroko) identyfikacje.) W charakterze wręcz tego środka poetyckiego leży wielka pokusa, do niego przyczynia się i jego zawiłość. ~~Zawiłość ta [illegible]~~ [illegible] mnie ~~[illegible]~~ niedaleko nadto do wielkiej znaczenie, że umożliwia zbyt zmienne i barwne gry asocjacji – gdyby nie ona wołałoby graniczyć uwiedziona granice zastosowania metafory. √ Ale [illegible]

√ ~~[illegible]~~ W metaforycznym skrócie za wiele jest ognisk wyobraźni, wyobraźni, za wiele trzeba się domyślać, dlatego do zwykłej mowy ~~[illegible]~~ „przeniesienia" weszła, bardzo często metafory, które są niedostrzegalne i banalne. Ale im śmielej poezja korzysta z wyobraźni, im częściej umożliwia ~~[illegible]~~ wymaga od czytelnika, tym śmielej też używa skrótów metaforycznych, przyjmując nawet stąd, co dla niej... Ona wymaga nieraz, że poznawalna identyfikacja jest jej wyższą, dostępnym wyrazem jej twórczości, która ~~[illegible]~~ w dalszej ~~[illegible]~~ (wyrażenia przenośnie) w sposób odleglejszy.

// Jak porównanie przechodzi w formę metaforyczną, tego klasyczny przykład stanowi strofa „Chochoła" w jednym miejscu wyraźnie do gołębicy – w drugim upodobniona z nią – i potem już tylko identyfikacja: gołębica, orzeł i wszystko; ~~[illegible]~~ metaforyczna forma z pióra przyjmuje porównanie i jest samym wyrazem licencji poetyckiej. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Ale tak (jednak) zmetaforyzowany porównania [illegible] opiera się o zasięg ~~[illegible]~~

Autor jest wodzirejem i przyczynia się w niewiadomym stopniu do rozwoju charakteru sposobu obrazowania. [illegible] w jakim [illegible] zadanie się one właściwego

Aż na blechach uderzają pioruny
Krzyżmi złotymi błyskając ślicznymi
Każdy, malarska niebo – w złotych obręczach
Najpóźniej, po pas cała w jasnej tęczach.

Obraz ten jest arcydziełem poezji i wyrazu. Jest ~~[illegible]~~

40.

pozornie ~~[illegible]~~ niżby przyjęło
(ile tu emocjonalności w tych utworach
wierszach! Identyfikacja metaforyczna
nabiera obrazowaniem siłę ~~i [illegible]~~
i plastykę, której nie wystarczyłyby
żadne ~~porównania~~ [illegible], a zwłaszcza metaforyczne, równej
siłę tej poezji.

× × ×

— Określenia: barwność, obrazowość,
subtelność, malarskość, ~~[illegible]~~
przedstawiane wyrażają precyzji i plastyczności
[illegible] — istotny zwrot — epitet ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible], [illegible], — który
przylgnął do Słowackiego, mimo iż w ogóle przecież
ten pomnik, że ~~[illegible]~~ w plastyce
~~[illegible]~~ wielkiemu rzeźbiarzowi
[illegible]; Mickiewiczowi, on nie
[illegible]. On nie był malarzem
dosłownym. Mickiewicza nazywa (C. Norwid) J. Chr.
~~[illegible]~~ [illegible] jego poezji [illegible],
[illegible], [illegible] wszystkie
[illegible], przy [illegible] z
[illegible], który w [illegible]
poezji [illegible] (que [illegible] vers doit
une chose envolée..), to wszystko
myśli i [illegible] na ~~[illegible]~~ ogromne
[illegible] plastyczne Słowackiego i na
jego ~~[illegible]~~ [illegible] poezje
~~[illegible]~~ [illegible].
Takiej precyzji przykładem jest
[illegible] przytoczony obraz
[illegible], który [illegible]
w pamięci każdego, kto go raz [illegible]
w [illegible]. [illegible] przykład drugi
[illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible]. ~~[illegible]~~

Była w Słowiańskiej [illegible] ostawiona
[illegible] nazwana — [illegible] góra.
Skały mają [illegible] — na [illegible]
[illegible] — w [illegible] [illegible], jak [illegible].
Na niej [illegible] i [illegible] [illegible]
[illegible] w [illegible] — i w [illegible] [illegible]!..

44.

Mieszczą się tu wprawdzie jedno porównanie (jak chmura) i dwie metafory (brukowcami [illegible] pióra), ale charakter ich jest wcale niekomplikowany, są przytem [illegible] zwięzłe, a [illegible] niezmiernie trafne. Zapewne wiersz [illegible] całkiem „Pióro" a o wiele plastyczniej niż „zapowie" metafora: „brukowce zamilkną", nam przed oczyma charakter [illegible] brukowe, które mają zamilkną gałęzie [illegible] odpowiednie – wnet [illegible], a [illegible] zamilkną" [illegible] ciężkim [illegible] „brukowe" [illegible], a nie [illegible], lekkim [illegible] plastycznym [illegible] tego [illegible]. Ten ciężar aż w [illegible] chmur [illegible], jakby tam [illegible] przestronniejszy tajemnicze, [illegible] chmury, ma w sobie jakąś olbrzymiość, jakąś czarnoksięską [illegible] góry.

Obrazowanie [illegible] na plastykę [illegible] nie [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].
– Jednakże [illegible] Pana Tadeusza [illegible] na [illegible] plastycznego obrazowania [illegible] w pewnej [illegible] i [illegible] się

Uwznioślenie ta i tam mamy [illegible] do wyniesienia z ziemi całkiem oderwana. Koncepcja ta polega na przyjęciu plastycznie realizmem. Realizm Pana Tadeusza odzwierciedla naturę; obrazy Konrada Ducha mają charakter wizyj. [illegible]

To jednak nie jest sprzeczne z [illegible] i zadaniem [illegible]. i więc [illegible] i wyrazistości nierealny, miększą, odrealną. Sam kontrast od poprzedniego tła wyrywa je; niekiedy staje się [illegible] jakby [illegible] całe w gwiazdach słońcach" [illegible]

[illegible] w swoich świetlanych [illegible], i od [illegible] jednej [illegible] w „tęczach" – i od [illegible] „tęczy w promieniach"; – „w drugiej" [illegible] oblany [illegible] a [illegible] [illegible] promieniami z nim zamieni najprzedniejszy [illegible] nie zazdrość [illegible] – od [illegible] „[illegible]

całe [illegible] w [illegible]" ~~[illegible]~~ stoją
przed naszym [illegible] wzrokiem. Niechby
~~[illegible]~~ one zjawy ~~[illegible]~~ [illegible] z [illegible] zdaleka
i przeczują, że ~~[illegible]~~ zdaje się [illegible] o naj-
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ myśl ~~[illegible]~~
cofa się [illegible] [illegible] przed ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] ich [illegible]. A zawsze
się [illegible] od [illegible] w [illegible];
jak ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] we mgle
zdaje się [illegible] [illegible] [illegible], jak milczący
~~[illegible] na [illegible] [illegible] [illegible]~~;
gdy ~~[illegible]~~ „[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]", [illegible] się
zdaje [illegible] od [illegible]."

~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible], i [illegible]
[illegible] z [illegible] [illegible] do [illegible] na zawsze
~~[illegible]~~ [illegible] ślad [illegible]. [illegible]
[illegible] czas [illegible], [illegible] [illegible] na
[illegible] [illegible] zawsze jednako!
[illegible] ~~[illegible] [illegible] od [illegible] [illegible]~~", jak
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]... [illegible] w
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ na [illegible]; ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. ~~[illegible] [illegible]~~
[illegible] [illegible] [illegible]!" — [illegible] biały [illegible]
w [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. — A potem
[illegible] [illegible], ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~, ~~[illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~, ~~[illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ na [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]", ~~nad wodą~~, [illegible] pod [illegible]
[illegible], ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~, z [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]" ~~na [illegible]~~ [illegible]
~~[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] na [illegible] [illegible]~~

To zbliżenie jednak, (zamiast zwrotu od twórczej przemiany), uderza obrazem całej realistyczny, który nie mniej i ze względu na całe traktowanie.
Stapiając się z tłem z jednego punktu można na nie patrzeć, jak na owe mary, co z boku widziane, „a gdy spojrzysz naprzeciw, zniekształcone." Postacie [illegible] tracą, mimo swej kolosalności i filozofii, owe wrażenie, że niewiele [illegible]. Przypomina się w [illegible] przeciwko o Lilli Wenedzie, że jest „jedną z tych architektonicznych marek podtrzymujących gzymsy, marek, których czoła wysilone, ale których ręce, piersi i ciało w liściach ornamentu przepada." Są to niby kariatydy o rysach z olbrzymim ornamentem, z olbrzymią siłą wyrazu, ale spodem stracone w liściach, tonące w kolumnie, która ma architektoniczne w budowie znaczenie, [illegible] z ornamentem z liścia i kwiecia, z którego same, jak kwiat, się wynurzają. Mają one jakiś architektoniczny i ornamentalny; są stylizowane. || Stylizowanie wszelkie zawiera w sobie dwa momenty: raz uproszczenia, drugi raz przekształcenia. ||
Uproszczenie okazuje się w tem, że wszystkie zostają pewne tylko rysy na których szczególnie zależy, które stanowią w sobie charakter obrazu. [illegible] ma nie tylko stylizowany charakter, a przekształcenie ta forma przedstawienia [illegible] z twórczej przemiany, która opiera się na [illegible] anamnetycznej. Czasem [illegible] wszystkie [illegible] tylko [illegible] jeden [illegible]", a w nim lecz [illegible] albo tylko, czasem [illegible] z przeczuciem [illegible] tylko

„Dwoje stoi [illegible] po [illegible]
a w środku stoi wielka dama nasza". To [illegible] widziany [illegible],
a [illegible] [illegible] bezładnej [illegible]
wszystko [illegible] przez [illegible]", a [illegible]
zamiast [illegible] z taką [illegible], że
nie miał każdy [illegible] słowa „[illegible]", [illegible]
żelazny" [illegible], [illegible] zarysowały
[illegible] na [illegible] i [illegible]
[illegible] przeznaczenie. [illegible] „[illegible]
[illegible] — [illegible] na [illegible] [illegible]
na [illegible] [illegible] — A [illegible]
[illegible]."

[illegible] stojąca na dachu [illegible]
[illegible], ale [illegible]
[illegible], a [illegible]
[illegible] przed [illegible]
złote [illegible], [illegible]
i [illegible] na [illegible] złote [illegible] w [illegible]
[illegible] ją na dnie" [illegible]

[illegible] „[illegible]
[illegible] amnezji [illegible]
w jednym [illegible] — streścić się
[illegible] oto [illegible]
„[illegible] amnezja [illegible]

W [illegible], przez [illegible] stronę, widziany ciemny [illegible] widziany już nawet [illegible] gradem [illegible] po zbroi." Ten [illegible] jest [illegible] kształt, który ma do [illegible] przemawia, bo jest do [illegible] natury, który [illegible] podziw [illegible] niż [illegible] w jednym [illegible] dniu.

Lecznica w [illegible]

stylizowaniu przez skrócenie, (przez wyspuklenie pewnych cech typów, szczególnie w Kr.-Duchu) nadaje rzeczy i charakterów ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~Rys [illegible] (nie ten sam [illegible])~~ to one jednak nie tylko ~~[illegible]~~ się, znamiennej się dźwięcznej; owa dążność do kształtowania obrazów ~~[illegible]~~ , który mógłby [illegible] jednem słowem, jeśli określeniem, [illegible]. Niektóre cała jego twórczość [illegible] na [illegible], ale przypominające on [illegible] dążności [illegible], zdolności do [illegible] [illegible] za każdy [illegible] postulat estetyczny. W [illegible] [illegible] okazuje się że [illegible] mu niezbędne podstawy [illegible] sugestyi. „Źle [illegible] [illegible], że [illegible] [illegible] zaczyna pokazać mu [illegible] przed [illegible], że [illegible] o [illegible] a [illegible] tylko [illegible]; [illegible] że [illegible] tylko [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]..." x) W [illegible] [illegible] „[illegible] [illegible]" [illegible] [illegible], [illegible] przez ~~lat~~ [illegible] [illegible]..., [illegible] się [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]... Kiedy [illegible] przez [illegible] [illegible] Bolesława Śmiałego [illegible] w [illegible] [illegible] zaczęła [illegible] ~~[illegible]~~ w [illegible] [illegible] [illegible] ~~się [illegible]~~ dla niej [illegible]: „[illegible] [illegible]."

„On tam był natenczas wielkiego rapsodu,
Który w królach najjaśniejszych znakach
Wie i [illegible] gdy na świat [illegible]
To je przed ludźmi jednem słowem zjawia".

~~[illegible]~~ Ta [illegible] zdolność, do „wielkich rapsodów" znamienną i [illegible]!
Ta zdolność [illegible] (kształtowania) [illegible] i nadaje

(+) (Gdzie? czy przypadkiem Lalka?)

V [illegible] do [illegible] „T.J.J." [illegible] r. 1902.

50 [illegible] charakter nastrojowości [illegible].
Nastrój nie poddaje się przez realistyczne
przedstawienie obrazu ~~[illegible]~~ ściśle ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ które wszystkie jego ~~[illegible]~~,
[margin: ściśle] wyszukania; dla wywołania nastroju trzeba odmienić
szczegóły rzeczywistości, trzeba wydobyć drugą rzecz.
Albo – jeśli kto woli tak to ~~[illegible]~~ ~~wyrazić~~
przez – trzeba go na dzieło ~~[illegible]~~ przez
zadanie wprost przedstawienia pobawić jego
właściwej indywidualności, która musiałaby się
zlać z indywidualnością naszą. Jego dokonać
można w dwojaki sposób. Albo przez ~~[illegible]~~
przestylizowanie (w ornamentalnem znaczeniu tego słowa)
polegające na skróceniu, uproszczeniu, wydobyciu tym rozstrzygającego o nastrojowej
wartości obrazu, albo przez obmyślenie
go tak dobrze pojęcia nawet wydaje
jeśli się odmieni ~~[illegible]~~ ona [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ dobrze ~~[illegible]~~
wybrała – ~~[illegible]~~ – nasza [illegible]
przedstawia rzeczy", [illegible] identyfikuje
ona się z nastrojowością, oślepia
swoją błyszczącą [illegible] siłą [illegible]
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible]
przy [illegible], ~~[illegible]~~ coś przez [illegible]
z [illegible] do [illegible] [illegible],
[illegible], bezwzględne [illegible]
choć [illegible]! (w [illegible]) jeśli na dobre [illegible]
wspaniałe, jak świątynie [illegible])
działanie sugestywne na czytelnika [illegible]
się ten prawie do hypnozy [illegible]
przez zmęczenie ~~[illegible]~~ nerwowe; nieuważna [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. A [illegible] [illegible]
drugi, że [illegible] – tak [illegible] – [illegible]
na [illegible], [illegible] nagle, [illegible] na [illegible]
[illegible], [illegible] w [illegible]... [illegible]
[illegible] że na [illegible], [illegible]
w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[margin notes:]
V [illegible] drugą [illegible]
V [illegible] [illegible] albo [illegible],
V Żadnej na swojem miejscu ale tak dzikie, [illegible]; – czasem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]), i tak [illegible]

przeszłości! Któż czuła wyczuwała [illegible] wypowiedziana tematy, a czyste uprawy, wyniosłości na przekształcanie „[illegible]", [illegible] dzięki przekształceniu się [illegible] w [illegible]. — [illegible] mówi się w [illegible] w [illegible] Słowackiego z [illegible], [illegible]!

Więc nie lękając się [illegible] do kaplicy
Której dziś klamka dotknę, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
Wylatującym [illegible] na ścianie
Zakładu, [illegible], co [illegible] pamiętam
W sennie, jakoby w nieskończonym ogniu
Odrzuca ~~[illegible]~~, [illegible], [illegible]!

Taki jeden drobny, jeden ~~[illegible]~~ brzmienie, jeden obraz wielki mający ~~[illegible]~~ [illegible] niezwykłości ~~[illegible]~~ nadzwyczajnych zbliżeń, [illegible] przesilań z podziemia [illegible], [illegible] i [illegible] paradoksalnych kontrastów, a zawsze słów! słów! słów! na miliony słów.

Ale powracam do przerwanego wątku. Paradoksalność więc że obrazy Słowackiego ~~[illegible]~~ mają w sobie cechy tego co w ornamentyce nazywamy stylizowaniem, zasadniczo odmienne od z jednej strony, wynikające że ich do [illegible] w stylizowaniu [illegible] ich ~~[illegible]~~ naprężone, spełnione. Stylizowanie jednak większe napina, ono dalej przekształca. U Słowackiego każden obraz przekształcony jest przez nastrój, który go zabarwia, ~~albo~~ zagłębia, którego on jest zarazem i narzędziem. Widzimy tu więc o realistycznej objektywności; wszystko jest subjektywne.

U Mickiewicza [illegible] za Ossiana

[illegible]

[illegible]

52. // ... Uderzenie obuchem w głowę wywołuje w oczach mnóstwo błyskających świateł. Podobnie działa jasne, niespodziewane, silne słowo. Ujawnia nam plastyczny obraz, który [illegible] naraz przed oczyma jeden raz. [illegible]

[Przypisy,] Zwięzłość, nagłość, niespodziewaność wyrażenia zwiększa plastyczne wykonanie, wywołuje [illegible]

[ostrość] plastyczność obrazu. Błyskawica [illegible] wrażenie wielopiętrowej [illegible] niespodzianie [illegible] [illegible] [illegible] „Kiedy przyjdzie prawda, jak piorun jasny, podzieli wszystkie dachy błyskawicowe złotem, to [illegible] ze sobą [illegible] się

[łuny] [illegible]". Jeśli [illegible]

[illegible] dowodzi [illegible] w [illegible] wywołane

są obrazy zaznaczone się wyobraźni z niespodziewaną plastyką, [illegible] że

[w [illegible] raczej] [illegible] całą tę plastykę wydobywa sama wyobraźnia

[[illegible]] słowa-błyskawicę. Zdaje się, że taka najlepsze uderzenia pewnej i [illegible] [illegible] wszystkich [illegible] [illegible], które w [illegible] oka [illegible] linie i [illegible] [illegible] [illegible]. Wymaga to współdziałania wyobraźni czytelnika, ale też [illegible] tę wyobraźnię [illegible] opanowuje, [illegible]

[one] przypominają [illegible] sugestie, kiedy wymaga [illegible] w stanie napięcia. [illegible] aby [illegible] natężenie trzeba wyobraźnię opanować aby ją opanować, [illegible] ze [illegible], [illegible] w [illegible] w stanie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i najlepiej [illegible] [illegible] [illegible]. To [illegible] jeśli [illegible], jest to [illegible] [illegible]

niedomówienie, ale niedomówienie do [illegible] ale podświadomego [illegible] kondensacji, wydobywa "kształtu najpiękniejsze znaki!" – podnosi niejako wszystkie wrażenia momentalności chwili, która w ten sposób lepiej zestawia się z [illegible] całością.

Zestrojenie – postawienie [illegible] całości. Nowe dzieło ukazywany jest w niezrównany sposób w tonie; owe wrażenie doskonale skoncentrowanej budowy. Najczęściej kształtów momentalnymi rysami wydobyty ze świata tego rozpaczliwego [illegible], sposobami [illegible] postawę. Realizm [illegible] doskonałowania w stosunku do stylowego podkreślenia; że są stylizowane; [illegible] – oraz przez wspomnienie, po których [illegible] postawienia [illegible] całości.

Po dzisiaj [illegible] odbiegają one od realizmu i przez [illegible]

Bo że są stylizowane tak [illegible] znaczeniu przechodzą [illegible] życia. Niemniej [illegible] wyżej realnego codzienności [illegible] nie jest to ani kopią [illegible] ani [illegible] żadną; [illegible] opartym na fundamencie [illegible] że wszystko dla ducha i przez ducha stworzone jest, a nie dla cielesnego [illegible]; nazywa kształtów realizacji

V [illegible] [illegible]

przekształca duch wedle swojej potrzeby. One są wyrazem ducha doskonalszym niż codzienna, [illegible] ciało. Istnieją dla wyrażenia tego ducha, a których on [illegible] jako wyraz siebie niemożliwy do [illegible] on na [illegible] łożnie, w ogniach cały „piórami pawiemi gore na głowie, na ohniowej [illegible]" (r. III. p. 3. st. 15), lub znajdujące [illegible] w odwiecznej naturze,

(r. I. p. 2. st. 24)

w myśli, w dziejach, we wiedzy, w [illegible] tych znaków, przedewszystkiem o Królu Duchu, prócz tego kształtów najplastyczniejsze znaki" które się [illegible] objawiają: „Krzyża kształty [illegible] w dłoni [illegible]" (r. IV. p. 2. st. 407), — r. V. p. 1. st. 25), — [illegible] ohniowy [illegible] koralowem [illegible] na głowie, symbolem [illegible] (r. III. p. 1. st. 20), [illegible] ślad [illegible] swej [illegible] w pierwszej [illegible] (r. V. p. 4. st. 10). [illegible] [illegible] chodzi o [illegible] jakim on jest, ale jakim [illegible] go w barwie [illegible], które go duch [illegible] w nim [illegible].

— Jest to [illegible] płodnemi [illegible] wyglądami, [illegible] formy osobowej [illegible], ale [illegible] być [illegible] [illegible], że ukazuje nam [illegible] [illegible] jakoś przez [illegible] ludzi, którzy [illegible] pod [illegible] wrażeniem. [illegible] [illegible] tak jak oni w dziejach, więc już w barwie [illegible] [illegible] charakterystycznych wypadkach, [illegible] [illegible] powstaje, których fantazja [illegible] stworzy [illegible] albo dawny legendy. Od [illegible] jak [illegible] wyraz [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible]:

V (przekaz [illegible] w poprzednich [illegible])

Na świecie w [illegible]. [illegible]
W przedziwnych [illegible] [illegible]
Jak meteor gdy się [illegible] w [illegible] [illegible]
W których [illegible] [illegible] [illegible].

Gdy samym darem wszystkimy dawnych łask, czuję
przez przyjemność natchnieniu, kiedy przed
jej wspaniałomyślnością lud klęka:

„Wiekom dziś chorągwią kłoniem jak kapłani
I wszystko miłem w darach zasłonięte
Ty darze, jak lampy domyślny i wszelkiej."

A oto znowu majestat królewski Bolesława
[illegible] jak w najwspanialszej
przepiękne chwale nam pokazać,
(z [illegible] wszystkich)
z miłością pokorną „upadać nam każe", [illegible] itd.

Padnę... i królla cześć do łaski [illegible].
A potem — Boże wszystkich dam w zasłoniętych
Wszystkich, przy ogniskach, przenajświętszych
[illegible] dumny może w łaskach tych
Boże, jak długo [illegible] i [illegible].
Może dziś jeszcze są [illegible]
O łowu duchu, o [illegible]
O darach, w których sam Bóg się [illegible],
Może jutro — w progu [illegible]...
Może jutro — w [illegible] Polska
By przy [illegible]
[illegible], i wszystkim przyniesie
O dalekim królu [illegible] — odnowiciel!

Te [illegible] dziewiczej [illegible]...
nie [illegible] w najwspanialszym [illegible]
majestatu? Czy [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pokazać, [illegible]
Obok [illegible] wszystkich [illegible]" „królu!" 12)

56. [illegible]

my kapłanami! [illegible] majestatu,

Ten staje się [illegible]

[illegible]

[illegible] w [illegible] Polskim [illegible]

[illegible] na [illegible]

[illegible] napisać [illegible]

[illegible]

[illegible] najwyższy

[illegible]

w [illegible], i [illegible]

wyrazić [illegible], [illegible] ten obraz

[illegible] najwyższa [illegible], aby go

– w [illegible] piórami stała legendą

wypadkowy – [illegible] –

że najwyższe [illegible] [illegible]

w legendzie [illegible]! –

× × ×

[illegible] nie dał [illegible] słowa"

seg. Obraz: II"

(b.)

(Nr. 1 – 17).

Karel Dush

[illegible]

[illegible]

IV ([illegible])

[illegible]

([illegible])

– 3. –

Pierwsze wrażenie, które na czytelnika wywiera teorii [illegible] streścić się da w trzech słowach:

~~Wszystkie te rzeczy, z którymi zapoznajemy się, [illegible] z teorją Einsteina, zostaje pod przemożnem, bezpośrednim wrażeniem, zapytać, jakie [illegible] się [illegible] najistotniejsze niezrozumiałości; niejasność, wyraz jakiejś niezwykłej wielkości, i wyraz ogromnej, [illegible], powagi.~~

Naturą i ~~objektywną~~ podstawą ~~tych wrażeń~~ zajmiemy się teraz.

Co do pierwszego jednak z wymienionych wyżej zarzutów „niejasności", należy najpierw ~~[illegible]~~ zapytać, czy rzeczywiście ma on objektywne, w samem dziele leżące podstawy? Czy niezrozumiałość nie jest raczej niezrozumieniem, ~~czy~~ którego powód tkwi w czytelniku a nie w ~~[illegible]~~ dziele? Wszakże jest najjaśniej napisana książka o [illegible] niezrozumiała dla tego, kto nie zna elementów matematyki? ~~[illegible] jest [illegible]~~. I niewątpliwie, teorja [illegible] ~~[illegible] jest~~ ~~zapoznanie~~ w [illegible] [illegible] przeszkody [illegible] i tak [illegible] od tych [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ na [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ że bez zapoznania się [illegible] nie jest ale przyzwyczajeniem [illegible] [illegible], [illegible] się [illegible] nam [illegible], że [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] nam [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] niejasności trzeba przypisać na karb ~~[illegible]~~ nieprzygotowania czytelnika. Ale jeśli [illegible] co [illegible] z [illegible] ~~niejasności~~ [illegible] [illegible] [illegible] obecność, niezrozumiałość, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. ~~[illegible]~~ dla [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] z jego objektywnej ~~wzrastającej niejasności~~; nie wynikające jednak z [illegible] – [illegible] – ale [illegible].

~~[illegible] nie [illegible]~~

Miejscami [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] niejasności [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] i [illegible].

2.

... pewne coś rzeczywistego, obiektywnego z owego wrażenia niejasności? Czy zostaje coś z tego wrażenia pewne — i gdy obecnie się dokładnie [illegible] z natury niejasnej poety i [illegible] przytem na właściwe [illegible] struktury przedmiotu jako owej wrażliwości? // Na te pytania niemożna odpowiedzieć ponieważ tak tak nie! //

Jeżeli te powody niezrozumiałości zatem wydobywamy do których nie może być mowy o niejasności takiej jak ją oceniał Skarżyński, (a co pewne zawsze po upływie tylu lat i wyrobieniu się z jednej strony wrażliwości na subtelne struktury przedmiotu, z drugiej po wybraniu pełnym [illegible] wysiłków mistycznych [illegible] (a także tekstu [illegible] poezji) za dużo mówiąc zdaje się bóle Tarnowskiego); — niema mowy o tem aby czytelnik mówił [illegible] poety: „[illegible] sposób [illegible] do wszystko?!" Ale czy prawdę [illegible]

Jeśli słuchając gawędy oświetlamy chociaż niektóre izby, że izba będzie ciemna; V Jeśli słońcem oświetlimy wszystko, jasność mogą się z oddaleniem i w [illegible] przestrzeni niektóre nawet za słuchacza gawędy. V „Melancholia jedna jest z nich, dążące [illegible]!" mówi poeta; [illegible]

V Wina to świecki gawędy a nie izby.

V Czy wina to słońca, czy przestrzeni?...

Charakteryzując niejasności [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ że są [illegible] (tych w ... [illegible])

3. // Co do ~~Niejasności~~ ~~Od~~ niejasności (~~[illegible]~~ [illegible]) ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ z niedomagania ~~[illegible]~~ środków, [illegible] [illegible] ~~nie jest~~

całkiem wolny. Rzecz charakterystyczna: spotykamy

się z ~~nimi~~ głównie wyjątkowo [illegible] z dawniejszej

redakcji (jak np. w przekształconym przez [illegible] ~~wstępie~~

do rozprawy o [illegible]), podczas gdy w rozprawie, której ostatnia

ostatecznej redakcji ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~. W ostatniej pracy [illegible] przeszła doskonałą

formą ~~Za~~ samym sobą i gdzie ostatnie przejrzał [illegible]

okiem, tam ta forma prawie bez wyjątku odpowiada

myśli doskonale. W takiej mierze przeto [illegible]

słowo nie jest wytłumaczeniem. Takich niezrozumiałych

ustępów nie można brać za normę [illegible]. Ale one

rzucają światło na sposób tworzenia, prowadzą nas

zapewne ~~[illegible]~~ do warsztatu. Z tego względu przeprowadzenie

studyów nad wszystkiemi wyjątkami będziemy [illegible]

potem, mogłoby być bardzo interesującym. Z tych które

zostały wybrane można poznać [illegible] jak rzadko

ten wyprowadzić wniosek, że ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ ulepszanie,

[illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ [illegible] były prawie zawsze

dążnością do większej precyzji, do skrócenia i ~~do~~

~~[illegible]~~ zwrotu do pamięci. Niejasności występują

~~[illegible]~~ głównie tam, gdzie zaangażowany

osobiście, gdzie myśl wybiega mu ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

~~od góry~~ [illegible] z góry [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]. Przecie inne myśli [illegible]

[illegible] // Sama forma [illegible] ma [illegible]

[illegible] że [illegible] wywołuje nowe [illegible],

może ta doskonale [illegible] na [illegible]

ta forma ~~[illegible]~~ [illegible] na występowanie [illegible]

niespodziane [illegible] myśli; jest ona [illegible], na

[illegible] na [illegible] [illegible] [illegible]

Tam ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] zabarwienia, [illegible] fantazji,

~~[illegible]~~ doskonale forma [illegible] odpowiada [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ~~[illegible]~~ [illegible]

na [illegible] całkiem inny [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] na [illegible] [illegible]. [illegible]

wolności, tutaj precyzji! Tam [illegible], [illegible]

niespodziane ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], tutaj zamknięta [illegible], że

forma [illegible] [illegible] do ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible]

[illegible] w [illegible] doskonale [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] na [illegible] ([illegible]) charakter [illegible]. Jest to

[Left margin notes:]

~~[illegible]~~

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] niejasności
[illegible] [illegible]
Charakter [illegible]

[illegible] [illegible] na
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

— [illegible] — [illegible]
— [illegible]...

V podążając [illegible]
[illegible] [illegible] ...

[illegible] [illegible] [illegible]

zastosowanie tylko jako do [illegible] sama forma [illegible] tak wybornie odpowiada celom. Ale ten drugi cel [illegible] wymaga [illegible] niż pierwszy. x)

x) [illegible] czytał [illegible] wymowa [illegible] Kordula [illegible] jak szybko poznawać świata — bo.. [illegible] jego wola [illegible] i [illegible] „zamarzniony" [illegible]!... [illegible] niezawodnie zawsze [illegible] wyskoczy, [illegible] jego intellektu jest [illegible]...

(do przepisania!)

I w śladach tego [illegible], oprócz [illegible] wyjątkach, widzi jakby walkę z [illegible] za tą samą formą pierwiastkiem Bentkowskiego, [illegible] w zapędzie [illegible] z drugi; [illegible] epizodach. Epizody takie, „modne prądy" [illegible] epicznej; [illegible] całkiem inny mają charakter niż w Bentkowskim. Wypełniają je [illegible] refleksje i [illegible] pewnych [illegible] naukę! [illegible] ten [illegible] jest i ta [illegible] przemaga; o ile zaś [illegible] z [illegible] jest [illegible] i to ile że epizody opracowane są [illegible] — to same w sobie [illegible]. Kordula [illegible] epopei! Jednakże te „modne prądy" (prowadzą się jakoby [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], który [illegible]. [illegible] pewnych [illegible], [illegible] — podczas gdy [illegible] — [illegible] przykładu [illegible]! [illegible], [illegible] zawsze [illegible] do jest [illegible], [illegible] do [illegible] na ogół „[illegible]" [illegible] „pierwszych [illegible]" [illegible] świeży, z których [illegible] z [illegible] do [illegible] należy, [illegible] pierwszego [illegible] 24–27. [illegible]!

5.

gdy sobie uprzytomnimy [illegible] [illegible] tej [illegible]
ten rodzaj, Przypul obrazków Ojczyzny, pozostałych
z dzieciństwa – z młodości – z kochaniem. Jakiż byłby
[illegible] [illegible] dla [illegible], zjawiłeś
nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
Tej, [illegible], cała [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]! [illegible] tego [illegible] [illegible] siłe
[illegible], a [illegible] [illegible] [illegible] refleksyi! x)
– [illegible] „[illegible] punktów":
– [illegible] [illegible], są [illegible] bez zasady
[illegible] w [illegible]. [illegible] [illegible]
to potrzebne, ze względu na [illegible] [illegible]
refleksyjny tego [illegible], a [illegible]
[illegible] wypracowane należycie i [illegible]
[illegible] do należytego wyrazu. A [illegible] gdzie
refleksye są [illegible], są [illegible] i [illegible]
[illegible] na [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. To całkiem co [illegible] jak [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
samopas myśli!!

I ta uwaga powinna [illegible] do
[illegible] [illegible] drugiego [illegible] [illegible]
w Karta Ducha, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] znaczenia [illegible] [illegible] [illegible] się
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] jako [illegible] z [illegible] [illegible]
[illegible], i [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] że [illegible] [illegible]
[illegible] formalnego [illegible] z [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] wymaga. [illegible]
[illegible] w [illegible] [illegible] od [illegible] [illegible]
[illegible] na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
pod [illegible] [illegible] się najpełniej [illegible],
– [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].xx) [illegible] „[illegible]"
[illegible] jest [illegible] [illegible], [illegible] „[illegible]" [illegible]
[illegible]! [illegible] jest [illegible] [illegible] [illegible].

xx) „Milczenie", Rob. Chimera, zeszyt 14, tom V.

x) W [illegible] ([illegible]) są ślady [illegible] z
[illegible] [illegible] przedstawienia [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] że Jakub, [illegible] [illegible]
[illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – na [illegible] [illegible]
z [illegible]. – Też [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] w [illegible], – a jest to [illegible] [illegible] [illegible] do [illegible]
[illegible] z [illegible] (Wyd [illegible]). [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
mają pewne genetyczne [illegible].

Mistyka Słowackiego nie ma w sobie wyrazów nic z [illegible] okultyzmu ani z ideologicznych symbolów formalnych kabały, owszem wszędzie [illegible] do przedmiotowienia przez myśl logiczną; nie gromadzi ona [illegible] umysłowi dla [illegible]; ale w samych zagadnieniach wiecznych, w samym ich ogromie i przestrzeni [illegible] przyczyny [illegible] umysłu. Jest to umysł dalekiej perspektywy. Wszakże objawieniu, o którym mówi [illegible] w Genezis, [illegible] tajemnicę [illegible]. „My jesteśmy [illegible]" [illegible] z [illegible] zachwyceni [illegible], niekiedy [illegible]. A tajemnica tym nie [illegible], owszem, że nawet o niej [illegible] nikomu [illegible] wobec głębi [illegible], wyrazić się daje [illegible]. I anamneza, która [illegible], ale [illegible], [illegible] je jak sen, [illegible] jak [illegible], ale [illegible] w [illegible] przepaście. [illegible] się [illegible] — „jak [illegible]

Na które w [illegible] błyskawica padnie;
Otworzy mosty, pałace i [illegible] —
Potem zgaśnie nad miastem [illegible];
I miasto całe ze [illegible]
[illegible], jak gdyby pod zieloną [illegible],
Stał tylko [illegible] i [illegible]...

Doskonałe zestrojenie treści i formy, właściwe Słowackiemu, doprowadziło [illegible] do ideału. Ta treść [illegible] być [illegible], a dla tej treści forma [illegible] być [illegible]. Zawsze niejasności [illegible] (a dla, tak [illegible] niejasności nie [illegible] z subiektywnych [illegible] w czytelnikach), zdaje się [illegible] małego [illegible] przedziwnego [illegible] formy. [illegible] (tak u [illegible])

7.

stanie się twórczym tak, jak gdyby absolutna jasność byłaby niedościgłym przedmiotem każdego poetyckiego trudu! Jeśli jednak pomimo zrozumienia tego, że elementarna obserwacja powinna by wykazać niejasność tak samo w [illegible] artystycznym jak i w „prawdziwym" świecie. Tylko że zawsze ten niejasne jest tak (artystycznie) cudzym jak u Słowackiego. Gdzie niejasność nie wynika z przedmiotu, tam nabiera samodzielnej jasności i jest marką [illegible]. Od tego zamiłowania niejasne wolno się znakomicie nawet pisane; nie jest ideałem wielkiego Słowackiego; Typowym był Ibsen. W Peer Gyncie na przykład czuje się że niejasność wynika z obrazu całkiem realistycznego [illegible] całkiem realistycznymi ludzie chodzą za zamarłymi całymi [illegible] się dobrze wyraźnie! Po przeczytaniu po wyjściu z gabinetu [illegible] figur. Spodziewamy się przedstawić [illegible] pomacać, czy oni są naprawdę [illegible] może też jeno z wosku... [illegible] czy jasność! Chodzi o to [illegible] nie panopticum! Uczucie [illegible] to nostalgia [illegible] [illegible] „o mętnych [illegible]", przy zastrzeżeniu — [illegible] do [illegible], a [illegible] nasze w zastępstwie [illegible] a dalekie!

— Jeśli teraz przypomnimy to wszystko, co mówiliśmy o [illegible] Słowackiego, o [illegible] [illegible], [illegible] charakterze,

8.

o tych przemianach i metaforach, które
zacierają asocyacye [bardzo] odległe, a dzięki tem
comparationis przenoszą [właśnie całkiem] w sferę uczucia,
o tych uczuciowych wrażeniach słów, które
budzą w duszy poety i przygłuszają często
nader konkretne w treści ale tem silniej bukiety
zaledwie uświadamiane nastroje, – jeśli
przypomnimy sobie te słowa, które
same w sobie dla wielu są ~~niedorzeczne~~, „nie-
jasne," i zestawimy je z ową „niejasnością"
koncepcyi treści, to zrozumiemy wzajemną
zawisłość i zależność tych ~~wszystkich~~ formalnych
~~treściowych~~, wszystkich – twórczych –
zrozumiemy że cały poemat wyrósł,
z jednej przyczyny, i że ten [ostateczny wynik] ~~sposób~~ wytkany jest
nie mógł znaleźć lepszego tematu nad wypowiedzenie
mistyczną koncepcyę Króla-Ducha, nad
mógł [illegible] najwyższej doskonałości, [illegible] niż, w /godnie
To zaś w tym względzie tkwi [illegible] [illegible] [illegible]
dla Słowackiego pole, na którym lot [jego] mógł najśmielej
~~najdoskonalej~~ [illegible]!

Druga, skrajna cecha poematu wynika
ze samej dla przedy [illegible] ~~olbrzymiej~~ wyobraźni
fantazyi koncepcya, ~~poematu~~ niepospolitej
[illegible] nadludzka olbrzymiości, w której
ogranicza [illegible] i ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
człowieka, koncepcya dała ~~[illegible]~~ ~~pozwala na~~
~~oznak [illegible] jaki niebyły [illegible]~~
na zewnątrz wyzwolenia ~~[illegible]~~ [illegible]
pozwalająca na pełny oznak [illegible].
Bohaterowie poematu nadludzkiej mają [illegible]
naturę. [illegible] [illegible] zolbrzymia się
zasady, wyzierają z niej jak [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], niż jak ludzie. Wybuchają się,
~~Nad ślepym Mieszkiem lamentuje~~ [illegible] jak wybuchy wulkanów
(Popiel), przypadają się jak słońce (Bolesław Śmiały),
w [illegible] [illegible]), wśród nich [illegible] [illegible] [illegible] (Ziemowit),
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] jak ~~[illegible]~~ wicher (Ziemowit).
Nad ślepym Mieczysławem lamentuje ojciec,
o nim [illegible], o [illegible] [illegible].

9.

[illegible] [illegible] [illegible] kamień z [illegible] [illegible]
Wtedy, skamieniała myśl — entuzjastów,
[illegible] [illegible] się [illegible] [illegible];
[illegible] — i [illegible] — [illegible] [illegible] —
A [illegible] [illegible] [illegible]
We mnie! [illegible] [illegible] [illegible].

— Myśl tych ludzi zaczyna [illegible] we wszechświecie; poszła kolumny duchów, ~~[illegible]~~ które się [illegible] z [illegible]: — [illegible] [illegible] być, a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible].

~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w tej chwili, ż [illegible] się [illegible] [illegible]: — „gromady duchów [illegible] [illegible]" ([illegible]) [illegible] duchy [illegible] na cmentarzach. Duch [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]. [illegible] z [illegible], które [illegible] przez [illegible] w [illegible] ~~[illegible]~~ granicach [illegible] [illegible] między [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ indywidualnych ~~[illegible]~~, [illegible] ~~[illegible]~~ do [illegible] potęgi; że stają się [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] samego narodu, stając się [illegible] [illegible]: Norwid — Duch, w sobie [illegible] narodowym. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stając się [illegible] [illegible]. Jest to myśl, której nie ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] i zapewne nie [illegible] by się [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na [illegible]. ~~[illegible]~~ [illegible] i on, ale [illegible] [illegible] się [illegible], O [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]!" ~~Norwid Duch [illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] nie [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] się [illegible] jednak w [illegible]. Norwid Duch, Duch-Słowo [illegible] na [illegible] [illegible] symbolem, i w odpowiedni [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Lament ~~[illegible]~~ „[illegible]-[illegible]" Popiela nad [illegible] **10.**

bez Wandy nie jest [illegible]

[illegible] jak [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] nad [illegible] [illegible].

Ale jakże on [illegible] inaczej!

„[illegible] [illegible] – [illegible] – [illegible] na [illegible]

[illegible] – jako [illegible] [illegible] od [illegible],

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] ~~[illegible]~~

[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

– Także [illegible] [illegible] [illegible]

z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible],

„[illegible] [illegible] [illegible]." [illegible]

[illegible] jest do [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] na [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] – z [illegible] [illegible]

[illegible]; [illegible] [illegible] do

[illegible] [illegible] na [illegible]

[illegible]: ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~. ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ~~[illegible] [illegible]~~

[illegible] [illegible] na ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible]:

11.

~~Duchu dzieje się naprawdę – i nie wywoła na niczyje usta uśmiechu. Ma charakter ponurej grozy. Napięcie bowiem ogólne tonu jest tak wysokie że nie wystawia się sprzeczność, matka śmieszności.~~

„Ale po latach... Chciałem mówić więcej,
Wtem się zaczęła kości targanina.
Przez ołowiany kaptur sto tysięcy
Sto iskier – topniał na mnie drut i cyna.
Chciałem zachować dumny kształt książęcy
Lecz tak pękałem się jak w ogniu glina

~~Ali~~ I/ (ciemne) (dobitniejszy przykład)

– ~~A później~~ ... czy czytając strofę, którą teraz przytoczę – ~~uprzytomniliście sobie państwo~~ nie czujemy że poza Słowackiego na tak wąską i zawrotną ścieżkę nad przepaścią śmieszności żaden poeta nigdy się nie odważył – a niewiem czy który przebyłby ją zwycięsko.

Oto Król Duch, jako duch wolny – z ciała wyzuty – zwija się w locie nad ziemią –

— „a już nisko

Uczułem (że) się w czemś zwiniętem płazem,
Że oczom moim ciemno, nogom ślisko,
A do ucieczki ciągną chęci razem.
Wszedłem na jakieś straszne wężowisko,
Gdzie trupie szczątki, drewniane opończe,
Nadeptał mój duch — i przejął się trwogą — —
Czując — że własne kości rozrył nogą.
— — Spłynąłem jako czarna mgła . . . —"[2]

Że tu śmiertelności zaprawdę niema ani śladu, ~~a tajna groza~~ mimo tak ryzykownego pomysłu, dowodem to i miarą napięcia nastroju do jakiego wznosi się ~~ten~~ poemat.

Bo przy mniejszym napięciu wydawałaby się niedorzecznością, niesmaczną śmiesznością!

A dowodzi to jeszcze czego innego. ~~Tu chcę przytoczyć ostatni powód, dla którego utwory Słowackiego mistrzowskiego okresu wydają mi się najdoskonalszemi jego dziełami.~~ Oto nastrój tak wysoki, możliwym jest tylko przy głębokiej, ogromnej powadze.

~~Jest on wyrazem wewnętrznej, duchowej prawdy~~. – Król Duch ma wzniosłą powagę ksiąg świętych. – A nie jest to nastrój wymuszony, sztuczny, artystyczną potrzebą stworzony, ale noli znamiona niemylne prawdy. Tej wewnętrznej prawdy brakowało Słowackiemu w jego dawniejszych obrazach. Był on narzędziem czułem, dającem dźwięk pod palcem wrażeń zewnętrznych, ale wrażenia te trącały lutnię – nie serce. Był on jak harfa eolska dźwięcząca w wietrze, ale wiatr szedł z zewnątrz, był jak źwierciadło, nietylko wyraźnie odbijające obrazy, ale zakarwiające je świetnie, – lecz ~~obrazy były~~ zawsze były tylko zwierciadlanemi. ~~Brakło mu wewnętrznej prawdy i powagi~~. „Kościołem bez Boga" nazwał go Mickiewicz, – „granit rzucić pod tęczę" radził mu Krasiński, – ~~do pawia~~ – nie bez

Uważa [?] [illegible] braków głębi

pełnej racji — jeśli uwzględnimy
tylko pierwsze okresy twórczości
porównuje go Brandes. Słowacki
to czuł niezawodnie. „Tak więc to
los mój, na grobowcach siadać —
I szukać smutków, wiotkich, bladych,
drżących..." — [illegible] w Grobie Agamemnona.
Z natury liryk, pisze same prawie
epiczne i dramatyczne utwory.
Cudzemi bolami musi cierpieć, cudzą
miłością kochać. Pod względem czysto
artystycznym tak doskonały „Ojciec
zadżumionych" — ma pod tą artysty-
czną rozpaczą — pustkę w sercu. Kto
na tę cechę prawdy wewnętrznej ma
wyrobioną czułość — postawi wyżej od
tego utworu Treny Kochanowskiego.
Natrafię pewnie zresztą na
opozycyę, gdy powiem że w mem
odczuciu niema dość głębokiej
wewnętrznej prawdy nawet w Szwaj-

14.

(margin note:) [illegible] mówi o swojej [illegible] w [illegible]. „Jak [illegible] [illegible] [illegible] –
[illegible] [illegible] się [illegible] – [illegible] –
bo jest [illegible] [illegible] przeszłości ale [illegible], [illegible] [illegible] na [illegible], którymi [illegible] śladem [illegible].
Ale [illegible] należy [illegible] [illegible]. W „[illegible] myśli" [illegible] [illegible] [illegible] – i [illegible] go

[illegible] był długo [illegible], ×)

„[illegible] myśli" [illegible] [illegible] [illegible] serca [illegible], [illegible], [illegible]:

Serce jak kryształ w szklanej przegródce
I [illegible] [illegible]. Wszystkie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] na [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible];
I [illegible] się jak [illegible] na [illegible] [illegible],
Ten nie chybiony widok wznosił, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], w myślach, [illegible]
On co [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] i [illegible] [illegible] [illegible],
W [illegible] [illegible] się na [illegible] [illegible]
na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
„[illegible] we mnie [illegible], [illegible] mnie, [illegible] najbliżsi!" [illegible]
[illegible] się w [illegible], jak [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] – bez [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] aby [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible] się w [illegible] – aby [illegible]!
[illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] –
Boże! [illegible] [illegible] serca [illegible] myśl [illegible]!
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] myśl [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]!
A [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]!
Na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

(boxed note:) W „[illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: „Jak [illegible] – do [illegible]" na [illegible] – „I [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]!" [illegible] [illegible] [illegible]

(III. 37)

15.

Klasyczny poemat bólu – ~~Ojca~~ Zadżumionych. – ~~jest wszystkiem... [illegible]~~

~~„W [illegible]"~~ Drugi wszystkiem – klasyczny poemat miłości, „W Szwajcarii", wydaje się być zrośnięty z miłością [illegible] ~~tak~~ [illegible] genetycznie ~~[illegible]~~ [illegible] To jest coś więcej [illegible] niż [illegible] jak [illegible], ale uczucie płynie z oczu, nie z serca. Wyborną interpretację tego (naszego) daje [illegible] w poemacie dramatu [illegible]:

Czy my jesteśmy, ojcze, w jakich stronach
Zaczarowanych?.. [illegible]
[illegible] ja [illegible] – bo [illegible] kocham.
Gdym zakochała się, ojcze, w [illegible],
W [illegible] [illegible], co [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Cóż mówić o innych [illegible]...

[illegible]? Jak tylko [illegible] – [illegible] literackiej. [illegible] nie [illegible] z [illegible] z siebie, [illegible] tylko [illegible], [illegible] czego się [illegible]. [illegible] „[illegible]"; [illegible] – [illegible] za [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]! [illegible] „[illegible]" [illegible] „[illegible]"! [illegible] jest w [illegible] [illegible]. [illegible]! [illegible]

Bo nie jest poemat miłości, tylko jej [illegible]! ~~[illegible]~~ „[illegible]" [illegible] jest [illegible] dla niej [illegible] – [illegible] nie było. (~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] za [illegible] [illegible])

~~Dyk. Myśli / J. T.~~
~~Kordjan, 20: [illegible]...~~
~~[illegible] (Słow. [illegible] 1, str. 209)~~

- ~~[illegible]~~ -

obraz być przystałby, w którym ~~sama siebie~~ narzuca wszelkie formy bezpośredniości stając się przedmiotem ~~samoobserwacji~~, dla której dusza potrzebuje oddalenia od [illegible] dla zyskania perspektywy, daje przede wszystkim myśli!" Wydaje mi się, ~~jest [illegible]~~, że takie ~~[illegible]~~ stany duszy jest [illegible] i [illegible] ~~[illegible]~~ samowolny od [illegible]. Jest to złudzenie ~~[illegible]~~ [illegible] o [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ ale [illegible] w samo stworzenie stanu.

z T. I. str. 364. „On sam . . .

— [illegible]

Taki stan duszy, gdy [illegible] [illegible] dla samoobrony przed bólem, wszelkim bólem [illegible]! W tworzeniu staje się sam poetą; staje się na [illegible] [illegible], na [illegible] [illegible], bez [illegible], bez celu. „[illegible] nie ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] najgłębsze bicie!" [illegible] [illegible] się [illegible] jak [illegible] bicie [illegible], a [illegible] bez [illegible]: „[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]". [illegible] samej nie [illegible], że wie co się daje [illegible] wyrazić, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aby [illegible]; [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] o [illegible] — aby [illegible] ~~[illegible]~~. x

— „[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!
Niech w [illegible] [illegible] jaką myśl wielką zapali...
[illegible]! [illegible] z mego serca [illegible] [illegible];
Daj tylko [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible];
Jedną myśl wielką [illegible], [illegible];
A [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], że [illegible],
Nadawany [illegible] [illegible], [illegible] serca i [illegible],
[illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]!"—

17. Modlitwa młodości była wysłuchana...

— Jest w życiu [illegible] [illegible], [illegible] która stoi na [illegible] między dzieciństwem a młodzieńczością, druga chwila przełomowa, kiedy kończy młodość a zaczyna wiek męski. Na miejsce marzenia czystego młodości, kiedy [illegible] w stosunku do życia, występuje [illegible], z chęcią opanowania [illegible] tego stosunku. Miękka plastyczność duszy, która daje się urabiać wpływom zewnętrznym [illegible] predyspozycje do niezależności; [illegible] występuje mniej [illegible] [illegible], ale [illegible] [illegible]. Uświadomiony [illegible] [illegible] ale w ogóle [illegible] od razu [illegible] [illegible] głębi — [illegible] głębi i pod wpływem [illegible] [illegible] ale [illegible]! [illegible] który nawet [illegible] nie daje [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible], występuje społecznej [illegible] [illegible] [illegible] najgłębszy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Na tym [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] koleją. [illegible] że, które [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

pielęgniarki; naturalnie te, ~~których~~ dla których ów próg jest ~~przejściem w nowe~~ zajściem za progiem codzienności, ~~w [illegible]~~ w towarzystwie „spadłych aniołów". ~~[illegible]~~ ~~[illegible] jest [illegible]~~

~~[illegible]~~ ~~Dla~~ Stanisławskiego epoka przełomowa przypada około roku 1890, bezpośrednio po ~~napisaniu~~ wydaniu Antologii, Ballady i Lilli, w przededniu napisania Bemowskiego. ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ ~~[illegible]~~ Niewiele wystąpienia [illegible] ~~jest~~ ~~[illegible]~~ są to rzeczy niezbyt w ogóle wolne od poprzedników, ale zarazem ~~[illegible]~~ samodzielne, ~~w~~ stosunkowo dojrzałe. Owa samodzielność jest pełnym znamieniem wewnętrznego przełomu. Dowodem jest zmiana temperamentu widoczna ~~[illegible]~~ z listów. ~~[illegible]~~ Pisze poeta matce w lutym 1891 r., że „stał się spokojniejszym, weselszym zarazem", „w wielu rzeczach mniej niecierpliwym". ~~(10 lut. 1891)~~ ~~[illegible]~~ Dlaczego?.. „Gdyby mi trzeba było wytłumaczyć, dlaczego mi lepiej na tym świecie dziś [illegible], nie umiałbym tego uczynić." ~~(1891)~~ „Są takie nieprzebrane nudy i stosunki, w których się [illegible] zdaje ze [illegible] [illegible]!.. Lecz nagle jakiś Bóg nam przyjdzie, [illegible] że wszystko się odmieni, że [illegible] [illegible] [illegible]"... „Mnie tu zawsze [illegible] w systemacie [illegible] pokazało zdrowiu, ale dobrze mi jest, i [illegible] weselej!.." „[illegible] nie (bardzo) dla mnie [illegible] nie [illegible] jestem jak zawsze, dość samotny, [illegible], [illegible], ale za to czuję jakoś, [illegible] mi prawie [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] mnie Bóg nie zapomniał w naturze, i dał mi [illegible] spokojności!"

~~x) Zwraca na to uwagę [illegible] Biegeleisen [illegible] we wstępie do wydania „Pism pośmiertnych"!~~

[illegible]

19 ~~V (1831)~~ „Jeszcze raz powtarzam – ~~[illegible]~~
– że mi teraz na świecie lepiej i [illegible] więcej, a ja nie jestem jak ci [illegible] wszędzie, którzy nigdy [illegible] dobrze nie czują i Bogu nie [illegible] za [illegible]…" [illegible] do [illegible] jakby [illegible] z Grudnia [illegible]" (1833), w którym mówi, że nigdy nie było [illegible]. [illegible] jako przyczyna, [illegible] jako skutek [illegible] stanu jego ducha, [illegible] do p. [illegible], [illegible] siła, [illegible] nad [illegible]. 1), polecona w [illegible]

~~V (1831)~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ [illegible] „[illegible]", ale [illegible] „[illegible]". [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] „[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible].

---

1) [illegible] legendy o [illegible]

A życie towiańczyków [illegible] było ciernistsze w ogóle! ~~[illegible]~~ Ubóstwo w Paryżu, płodzili zawodni; [illegible] konflikty, [illegible] i [illegible] gadaniny, przechodzenia, obnoszenie się [illegible], cały ten [illegible] emigracyjny, z którego [illegible] się było, „[illegible] pełne [illegible]" w [illegible], [illegible] ścieżkę swego [illegible]! [illegible] to [illegible] [illegible] dorzynany [illegible] serca.. Ale – „[illegible] się [illegible], [illegible] [illegible] wszystkimi [illegible] słusznymi, bo [illegible] się [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Każdy [illegible] [illegible] nad [illegible] [illegible], [illegible] się [illegible] [illegible] zachować swoje [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ludzi, [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ ... Jest to i bez [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] się, że [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] najlepszej i [illegible] ...

[illegible] [illegible] nie, cały [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible], stan [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] energii, to [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible]. ~~[illegible]~~ [illegible] „z [illegible] [illegible]", [illegible] [illegible]

— // Dla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]! [illegible] się [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Jamie, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] (w wyjątkiem Mickiewicza) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (Dawny [illegible]) [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" ~~[illegible]~~ x) a nawet ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~

(od grudnia 1839)

x) [illegible]: ...

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] je [illegible] [illegible]. Od tego [illegible] ~~[illegible]~~ nie [illegible]. Jamie ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] w [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~Wiek~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible].

21. nie jako sekciarz ale tylko

Słowacki wszedł w [illegible] jako członek; ponieważ serce [obudzone] u tamtych ludzi i wszedł się ono w [illegible]; ponieważ piękności [illegible], i [illegible] przy mnie! Miłości i piękności tam go przyciągały; jako członek [illegible] wszedł i jako poeta. I jako [członek] potem odszedł, gdy dawniej „[illegible]” do siebie [illegible], [illegible] nie dał się od [illegible] jako poeta dał Towiańczykom od siebie [illegible] nieśmiertelności! [illegible]

Już hasło [illegible] Towiańskim cały [illegible] był [illegible] jeśli nie [illegible], które [illegible] w „Genezis” i w „Królu Duchu.” Słowacki [illegible] Towiańczykom, jako [illegible] najpiękniejszym [illegible] [illegible].

Wszystko jako Towiańskim [illegible] Słowackiego było [illegible] na samo [illegible] do [illegible] zaparcia się i [illegible]. [illegible] był w [illegible] [illegible] było [illegible] wiele, [illegible] niesprawiedliwie xx). A [illegible] nie było, aby nie [illegible] z [illegible] z [illegible] ducha [illegible], [illegible]” (List: 18 styczn. 1843). Tak [illegible] ducha [illegible] go od [illegible] pokusy [illegible], [illegible] nie [illegible] ale [illegible]. [illegible] gdy nie [illegible] [illegible] w [illegible],

Wszystko - przez szereg, o których [illegible], przez wzgląd na [illegible], [illegible] zapomniał i zerwał [illegible] bezpośrednio, w której [illegible] dawny [illegible] [illegible] nad [illegible] przez Andrzeja, w którym - [illegible] przez [illegible] pod [illegible] myśli, nie - i [illegible] w [illegible] - [illegible] poetycznej Mickiewicza.

[illegible] [illegible] [illegible]

Mam [illegible]

[illegible]

xx) Zob. o Kłosicku w Janinie Zakrzew[illegible], Księga siódma.

niechaj [illegible] nadludzkości albo
całowania mnie, którego przy
Ostatniej [illegible] dokonali [illegible]; [illegible].
Że ten ktoś nie był wybrańcem niebiańskim, [illegible],
dowodzi późniejszy wypadek [illegible]
zapisany w [illegible] w przedstawieniu
Towiańskiego, [illegible] niech nie
przypomina a co mówi sam [illegible].
Jak w tej sprawie tak i w innych [illegible]
stanęło w [illegible] myśli od całego grona
towiańczyków, a to [illegible] jak
jak wiemy. Wiadomo co go z tego grona
wypchnęło. [illegible] którą założył w Szkole [illegible]
[illegible] wszystkiem, przypomnimy zamysł. x)
Ale w tym nowym [illegible] przekonanie jemu
[illegible] – przeciw tej „[illegible]
[illegible]," której się dopuszczało na Duchu
[illegible] przypominając go do stanu
najpierwszym [illegible], bez [illegible]
dla [illegible], którzy, [illegible]
[illegible] Ducha i [illegible] legalnej
[illegible] i
[illegible] w [illegible] której
się [illegible] przedstawicielstwa
z [illegible] Chrystusa Pana
[illegible]." W Szkole bliż-
ke [illegible] zawsze [illegible]. Co do ducha
[illegible], [illegible] „uznaję" [illegible] ten [illegible]
– i najświętszy na ziemi. Ale my go
[illegible] dla [illegible],
[illegible], [illegible] czas

---

x) [illegible] pod względem
[illegible] w [illegible]: [illegible] str. XXII i n.

2D

rozkoszy i przystali na duszę - miłości
z duszą - udzielając swego duchem - być
w wielkiem podniesieniu, uniesieniu - gdy
zrywam się, którym [illegible], [illegible]
niedostępnymi, stan nadziemski
i składanie na drugich [illegible];
będących w nadziemskiem; nie
odczuwałem nigdy w łonie naszem
tego głosu!... ~~[illegible]~~
~~w nadziemskiem~~ Boże mój,
nie wołałeś mnie na [illegible];
wyznawców nie gardziłeś - i [illegible]
Nie trzeba, jak [illegible] o niczem...
[illegible] [illegible]... [illegible]
Boga... [illegible] mam [illegible] [illegible]
[illegible] - [illegible] nas nie
[illegible] - [illegible]
[illegible] nie [illegible] się - w
[illegible] się z [illegible]
[illegible], w [illegible]
[illegible] prawdy. ~~[illegible]~~ [illegible]
~~[illegible]~~. O [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible]. „[illegible] mego [illegible] ~~[illegible]~~"
[illegible], którą [illegible], ani
i z którą nie [illegible] wykonywałem
[illegible], które mi [illegible]. Z niektóre
[illegible] i potrzebne [illegible]
[illegible], ale [illegible], [illegible]
[illegible] nie [illegible] całego [illegible] i nie
[illegible] całej [illegible] mojej!... ~~[illegible]~~
~~[illegible] nie [illegible] [illegible]~~ [illegible]
[illegible] być jedna [illegible] Boga

~~To~~ W ten sam
[illegible] [illegible]
w [illegible]. I nie
dobrze że [illegible]
[illegible], aby
być [illegible]
z [illegible]
i [illegible] z [illegible]
[illegible].

od dawna, lecz niezbyt w niej [illegible] nadziei, i właściwie sama padła wewnątrz [illegible] swojej, nie mogąc [illegible] stąd [illegible] bać się pokazania." ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Na wspomnienie swej dawniejszej postawy z uśmiechem spoglądamy, jak na dzieciństwo, do [illegible] że [illegible] w nim tej dawnej melancholii przeszłej – dziecinnej, [illegible] które zbladły jej wdzięczne, bo zapomnie – mówi [illegible] i [illegible] chce upadnąć ~~[illegible]~~ i gdyby to była jaka Byronianka, to może uwielbia "szukać" cienia myśląc na skale Leukady, i pod kolumnami [illegible], i z [illegible] [illegible] [illegible].. bo dzisiejszy [illegible] uśmiech na widok [illegible] pogody i spokojnego [illegible] [illegible] jest [illegible] [illegible] – [illegible] że nas polonez Chopina [illegible] [illegible] i [illegible]." V [illegible], i chcecie aby wszystko podobnie wam [illegible] [illegible] [illegible], nie [illegible] [illegible]. Lubicie, co wam [illegible] [illegible] z [illegible] pokazania. [illegible] aby [illegible] [illegible] po [illegible] Chopina [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] na [illegible]"

A zatem ~~[illegible]~~ [illegible] zadanie, przyznajmy [illegible]! Nie zadanie jest [illegible] [illegible], ale zadanie ~~[illegible]~~ [illegible]. [illegible] [illegible] ogólnego [illegible], [illegible] – [illegible] ma być, lecz [illegible]. [illegible]"

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]..

25. nie trzeba stawiania norm i regulaminów sztuce; potrzeba tylko podtrzymania wewnętrznej wartości jej kapłanów. Od szlachetnych przyjdzie sztuka szlachetna, od natchnionych, sztuka natchniona. I bez względu na wszelkie tendencje, bo nie dość ale tam tylko dojdzie do serc, a tam musi być prawdziwą w prawdzie! Chcesz mieć tylko chcesz dawać sztukę silną, i stworzyć – stwórzże. Tendencja jest silnie dobroczynną; celem zaś jest prawda. „Wszelka prawda nowa zaczyna się od człowieka naszego podniesienia [illegible] do niej!" (Mickiewicz). Tylko w prawdzie jest poezja. „W prawdziwie twórczości tylko poezja [illegible] nieśmiertelne" – mówi Mickiewicz. „Ale bezwzględnie niby z natchnienia wyższego" nie [illegible] natchnionego; a [illegible] prawdą, tak do [illegible] [illegible] w sztukach, w [illegible], o [illegible] [illegible], bezwzględny, [illegible] [illegible] ze [illegible]." Tak [illegible] nie należałoby [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], że [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] przez przedstawienie wobec Chrystusa. Jak do [illegible] [illegible] [illegible] prawda nowe hasła, nowe [illegible] [illegible]

Prawda wewnętrzna. Na sztukę! Prawda jest tylko [illegible] [illegible]. „Żadne [illegible] w nas nie ginie, [illegible] nie [illegible], i żadna [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] przez [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]..." Dotknąłem [illegible] [illegible]: „Tylko [illegible] w nas [illegible] jest [illegible], i [illegible] [illegible] [illegible]. Chrystusowej natury." To jest [illegible]

„Wszystko w duchu naszym [illegible] [illegible] [illegible] nasze, wszystko co nie [illegible] [illegible] ducha [illegible] lecz z ognia natury naszej [illegible] [illegible] – grzechem jest... [illegible] [illegible] ducha naszego.

jako [illegible] najwyższej." To też „nowy nawet przyrodzone w przestrzeni lub pozbawić całą duszą [illegible] prawdy lub spokojnie wiecznie." – „Posiada ona dwa podkłady: woda (nieskończona cała, [illegible], [illegible]), – ogień: (cała nadzieja, [illegible], [illegible]), – światło: (cała słoneczna, [illegible], [illegible] w Ewangelii, spokojna)." Światło, światło białe, słoneczne, jest najwyższą syntezą. Mieści ono w sobie in potentia wszystkie kolory tęczy, ale one się w niem [illegible], nie [illegible] się. Wielka barwa jest skutkiem rozszczepienia, jest odbiciem syntezy, ~~[illegible]~~ zyskiem na [illegible]. Celem ducha ludzkiego jest słoneczność. Dla światłości [illegible]" zaś tęcza jest grzechem. Siedem kolorów, – a malowanie [illegible] jednym jest [illegible], (Wykład Mistrza str. 203 w. 30) – i odpowiadające im siedem tonów muzycznych, do głębi należą. Światło jest czystą formą słoneczności... a wszystkie jego [illegible] w [illegible] jego nie [illegible]... A samo [illegible] w dźwiękach [illegible] się – tak [illegible] w [illegible] naszej [illegible] muzyki – podnoszą się do [illegible] „Bożych." Dlatego [illegible] jest tylko [illegible] [illegible], i [illegible] [illegible] „[illegible] dalej [illegible] w przepaść przeszłości; [illegible] [illegible] dawne, [illegible] będzie [illegible], [illegible] do [illegible], a [illegible] dla tych, którzy jeszcze [illegible] przez [illegible]... przez [illegible], przez [illegible] jeszcze czasem [illegible]..." „Piękność jest słonecznością" – ale [illegible] jest nad wszystkie piękności".

+) W [illegible] [illegible] poeta [illegible] na [illegible] jeszcze do ostatniej chwili swoje [illegible] i [illegible] jak [illegible] należy, zanurzając się [illegible] i [illegible] do [illegible]." ~~[illegible]~~ I była taką – „wszystko [illegible], że [illegible] – co z tego chwili z [illegible] [illegible] „[illegible] w ostatniej [illegible] „[illegible]" [illegible] dusza ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]...!

Dusza [illegible], który [illegible] obrazy i [illegible] [illegible] tylko [illegible] i [illegible] dusza ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], [illegible] zawsze [illegible], w jaki [illegible] w sobie [illegible] – [illegible] duszy ~~[illegible]~~ sobie [illegible]! „[illegible] sobie [illegible], [illegible] ... a [illegible] ... i zobacz światło [illegible], [illegible] jak [illegible] z [illegible] [illegible], [illegible] którą z najspokojniejszych [illegible] Ewangelii po polsku, a [illegible] najwyższym obrazie [illegible] ducha [illegible]."

~~[illegible]~~

Marginal note (left, vertical): +) ~~[illegible]~~ przypisek!

27. Jeden z najpotężniejszych ustępów Ewangelii — po polsku czytany — [illegible] prawdziwym, jakgdyby żadnego z dawnych ojców ~~[illegible]~~, [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ symbol, [illegible] zawsze zgodny z [illegible] ducha prawdy, [illegible] zawsze który [illegible] poddaje się [illegible]! Spokój, i prostota, powaga i [illegible]; dwa Chrystusowy odzew w polskości — [illegible] w ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ bogaty, [illegible] znakomita dawniejszej [illegible] przeszłości!

„Nie [illegible] [illegible] myślom, [illegible], [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible]. Przytoczę dalsze [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], że [illegible], że [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] (z [illegible]) [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~, z [illegible] [illegible] jest realna i zupełna. [illegible] w której [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], że [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Każdy [illegible]…" „[illegible] [illegible], ale [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], na który [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]!" — Takie [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] — [illegible] z [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible], o którym one [illegible], jest [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

niewinnego, sprytnego [illegible], [illegible]
[illegible], uśmiechem ufnym i podobającym się.
Ma w sobie pewien jakiś urok [illegible] wszystkich; zwykle
być kochanym jest miło — ale [illegible].
Wiele mam w Sommerfeldzie
[illegible] na całe życie, wiele mam [illegible]
„[illegible] Boga" [illegible]. Będzie
[illegible] „[illegible] kochającego
[illegible]," ale dobrą siostrą
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] — [illegible]. Wiele mam w Sommerfeldzie
[illegible] się [illegible] jednakże
[illegible] życia; nie [illegible] filozofii
[illegible]. Oprócz [illegible] żadnego
[illegible] i żadnej [illegible] „[illegible]"
Chwali sobie że u nas wszystko [illegible].
[illegible] [illegible], i [illegible] złe czy dobre zawsze
[illegible]"; — nie [illegible]
[illegible] zakochanej panny. O [illegible]
[illegible] że „[illegible] kobiety" [illegible]
[illegible], „na [illegible] od [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]..
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ale i [illegible], [illegible] [illegible]
na [illegible] [illegible] [illegible],
A jednak jest [illegible] na [illegible].."
[illegible] [illegible] w
w [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
jest [illegible] [illegible] [illegible] od siebie —"
[illegible] [illegible] dla wszystkich" [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

29 Zdaje mi się, przy [illegible] wszystkim, które [illegible] jednak cieni – [illegible] [illegible] zastosowane i [illegible] [illegible] pierwszeństwa. Jakiś cień, cierpienia [illegible] zdaje się na to wszystko; [illegible] na otwartych [illegible] leży, ale ciągle przejść od „Magii białej" Trzebińskiego. +) Bo dziś [illegible] idą w cele [illegible] pod [illegible]..." // Z [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] jeden główne [illegible] od [illegible] w [illegible] przed; i przez [illegible] do ludzi. Serce jego [illegible] nie [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], serca, przed którym [illegible] się [illegible] [illegible], ale [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] ludzi [illegible] – a jednak [illegible] się [illegible] [illegible] serca; Miłość [illegible] się [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] samego siebie [illegible] ludzi; „aby [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible]." Serce jego na [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] się [illegible], nawet [illegible] na [illegible] ludzi [illegible]." Ale miłość też nie [illegible] [illegible]... – „Muszę się [illegible] serce, [illegible] [illegible] [illegible] myśli. Jeżeli [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], z którym [illegible] [illegible], [illegible], od [illegible] [illegible] [illegible] bez [illegible] [illegible] [illegible], ale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], aby [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible],

a w tłumie [illegible], abym nad każdą daną [illegible] panować jak dawni nauczyciele." "Ci biedacy" w [illegible] obszedł [illegible] z dzikim zapałem się naród, gdyby prawego duchów obcowania, ci ludzie- ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] jak dawny intelektualiści [illegible] z [illegible] [illegible], ujęte w [illegible] [illegible] [illegible], a nikt [illegible] nie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] zatracił. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible], jako [illegible] [illegible] nie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible], aby [illegible] za [illegible] [illegible] Boga nie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (się) na [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible], że [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], aby [illegible]... [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!.. [illegible] [illegible] [illegible], co go [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ze [illegible] – [illegible] – [illegible] [illegible]; [illegible] jak z [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] co w nocy [illegible] [illegible] [illegible] aby [illegible] [illegible] nie [illegible] [illegible] [illegible]! – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] energii i [illegible] [illegible];

i [illegible], [illegible] jak [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] by [illegible] sobie [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible] jak [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], aby [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

31.

do miejsca przestąpić zdolnym i [illegible] sami, ale to myśl bezkształtna tonąca [illegible], wolę nie malować niż fantazmować [illegible]."

Jest coś takiego zrozumiałego w tej skardze, że nie samo to [illegible] samo [illegible] ale raczej coś czego dusza, która go za wieczną samotność „swoją" skazywała. „Stojąc na brzegu jakby starego [illegible], które zatrzymały się między obłokami i prawdziwe istnienie! Czemu tu przyszedł od gwiazd i od dziecka na ten świat ludzki, i w tym świecie omdlewa?" Skarżyć należy do tych ludzi, którzy potrzeby swej nigdy nie zdołają zaspokoić. Nie żeby kochać nie umieli, ale że obcym im jest [illegible] kochanków, [illegible] z którym jedna [illegible], który [illegible], [illegible]. Tacy ludzie zawsze wymagają od miłości! Charakteryzują się oni [illegible] wyłączności swej! Otwierają się całkiem i obnażają przed nią najdelikatniejsze strony duszy, które najlżejsze dotknięcie już nie zrani. [illegible] pustym [illegible]; pod [illegible] cofają się nagle, jak ślimak za dotknięciem [illegible] skrywa się w [illegible] swej skorupy. Dwoje ludzie takich staje się do siebie [illegible] przed sobą, wyciągają dwa [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] zrozumienia następuje na miejsce przyciągania, odpychanie. Tylko [illegible] miłość między tobą a [illegible] zwraca bezkarnie taką próbę, [illegible] taką próbę „[illegible]". [illegible] przyciąganie zastępuje to [illegible] [illegible], który polega [illegible] na [illegible]. W innym wypadku, gdzie [illegible] przyjaźń, [illegible] się ona [illegible] w [illegible] [illegible], gdy przyjaciel [illegible] tylko [illegible] receptorem, gdzie stosunek nie jest [illegible] [illegible] z [illegible] „Najlepszy z ludzi i najprawdziwszy" [illegible]

32/ Słowacki Krasińskiego, którego właściwie nie rozumiał [illegible] przyjaźnią. Podobny stosunek z Mickiewiczem, który był wiecznie [illegible]. Stosunek ten jednak [illegible], nie [illegible] — listy Słowackiego charakteryzują ten stosunek bardzo wyraźnie! Są one wyrazem zazdrości. Zatrzeć(?) się listy Mickiewicza, który nie wyznawał się wcale, dowcipnych(?) w faktach. Ten charakter niezależności Słowackiego jest w związku z jego egotyzmem. I w tym okresie, w którym przewracał się w nim [illegible] niezmiernie, co [illegible] człowieka [illegible] stopień doskonalenia się do niego samego, niż on sam siebie. Chce aby ten przyjaciel zarabiał na niego zupełnie jego szczęściem, „chce mieć coś zupełnie podobnego do siebie." „Żądanie niezależności, tak często przez egotyzm [illegible] powtarzane, w prawie [illegible] na [illegible] stoi". Ja samotności oddaję się na [illegible] poety. Zaratustra wygląda mi się wyraźnie [illegible] twórca samotnika; „Lat dziesięć są jak jedna chwila" — jak chwila obecna; czas jest w nim zatrzymany jak w marzeniu. Nieskończoność jest najbliższa. Umarli są najbliższymi; zmartwychwstają oni w marzeniu „ja" poety. A czytelnicy? I ci nie są z tego świata. „[illegible] wiekom". Zaratustra jest księgą dla wszystkich i dla nikogo — jak mówi o swoim Zaratustrze Nietzsche.

Tak mógł jeszcze o niejednym swoim marzeniu poeta. Co wyśnił nie jest oderwany z ziemi, nie jest [illegible] „z tego świata." Polega ona na urzeczywistnieniu [illegible], spełnieniem [illegible]: „Dążymy do ziemi, i do [illegible]!" — A spokój? I spokój ten jest [illegible], które [illegible] zmieść pozwala. Spokój ten [illegible] niezmierzona i [illegible] egotyzmu [illegible], które jednak [illegible] wśród [illegible]; nie jest to [illegible]

[Listy III: str. 243 [illegible]]

Biograficznie poeta prawie bez wyjątku [illegible]

11)

o najwyższej jego w tej epoce wrażliwości i subtelnym rozumieniu. Żaden jego dzieł określający jako chorobliwy i anormalny. Ulegając autosugestyi [illegible] w najważniejszych (niezrozumiałe) wzruszeniach twórczych, ci chorobliwej egzaltacji. Ale największe [illegible] dzieło [illegible] płodził x), bynajmniej nie wszystkie wartościowe [illegible], że tylko w geniuszu nie były absolutnie „anormalny" charakter. O pojęciu „normalności" [illegible] się daremnie. Stwierdzili, jak każdy [illegible] genialny (ba nawet daleko! xx) [illegible] normy, było zatem anormalnym. [illegible] jest każde silne wzruszenie [illegible] stan chorobliwy! Ale wzruszeniu [illegible] podlega każdy postęp xxx), [illegible] na normę [illegible] „anormalnym" [illegible] [illegible] „zdrowia" i wszelkich jego [illegible] [illegible] takiego „zdrowia" [illegible] w [illegible] się [illegible] [illegible] [illegible] daremnie. Normy zawsze [illegible]

x)

xx) Ar

xxx) De Vries

niezmienne, bo zdrowe. Gdyby wszystkie [illegible]
[illegible], stworzyłby [illegible]. Ale co
przeciętnymi bez ognia i [illegible]
[illegible] ogniem [illegible]! Z drugiej strony
czy nie [illegible] szaleńców
[illegible] – może [illegible] – i jest [illegible]

Dziś nie chodzi mi o określenie normalności
i anormalności, o granice choroby i zdrowia;
są to kwestye dalekie, zawiłe i dalekie
wykracza ponad to, czem zajmuje się zwykła
krytyka literacka. Chodzi mi – bo to
do krytyki literackiej należy – o ~~[illegible]~~
~~i [illegible]~~ ~~i [illegible]~~ przyczynowy
[illegible] objaśnienie psychicznych [illegible].
[illegible] przypadek [illegible]
błąd logiczny. Uważać stan chorobowy
[illegible] za sprawczy z objaśnieniem
myślenia, przed ~~[illegible]~~ [illegible] jako objaśnienie
nie tłumaczy go! Przyczynowe stwierdzenie stanu
chorobowego uważając za ~~[illegible]~~
logiczną kontradykcyę! Należy ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible]
na „przyczynowy" grunt ~~[illegible]~~ [illegible]
przypadek! ~~[illegible]~~ bez [illegible]
prowadzących przedstaw, [illegible]
[illegible] [illegible]
Badanie twórczości ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Upiór „Duchem Bożym" jest [illegible]

---

x) [illegible] – [illegible] –

Jest to szczególny i ciekawy [illegible] „przyczynowości" naszych
[illegible] samo [illegible] i [illegible] przyczynowej
[illegible] nie umieją najwspanialszej stosować przyczynowej
metody badania.

35

coś [illegible]... dalekiego przeszłości dla pamięci, której mogliśmy nie [illegible]... Ten kwadrat ze [illegible] obcości [illegible] w [illegible] się przestawania [illegible] przeszły, nie pozwalał mi [illegible] w sobie dla nieszczęśliwej [illegible], jakich nie doznawał. Musi, oprócz pewnej predyspozycji, trzeba czytać Genezę z Ducha za młodu, aby [illegible] nieszczęśliwie zrozumieć... Z rozlicznych moich wspomnień najgłębsze mówić o tem, jaką [illegible] [illegible] mi ta książka, jakie burzliwe we mnie drżenie, które musiały nastąpić owe drżenie zastygło o którego w obecnej [illegible] tak czytał wspomnienia [illegible] wartości, mówiąc o [illegible] [illegible] przechodzących poza młodzieńcze o [illegible] ich, [illegible]" młodszym [illegible]" a [illegible] — a jednak [illegible] mnie do książki [illegible], [illegible] [illegible] piękności idei. [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Augusta [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] zapr. [illegible] myśle [illegible] się [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do tego, [illegible] jakby do [illegible] [illegible] [illegible] i której [illegible] [illegible] myśli [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] dokumentów [illegible]. Od tej [illegible] [illegible]

– że szczęśliwemu [illegible] nie, trzeba
było kazania do jego uszczęśliwienia, że mu
„przyjdzie, wszystko przebaczone – Przy dźwiękach
[illegible] skakałby jak wprzód", że [illegible]
„Mógłby być przykładem zgody, – Dość
należało czasu, [illegible] nie [illegible] [illegible]",—
że następnie nam chwile gdy [illegible]
„dążąc jak Mojżesz. Kiedy nam Jehowa
wszystkich był [illegible] pokazać że skoczy", —
chwile gdzie [illegible] niemożności pomyśleć
naprawienia duszy, i było z nim
jak z onym [illegible] [illegible]
Ojczyzny, której [illegible] Pieśni Mickiewicza.
„Gdy [illegible] wszystko wkładywały,
[illegible] – [illegible] przyjaciół.
Chciałoś i [illegible] sam przebaczać tak zacny,
Jak [illegible] [illegible] wchodził,
Który wszystkich napełnił zachwytem,
Tonów – i [illegible] napełniony grzmotem."

Dziś kiedy dawniej „świątynie
śmiertelności i sztandary szaleństwa" były przecie
podziękowaniem dla dawnych, teraz wrzawa
dawnych grzmot spokojny. [illegible] [illegible]
musiała być [illegible] aby przestała [illegible].
Zasada: „Tylko [illegible]
siebie jest sobą" odbija się na [illegible] ducha
wewnętrznie. [illegible] sama, synowi dawnego [illegible]
w której się „Panu [illegible] pod pokorą",
forma oddany w pracy [illegible] spokojny, [illegible]
wreszcie [illegible].
I kiedy dawniej pobudki dawnych [illegible]

[illegible]

17.

~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ przystosowany prawda
oryginalnie dzieło cudzych, co jest
dla niego bardzo charakterystycznem,
który, z zasadniczej ~~[illegible]~~ myśli innej
filozofii ~~[illegible]~~ wyciąga niezliczone
~~[illegible]~~ podobne [illegible], naturalnie [illegible] 9
~~[illegible]~~, z wrażliwości najsubtelniejszych
doktryn, z różnych powodów [illegible],
[illegible]./. „Obiit [illegible], natus [illegible]."

Natura jego eklektyka [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] prowadzonej." ~~[illegible]~~

./.

~~Vp. pag. 17a.~~

./. 17 a.)

./.

./.

najrealniejsze znajdzie w listach poety.
Pod wpływem Towianizmu pogrążył się,
sparaliżował, zmarniał duchowo. Pan
Hölick odtąd nie może go znaleść!
Obiit Gustavus – natus est Conra-
dus.

37/a.

„Bóg ojców, który mię raz na śpiewaniu
Śpiącego zastał i nasredt wieczorem
I cały na mnie rzucił się w błyskaniu,
I mocy swojej przeraził upiorem:
Bóg – duch widziany, który czuje w spaniu,
Nawiedzacz ludzkich izb z anielskim dworem,
Bóg swoją mocą ku mnie nachyloną,
Napełnia pieśnią to maluczkie łono.
— Pod jego wielką mocą ~~[illegible]~~ trzymam pióro,
Snem piszę a z ugięć rozjaśnionych biorę
I ~~[illegible]~~ moją własną, tęskniącą naturą,
Nieznane dotąd oceany porę...."

caryi". Spory krytyków – (nie mówię już o Hösicku – który z poezyi robi reporterkę miłostek, podobnie jak Chmielowski ocenia ją jak artykuły wstępne społecznej treści) – otóż spory co do osoby bohaterki poematu „w Szwajcaryi" wydają mi się komiczne. Czy Marya, czy Eglantyna, czy jeszcze inna, – a pewny jestem, że ani Marya ani Eglantyna ale i żadna z nich, i obiedwie razem i jeszcze innych wiele, słowem „Kobieta", – ta sama, o której mówi (Tetmajer) że tęskni za nią, że wie iż jest – ale nie wie gdzie, ani zna ją z imienia lub z oblicza. Nie twierdzę przez to aby nastrój „w Szwajcaryi" nie był prawdziwy – ale nie jest głęboki. – Towianizm dopiero odnowił całą naturę Słowackiego. Jeśli kto potrzebuje dowodów na to, a nie odczuwa tego w samych utworach – to dowody

Król Duch

(opracowanie)

IV / ([illegible])

[illegible]

(przedmowy)

[illegible] ([illegible])

× ×

×

„Poeci są wielkimi odgrzebywaczami świata duchów, bo ich mają podkopywacze ... ×
a słowa ich do rymu ujęte mają potęgę rewelacyjną, t. j. dźwięczą jakiemś tajnem wspomnieniem w każdym duchu ... Często malarz przechodzący[x)] na pozór jest w słowach rewelatorem kolorystów ... Muzyka na pozór przeciętny znajduje rewelatorskie wyrazy skrzypka. W wielkiej liczbie dziś muzyków kiedyś wielka liczba będzie harmonistycznych przeczuć, przynoszących [illegible] dla skrzypka — aż pójdą wyżej. Ja sam przez rewelatorstwo muzyki w [illegible] przez rewelatorstwo malarstwa w [illegible] przeszedłem ...” Te słowa zapisał Słowacki w Raptularzu przechowanym w Bibliotece Ossolińskich (rękop. 1792 z.). „Słowa do rymu ujęte mają potęgę rewelacyjną”, — „dźwięczą jakiemś tajnem wspomnieniem w każdym duchu”. Mieści się w tem to spostrzeżenie, że forma wierszowa ma potęgę sugestyjną. Schopenhauer ([x] Die Welt als Wille u. Vorstellung) twierdzi, że również i tę sugestyjność ...:

„Nie umiem dać innego wyjaśnienia — mimo to — nie do wiary potężnego działania rytmu i rymu, jak to, że [illegible] ... [illegible] przez [illegible] regularnie powracających [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ...”

... sugestywności — [illegible] ... rytmu Fechner! Według niego rytm jest źródłem [illegible] z elementem [illegible] myśli, a zawdzięcza [illegible] pewnej bezpośredniej zgodności stosunków czasu i akcentu z naszemi ruchami [illegible] („Uebereinstimmung gewisser rhythmischer Zeit- u. Betonungsverhältnisse mit bestimmten Verhältnissen unserer Ausdrucksbewegungen”). [illegible] jako zasadę, że [illegible] (Bestimmungen u. Verhältnisse) [illegible] ... we wszystkich [illegible] z [illegible] ... przez [illegible].” Do tego dodaje Meumann (Unters. zur Psychol. u. Aesth. d. Rhythmus. S. 20): „Der Rhythmus macht einen Theil des inneren Erlebens nach [illegible] ... [illegible] ...”

Ten [illegible] ogólne [illegible] sugestywności: — ... on [illegible] przeciw malarzy i przeciw muzyków. I [illegible] malarz chce stać się w słowach rewelatorem kolorystów i musi wszystkie swoją sugestywną siłę [illegible] (rytmu i wyrazu [?])

x) [illegible]

2

Dla poety muzyka jednak to Słowackiemu wartości nabierają znaczenia samoistnego. Są nawet [illegible] przebiegi, ponad wszelkie tylko dla dźwięku". Do kategoryi [illegible] [illegible] [illegible] sam siebie [illegible] [illegible] w epoce jednego [illegible] jest [illegible]; Jako jest [illegible] [illegible] do formy przepych~~[illegible]~~ Słowackiego [illegible] choćby! Że jest on mistrzem formy nie [illegible] sam, jak i przyznaje sam do [illegible]

.. Do wiersza mam, jak wszyscy, prawo.
Sam się oddam do mojej [illegible]
Oddawa [illegible]; [illegible] [illegible]

Ale sztuka jest nie tylko „talentem, ale wysiłkiem". Zgadza się z uwagą poprzednią tym, dla którego mowa jest ~~[illegible]~~ jedynie przedtem Słowackiem naszem melodyjność wiersza.

Więc nie wymagajcie więcej do [illegible]
[illegible] [illegible] dobrem! ~~[illegible]~~ [illegible]
Co wszystkim własne [illegible] [illegible]
Dajcie im ciągłe [illegible], lub ciągłe [illegible]

Od ~~[illegible]~~ [illegible] melodyjnych zwrotek wymagam nie jest „niezastąpiony ogień" samo mowa. +)
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible]~~ dźwięk nie ma być sam w sobie celem;
~~[illegible]~~ ma być narzędziem myśli!

Chodzi mi o to, aby język giętki
Powiedział wszystko, co pomyśli głowa.

Na drodze jednak własnej celowości dźwięki niezbyt posłuszne ~~[illegible]~~ ale i Słowackiemu wyrobił języka. Ma on musi być

.. czasem jak piorun jasny, prędki,
A czasem smutny jako pieśń stepowa,
A czasem jako skarga nimfy miętki,
A czasem piękny jak aniołów mowa..

W [sztuce] ~~[illegible]~~ chce [przez natchnienie] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ wszystkie odcienia wyrazem:

Bo chcę wszystko dotknąć — zamyślić się dziecinnie,
Potem z niebios spadać i błyskawicą ciskać,
Potem w [illegible] się [illegible],
Potem nad [illegible] [illegible] [illegible],
Potem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
Potem [illegible] z [illegible], jak pod [illegible]
[illegible] [illegible], przylgnąć do drzewa,
Co w sobie [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] mówi że dźwięk w [illegible] [illegible] [illegible]: Bóg-Duch!

W tem wszystkiem Słowackiego charakteryzuje niezbyt wybitnie [illegible] ale i określa dość różnicę między dwoma zasadniczemi sposobami rozumienia rytmu: między rytmem śpiewnym a expresyjnym.
Rytm śpiewny jest sam sobie celem; [illegible] podkreślenie wszystkie przerzuty [illegible] supremacyą pierwiastku muzycznego. W pieśni ludowej rytm taki jest zupełnie na miejscu; powtarzany w danej kolektywnej przez [illegible] jest ubogim i monotonnym. Supremacya bowiem pierwiastka muzycznego jest w pieśni uzasadniona, — gdzie indziej; [illegible] Ale rytm [illegible] strukturę [illegible] sobie [illegible] wyrażenie myśli [illegible] wiersza [illegible] [illegible] wprowadzenie swego autonomicznego [illegible] którego sugestywnej rytmu [illegible] Schopenhauer; Zwłaszcza kiedy [illegible] ogólnym [illegible] w ogólnym tempie [illegible]

Rytm expresyjny, [illegible] jest pierwiastkiem treściowym i [illegible] nie tylko myśli, idzie on za każdym jej zwrotem, wypełnia się z jej zakonem, [illegible] wiernej expresyi, przedstawia [illegible] jej pierwiastkiem [illegible] zasadniczej bezpośredniej sugestyi. [illegible] on [illegible]

[illegible] Pomimo jednak zasadniczej zgodności w określeniu roli sugestywnej rytmu, zaznacza się jednak w przytoczonych zdaniach ważna różnica. Schopenhauer ma na myśli fakt rytmiczności, fakt który jest sam przez się wywołując pewien automatyzm psychiczny, stwarza stan podatny dla sugestyi; Fechner zaś wyodrębnia sobie składnię [illegible] pewnego danego rytmu, który jeśli — jak to ma miejsce w poezyi — pewną treść ilustruje, przyczynia się przez to do nadania jej obrazowości [illegible] pewnym wzmocnieniem ruchy expresyjne. [illegible] określając [illegible] rytmu [illegible] Schopenhauer [illegible] Fechner [illegible]; trzeba jednakże dodać że rytm ma podwójną [illegible] i [illegible] jest dla Słowackiego! Słowackiego [illegible]!

4

niecelny / ten

przyjemna zawartość zbiór poematów

niecelny, w całym nigdzie ... ma w obrazam oddźwięcznie!

Rytm sprężysty ... (zmienny) — ... stopy ... nie odbiera ... przy ... z reguły ...

W trzeciej ... rytm ...

Wraz z ... stopami ... ale ... zamknięcia ... zmian ... rytmiczne ...

Zob. dalej

Al. 4 D.

W końcu duchem ważną rolę odgrywa w tym wszystkim budowa strofy. Rytm obcięty powtarzający się, przemienne powracający (ababab) i dwukrotnie zamknięcie (indywidualne każdej strofy dwoma końcowemi rozrymowanemi z sobą wierszami (cc), stanowią podstawę bardzo wyrazistego rytmicznego wrażenia. Podstawa rytmiczna jest tu jakoby podwójna: rytm w obrębie strofy bardzo wyraźny lecz powtarzający, a strofa jako całość w sobie zamknięta całość.

... strofy tej ... się jak gdyby ... uniesieniu, ... wiersza późniejszy i każdy następny ... ostatnimi rymami zdaje się jak gdyby zakończone powrót rymu po raz drugi ... niespodziewane podniesienia napięcia, jakby spiętrzenie; jakby ... proste, bezpośrednie; zaś rymu ... jakby rozwiązanie napięcia, spadek ... wypowiedzenie, ... za to; dla ... wyszczególnienia ... lub dla ... Ten niepowtarzalny rytmiczny ... ostatni, wystrzelający wierszem i charakter duchem dalekim silnej i ... która zachowanie ... wrażenia przez całą niepokój rytmicznego ... tylko wiersz ... strofach jakgdyby nieokiełznanej duszy ... niezmienione ... każdy wiersz powracający kadencją. O nieco ... odpowiednio spójną formę strof, ... się

ad str. 4.

(4.b)

Ten podział na system śpiewny i expresyjny nie opiera się na żadnej formie rytmicznej, gdyż polega na intencyi, na sposobie użycia rytmu. Jednakowoż system posługujący się stopą stałą lub stopami równorzędnemi lecz związanemi w grupy jednolite, taki zwany system tonniczny jest z natury swej „śpiewnym", jakkolwiek w krótkich liryzmach utworach możliwem jest dalej [illegible] zespolenie dowodzi, że nabiera on charakteru rytmu expresyjnego. Natomiast system sylabiczny, o stopie dowolnej, z natury swej zawsze może lepiej nagiąć się do treści. Może – ale nie musi. I w nim bowiem brak stałości stopy zastępuje stałość akcentów (arsz), które odejmują mu plastyczność, a nawet przy [illegible] ruchomości [illegible] zależy od ich użycia dopiero czy stała expresyi czy idą obok siebie samopas. W jakiej (ewentualnie) mierze arsy w systemie sylabicznym mogą być ruchome bez naruszenia rytmiczności, to nie jest całkiem bezspornem. I tak Mletić[x)] zdaje się mniemać że n. p. w wierszu trzynastozgłoskowym podstawą rytmiczności są cztery arsy, z których dwie (na szóstej i trzynastej zgłosce) są stałe, pozatem średniówka wypada po zgłosce siódmej! Mnożą się takie przykłady. Ten pogląd temże przyznaje iż arsa może być tylko raczej przed[illegible] (z [illegible]), a [illegible] średniówka. Natomiast w [illegible] według Mletić[xx)] przypuszcza w tym wierszu również cztery arsy, ale tylko jedna (na 12 tej) musi za stałą. Co do wiersza 11 zgłoskowego „rytmika jego – wedle Mletić[xxx)] – wyraża się prawie wszystkiem w dwóch arsach, stale padających na 4 tej i 10 tej zgłosce; średniówka zaś znajduje się zawsze między piątą a szóstą zgłoską!" Obok tego przypuszcza M. jedną arsę ruchomą na 6 tej, 7 mej lub 8 mej zgłosce. [illegible] zobaczymy, że w [illegible] znajdują się

sylabiczny

cezur

ociwnie

Najzupełniej przyznając że taki wiersz 11 zgłoskowy wygląda wcale za normalny. Ale

x) Sertić a [illegible]. Monoma 1907. – str. 149, 150 i 152.

xx) Zg. Hrvat. 1907. nr. 38

xxx) l. c. str. 173 i 177.

mierne, które tej normie wcale, a w żadnym nawet punkcie nie odpowiadają, a właśnie w ostach [illegible] zupełnie różnych, o średniowiecze postawionej głównie lub całkiem średniowiecznie [illegible] pacierz [illegible]

A wiemczyna powiedzieć, że nie są "doskonałe", bo pacierze one do "modlenia" nie z najwyższej potęgi ekspresyjnej! A pod względem dramatycznym odznaczają się jako doskonałe rytmicznie.

Nie mówiłby (chyba ich tej) użyć – jako [illegible] do exemplifikacyi twierdzenia, że [illegible] "mowa romantyczna" zatraca rytm i zbliża się do prozy, która właśnie lepiej zdoła wyrazić myśl współczesnego człowieka…x) Jeśli to co się jako rytmiczne odczuwa nie daje się podciągnąć pod normy istniejącej rytmiki teoretycznej, dowód to tylko, że te normy są za ciasne i że trzeba je zakreślić szerzej. Teorya bowiem nakaże nie jest prawodawczynią, ale sprawozdawczynią. Niewątpliwie rytmiczne wrażenie tak jak niezależnie od metrum jak też niekiedy rozdrobione, tak nie tworzą i nie (tej) pójdzie tylko ze stadyum ars. Powtórzenie okresów to tylko jedna z form powtórzeń, na których polega wrażenie rytmiczne. Meumann xx) grupuje te formy w trzy grupy, które dzieli (znów) na podziały: 1. Powtórzenie okresów, 2. Powtórzenie stosunków naczelnych, wyrażających się jako a) tłumaczenie (zgłoski, grupy rytmicznych okresów postępu, pauz), – b) jako następstwo (tempa i zmiana dalszych) ważne dla rytmicznego wrażenia środków, przez wyrównywanie nierówności budowy grupy rytmicznej także przez wzrost (przyspieszenia lub opóźnienia) (na akcentuacyę), – c) jako powtórzenie (grupy mniejszych lub większych, przez wystarczające powtórzenie tylko wstępne długiej grupy albo powtórzenie grupy tylko podobnych), – 3. Powtórzenie wyrażające się w dowolnej zmianie [illegible] odpowiadających sobie [illegible] – wypełnienie ich, które to myśl – niejako zewnątrz wyrażona, wyraża mniej się i [illegible] zdania.

V. Nowel "potrzebujący" [illegible] lub średniowieczne [illegible]

x) Bourdon: L'expression des émotions et des tendances dans le langage. Paris 1892. Str. 314–333. – P. też Guyau: Les problèmes de – –
Na podobnych wyobrażeniach opiera się teorya Arno Holza ("Revolution der Lyrik", zob. "Zukunft" rocznik 1898 i 99), która miała to nieszczęście, że jej autor [illegible] popadł w [illegible] praktyce.

xx) l. c. str. 45, 54 i 83–100, Studien [illegible] Phil. Studien Wundta IX. str. 300 i n.

stron niespokojnego nabrzmiałego[illegible] elementu. To zespolenie [illegible] świata, spokoju i niepokoju, wywołuje niespokojny nastrój w króla duchu. Podobną nam jest w tym względzie dzikie[illegible] Boska Komedya.

Budowa wyłącznie stroficzna [illegible] pierwiastek śpiewności w epopeję, który specjalny charakter [illegible] przez [illegible] mianem „rapsodu" i [illegible] zaznaczają spokojny ton epiki [illegible] uczuciowego, lirycznego pierwiastka. Na szczęście i wszelki brak wyrazistszy namiętności nadludzkich, [illegible] pełne [illegible] klasyczne twórczości [illegible] strofy. Opowieść „o wspaniałej [illegible] dziwnej świętej" [illegible] pozostawia [illegible] majestatu. Rytm ekspresyjny nad temi klasycznemi podstawami strofy nie [illegible] charakteru interjekcyjnego; nie staje się bezpośredniego wybuchu [illegible]. Taka tendencya zawsze [illegible] w sztuce. Rytm ten [illegible] tylko – jako [illegible] opowiadającej [illegible] treścią swej [illegible]. Epos oparta na anamnezie, pełna melancholijnego pierwiastka uczuciowego [illegible] zamglonego [illegible] przez [illegible] wieków sięgną" znajduje [illegible] dostosowaną rytmiczną formę!

„nasz pra[illegible]", „nasz [illegible] przez [illegible] wieków sięgną" – ta anamneza [illegible] wspomnień, ale wspomnień [illegible] jego wiecznie żywej treści „cierpień i [illegible] tendencyi" (Krót. R. I. P. I. st. I.) panuje w całym poemacie. Forma w doskonały sposób przystosowana jest do treści. —

Podkreślmy teraz znakomite wdzięczne wyrażenie „chód wierna", jak mówi Mleczko. Określiłbym tym [illegible] nazwą rytmu ekspresyjnego, którą to nazwą zaznaczona związek rytmu z treścią i jego zadanie nadania treści wyrazu. Następnie [illegible] najpierw twórcza, [illegible] może być związek między przyczynową a [illegible] stroną mowy.

Ma on bardzo być

czasem „jak pioruna głośny nagłości,
A czasem miękki jako płeć dziewicza,
A czasem jako skarga stłumionej miłości,
A czasem piękny jako anioła oblicza"

Najprostszym, bezpośrednim przykładem przykładu z klasyków,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

najprymitywniejszym sposobem odzwierciedlenia wyobrażenia słowami klasykami, jest naśladowanie wszystkich dźwięków natury dla oddania charakteru dźwiękowego. Jest to onomatopeja. [illegible] naśladujące być tylko sylaby, i także barwy dźwięku. Najczęściej jednak chodzi wyraźnie zdarzenia samego, naśladowanie przyczynę. Słynna onomatopeja niewątpliwie Wergiliuszowska naśladująca galop konia jest ordynarną. Interesującem jest że, z [illegible] dlatego samego celu naśladując rzeczy tylko niż ważnego w formie humorystycznym, w Kochanowskiem.

That is the question. / To pytanie także:

Komu by / jechać? / jak mówią klasycy,
Które ja wymyślił naśladując modną
galop, w podwójnie pięciokroć heksametru.

Wyraźną onomatopeję, subtelniejszą jednak o wiele a zarazem i naśladującą, znajdujemy w jednym z najpiękniejszych opowiadań w Odyssei / jeszcze znowu [illegible] w Kochanowskiego w „Dance":

Na zamkach ciągły upadki / słońca / i czas czasu
I strach traw, / i bieg dźwięk / i nabiel / gwiazdy.

Wspaniała zaś onomatopeja zaś w wielu tak nie popularny na oddanie na samą dźwięk jako w [illegible] ale i na uczucie. Naśladowanie jej [illegible] [illegible], niezwykłe wrażenie. Kiedy Achilles skarżył się w Iliadzie że dzielnym od ojczyzny wiele gór cienistych i mórz szumiących:

ὀὔρεα τε σκιόεντα, θάλασσά τε ἠχήεσσα

82.

(Cyt. z „[illegible]" o [illegible] [illegible] i malowaniu)

× × ×

Taką metafizykę znajduję w rapsodach Słowackiego.*) Opisy więc poszczególne przystępujące ~~[illegible]~~ Słowackiemu pod wszystkiemi zdolności ~~[illegible]~~ malowania, spotyka się z w tym względzie z zarzutami odpowiedzi prawdy w naturze. Ale poezya jest sztuką której materyał, słowo, jest nietylko symbolem myśli ale i dźwiękiem. Dlatego od kolebki swej ~~[illegible]~~ była złączona z muzyką, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ a i potem kiedy się rozwinęła, oddzieliła się i na zawsze, ~~[illegible]~~ tak jak nierozdzielną jest od mowy, tak też jest nierozdzielną od ~~[illegible]~~ dźwięku, ~~[illegible]~~

Jeśli przez muzyczność rozumiemy śpiewność, Słowacki [illegible] śpiewności nie posiada, jeśli jednak muzyczność rozumiemy adekwatność dźwiękowej ekspresyi, to pod względem tej zdolności stoi on ponad wszystkiemi poetami naszymi najpierwszy! I [illegible] równie dobre jak w swojej malarskiej podstawie. [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]

Ostatnia pieśń! [illegible] [illegible] [illegible]

~~[illegible]~~ Ale strzeż się ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ „[illegible], nie [illegible]." ~~[illegible]~~

Mowa, według jego zdań, ~~[illegible]~~ nie może ~~[illegible]~~ jako proste dźwiękowe, narzędzie melodyi powinna wiernie ~~[illegible]~~ „[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dość [illegible] [illegible], lecz [illegible] [illegible]."

Języka ma być ~~[illegible]~~ [illegible] i ma [illegible] wszystko co [illegible]", ~~ale~~ [illegible] nietylko jego [illegible] ale i dźwiękowe [illegible]. ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Drugim ośrodkiem bezpośredniego związku między pojęciem a dźwiękiem jest interjekcja. Obok często powtarzanych – jakkolwiek niemniej często kwestionowanych teoryj – mowa miała powstać z onomatopei, tj. dźwięku naśladowczego i z interjekcji, tj. dźwięku [illegible], który przedstawia symbol wyobrażeń z tem wzruszeniem [illegible]. Ale dźwięk interjekcyjny [illegible] niż symbolem wyobrażeń przechodzi w dziedzinę onomatopei ("onom. podmiotowej"), która różni się od przedmiotowej tem, że ma większy charakter metaforyczny. Jeżeli gdyby uczuciu [illegible] niemniej [illegible] (a wtedy pobudzeniu wyobraźni [illegible] wyrażającego dopiero mowę, [illegible] jest [illegible] uczuciem), gdyby [illegible] uczuciu [illegible] nam opowiedzieć o [illegible] naśladować wyraz, byłaby to onomatopeja, – gdyby zaś do tego celu użyto dźwięków wyrażających przedmiot (nie będzie w [illegible] przedmiotu), byłaby to onomatopeja o charakterze metaforycznym, przechodząca w interjekcyjną.

Związek więc między onomatopeją i interjekcją jest ścisły i często przechodzi jedna w drugą. Na [illegible] granicy między niemi zatrzeć nie należy, ale trzeba podnieść, że gdzie występuje wyraz interjekcyjny [illegible] barwę dźwięku, tam dźwięk [illegible] wyobrażenia ale nie wzruszeń.

Kiedy Achilles skarży się w Iliadzie [illegible] Ojcu swemu [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]

[illegible] thalassa te ēcheessa –

[illegible] nam ale i [illegible]. [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]

Melancholia [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], a [illegible] [illegible] [illegible] jest [illegible]

Jezdra [illegible] [illegible]

Jasne – z [illegible] [illegible] [illegible]

8

[illegible] — i [illegible]

[illegible] (R. III. P. 2)

Albo:

[illegible]

[illegible] (R. IV. P. 4).

Ale poza onomatopeją i interjekcją są jeszcze inne, daleko subtelniejsze stosunki rytmu z treścią. Wogóle [illegible] wyobrażenia pewnego rytmu [illegible] ze słuchowym obrazem, ruchem, przechodzi się [illegible] wyobrażeniem ruchu, który ze słuchu, obrazu, ruchu, [illegible] wyrażeniem.

[illegible]

Rytm nie jest jej naśladowaniem.

Pomiędzy rytmem a wyobrażeniem, które on ma wypowiadać, wystarcza, aby była [illegible] ogniwo asocjacyjne.

[illegible]

[illegible]

Jam wyszedł [illegible]

[illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] /

[illegible] rytmicznej [illegible]

[illegible] następujący:

Zbłąkani [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] /

Cicho / na [illegible] / [illegible] / [illegible] / —

Tam przyjdź — jak [illegible] legnę / — i wstrząśniem /

Śmiertelnym / twój sen / spokojny / [illegible] /

[illegible]

jeśli coś, chociaż tylko do pewnego stopnia w czytelniku powstało, że system jest istotną i niezamierzoną składową częścią poematu, że w niższym lub wyższym stopniu zawsze względnie przyczynił się i że w niejednakowej [illegible] lub na ekspresję systemową [illegible]

59

W pierwszej połowie pierwszego wiersza (zbalsamowany) głos ulega końcowemu przyśpieszeniu, dzięki temu opiera się na odległej arsie czwartej zgłoski, nie poprzedzonej żadnym akcentem (z tej przyczyny wyakcentowanie objawia się dla subtelnego ucha i w tem, że następuje wzmocniony wiersz zgłoską pierwszą). To przyśpieszenie samo przez się jest jedną wzmacnianą barwą, a nadto powoduje zwiększone nasilenie pierwszej arsy. Z tego również wypadku przypada zwiększone średniówki, a nam bardzo dobrze zależy na poprzedzić przeciwnie; bez pauzy głos przechodzi do przebiegu obiegu całego wiersza! Druga połowa wiersza składa się z trzech trocheów; akcenta padają jak co drugą zgłoskę. Niepowodzenie następuje monotonność tego systemu tem silniej, że w kontrast z przyśpieszeniem przez poprzedzającą; wzmocnienia tempa, a co więcej głos wzdłuż na upowolnienie arsie i zatrzymany na średniówce na pierwszej opadającej; iż że gęsto akcenta nie pozwalają nam wyprzedzić.

W wierszu drugim, że względnie na trzech wzmocnionych akcentach, nie pozwalają nam zniknąć średniówki na normalnej wielkości po zgłosce piątej. Z tego powodu tylko spoczywająca pauza (chociaż bez wolności, zdaje się „pospieszna") mieści już po słowie „cicho". Skutek jest taki, że nasila się akcent poprzedzający tę pauzę, zupełnie tak jak się to dzieje w normalnej arsie poprzedzającej średniówkę. Matka skutkiem tej pauzy słowo „cicho" jakoby oddzielone jest od reszty i wyodrębnione trochej (–◡) na miejsce daktyla, który wierszu normalnie na czwartej („bieżyło"), a średniówka nagle kończy się amfibrachem (◡–◡). Całą resztę wiersza zgłoski trocheja „cicho" dają wyraźnie do wyróżnienia w trocheju „biorą z tego amfibrachów, (wedle prawa Brückego—o którym szerzej niżej), i powstaje upowolnienie w zgłoskach tego słowa. Wymawiamy więc: „cicho" — akcentując i wydłużając zgłoskę ci—.

Ksiądz jest wzorowe – chociaż by ponad lektorem całe dzieło zrozumiał – jako że rzeczy mało przestarzałe obelm. W przytoczonym ustępie każdemu czytelnikowi wyjdzie odpowiednio system wszelakiej i naturalnie przyciśnie słów niezbędnych, wyobrażenia rozpoznaje, pod nowemi wzmocnionemi zabarwieniami. Dlatego za biegiem tego systemu, badając efektywny przez przyczynę z drugiej ekspresyjne efekty.

(Zna lektorów wedle Mleczki przypada wysoko uspokojenia, co tak wymownie odczuć można)

(Przez co słowo uwidacznia się onomatopeiczny charakter podobnie jak każdy się wymawiający w mowie potocznej z naciskiem wahający cisze.

10.

W [illegible] amfibrachach odczuwa-
nie zdaje sobie sprawy dla czego – coś
[illegible] szczególnego
z treścią, coś jakby cichy stąpanie, jakby troskliwe,
delikatne wyjęcie. Czytelnikowi trudno
przestawić ocenę a dla [illegible] na
objektywny [illegible].
Wiersz treści [illegible] nie przestawia
żadnej wątpliwości ani co do objektywnych
podstaw wrażenia ani co do [illegible]
[illegible] poety. Budowa tych wierszy, niespodziewanych
w [illegible] expresyi, odbiega zupełnie
od normalnej!" Najpierw co do stopy,
którą znajdujemy w [illegible] wierszu aż
dwa(tmi) po sobie następujące antyspasty
stopy zupełnie niezwykłe, w
których zbiegają się akcenty na
dwóch pierwszych zgłoskach V. Te antyspasty,
które w czasach gonione są przez
metryków, są tu niektóre sameczne –
ale jakby niedość tego przez
zbiegu akcentów, zaostrza on go
jeszcze aliteracyą zgłosek akcentowanych (lew legnie).
Średniówki ani śladu. Są
natomiast dwie pauzy, odgraniczające i
uwydatniające dwie antyspastyczne
stopy, dwa westchnienia, przesądne,
nabrzmiałe miodu, pączki zielonego,
zielonością lasu, w którym drzemie
utajona groza: Podobne wydobrzenie [illegible]
spotykamy w [illegible]: "jak lew gdy [illegible]".

V (lew przyszedł, jak lew legnie)

[illegible] Że onomatopeje westchnień
są [illegible], V [illegible] następstwo dwóch
amfibrachów które, skutkiem szczególnego
[illegible] podzielenia, dają [illegible] onomatopeję przejścia.

V (zwracam [illegible] uwagę na słowo "z którym")

[illegible] uwagę że te amfibrachy całkiem inną mają barwę
[illegible] od tej, która
leży najpierw w tem, że zgłoski akcentowane tych stóp
mają akcent silniejszy niż tam. Potrzeba na nie
ze szczególnego pewne [illegible] na niezwykłe nacisk.
Oto w tym wierszu [illegible]
budowa antyspastów daje [illegible] [illegible]
[illegible] ale [illegible] przez [illegible]
[illegible]

wypadło ze strofy, której cały „chwyt" jest odmienny. Utwór nie posiada jednak „dążności" do „automatycznego" utrwalania rytmu, w którym one „zachodzą" [illegible] tempo naszej [illegible] aperiodycznej. Gdy rytm ten jest zachowany i stwierdzony we wszystkich, i przypomina go [illegible]. Dlatego to nawet dziś takie analogie występują nam często do podtrzymania wrażenia rytmiczności. Otóż tutaj koordynacja z wszystkimi strofy poprzedza słowo ostatnie wiersza („urodzeniu"), na które pada rytm (który, [illegible], jak [illegible] zasadniczej, niewątpliwie silnie jakoś odczuwamy), [illegible] normalna arsa główna, której z tego [illegible] – jako występujący wyłącznie normalne strofy – niewątpliwie zaznaczony silniej! [illegible] jednak amfibrach tego słowa nie ma pewnego wyraźnego charakteru onomatopei. Stosunek do charakteru dopiero przedtem [illegible] słowo „śmiertelnem" występowało jest zupełnie analogicznie tego sposobu akcentowania na [illegible] jak w poprzedniem nasilenie arsy głównej, z tego powodu, że enjambement [illegible] przy „niedorzeczności" [illegible] padać musi już po trzeciej zgłosce, [illegible] przedtem wypadało) [illegible] obserwowalibyśmy ze względu [illegible] że oba te słowa („urodzeniem", „śmiertelnem") amfibrachiczne są zupełnie zrównane w stopniu akcentu. [illegible] przedtem głosowe [illegible] przedtem [illegible] trzeciego czynnika, przez głównego. Po słowie „urodzeniem" – jako kończącym wiersz – następuje przez antropopomniany, pomimo enjambement, następuje z tem większą koniecznością że [illegible] – słowo do [illegible] przypominające zakończony rytm strofy z całą precyzją uwydatniając rytm i arsę [illegible] zakończenie wiersza. Ponieważ enjambement

12

z natury rzeczy niezbyt wyraźnie [illegible] tej pary,
odejść musi ono zaakcentowane się jakoby na przedostatniej tego słowa, [illegible] (i jego zgłoski akcentowanej,)
jakby chciała jednej kategorii zapominać po nim. z długości [illegible]
przechodzi to niejako zawsze następne.
Po słowie "nieśmiertelnie" zaraz wypada para [illegible], nie [illegible] z powodu enjambement - całej przechodzi tę w [illegible] należała do poprzedniego wiersza, drugi zaś dla zastąpienia brakującej średniówki. [illegible] Cezura [illegible] tam wiadome [illegible] i [illegible] przeciąga się dalej. Zaginął [illegible] rytmu oczekiwanego w tym miejscu normalnego trocheja, aby na czwartej zgłosce i średniówki po piątej, następuje jambu (u — „w trochej na odwrót") jakby podkreślającego [illegible], tej długiej poprzedniego słowa, [illegible] jeszcze [illegible] z powodu długości do wyrównania stosunku trzech dwóch sylabowych z [illegible] takimi obarczających amfibrachów, że powoduje wyeliminowania średniówki zastępujący parę zgłosek przedłużeniem wyrównania.

Po tym jambie stanowiącym jakby wieńczącą onomatopeję, powracają amfibrachy, tak jak poprzednio każdy w jednym słowie zamknięty, wyraźnie zaakcentowany, z jednostajną [illegible] [illegible] po słowie tym [illegible] jest bezwzględny [illegible] [illegible] głowa, [illegible] średniówki, jednostajności akcentów, powoduje

13.

uderzają się wyraźnie spadających do końca wiersza dobiegającymi niemal szeptem ostatnim. Przypominając sobie, że to samo było w wierszu drugim – który z czwartym jest zrymowany, tak że na ~~[illegible]~~ oba rymy padają te szeptem wydechu; ~~[illegible]~~ uświadamiając podobieństwo [illegible] obu wierszy. ~~[illegible]~~ Między niemi każdy wiersz traci na najlepsze [illegible] w dwóch westchnieniach: „sam przyszedł – sam legnę." W ten sposób tedy wiersze związane są z sobą jakby w jedną ~~[illegible]~~ frazę westchnienia, której arsa przypada w pośrodku. Ten sam motyw może onomatopeiczny przenika ~~[illegible]~~ strofę, ~~[illegible]~~ wiersze i zespół wierszy.

[Margin note: Wyjątkowo tem wyraźniejsze że [illegible] przede [illegible] podkreślony jest też [illegible] obrazowy [illegible] głoska e (lew legnę).]

|| W zebranych przez nas przykładzie związek ~~[illegible]~~ pomiędzy rytmem a wyobrażeniami [illegible] jest ~~[illegible]~~ wyjątkowo łatwy do wyjaśnienia. Ale nie zawsze tak łatwo. Rytm jest jakby gestem abstrakcyjnym; nie zawsze umiemy dojść, kogo gestem bardzo nawet wyrazistego. ~~[illegible]~~ ~~Zresztą wszystkich odczuć [illegible] przyczyna [illegible]; wszystkie [illegible] wyjątkowo nie uświadamiamy sobie wiersza; [illegible] w [illegible] czy [illegible] w wierszu [illegible] rytmicznego, czy nie [illegible] [illegible] wrażenia [illegible]~~ Na przykład czy można zaprzeczyć, że wiersz następujący ma wyjątkowo bardzo sugestywne:

A dusza, która jako sprawca, legł,
Rozwija (jako kwiat) – na świat swój czar rzewny!

Ale dlaczego to „rozwijanie czaru rzewnego" tak odczuwamy w rytmie, że chcielibyśmy niemal ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ towarzyszyć strofie wiersza gestem dłoni ~~[illegible]~~ w jakiś zbliżonej i rozkładającej się czaru rzewnego!? Wyjątkowo wiersza ~~[illegible]~~ stają się tu być analogiczne wyjątkowo gestu; jest to, ~~[illegible]~~ można by powiedzieć, onomatopeja ruchu. A rytm ten nie sugeruje żadnym obrazem rozwijającego się kwiatu, ale gest, którym byśmy ~~[illegible]~~ obrazowanie ~~[illegible]~~ Takie podkreślenie w opowiadaniu [illegible] sugestywności tego rytmu przyjść nie podobny. ~~[illegible]~~ Ale przez jakie to szczególne ~~[illegible]~~ asocjacyjne ogniwa przechodzi to podanie wrażenia. Otóż takie asocjacyjne ogniwa bardzo często występują niż pod kontrolą naszej świadomości.

Dlatego rytm działa wszystko jako dynamiczna, niezrównoważona w nas przyczyna wzruszeń. Zresztą samego istnienia pewnego rytmu nie uświadamiamy sobie nieraz, albo przestajemy wyłapywać, czy istnieją rzeczywiście objektywne warunki danego wrażenia rytmicznego, czy nie przeoczyliśmy tego sami z siebie. ~~Zresztą~~ Że wynik podmiotowy ważny na odgłosy owe wskazuje [illegible] przez psychologów [illegible] fakt „rytmizowania subjektywnego", to jest łączenia w grupy rytmiczne całkiem obojętnych, w zupełnie jednakowych odstępach czasu następujących, wcale nieakcentowanych, dźwięków (n. p. metronomu), o ile tylko te odstępy czasu nie są zbyt wielkie.*) Rytm subjektywny, jeśli jest utworzony naturalnie, bywa – jak uczą niektóre badania (Müller-Schumann, Dietze) – najczęściej trocheicznym, jednakże, jak zauważył Mach, zmienia się wedle indywidualności usposobienia danej osoby. Rytm ten jednak może być dowolnie obierany, a jeśli raz wybrany, [illegible] nabiera dążności do trwania; trzeba pewnego wysiłku uwagi, aby go zmienić. Wogóle raz podany rytm ma dążność do automatycznej reprodukcji. A z tego wynika, że zmiana rytmu wywierać musi szczególnie przykre działanie. Mowa wiązana jest wyprzedzona od niewiązanej nietylko dlatego, że jest rytmiczna (cf. wyżej cytowany przykład Schopenhauera), ale i dlatego, że w niej wszelkie zmiany rytmiczne daleko silniej się odczuwa, gdyż przeciwstawiają się one oporowi automatyzmu psychicznego, dążącego do zachowania raz podanego rytmu. Codziennie słyszymy mowę dowolną [illegible] zmiany nawet bliższego dążenia zbytnio [illegible]; codziennie słyszymy ją wszędzie z pewnością. Tak samo mamy też z uwagą [illegible] po wszędzie [illegible] rytmu [illegible] jako [illegible] [illegible]

---

*) Mach (Beiträge z. Psych. d. Sinnesorgane); Müller u. Schumann (Zeitschr. f. Psych. u. Phys. d. Sinnesorgane Bd. VI); Dietze (Wundt's Phil. Stud. II); Bolton (~~Americ~~ Americ. Journal of Psych. I). Cf. Meumann l. c.; Wundt: Phys. Psych. i Völkerpsych. II.

15

62

indywidualności; właśnie, wyrazistości; bo wraz całą swoją skręconą wartością przedstawi się jako wyłączona koniecznością; — i pozostaje [illegible] w swoim niedostępnym zawieraniu się górnej, błędnie jako domysła [illegible] znaczenie i tak samo ma się ale i z [illegible] słowem [illegible]. Regulowanie tego [illegible] przeważająca się we wszystkim [illegible] wyrazistości każdego zwrotu, każdego [illegible] od [illegible]. [illegible] na podstawie [illegible] racjonalistycznej zbudowane drogę [illegible] [illegible] nie mamy widzianej; [illegible] z wyjątkowo [illegible] [illegible] [illegible] drogę [illegible] [illegible] formy [illegible] słowa), będą dążące do stworzenia (np. „sytuacji nieistniejącej" przebiegającej momentu regulacji [illegible] a [illegible] wydanej akcentowanie [illegible] [illegible] (słowa [illegible]), drogę [illegible] (nie [illegible] się z [illegible] z tem, że nauczanie [illegible] jest obrazu z jednem: [illegible] [illegible] dla którego [illegible] składa się — dzięki [illegible] z [illegible] a nie ze znalezienia [illegible].

Ta nieświadomość mowy widzianej przedtem, że [illegible] wyjątkowe [illegible] [illegible] przedmiotowa i przedmiotowo w niej [illegible] [illegible] jedne znajdują zastosowanie; [illegible] mogą być [illegible] w najsubtelniejszych [illegible] odcieniach. Ale zmiana systemu niedzielne [illegible] przez [illegible] do [illegible] w [illegible] i na nowie; ona będzie także samą sobie celem. Przetworzenie [illegible] mowy [illegible] na [illegible] [illegible], nabiera się przez do pewnej [illegible] pewnego [illegible] [illegible]. [illegible] podkreślać może [illegible], najdotkliwsze myśli, [illegible] w pewnych [illegible].

(Cierpienia moje — — — — — — — — — —)

Powiem, [illegible] wyprzedzające wiecznie,
[illegible] na [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] drugim [illegible] [illegible] przemocona zostanie ze [illegible] [illegible] [illegible] i w tem sposób [illegible] [illegible] należące się najdalszą.

Abym [illegible] [illegible] przemocy
[illegible] [illegible] [illegible] swojej [illegible].

N. p. w następującym wierszu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
– [illegible]
– [illegible]
– [illegible]

(zob. przypis [illegible] 19/[illegible])

Tu wszakże osobliwie zmienia system, wszakże odbiega z reguły: niema średniówki ani pierwszej 'rozy' normalnej. Ale czyby się stąd godziło nam zaprzeczać jego „proporcyi"? Oto n. p. tak: I środkiem kątów szczelnie wszyscy siedzą.

#

Efekt jest widoczny. A więc: 1) zniknęło zamknięcie strofy, która stoi niby na wzór mechanicznej, ma charakter zaprowadzi, natomiast i ma być wyraźnie oddzielona od następnej; zamykającej opowieść; 2) zniknęło wszelkie ciężkie i powagę zdania; 3) nacisk padający na wyraz stanowiący pointę w sobie przemowę, uleciał; z dawnego osiągnięty zaś jest ten nacisk wyższym wyrazem systemu z jego kolei ale analogicznym wyznaniem trzech fraz rytmicznych (środków wszystkich – wszyscy siedzą), których to analogię wzmacnia jeszcze powtórzenie wyrazu „środkiem." To powtórzenie „ " w tej samej przypadku analogicznych fraz rytmicznych daleko silniej uwydatnia ten wyraz – niż to ma miejsce w pasterskiej proporcyi. A na tem wiele zależy: pierwsza strofa staje się pełnią kierunkiem ten i powagę pewność. x)

x) [illegible]

63

17.

Kto chce zdać sobie dokładnie sprawę z charakteru wysłowienia w Królu Duchu, niech weźmie dla porównania oktawy języka drugich naszych według [illegible] wyrobionym formy. Oto przekład „Orlanda szalonego" Felicjana Faleńskiego, lub „Pour passer le temps" Tetmajera. I tu i tam oktawy są bez zarzutu; u Faleńskiego nie wypłaszczą [illegible] z mową rytmiczną, możnaby powiedzieć się klasyczne", u Tetmajera rytm jest [illegible] niekiedy [illegible] lub „nonszalancyi." Oktawa Faleńskiego lepiej uwydatnia przedmiotowe sposoby wysłowienia, jako trzymana stale w karbach mowy, u Tetmajera jednak [illegible] można wykazać, że swoboda i ekspresja rytmiczna to są rzeczy różne, a [illegible] było to znaleźć przykład na przystosowanie rytmu do myśli, wynaleźć sugestywną onomatopeję przedmiotową czy podmiotową, wskazać wyjątkowej wagi słów przez wysłowienie! +)

Charakterystyczność rytmu [illegible] jest do rodzajem [illegible] „gawędy", nadzwyczajnej lekkości toku mowy. U obu poetów wiersz odpowiada zupełnie celowi, nie przeprowadzam porównania dla wykazania zarzutu; wskazuję jednym przykładem, że rytmika Króla Ducha nie ma w poezji naszej analogii, a niezmiernie rzadko spotkać się z analogią i w poezjach innojęzycznych. Nawet w doskonalszym ekspresji charakter rytmu nie jest pełne adekwatności i wyrobiony; swoboda przybiera niekiedy cechy zaniedbania i wiersz rytmiczny nie pozostaje zawsze bez zarzutu. Zdaje mi się wobec ogromna przewaga Króla Ducha każdy ułożony w szyku rytmicznym bez skazy, dla głębi uczucia, ponieważ jak najrzeczowszego wyrazu, a myśli wyrazić z precyzją monumentalną. I [illegible] być zaś nie [illegible] ciężkie dźwięki brzmienia, w niezliczonych przykładach i wariantach z których zawsze zapewne wyjść [illegible] przejrzystej formy przestrzeni w [illegible] prozy. [illegible] wobec Króla Ducha znaczenie przygotowania. [illegible] środki w wielu wypadkach rytmiczne, tak jak [illegible] środki twardsze prozy; a jak z owej

(+) Wyjaśnienia: [illegible] (Patrz [illegible] Zaleskiego)

18

istotnie przesłanek naszkic najwyższej
modlitwy ducha ludzkiego, tak i ta zdobyta
forma poddana jest prawom wszelkiej stało-
ści
dostosowania się wszelki-
narzędziem, uniwersalizowaną się zwroty sama
w sobie.

W poprzednim przedstawieniu [rozwiązaniu] głównie cele ekspresji
rytmicznej i częściowo - dalsze zwroty odrębnego
systematyzowania, co wymagałoby specjalnego studyum —
wręcz bogatym przykładem, środki,
któremi się rytm ekspresyjny posługuje. O jednym
jednak z tych środków technicznych chcę
dowieść parę uwag, gdyż zastosowanie jego
stwierdza swobodnie wolne a jest w
wysokim stopniu charakterystyczne. Mam na
myśli tempo dykcji.

Czy istnieją jakie objektywne podstawy
tempa? Niezawodnie! Tempo ogólne
zawisło od częstości; może być
przedtem bardzo pewnem; ale też na tem nic nie zależy!
Natomiast uzasadnione
tempo pojedynczych odcinków rytmicznych
przyspieszenie, względnie spowolnienie, (a tylko
te uzasadnione; bo zmienne mają
ekspresyjne znaczenie), to ma objektywne
podstawy rytmiczne. Na tę sprawę
rzuca światło spostrzeżenie Bojeckiego

że odległości akcentów rytmicznych zaznaczone graficznie na wałku kymograficznym są sobie równe, czyli że [illegible] dążność do zachowania jednakich odstępów czasu między „szczytami arsis".x) Jeśli między zgłoskami akcentowanemi leży większa liczba nieakcentowanych, następuje przyspieszenie; jeśli mniejsza, zwolnienie tempa. Bolton przy studyach nad rytmizowaniem [illegible] stwierdził, że grupowanie jednakowe dźwięków odbywa się w ten sposób, że każda grupa ma trwanie stałe, wynoszące około jednej sekundy. Przy wzroście tempa zwiększa się zatem w grupie liczba dźwięków, przy przewolnieniu mniej. Zatem [illegible] obok dążności do zrównania czasu odstępów rytmicznych, istnieje pewna dążność do zachowania pewnej absolutnej długości tych odstępów. Nie zamierzam się tu zastanawiać nad przyczyną tego zjawiska, nad tem czy przedstawia w związku z dyspozycją uwagi tak podobnie jak chce Meumann xx), czy polega na istnieniu „naturalnego przyrodzonego tempa" jak twierdzi Wundt xxx) i Bolton xxxx). Chodzi mi o [illegible] dające się wyprowadzić z danych faktów. Otóż słusznie zwrócił Meumann (l.c.) twierdzenie spostrzeżenie Brückego niewiele dowodzi; bo dokonane było na wierszach skandowanych, więc w nienaturalnych warunkach. Jeżeli przy swobodnej deklamacyi nie skanduje się, to jest do zachowania tak przyśpieszenie rytmu;

(przy skandowaniu recytowaniu wierszy w stopie skomplikowanej)

x)

xx)

xxx) Physiol. Psych. II. z str. 3.711.

xxxx) Amer. Journ. of Psychol. Vol. I. s. 217. – cf. Meumann l.c. Str. 80 i 109

Dlatego rytm składa [illegible] dajemna, [illegible] przyjmuje na wrażeń.

Zresztą [illegible] nawet pewnego rytmizowania, niedostatecznego sobie [illegible], czyli [illegible]

19

[illegible] w szczególności czy istnieje rzeczywiście w niektórych obiektywne warunki pewnego rytmizowanego wrażenia, czy nie [illegible] tam [illegible] [illegible] tam czegoś innego z siebie? Samo eksperymentalne [illegible] (dotychczasowe [illegible]) nad rytmem [illegible] dotąd bardzo niewielkie. Jednakże dają one pewne [illegible] rezultaty. I tak zwrócę uwagę na badania nad rytmizowaniem subjektywnem.[x] Stwierdzają one nieprzeparta dążność do rytmizowania subjektywnego całkiem [illegible], w szeregu jednakich odstępach czasu następujących tonów (n. p. metronomu) — o ile tylko że odstępy czasu nie [illegible] zbyt wielkie. Rytm subjektywny (o ile jest [illegible]) zdaje się być najczęściej trocheiczny, jednakże — jak zaznacza Mach — zmienia się wedle indywidualności i usposobienia danej osoby; wreszcie rytm ten może być dowolnym — a jedynie zostaje [illegible] pewnego [illegible] aby przemieniać [illegible]. Ale więc [illegible] rytm [illegible] dośrodkowo [illegible]. A wynika z tego, że zmiana rytmu wymierza [illegible] szczególne psychiczne [illegible] działanie [illegible]. Można wskazać jest sugestywniejsza od [illegible] [illegible] dlatego że jest rytmizowana [illegible] (przykład Schopenhauera), ale dlatego że w niej wielkie [illegible] rytmizowanie, [illegible] dalszo [illegible] automatyczne, gdzie [illegible] opór automatyzmu psychicznego, dążenia do zachowania [illegible] rytmu.[xx] Mało przez [illegible] rytmizowanie mieć bardzo [illegible] [illegible] sztuki, [illegible] spostrzegać [illegible] wyraz „drwij sen" „na sen [illegible]", a [illegible] [illegible] subtelny rytmiczny efekt. — Drugim wynikiem eksperymentalnej estetopsychologii

W tym względzie

(Unterzeitwerkungen)

(Müller-Schumann, Dietze)

xx) Liczne stosunki w niej [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jest [illegible] [illegible] o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

x) Mach (Beiträge zur Psychol. d. Sinnesorgane). — Vierordt (Wundt's Phil. Stud. II.), Bolton ( ) etc. [illegible] Meumann l. c.

Müller-Schumann [illegible] f. Psychol. u. Physiol. d. Sinnesorgane [illegible] — P. Souriau: La suggestion dans l'art — p. 163 [illegible]

gdy jednak zostają [illegible] wrażeń rytmicznych, ~~[illegible]~~ to objaśnić je można zrekonstruować ich całości. Zresztą przestrzeganie rytmu w wzorowej deklamacji nie odbiera jej, ani jej [illegible] naturalności! Jak to sobie ~~[illegible]~~ Niemcowa [illegible] wyobraża! W należycie bowiem ~~[illegible]~~ zbudowanym utworze przepisów [illegible] rytm ~~[illegible]~~ nie [illegible] a [illegible] formy ale [illegible] sobie wzajemnie! Ale [illegible] do

wypowiada ~~[illegible]~~ przy zachowaniu zasady rytmu śpiewnego, ale [illegible] całościowanie rytmu w deklamacji byłoby zapewne przeciwne formalnej tendencji utworu. ~~[illegible]~~ Wszystkie zamazywanie rytmiczności leży w charakterze deklamacji aktorskiej ~~[illegible]~~ w związku z tak [illegible] [illegible] na ~~[illegible]~~ scenie! [*] ~~[illegible]~~ [illegible] do [illegible] patetycznej. Gdzie [illegible] zawiera w charakter rapsodu, który [illegible] w dramatyczne opowiadanie – a jako takie w [illegible] [illegible]. Nie zostaje nic z [illegible] tradycyjnej powagi, nic z [illegible] [illegible] przeciwstawne jest [illegible] wszystko do [illegible] [illegible] [illegible] ale – powracam do [illegible] wątku. ~~[illegible]~~

V. Ale to nie jest [illegible] [illegible] deklamacji.

deklamacja [illegible] [illegible] [illegible]

V [illegible] [illegible]

[*] deklamacja [illegible] [illegible] [illegible] l. c.

Niezależnie od doświadczeń [illegible] zrobiona obserwacja przeciwna, że wrażenie rozpoznania zależy w wysokim stopniu od [illegible] zachowania [illegible] równej długości. [illegible] przeciwległych ogniw rytmicznych, że (dźwięki) [illegible] zachodzącej [illegible] jest w [illegible] ogniwie [illegible] rytmiczne wrażenie otrzymuje się tylko przez wypełnianie między ogniwami rytmicznego [illegible], pauzami rytmicznemi, [illegible] etc. *)

Stosunek do wypełniania okazuje się w przyspieszeniu względnie opóźnieniu [illegible]. Zresztą wypada wziąć pod uwagę i ten fakt, że zazwyczaj nieco dłuższy czas upływa między akcentem a dźwiękiem poprzedzającym, gdy [illegible] akcentowana jest dłuższą, albo akcent wprowadza pauzę po niej, co może pod względem rytmicznym wyjść na jedno. **)

Z tego wynika zatem, że w grupach akcentowanych [illegible] tempo, zaś [illegible] grupach nieakcentowanych przechodzi zmiana głosu do przyspieszenia dla oparcia się o akcent.

Jednakowoż przyspieszenie lub opóźnienie w dłuższych odstępach poza kontekstem, najwyraźniej czuć wtedy, gdy [illegible] między z dźwiękami dla niej stosownemi rytmicznemi, gdy przyspieszone lub opóźnione tempo dopada potrzebie [illegible] [illegible]. Wtedy wyczuwamy zmienione tempo jednego jako [illegible] i jest on nam [illegible] z drugiej strony – w tempie nawet zgodny z tym, co na [illegible]!

W ogóle:

[illegible] [illegible] porównania [illegible] wyrazowi „porównania" odpowiada „porównanie" rytmiczne.

Kontrast [illegible]

---

*) Cf. Meumann l. c. str. 87–93.

**) Lotze: Gesch. d. Aesth.; Meumann str. 56, 57. [illegible] nauka o [illegible] [illegible] [illegible]

22

66

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na [illegible], najbardziej [illegible] uprzednie tempa, które [illegible] do wybornie ekspresji [illegible]:

Zabalsamowana // [illegible] [illegible] [illegible]... Charakterystycznem jest [illegible] [illegible] najczęściej z opóźnienia [illegible] [illegible] i [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] bezpośrednio przed średniówką.

Z tym [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] brzegu, o którym gorzki // [illegible] [illegible]. Przyspieszenie [illegible] [illegible] do [illegible] się w [illegible] mu z [illegible] [illegible] [illegible] (na [illegible]) jest tak [illegible] że powoduje [illegible] akcentów gramatycznego w słowie „który"; także [illegible] [illegible] się [illegible]. Akcent co na „gorzki" [illegible] się [illegible] [illegible] nagłego [illegible] przyspieszonego tempa przed średniówką */. [illegible] [illegible] się [illegible], a [illegible] na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

Zupełnie podobny i jeszcze [illegible] znajduje się w [illegible] [illegible]:

[illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible]

Że nawet [illegible] drzew // [illegible] w [illegible]!

I tu [illegible] [illegible] „[illegible]" [illegible], na [illegible] „drzew" [illegible] [illegible] się akcent. Różnica jest ta, że [illegible] [illegible] [illegible] „gorzki" [illegible] się ze średniówką — [illegible] się; [illegible] ale [illegible] [illegible], które [illegible] [illegible] charakter [illegible], [illegible] się [illegible] [illegible] [illegible], do tego [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]" W drugim [illegible] akcent na słowie „drzew" [illegible] ma charakter [illegible] i jest [illegible]; [illegible] jak [illegible]. Następuje [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], która [illegible] [illegible] [illegible] jako [illegible],

---

*/ cf. Meumann str. 61: Das plötzliche Abbrechen einer schnell gesprochenen Tonreihe gibt dem letzten Ton einen vielleicht durch Schallmomente zu erklärenden Accent.

2)

a nie jako echo ostatniego brzmienia, przedzielone zdaniem spowolnienie tempa po niej; dzięki niezmiernie sugestywnej wyraz odrazu zastygną"; zdaje się wraz z owem zastygnięciem wygasnąć sama przejściowo tempem i barwą [illegible].

Jakie bogactwo [illegible] efektów rytmiczniejszych można przewidzieć w paru wierszach, dając klasycznego przykładem (przypadku) jest strofa XXXIV drugiej pieśni w Beniowskim. Podczas gdy analizowana wyżej — przeczenie strofa XXXVII dzięki pięciu (wtyku z konkretu ... rytmicznego) na efekta płaszczanie ... pełnienie a dzięki ... zawodnikom akcentowanego jest monotonność stopy i spowolnienie tempa, dotąd przyspieszenie tempa, wybuchy akcentów, daje [illegible] ten normalniejszy ... całego chwilami odwrotu zapierającego gniewu, w którym bowiem jako [illegible] całego [illegible].

A cóż dopiero, gdy ją gromkie lice
Odkryłem, i z niej spojrzałem w morze
I przestraszony | między | wichrami |
Lśniącem | jego koronami nad | górami!
Niedźwiedzica | dusza | moja zdrętwiała
Miesiąc nad nią | moją | przypomina,
Jak zaś [illegible] olimpijska | postać:
Mój duch — na ... ognisty!

Dwa pierwsze wiersze są normalne i mają tempo zwyczajne. Zanieczyszczenie rytmu przy w wierszu trzecim i czwartym. W trzecim stopa pierwsza (między innymi) wtóra przyspieszenie w czwartym wypada średniówka z normalnego miejsca a przeniesienie na miejsce [illegible] na antyperfonicznego przestankowanie, skutkiem przyspieszenie tego końca). Te dwa wiersze mają charakter interpelacyjny pytającego się zniecierpliwienia.

W wierszu piątym średniówka normalna po piątej zgłosce istotnie wprawdzie potencjalnie ale faktycznie nie ma jej tutaj; ostatecznie przestankowanie zostaje wciągnięte bezpośrednio następującemi dwoma zgłoskami akcentowanemi (mocno zwarty) które wygłasza się jako długie, a rytm (mocno następujący po owej potencjalnej średniówce nie spada. Naturalny przestanek następuje dopiero po słowie „zdrętwiała".

To określone współczesne rytmu i utrzymanie go na wysokości akcentów woli wrażenie jak gdyby [illegible] oddechu, jak gdyby napięcia przed wybuchem następującego słowa ([illegible]) wydaje się niejako [illegible] tempo sygnał przez kontrast ze słowem poprzednim. Skontrastowane są rytmicznie [illegible], co wszystko się [illegible] przez to, że mają oba wszystkie akcent na odpowiadających sobie zgłoskach: na pierwsze pada arsa [illegible], na drugiem słowie zaś arsa [illegible] normalna następującej pauzy, która zastępuje zatrzymany [illegible] (szóstego) wiersza średniówkę. Ot przykład — prawie enjambement — wskutek którego słowa mają przestanek antrapofenetyczny zaakcentowany końcem wiersza. Wywołuje to rytmiczne [illegible] jak gdyby dźwięk [illegible] wybuchającego, dźwięk błyskawicy! Przykład zdaje mi się, że zachowanie ekonomii rytmicznej oddechu nadaje szczególną barwę [illegible] temu rytmowi. Opóźnienie pauzy średniówkowej w wierszu piątym i przytrzymanie głosu na wysokości akcentów nadaje [illegible] (pierwszemu) podwójnego wydechu. Wydech przeprowadzony bowiem przypada na słowo ostatnie piątego — i pierwsze szóstego wiersza. Gdy wydech jest [illegible] przedłużony, ostatnie słowo [illegible] samego wypowiedzenia [illegible] i [illegible] tego, co wypowiedziane za [illegible] następnego wydechu — są [illegible] wyznaczone w [illegible]; efekt [illegible] jednego oddechu [illegible]. Następuje pauza — dla [illegible] oddechu. Pauza ta, w przeciwieństwie z enjambement i [illegible] ekonomiki oddechu ([illegible] w związku [illegible] rytmem normalnym), zastępuje w [illegible] średniówki [illegible] normalny — i nie [illegible] ściśle antrapofenetycznej konieczności przestanku przy [illegible]: [illegible] pauzie, [illegible] zbiorze, [illegible] bez przestanku aż do końca wiersza, a [illegible] przypada [illegible] ([illegible] 3–11) [illegible] wydechu. [illegible]

enjambement — [illegible]

przyspiesza, i to przyspiesza coraz bardziej („[illegible]”). Tak gdyby zdołało się nabrzmiewać i podnosić a pieśń nakazała aby wydech dotrzymał do końca. Czyżby że musi nastąpić rozwiązanie oddechu w szybkich. Następuje ono w wierszu ścieśnionym, w dwóch wyrazach, w dwóch niby jednako utrzymanych akcentach wiersza: „jak zamierzała — olimpijska”, po której „stawia wstrząs” — uprawomocniając się w tempie biorąc najpełniejszy akcent. Ostatecznie rozpada się na trzy człony i średniówka niejednego na dwoje, mam dwie równorzędne pary głosowe. Skoro pierwsza para po stronie „wstrząsu” przebył sam przeto co usuwa wszelką wątpliwość co do rytmicznej identyczności. Wiersz ten wyznacza górą w dwóch krzykach, tempem ciężkim prawdziwej pieśni, której wyznaczała rozwinięcie, rytmiczne fala tam — oddech podnosząca się zapadać.

Zagłębiając się szczegółową analizą w ten przedziwny konat wiersza, któremu nadawał równego, spostrzegamy, że wrażenie nie opiera się tu na rytmice samej. Kombinacja cząstek stałych i zmiennych (krótkich i długich), poprzedzanie średniówki, dysproporcja rana i akcentów głównych, to wszystko nie wyczerpuje jeszcze szczegółowych efektów. Owe tak rytm jest tylko skutkiem i wyrazem trwania i mocy dźwięków, zależnych od warunków wyrażających się w nich, określonych; niezależnie nim, ze strony jakościowej, które określamy nazwą barwy dźwięku. Barwa zaś ta dźwięku nie jest i dla rytmu samego obojętna. Cóż w niej jeszcze przede wszystkim wiersza dopiero rozbieranego wstępu. Czy nie uważamy, że akcenta nakładają się coraz bardziej: akcent poprzedzający „olimpijska” jest — jak wydaje nam się być — słabszym niż na stronie „zamierzała”, na stronie „wstrząsu” jest najpełniejszym. Jakby tego wstąpić akcent tak się „rozwinie” ze stronami rytmicznymi: na miejscu [illegible] górnej i na stopie o jedną zgłoskę szczególnej (krótkiej), przez to, dla wyrównania z poprzedzającymi stopami, zgłoska akcentowana

„ostra" przechodzi się! a wręcz zanikła. Ale dla ucha „olimpijska" niezmiernie [illegible] nieuzasadnienie!

Zdaje mi się jednak, że niektórzy przeczą, iż to na wrażenie [illegible] wpływa jego barwa;

[illegible] głoska i barwa — tak wydaje się barwą odmienną; może głoska u.

Dla wyjaśnienia tego zjawiska musimy [illegible] głębiej:

Liczne doświadczenia, jako n. p. Tyndalla, (Wheatstone'a, Müllera,) Helmholtza, stwierdziły, że barwa dźwiękowa samogłoski zależy od współbrzmienia słabych tonów pobocznych, t. zw. górnych, w jakimkolwiek tonie zasadniczym samogłoska wymawianą by była. Stąd pochodzi zjawisko jednych samogłosek z tonami niskiemi, innych z wysokiemi.

Przy u tonem głównym jest f, i na dwa tony górne jest f i wybitne d (…). Z tego wynika że u ma pokrewieństwo z tonami niskiemi; i z wysokiemi!

Z drugiej strony znowu naśladowanie tonu w mowie zaczerpnął go podnosi! Stąd też mogą zjawisko tonu i jego wysokości. Toteż czy że na podstawie tego zjawiska we wspomnieniu należącej wysokości asocjujemy gdy się podniesienie tonu jeszcze go wyższości, czy że samo w mowie potocznej, gdy niektóre głoski [illegible], często samem podniesieniem głosu.

akcent i Ofir w [illegible] [illegible]

x) Zob. o tem interesujący rozdział w Bourdon'a l. c., rozd. V. Müller przy experymentach z krtanią względnie otrzymywał podniesienie tonu przepuszczając silniejszy prąd powietrza przy niezmienionych warunkach. — Charakterystycznem jest że w mowie potocznej dla wyrażenia „podnosić głos" używamy wyrazu oznaczenia „mówić głośniej".

27

wyrazistość brzmienia natężenie [illegible]. Gdzie jednakże sam akcent natężenia jest silny, tam nie samogłoska w wyrazie [illegible] głoski jest najodpowiedniejszą do uwydatnienia go, ale te samogłoski raczej, które wymawiają się ustami otwartemi, w pierwszym rzędzie a (jak w słowie „zastawy" [illegible]), potem e, wreszcie o. Do tych uwag trzeba jeszcze dodać to, co w tak pięknie [illegible] w książce swojej [illegible]x): że [illegible] wartość dźwiękowa samogłoski zależna od ich pozycji, [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] wypada najmniej przy [illegible] „otwartości pozycyjnej" i że akcenta główne trafiają [illegible] z samogłoskami [illegible] i [illegible] (W słowie „[illegible]" [illegible] i [illegible] na [illegible] tak wyraźnie [illegible] pozycyjnej).

Także [illegible] zwierzęta barwy [illegible] z akcentem [illegible] z rytmiką. Ale barwy [illegible] [illegible]. Że [illegible] [illegible] tak jak na rytmie polega [illegible] na barwie, o tem [illegible] już! I tu, jak przy onomatopei rytmicznej, [illegible] bliższe albo dalsze asocyacyjne związki między wyrażeniem podanem a jego dźwiękowym odpowiednikiem. Asocyacya bywa niekiedy tak luźna, że [illegible] pozostaje tylko zabarwienie wyobrażenia pewnym dźwiękiem [illegible] a przyczyna wymyka się często z pod świadomości. Tego rodzaju zabarwienie nie zawsze [illegible] nawet [illegible] onomatopeicznej podstawy. Niekiedy sam charakter dźwięku, miły lub ostry, łagodny lub mocny, miękki lub twardy, stanowi odpowiednik dźwiękowy [illegible] treści, i niezależny [illegible] ale równoległy, z treścią [illegible] i podsuwany przez to sugestywności [illegible]. [illegible] że [illegible] [illegible] to w [illegible]

x) l. c. Rozd. XII i XIII, [illegible] str. 83.

następującej strofie:
Mówi Piotr do [illegible]:

— Nie bezpieczny, [illegible] zielony
Lecz Amsterdamu [illegible]!

Świadczą nam wasze spalone przedmieścia,
Splądrowane przez nas [illegible] miasteczka,
Że Amsterdamu [illegible],
[illegible] jak [illegible].
[illegible], że [illegible],
A przez nas [illegible] podbojów...

Wrażenie polega tu na odpowiedniości [illegible] słów [illegible], przez [illegible] i [illegible] on na słowa [illegible], zaś [illegible] podkreślonych. Efekt wzrósł [illegible] [illegible]

Onomatopeiczna tendencja natomiast zdaje się mieć [illegible] w [illegible]: "[illegible] — [illegible] kaleki"

[illegible] nasza [illegible] ze zielony [illegible]!"
W tych najnowszych [illegible] k [illegible] [illegible] kul [illegible] [illegible] o [illegible] [illegible].
Zdaje mi się, że ta [illegible] tego [illegible]" [illegible] wyraźnie [illegible] obraz kaleki [illegible] [illegible] bracki [illegible] tego [illegible] gry [illegible]
Czy jednak [illegible] sama [illegible] [illegible]? Nie wiem. [illegible] nie [illegible] z tych [illegible] spraw. Ale [illegible] [illegible] [illegible] dla [illegible] wrażenia [illegible] [illegible] kaleka [illegible] jak [illegible]
Wszakże kaleka może być ślepcem lub [illegible] rąk! Otóż [illegible] kaleki [illegible] [illegible] — [illegible].

Jest to w każdym razie wypadek subtelny i skomplikowany. Którzy bowiem nie idzie tylko za obrazem ale tworzy samego obrazu wrażenie, kojarzone się z obrazem wyobrażenie skrzętnie ustala dopiero treść obrazu. Dowód to że [illegible] barwy [illegible] nie ogranicza się do samego tylko onomatopeicznego akcentowania wyobrażeń i nie jest tak potrzebny jakby się zdawało. Jeszcze subtelniejszy wypadek przedstawia ustalenie [illegible] lamentu Opiekla w zapowiedzi [illegible]:

Gdy gród był w ogniu [illegible]
„Mścimy się! Tam zgrzyt! — i ogniem pochłonie!"

Dwa [illegible] tego [illegible] wyjątkowy [illegible] kontrast. W pierwszym wybija się górka [illegible], której dłużej nie tak wyraźnie [illegible] że ma ona tu podmalowany onomatopeiczny charakter, gdyż [illegible] chce oddać wrażenie wielkiego [illegible] górka tylko w [illegible] akcentujemy a nawet [illegible]. Jakakolwiek jest tego przyczyna do [illegible]! x) Pówno tego wyrazu [illegible] na [illegible] charakter słowa „zgrzyt"! [illegible] wybija się do [illegible] [illegible] przez wyrazy [illegible]

x)

że stoi na rosie [illegible]; a następnie [illegible] barwą [illegible] 70
nadając słowom [illegible] spółgłosek
w [illegible] z „ciemną"
samogłoską y. W [illegible]
wyraz „zgrzyt" sam dla siebie jest onomatopeicznym,
między nim a wyrazem „mrok" [illegible]
jakoby wzajemnej onomatopeicznej [illegible];
przez co [illegible] efekt
zmniejsza się. Dla [illegible]
[illegible] jak [illegible]
brzmienia występującym nam wyraz „zgrzyt" [illegible]
[illegible] określone [illegible]
Podobnie rzecz się ma [illegible] [illegible]
nadając charakter [illegible] głoska ó, najwymowniejsza
spółgłosek w wyrazie [illegible]
[illegible], i ciemna [illegible]
y [illegible] [illegible]
nalany jest cały
[illegible] o jasnym [illegible]
brzmieniem samogłoskowym: O. Właściwie
[illegible] do całej onomatopei, a jednak
przy przytrzymaniu charakterystycznego dla
słowa „jesień" brzmienia O, tworzy się quasi-
onomatopeja, ze skutkiem
podkreślenia kontrastu [illegible]
O zaś kontrast do [illegible]
[illegible] – i ma on barwę [illegible]
[illegible]. Jeśli [illegible] sobie całą
treść owego lamentu Przybosia, [illegible]
że charakteryzuje się on przemianami
[illegible] [illegible] w [illegible] się z
[illegible]. Jak [illegible] jest [illegible]
[illegible] że znajdują [illegible]
wyraz w obszarze nastrojowym, [illegible]
wyspy Islandii, [illegible]
czerwonej ogniami [illegible]
[illegible] morza. Ta dwoistość,
[illegible], [illegible] fali, [illegible] gdy się cofa,
z jękiem i odwraca [illegible] żałoba
gdy [illegible] swego [illegible],
[illegible]
z [illegible] pod niebo [illegible] wypuszcza
– Ta dwoistość określona się w tym [illegible]
wierszem i znajduje swój [illegible]

~~wyraz w~~ niesprecyzowany wyraz w wartości dźwiękowej. x) VF

31

Dźwiękowe wartości słów jeszcze w inny sposób mogą być wyzyskiwane. Każde słowo niesie w sobie pierwiastek przedmiotowy i dźwiękowy. Oba te pierwiastki przez takie zespolenie kojarzą się w umyśle naszym — tak że ~~gdy [illegible]~~ dźwięk ~~charakterystyczny~~ dla danego słowa ~~[illegible]~~ charakterystyczny wywołuje w nas przypomnienie odpowiedniego ~~[illegible]~~ danemu słowu przedmiotu. Fechner wskazał że ~~[illegible]~~ tak zwane barwne słyszenie pewnych samogłosek tłumaczy się w związku asocjacyjnym z nazwami barw, zawierającemi w sobie te właśnie samogłoski. A jakkolwiek sprawy „słyszenia kolorowego" ta hypoteza nie objaśnia dostatecznie, to przecież mieści w sobie trafne spostrzeżenie owego kojarzenia dźwięku z przedmiotem. Przez sam fakt że pewne dźwięki dążą do określenia (lub grają wybitną rolę w określeniu) pewnego przedmiotu, przy nim jakoby wtórnie ~~[illegible]~~ pewnego ~~[illegible]~~ znamienny charakter. Dlatego może być niejako na sposób onomatopei, że nieznacznie zaakcentowany i podkreślony przez powtórzenie, przez co uwypukla się związane z nim znaczenie. W ten sposób powstają ~~[illegible]~~ aliteracje — względnie asonancje — które z jednej strony [illegible], z drugiej zaś ~~[illegible]~~ / przez uplastycznienie dźwięków. Charakterem polegają kojarzenie przedmiotowej treści. I mogą być w ten sposób wyzyskane owe czasem skojarzenia bardzo subtelne, na pół [illegible], nie dające się wprost i ściśle przedstawić [illegible], skojarzenia jakoby [illegible] przenoszące w sferę tonu uczuciowego.

---

x) Aliteracja — względnie asonancja — może ~~[illegible]~~ graniczyć [illegible]. Ale ograniczać ją trzeba, której wybitne wypadków nie [illegible]. ~~[illegible]~~

~~xx)~~ FV Zdaje mi się ~~[illegible]~~ że gra tu nader rolę [illegible] wartość słowa „zgrzyt" — które asocjacyjnie ~~[illegible]~~ na pamięć słowo „zgrzytać". Słowo „[illegible]" jest charakterystyczne dla określenia pewnego [illegible] owego [illegible] nastroju — ~~[illegible]~~ „przykrego" losu — w przedstawieniu [illegible] które charakteryzuje przykre znaczenie słowa „[illegible]" i dźwiękowe wartości [illegible].

Za nią daleko łąka owsiana
I pola, które pod mgłą kłębią
Daleko skrzypka i skrzecząca chata..

Przez zestawienie słów skrzypka i skrzeczący sposób [illegible] skojarzenia – skutkiem [illegible] dźwięku jakoby skrzypki i dźwięku skrzeczącej. Ponadto spowodowanie zastępujące [illegible] jednak te drugie słowa [illegible]. Każde z nich bez drugiego skojarzenia – a razem i pojedynczo – zgodne. A także [illegible] jest refleks asocjacyjny [illegible] przez każde ze słów na drugie co nie [illegible] miejsca bez skojarzeniowego połączenia tej asocjacji! Ten sam efekt [illegible] jednak [illegible]: a między całe w skrzypkach skrzeczące.

W zwrocie „bladną bielą od miesiąca" [illegible] aliteracja daleko silniej [illegible] podkreśla obraz niż by to [illegible] skojarzeniem. Podkreślenia przez [illegible] częste z skojarzeniowego.

N.p. – Padam na jakąś zdradną myśl napadłą
Na zdradną przypadła zdradzenia godzinę..
– [illegible] zaczarowanej wiśni.
– – Na zgodę

I na dospaniu prawda i zgrzytanie.

– Przed nią mgła, wiatr, podszepnięcie, zdrada,
Los niedokonany i czas niepowrotny..

√ spotęgowany z [illegible] zjawiskiem wyobrażenia [illegible] silnego wrażenia.

Jednak to podwójne nie daje efektu zwielokrotnienia. √ Zawsze przecież dużo ze [illegible] „niedokonany" zwyczajne nie odczuwany połączenia bo wyraz „niedokonany" wypada z użycia. Natomiast to wystawia nam się [illegible] przy zestawieniu ze słowem „niepowrotny". I wtedy

w słowie

innej przybiera niezwykłej barwy słowo „niezwykły". Bez uświadomienia sobie jego [illegible] pierwiastka (od zwać = zwodzić) nabiera jednego gorzkiego posmaku rozkładanego charakteru. [illegible] detektywistycznemi wskazana została dana słowa.

X

Jest sprawą sporną czy opowieść przygodowych i detektywistycznych, odróżniać wypada treści, niezwykłe słów [illegible]! Istotnie opowieść przygodowa [illegible] nie treściowego w słowie [illegible] [illegible]. A jednak [illegible] że o niezwykłych [illegible] mówić [illegible]. Bo chociaż [illegible] [illegible] w słowie samym jako składnik odrębny, to ona [illegible] z nas na słowo [illegible] jak [illegible] – i [illegible]. A słowo samo w nas te barwy [illegible] – [illegible] czy przygodową treścią czy [illegible], czy [illegible] kombinacją tych treści elementów – ale [illegible] [illegible] pewną, nie tak bezpośredni i prosty sposób. Często bowiem [illegible] dojść przyczyny, dlaczego to słowo zupełnie to samo [illegible] znaczenie, odnośnie zupełnie [illegible] [illegible]. Zaledwie to mniej od danego elementu, od [illegible], pozornie. Ale [illegible] to samo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jest nam sama przez [illegible] [illegible] pozornie że [illegible] [illegible] już [illegible] niezwykły [illegible] pewnego, na razie niezrozumiałego, odcienia w znaczeniu. Ale ten odcień w znaczeniu [illegible] że jest [illegible], że [illegible] został [illegible] [illegible] niezwykła barwa. [illegible] i tego odcienia [illegible] dlaczego [illegible], [illegible],

37

podobnie znaczą to samo – a i nie to samo? – Dlaczego płakać, łzy wylewać, łkać i „łzy" lecieć, maczać się – znaczą jedno a znaczą niejednako? – Dlaczego nam się zmieniają (wyraz, tylko) w „mowie" a słowie w „użyciu"? – Dlaczego kartofli [illegible] na [illegible] [illegible] gęsty się na kartofle, ale nie „układają w słowny kształt"? – Dlaczego się „lubi" co wszystko się [illegible] a nie [illegible] z bezwzględności? – Dlaczego się wyrazy które [illegible] tylko po francusku a inne które wyglądają się coś znaczą tylko po niemiecku? – Dlaczego „[illegible] drugie mają stojące"? – Jedne słowa są, jedne przyjemne drugie [illegible], jedne pod [illegible] i prawdziwe, [illegible], i prawdziwe, a [illegible] mogą to samo. Odmienna jest tylko ich barwa wyrazu uczuciowa. Wielokolorowość [illegible] jest [illegible] jest [illegible] się [illegible], to [illegible] samego nie [illegible]. Najczęściej przekroju barwa uczuciowa słów z czepiających się [illegible], należących z [illegible] [illegible], ich [illegible]. Stąd też wynika, że przez poznanie [illegible] stanu budzącego te echa, można nadać na słowa barwę uczuciową albo ją przygasić. Przypominam sobie co [illegible] [illegible] o podniesieniu swojej sobie przez formę [illegible] Poezja, dla której tak ważną są uczuciowe słów [illegible], ma dlatego szczególną władzę [illegible] ich wydobycia.

Mówiąc o [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] światłowości [illegible] jego [illegible]. Obraz [illegible] i [illegible] albo nawet [illegible] się [illegible] pierwszy, [illegible] być [illegible] na [illegible] [illegible]. Stąd mowa żywa, zmieniona, [illegible], owe porównania tak/ śmiałe, metafory [illegible] tak

odległe ogniwo. Ta sama subtelność tworzenia [illegible] na dwa barwy [illegible], Poetyckość [illegible] 15

[illegible] ... że [illegible] jest dla duszy stwór [illegible] wypowiadać z jakichś [illegible], jako wyjątka ze [illegible] strof następujących:

— — Wdzięczny nieznany
w twarzy ducha, wiedział: co do znanej
że jedyna stwór jest kolorów [illegible] kochanej,
Inne jakoby z boga [illegible] pod dłonią,
A drugie — cały mój swój wystawiony,
Choć przyglądy nad nim [illegible],
Ta w dłonią [illegible] kolumnę
Bezwładne — ciche — jakie drżącej w koronie?

Więc kiedy ducha, do [illegible]
Duchowe władny [illegible] wyrazy.
Czasem wyjaśnia [illegible],
Monumentalne [illegible] góry...
Czasami [illegible],
A w piersi [illegible],
A sama [illegible], jakie w piersi [illegible]
[illegible] — że cień przyjęły [illegible]... (R.V.B.1.s.28,29.)

Metafory personifikacyjne wykładała przede z zasadniczej tworzyły myśli [illegible], [illegible] świadomości duch [illegible] [illegible], w [illegible] nawet [illegible]! „Myśl [illegible]", [illegible] palu.

Język jest [illegible], w której [illegible] boskich. [illegible] „odpręgowaniami [illegible] ... a [illegible] metafizyczną, t.j. [illegible] w każdym [illegible]..." [illegible] „[illegible] wspomnienie" [illegible] doskonałe [illegible], co [illegible] stwór. [illegible] jakieś wspomnienie, którego [illegible] nam jak [illegible] nam się że [illegible] jakieś [illegible] odległe: — [illegible] szeregiem [illegible] podobnych [illegible] świadomości [illegible].

Szereg

2

56

73

~~...~~ i dzięki ...

rozbudzającą dzięki wyjątkowo barwą na słowo.

— Są też jednak i wypadki przeciwne gdzie opisuje asocjacyjne leżą na ... Kilka razy wymieniłem Żeromskiego ... w których asocjacje czepiają się zbiorów dźwięków lub dźwięku pobudzają jego wyobraźnię lub zdają się mu mieć niezwykłe znaczenie. W tych się wypadkach charakterystyczna jest dążność ... że jakoś nie się da ... pojęcia nazwiska, ze zjawisk wyprowadzając obrazów. Rytczypler — jest tym szczytem - tyczącym, Popiel — synem popielców, Jadwiga — ta która jad widzi, Bolesława — kolem ojca, którego bolą słowa stracona. Przez ... o Wallasie, dlatego tylko że mu się nazwisko zdało się w zobowiązaniu siłą ogromną, oznaczającą tyczą, która wali łazy! Nazwa góry Zauber ... bo była „straszna". My nie umiemy jej po ... apetami przepowiedni ale zdaje się że taka nazwa nie ma strasznego. W przeciwnym nazwa ta wyrokiem dyspozycji do końca ... Zauber-góra; oto źródło wytężne urodzonej jej ... Łabędzi pod ... mówi poeta. O ... że — „podobne ... tchnąć ... nazwa Łabędzim — w ... były ...".

Na ... Bolesławie matka ... przyszłe wyrocznią, z których ... ... ale jeden z przeglądających ... „zbuta ...!"

W jednym ... ... w ...

Podobieństwo słowny ... „..." ... że jest to ... nazwa ... którego ... ...:

Małe ... wiele ...

x) Wyd. ... T. II str. 341.

pośmiertnem (   )

tej nowelki, (Żeleńskiego-Gruszczyńskiego) i Siemieńskiego (?) parafrazuje Słowackiego w ten sposób: „jeden zaledwie echa wywołać, — drugi był twój wywołać nadzieję! — trzeci był pośmiertnym [illegible]..."

Kto wie — chociaż do wielkiej żadnego dochodzi — czy nie przeszkodziło mu jako ~~[illegible]~~ myśl kojarzenie indywidualnego narodu ze Słowem, pojęciem centralnem jego mistyki! Wszakże jako twór Duch ~~był Słowem narodu~~ stworzył być Słowem narodu — i zapowiedział — dziwny ~~[illegible]~~ tak przypadek! — który ~~[illegible]~~ dał narodowi najwyższe — on jest tym, najwyższy dyktatorstwa „słowa"

Gdy zechce krzyknąć ja mu dam [illegible]
Gdy zechce modlić się [illegible]
Kiedy [illegible] zechce, przeciwnie [illegible] być!...

X

Spotkać się musimy niekiedy ze zdaniem x)
~~Z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible]~~), że u Słowackiego ~~[illegible]~~
przyznaje się ~~[illegible]~~ ekstatyka dał znanego „bezwolnego słyszenia". X Kwestja tej jednak musi pozostawić jakoś ~~[illegible]~~ obok.

x) [illegible]

38. „Barwne słyszenie" (l'audition colorée, pseudo-chromaestezya) polega na [illegible] tem, że słyszeniu pewnych dźwięków towarzyszą wrażenia barwnych. Zjawisko to obserwowali niejednokrotnie w nowszych czasach fizyologowie, jako anomalię występującą u pewnych osób. Tłómaczenia są sprzeczne. Jedni widzą w słuchu kolorowym szczególne sprzężenie wrażeń słuchowych z optycznemi, polegające bodajże na atawiźmie (gdyż na niższym szczeblu rozwoju, te same, niezróżnicowane jeszcze centra nerwowe przedstawiały podniety oznaczonego rodzaju), za korespondencyi barwnych drogą nerwową, bądź podniety [illegible] padające na jeden zmysł (przez co przenoszą się na drogi nerwowe drugiego) mogłyby [illegible]. Inni sądzą, że słuch kolorowy jest tylko pseudo[illegible] zjawiskiem, które polega na niedostatecznej „pseudo" automatycznej asocyacyi idej; że żadne dodatkowe wrażenie optyczne wywołane [illegible] pochodzi nie z zewnątrz, ale z wewnątrz, od ośrodków nerwowych, czyli że jest „wyobrażeniem", [illegible] bowiem jest usuwane [illegible] bezpośrednio zewnętrznej podniety. [illegible] zdanie jest słusznem; gdyby nawet wykazano, że słuch kolorowy na atawiźmie lub korespondencyi zmysłów szczególnie polega, to i tak zdanie to obalonem nie będzie, bo niewątpliwem jest, że asocyacye tego rodzaju [illegible] a [illegible] gdy stopień ich [illegible] zarówno jak i stopień wyobrażeń [illegible] mogą być bardzo różne, przez [illegible] [illegible] asocyacya przechodząca [illegible] pseudowrażeniowa stopniowane [illegible] jest niewątpliwe. Z dalszych tłómaczeń jednakże wynika, że po pierwsze asocyacya z różnych dźwięków mogą tworzyć [illegible] barwy [illegible] [illegible], a po drugie, że [illegible]

V tylko [illegible] z powodu niewłaściwości wrażenia przez [illegible] asocyacyi

[illegible]

asocjacje pewne) mogą być wywoływane i kształtowane świadomie, przez sugestję i autosugestję mogą być nawet doprowadzone w ten sposób aż do automatyzmu, i dlatego to badanie tych fenomenów na drugich tak na sobie jest bardzo trudne i podlega ciągłym [illegible].

Do pracy zastanawiał miałem objąć wybranych teorje symbolistów dekadentów René Ghil (Traité du Verbe). Wychodząc z zapatrywania że dodatkowe wrażenia barwne dźwięków dowiązane są wrażeniami właściwemi (a nie asocjacjami), wyprowadził stąd konsekwencję że gdy polega to [illegible] na identycznej jedności dźwięków mowy, przedmiot jest [illegible]; [illegible] mowy na własne wrażenia [illegible] słowo. Domniemał że dalszą konsekwencją jest że samo [illegible] wywołuje stałe i pewne wrażenie pewnych barw. Obie te przesłanki są niesprawdzone. Tylko kiedy R. G. [illegible] zdolne mające wywoływać wrażenia barwne poszukuje pewnych samogłosek „jednego koloru", ten tylko [illegible] sobie przez barwy wyobrażać, który albo ma przed sobą ów klucz kabalistyczny, albo uczy go na pamięć. Wrażenia barw w ten sposób wywołane nie mają w sobie żadnej bezpośredniości, żadnej prawdy, nic wspólnego z wrażeniem, ale są wywoływane „na zimno", pamięcią i refleksją. Przypuśćmy jednak że poeta wytworzył [illegible] czytelników w [illegible] przez przekonanie wyjaśnienia barwno-dźwiękowe odbywają się już automatycznie, to z [illegible] wynika [illegible] przypadku czytelnicy ci stają się zupełnie niezdolni do prawdziwego odczuwania. Bardzo łatwo do zrozumienia,

40

Według teorji Ghila dźwięki ~~[illegible]~~ pewne literki (samogłoski zwłaszcza) mają pewne barwy, to niezupełnie będzie prawie usunąć wrażenie barw tych tam, gdzie one wcale nie były zamierzone i gdzie nie mają żadnego ani dodatniego ani szkodliwego znaczenia. A [illegible] tam gdzie chodzi o przedstawienie barwnych obrazów trudno by to czynić słowami, które przypisane pewne barwy wyrażają, ale budując swoją konstrukcję nie z temi barwami nie mające nic z [illegible] barwami [illegible] wszystkiego, lecz [illegible] wcale innych ~~[illegible]~~ wrażenie barw. W każdym razie niedaleki chaos barw bez żadnej konstrukcji [illegible]. Chcąc się za barwy [illegible] konstrukcyjny niedaleki [illegible] w każdym innym [illegible] wcale niekonstrukcyjnych – a w [illegible] wszystkich [illegible] że wrażenie barwne z dodatkiem [illegible] wszystkich innych [illegible] i [illegible] [illegible], nie [illegible] wcale [illegible], [illegible], [illegible], a [illegible] efekt [illegible] były ~~[illegible]~~ efektem na [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Teorja René Ghila jest [illegible] ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ ~~[illegible]~~ w ~~[illegible]~~ [illegible] niedorzeczną. Może że wygląda [illegible] [illegible] [illegible] fantastyczniejsi [illegible] paradoksem, ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] jest ona ~~[illegible]~~ wynikiem [illegible] że [illegible] [illegible] [illegible]!

[Margin: [illegible]]

41.

Spostrzeżeniu ulegają pierwiastki [illegible] bracie z [illegible] w narodowym [illegible] [illegible] odmianie [illegible], ponieważ Gogol musiał dać formę racjonalistyczną, widząc dzieci tak [illegible], a ta lekkość, i powiedziałoby że A jest czarne, E białe, I niebieskie, O czerwone, U zielone... Kiedy patrzymy na ciężkie chwile w latach dwóch [illegible] najpotężniejszą narodzin[illegible], emigracyjna poezja, takie poety, teorie, spory i traktaty teoretyczne, [illegible] [illegible]. Sympatyzujemy z [illegible] nas do niejednego, [illegible] swoje ciemne punkty [illegible] [illegible], ale z zadowoleniem spotykamy się z wyznawcami lub sporami o nich, nawet wydaje nam się tak naturalne; zdaje nam się że odczytujemy najelementarniejsze popularyzowanie [illegible] w duch [illegible] [illegible] że ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ za nowe objawienie ~~rzeczy~~ przedstawiają nam do ~~[illegible]~~ rzeczy otwierane ~~nowe objawienie. Co się~~ Orędzie co racjonalizm [illegible] z siebie z [illegible] [illegible], z najgłębszych [illegible] [illegible] wydobyć; my tu przekazany [illegible] ~~[illegible]~~ przez Słowackiego.

Mamy oto jeszcze „Co, nie [illegible] leci z ducha tworzony" — odczytujemy [illegible] w [illegible] zamknięte", odczytujemy i to co „w mgłach [illegible] [illegible]" oraz „powszedniej [illegible] myśli i [illegible]" [illegible]

~~[illegible] [illegible] do [illegible]" [illegible] co to~~

~~„Czasem [illegible] błyskawicą,~~
~~Czasem w [illegible] gór — a czasem we mnie;~~
~~A czasem w całej [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] — czasem zaś [illegible] [illegible],~~
~~[illegible] z [illegible] [illegible] [illegible];~~

42.

76

~~Jakby w Wszechświatach umarłe żyły/spoczywały:~~

~~Czasem mam wrażenie, że zasady a czasem także...~~

~~Ot! tylko w nas ... potrzebujemy ...~~

~~... na to, czasem że nawet „dalej przedtym"~~

~~istnieje, — Narzucamy ... sobie — Tworzymy~~

~~[illegible]"~~

Nie potrzebujemy myśleć o Baudelaire'a ~~tego~~ co jest „la langage des fleurs et des choses muettes" ani tego co jakby zaś rozwiązana zbiera Alberta Francja:

„Comme de longs échos qui de loin se confondent
Dans une ténébreuse et profonde unité,
Vaste comme la nuit et comme la clarté,
Les parfums, les couleurs et les sons se répondent."

~~Wiemy i o tem co jest~~

~~„La langage des fleurs et des choses muettes"~~

~~I to wiemy od Swedenborga — [illegible]~~

I to jest u Swedenborga, ale dziś ~~[illegible]~~ wydaje się dziwne to, — a uznanie istnienia związków między dźwiękiem i barwą do ~~[illegible]~~ „słyszenia barwnego" według René Ghila, droga bardzo daleka. Związki między barwą a dźwiękiem polegają na tem, że barwa i dźwięk mogą posiadać niektóre ~~[illegible]~~ cechy wspólne, lub przynajmniej zbliżone. Są to cechy może ważne — ale zawsze drugorzędne tylko. ~~[illegible]~~ Że takie współrzędności ~~[illegible]~~ występują, wskazują na to jeszcze metafory codziennego języka. Mówimy o dźwięku jak o barwie używamy określeń: ciemny, — jaskrawy, przytłumiony, — ponury, posępny, — jasny, żywy, mdły, — i t. p. Na ogół wszystkich tych określeń używamy jednakowo do obu; wszystkie różnice są jest do ~~[illegible]~~ różnicy jednej zasadniczej z której to różnice dopiero wynikają dźwięku i ciemnego tworzące ... Określenia jasny i ciemny — odnoszą się barwie; zastosowane do dźwięku stają się metaforą. Czem się ta metafora uzasadnia? Jakie pozytywne dźwięku określamy wyrazem „jasny" — a jakie wyrazem „ciemny" — i dlaczego?

49

Przedewszystkiem trzeba zaznaczyć, że te określenia nie odnoszą się do samogłosek pierwszych wprost, ale tylko pośrednio. Wogóle jasnemi przedstawiają się nam dźwięki wysokie, ciemnemi niskie. Że jasnemi wydają się pewne samogłoski a ciemnemi inne, pochodzi to z [illegible] omówionego już podobieństwa ich zasadniczego z wysokością tonu, co zaś [illegible] od współbrzmienia stale z niemi złączonych tonów jakkolwiek wyższych, należących do tak zwanej „charakterystycznej barwy". Kwestja więc jasności i ciemności samogłosek redukuje się do kwestji jasności tonów wysokich i ciemności tonów niskich. Że analogja między jasnością i ciemnością w sferze wzrokowej a wysokością i niskością w sferze słuchowej istnieje, to nie ulega wątpliwości. Świadczy już o tem język używający dla określenia wrażeń słuchowych metafor z dziedziny wrażeń wzrokowych, świadczy o tem codzienna obserwacja. Przypatrzmy się dzieciom, które zaczynają w [illegible] pokoju [illegible] się nastrojem [illegible]. Jak [illegible] przedstawia się tym dzieciom to wszystko doskonale i niektóre [illegible] z [illegible] prawie pewnością, że będą mówić z głosem przyciszonym, grubym i powolnym: u-u-u. U jest samogłoską o tonach [illegible] niskich, samogłoską więc o barwie ciemnej. [illegible] same dzieci [illegible] zaczepione [illegible] pochowanych [illegible] starszych będą [illegible], to [illegible] szybko i niespokojnie, przeciwnie wysokim w tonie, z okrzykiem brawiących „ii"; samogłoska zaś i ma dźwięki górne wysokie, jest jasną. W pierwszym wypadku wytwarzają się związki między ciemnością — w dziedzinie wzroku, — a niskością — w dziedzinie słuchowej; — w drugim związki podobne między jasnością — w dziedzinie wzroku, czyli wysokością — w dziedzinie słuchowej; — najściślej w dziedzinie słuchowej. A zatem wyjaśnia się związek między napięciem a wysokością tonu, o którym już wspomniałem. Jaka jest przyczyna tych [illegible] że niewiemy tu [illegible] o jakiejś zależności wzajemnej, ale myślę o [illegible] ×)

×) —

44 że owej [illegible] mamy tyleż do czynienia z pewnym paralelizmem w sensie odczuwania.
Jeden szereg pobudek mogłoby nazwać przychylnym, drugi nieprzychylnym; — wszakże [illegible] [illegible] nie znają świadectwa, a tamy [illegible], o najmniejszej [illegible] drogi przestają wreszcie dodatniemi [illegible] [illegible].
Jak samorodki — określenie [illegible] z wyjątkowej strony — należą do szeregu przychylnego lub nieprzychylnego, tak samo i barwy, [illegible] stosownie do swej [illegible] pamięci, albo owej pozostałej [illegible]. Niemożna z tego wyprowadzać aby pewne samorodki miały pewne stałe związki z barwami; ale z owego paralelizmu można to zrozumieć, że przy ustalaniu odbioru pewnej barwy, może ją [illegible] wypierać silniej przy użyciu odpowiednich przedstawień, albo z pomocą [illegible] świadczyć [illegible] w owej wyobraźni — albo przeciwnie. Przy tem zapominać nie trzeba, że wartości samorodków nie są stałe, ale [illegible] zależą od ich przyjęcia! — W dalszym do [illegible] [illegible], wprawdzie zawsze [illegible] tyleż, ale [illegible] co [illegible] może wpływać na naszą [illegible] wyobraźnię — [illegible] znaczenia, [illegible] mówić o [illegible] optycznej! — Z „[illegible] colore" ma do [illegible] [illegible] chyba dalej! —
— Legenda o „barwnem [illegible]" [illegible] powstała z kombinacyi niedorzecznej [illegible] [illegible] tego [illegible] [illegible] [illegible] tekstów z drugiej strony. Ciekawem jest i przychylnym przykładem nieporozumienia [illegible] tego [illegible], w którym [illegible] [illegible]

[illegible] paralelizm [illegible] „[illegible]" przychylnego lub nieprzychylnego szeregu,

do takiego stężenia się przyznaję. Gdyby nawet [illegible] że słowa tak należało [illegible], że nie dowiodłoby to niczego, tak jak nie dowiódł by niczego ten, który nas [illegible] w dzisiejszych czasach się przekonał że jego [illegible]. Z zapomnieniem jednakże tej powieści pasowały — [illegible] się nie [illegible] — twierdzeń Słowackiego, na dowód zaś twierdzeń!.. którego on wcale nie wypowiedział! Oto [illegible] tekstu; wszystkie przykłady z Króla Ducha:

R. I., p. 1., str. 53.:

(Duma...) ciągle echem duchowego świata
Gadała — ciągle z jego ukazywania —
Z tych głosów — gdzie inna niewidzialnych lata
Tamte — nieznanych zdrój, [illegible]
[illegible] — [illegible] wszystko...

R. V., p. 1., str. 28:

---- Któżby nie czytywał
W rozumy Ducha, wiedział: co do znaku
Że pierwszy zdrój jest kolor w oczach rozwiany,
Inne zaś kolory z tych wszystkie przez [illegible],
A drugi — cały [illegible] wypłakany,
Gdy przyszedł na dno [illegible],
To w [illegible] [illegible] się [illegible]
Bezwładne — ciche — jakby dzwony w dzwonnicy?

R. V., p. 4., str. 17:

I dalej rosła pieśń! tak w ogniach cała,
Kolor jaśniejszy w obrazach duchowne,
Wszystkimi [illegible] — lecz pełnej ciała,
Nić [illegible] naszczerbione [illegible]...

We wszystkich tych tekstach mowa jest o barwnych obrazach, a nie o barwnych dźwiękach. Słowa zaś nie są przecież samym dźwiękiem, ale symbolem wyobrażeń; mają treść. Barwy [illegible] mowie, obrazy, słońce, a których mowie co najwyżej [illegible] wrażenie barwności przedmiotu, sposobem takiej

27

„onomatopei wyłącznej", o jakiej mówiłem. Najbogatszymi też wrażeń w związku z wybranymi zwrotami, bo prawie piosnki, o której tam mowa – że „srebrne w słowach jaśni", mamy w Lekcji; mówimy więcej spostrzeżeń, jakimiś dźwiękami ona do nich! Oto mowa o „złotych kwiatach", o „świetlistym dzwonie" – a więc tak o melodyjnej „pieśni", „której płoną władz" i oto [illegible] najczystsze zwroty! Interpretacja tego jest całkiem elementarna – i nie potrzebuje żadnego nawiązania tego, co się „barwnym słyszeniem" nazywa, do [illegible]. A tak samo – i w [illegible] przypadkach. W drugim, samo zestawienie określeń [illegible] onomatopeicznych – gdzie obok innych „kolorów kowarnych" są słowa – dźwięki, – słowne słowa – barwne, [illegible] i [illegible], wskazuje, że określone są do [illegible] w [illegible] przykładzie [illegible] słowa, są bardzo [illegible] metafory. Jeszcze [illegible] nasuwa się do [illegible] [illegible] tego [illegible] drugiego, gdzie mowa o języku kwiatów. O tem mówiłem już [illegible] w innym związku. Ów język kwiatów z tego [illegible] powodu nie może [illegible] za dowód „barwnego słyszenia", być pomyślany, że nie jest on „przedmiotem słyszenia" zupełnie [illegible] z [illegible] [illegible].

Jak więc [illegible] barwnem słyszeniu [illegible] [illegible] [illegible] podstawy. Jest ono tylko wyrazem pewnej pasji [illegible] [illegible], pasji [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible].

Wyrażenie jednakże jako rzekomy dowód barwnego słyszenia [illegible], są z [illegible] bardzo ciekawe i godne uwagi! Dokumentują one doskonale wrażliwy charakter [illegible], który [illegible] na ich [illegible] wrażliwy [illegible] przedmiotu. [illegible] dalej sposób odczuwania barwy [illegible] poecie, tem, że za [illegible] wrażliwy [illegible] [illegible] [illegible] barwy. Barwa jest [illegible] [illegible] [illegible] „[illegible] kwiatów" dowodzi. [illegible] barwy charakteryzuje [illegible] [illegible], a co więcej, [illegible]

zasadniczy ciężar odczuwania poetyckich. W „Krytyce [illegible] literackiej" pisze, (odwołując się do [illegible] Szekspira) że samo się [illegible] [illegible] który był [illegible] pełen [illegible] [illegible]; bez mowy ledwie wydaje mu się [illegible] i [illegible], Makbeto nasycony i czerwonym ..

W poezji odczuwa się barwy; za szczególny odpowiednik przemawia słowy do, w barwy się odczuwa, [illegible] zawsze jak [illegible] jest barwy w [illegible] jak [illegible] ona, jak na barwy, [illegible] jest [illegible] [illegible]. x)

+ +
+

---

x) Z podobnem odczuwaniem w poezji [illegible] barwy spotykamy się nierzadko u [illegible]. [illegible] Meyerbeer Wagner swego Lohengrina odczuwał zielonym. Flaubert (p. [illegible] str. 196)

[illegible]

(Opracowanie)

(Brudna)

IV. 1. C.

[illegible] Nr. 6977!

literacka [illegible]

stworzyła przy [illegible] kolektywie

nowe życie ~~[illegible]~~

[illegible] dając się [illegible] z nim zespolić,

[illegible] [illegible] [illegible]

niż [illegible] w [illegible] [illegible].

Stwierdzam [illegible] obrazem – na końcu [illegible], w

[illegible] [illegible] na ~~[illegible]~~ kolumnie,

~~[illegible]~~ [illegible] atamanów,

gdzieś z [illegible] najdalszych ~~przeszłości~~,

[illegible] przeszłości i w [illegible],

o [illegible] wyrazie owej [illegible] ten

obraz [illegible] [illegible] – [illegible]

[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~

na [illegible] [illegible] [illegible] wyglądałby–

~~[illegible] [illegible] [illegible]~~

~~[illegible]~~ i w legendy [illegible]!

[illegible] [illegible] obrazowanie

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~

[illegible] na ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]

na [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] realistyczne

[illegible] [illegible],

w [illegible] [illegible] obrazowanie ~~[illegible]~~ [illegible]

realizmu podlega.* Zdawałoby mi

się, że temu [illegible] [illegible]

odpowiada pojęcie ~~[illegible]~~

ornamentalnego stylizowania,

i tym za tem [illegible] [illegible]

[illegible] ~~cele i [illegible]~~, cele i wszystkie [illegible]

owego [illegible].

57

Skowracki jest kolorystą. Jest
to oznaczenie przyjęte standardowo;
tem pilniejszy [wymaga] [uzasadnienia]!
Takie bowiem ogólne określenia
mają to do siebie, że puste będąc
lub przez ciągłe powtarzanie z wielokrotności treści
wypróżnione, [ograniczają] myśl, która
zowiet raczej, pozornie je wypełniając,
jakiekolwiek, podczas gdy na niem
[illegible] tylko mała [illegible]. Skowracki jest
kolorystą!... Ale

Trzeba do określenia chodzić i
albo usunąć albo dokładnie napełnić!
Kolorystą można być w rozmaity
sposób; jest nim, kto
znajduje dokładne subtelne
odczucia barw w naturze i na tych
barw wielką pamięć, i jest nim
kto się przyzwyczaja [illegible] w barwie.
O tej żywej Skowracki
[illegible] świadczą
barwy prawdziwe malarskie
się [illegible] i zapewne
bez [illegible]; nie malarskie [illegible] w [illegible] swoim
przyjmuje nam
[illegible] w tym najlepsze
[illegible], [illegible] do wyróżnienia
go wielkimi przedami przy [illegible]
kolorystą uprawnionym; ale że on
– i to w [illegible] przedewszystkiem –
ma wprost [illegible] kolorystyczny,
wszechstronniejszy złoty!
Niema zapewne dowodem dowody dać
zakochanego w barwie. Zdaje
się nietylko w [illegible] ale w [illegible] kolorysta.

Drobne, ale co do znaczy?

nie ulega

[illegible] że [illegible] "[illegible] kolorystyczny" ([illegible]).

V Bez kolorów wszystko jest smutne.

Natura jest dla niego piękną głównie przez swoją kolorowość! V ~~[illegible]~~ Miastu ślepoty wszystko odczuwa jako ~~[illegible]~~ pozbawienie wrażeń barwnych: ~~Bez kolorów wszystko jest smutne.~~

„I kolorami ten świat dla przyjemny
Nie lepszego moim oczom, byłem ciemny."[12]

~~[illegible]~~ Radość widzi w jego duszy barwami. Ślepiec, ~~[illegible]~~ na którego w południe otworzy się barwa, jakoby przestał być ślepcem; widzieć barwę jest dlań zdrowiem w niebie barwy.

A jak ciemny wczoraj
„I nie widzący kolorów natury
Odzieniem jedne jest kolorów [illegible]."

I ten widzący, który ma „widzieć dokładnie wszystko" (jasny pewnie) widać wewnętrzne, oczarowanie — maluje przed jaskrawą barwą, pawie bez końca i wszystkie się przez prawie na nie do głębi ~~[illegible]~~ [illegible] mieniącego się ~~[illegible]~~ wszystkimi barwami na widokiem podpadłej (?) [illegible] zielony [illegible] ogrodu. A ~~[illegible]~~ kiedy ~~ślepy~~ ciemne dziecko mamy w oczach (wszystkie dni pewne, blade, anamnestyczne barwy z wyobrażenia) do miesza mu się pojęcie wszelkiej barwy z pojęciem ~~[illegible]~~ (lekkiej bogatej) ~~[illegible]~~ V
myśli, że wzrok jest do dotykania ciała — i kolor każdy z siebie wydobyć, dzie"
„wydobycie wielkie kolorów" V ~~[illegible]~~ charakteryzując kolorów z tym, że
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ pieśni najlepszej „kolor jasny w dźwiękach doskonałe" — ~~[illegible]~~ każdy dusz ~~[illegible]~~ inne dusze jak wielkie przedmioty, wydobyciem z siebie kolorów" prośba na
Kolorów, jak Pan jest dobry i litościwy
A duchs w niej na pacierz [illegible]
Wielką w kolor, w głębi piękny, ongiś [illegible]

V dusz wydobywa barwy ~~[illegible]~~ z siebie. ~~[illegible]~~ Ale w nich jest [illegible] mistrzem barwy, przy wszystkim w [illegible] ~~[illegible]~~ doskonałym, ale jakim w [illegible] szkolnym „świecie niebios" i ...

~~W pieśni ... na rzeczy ... W jaki sposób ... jakiś~~

V, ~~[illegible]~~ jest ~~[illegible]~~ jakoby ~~[illegible]~~ duszą w (który wydobył) barwy ~~[illegible]~~, który w nas z świętem i barwą, sądzić bo smutki, ~~jak [illegible]~~ potworów oczom Rosłych i Wabiany

Zasypane, a do nieba rwie;
A do nóg mu ... pogardzone niebiosy..."

Istotnie przechodzi ta „kolorowość" już w metaforę.
Ale dla kogoś, co ~~zrozumienie przez~~ zaprzyjaźnił się
z mistyką Słowackiego, metafora ta brzmi całkiem
inaczej; ~~jak dla niewprowadzonego wychodźcy~~
~~dla...~~
~~jest~~ ona niemal metaforą być przestaje.
~~Jest to~~ bowiem jedna z najdoskonalszych,
najprzedziwniejszych — ~~...~~ mniemanie ~~Słowackiego~~
prawdy, że dalsza ewolucja duchowości
człowieka do wydobycia z siebie ~~światła~~ barwnego światła,
— a do ... ~~i całkiem~~ nie figuryjnie. ~~...~~
Świadków do będzie jego mowa, jako ~~...~~ ...
od głosu do wydania kogoś całkowitej „zjawisko"
— doskonałe ścieżka dowodzącego narzędzie". Tak
rozwinie się mowy świetlny wydobywa do...
... w sferze ~~...~~ duchowi „nauczyciele", gdzie
... ~~...~~ od człowieka na niebie
ewolucji. ~~...~~

Lecz ~~...~~ za pomocą ... się ...
I blaskiem — ... kościele
Wymalowanym — z myśli ...;
Jak świat, gdy zamknie się i ...!

Język z słonecznej był ... między
Nim zbudzi ... gdy się zaczął, malowany —
Lecz cały wielki, odważny, nadziemski
I nieśmiertelny, lecz z ducha błyszczący.
Jak kwiatów krzyży „ach" na ...
I w ogień ... zbudzi — tam ...
Do wszystkich ... ...,
Tak już ... język ducha, Boże,
Śmiałem ... , ...
A do ... był znakiem słońca..."

Słowackiego jest tak Duch, który
zabity ~~...~~ jako Popiela przez komety

... wyrazem całkowitej „nauczyciele" ... przez ... w ciele.

Ale wspaniałe!!

60

[illegible] z ciałem wszystko w [illegible] ciała na nowe wcielenie. Otóż jest [illegible] dusz objawień, które mu dać mogą [illegible] blasków duchy przyrody, nadchnieniem, ~~[illegible]~~ oddany do ~~[illegible]~~ duch nadchnięci mogą być nieledwie wyrazicielami tych [illegible] ~~[illegible]~~ głównym celem, w którym nie mieści się żadna [illegible] ale sam nastrój, a podczas wyzbyciem z siebie ~~[illegible]~~ w [illegible] języka:

„Mój [illegible] ogniem był – blask i rozumienie [illegible]... cały [illegible] w [illegible];
Gdyby [illegible] nie zgasiły ciemne,
[illegible] wielki, jak słońce [illegible]...”

Jest to więc język nadchnieniem wyzbywa ~~[illegible]~~ „boskie [illegible]”, język [illegible] co jest niema doleści; w którym ponad treścią, ~~[illegible]~~ [illegible] wszelkich treści [illegible] [illegible]; w duch [illegible] nadchnieniem tylko [illegible] nastroju. V Jest to język ducha [illegible] ~~[illegible]~~ w dyspozycji, które duchowi tej nad duch „w ciele”; – znany to że ~~[illegible]~~ duchów ~~[illegible]~~ jest wyższa wszelkich [illegible] świadomości, nastrojeniem ducha na wyższy [illegible] nastrojem; ~~[illegible]~~ się [illegible] ale [illegible] wybranych w niebie [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] budzenie [illegible]! [illegible] świat ~~[illegible]~~ przyrody [illegible] barwnemi blaskami, język nastrojów. Otóż jako [illegible] jest [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] kolorystyczna [illegible] [illegible]: kolory się mogą nastrojów [illegible] jest do określenia którego [illegible] się one [illegible] duchów” (B. IV, p. 2, r. 4.) – (jak tak [illegible] „duchów kolorów zamknięte”.)

V dzikie ~~[illegible]~~ [illegible] nie może [illegible] i przestrzeni w kształt, sam [illegible] mową blasków.

Ten [illegible] to jest (w [illegible] „słoneczności”, [illegible] bez barwy, w której [illegible] wszystkie barwy drzemią, wszystkie nastroje ~~[illegible]~~ in potentia, niejako w własnej kontemplacji utonione, w siebie zwrócone, [illegible] nastrojeniem światła ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] się na kolory bo jest najprostszym, w sobie zamkniętym wyrazem ich syntezy.

Porównaj [illegible]

Taką to mową, [illegible] przemawia [illegible] ślepy Mieczuk, kiedy [illegible] zamyślił nad tym [illegible] był [illegible]; [illegible] „i [illegible] że [illegible] jest [illegible] O tym to wszystkim się mówi: „Sprawi aby ze mnie w Boże błyszczało...

[illegible] Wróbem, a dobrze [illegible]
I będę błyszczał od mojej [illegible]
Niby przekradała piękność malowana."

Taką „malowaną przekradzią" jest „Zdrowaśka"!

Pozwólcie teraz, że [illegible] rzeczy „pięknej formy mojej", zatrzymam chwilę na [illegible] – literackiego [illegible] [illegible], i podam „przedsiębiorczym" receptę – dwie recepty! – na zdobycie bardzo „interesującego" artystów. [illegible] Otóż jak wiadomo [illegible] że Zdrowaśki [illegible] była bardzo [illegible], że „minimum" [illegible] opisem. [illegible] bardzo [illegible] przedstawiają sobie na Łazarza. [illegible] p. Zieglerem, [illegible] nie wszystko, mówiąc tylko o wyborze Łazarza (któremu zawdzięcza się Zdrowaśki nadzwyczajnie w czasie swej podróży wschodniej) na [illegible], który dał wiele [illegible] z tej epoki. Teraz [illegible] że [illegible] Łazarz [illegible] bardzo. Otóż dziś będzie postępował z materiałem który

[illegible] 61.

[illegible] a [illegible] drugi [illegible] [illegible]; drugi w [illegible] „zastrzeżeń" najlichsze ale tak [illegible] ponad [illegible] jak [illegible] [illegible]!

[illegible] logiczne)

62. // Rzecz naturalna, że [illegible] w dali [illegible] odmieniający barwę, [illegible] na kolorowość [illegible] samego, [illegible] nie [illegible]! Obrazy przy tym bywają barwniejsze od rzeczywistości, a gdy barwa jest tam naczelnym narzędziem, [illegible] dążność łączy się z obrazowaniem do jednolitości tonu, [illegible] między nami a światłem [illegible], jak szybko zobaczymy.

Malarz, opętany przez barwę, na sposób najprostszy zaspokaja swoją [illegible] przez dobór tematów barwnych. Ogień, zorza wieczorna, błękit nieba i morza, kwiaty, odzież ludzka, sprzęt złoty i srebrny, oto [illegible] o barwie najczystszej i najczystszych. [illegible] skądinąd [illegible], aby [illegible] nie do [illegible]! Każdy [illegible] chętnie [illegible] ciepłem, [illegible] barwnych [illegible]! [illegible] od [illegible] błękitne i [illegible], [illegible] znamienne jest jak [illegible] na tematy, które [illegible] z natury swojej [illegible] barwności się [illegible]. Od [illegible] [illegible] się [illegible] tematy. [illegible] przyjęło [illegible] [illegible] jako [illegible]. Ale [illegible] swą „[illegible]" [illegible] najmniej [illegible] szybko [illegible] się „[illegible]", [illegible] [illegible] „[illegible]" [illegible] [illegible] „[illegible] zieleni", [illegible] bladym [illegible]

63,

zamieszają się [illegible] w ogóle nastawienie, zdaleka widno [illegible] blasku [illegible] rzeczy! Na [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] niczym [illegible]; „srebrne [illegible]", „[illegible] złote" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] „[illegible]! A [illegible] tym [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] „[illegible] [illegible]" się [illegible]. [illegible] [illegible] „kolorowe dzisiaj" [illegible] w „srebrnym" [illegible]!.. Kolorowości [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. A [illegible] „srebrny" [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ale [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

~~Barwy i ton jest kolorowe dźwięki w szeregu powiedzeń; potrzebne one są [illegible] dla natury, [illegible] sobie piękno, jak [illegible] pobudzać [illegible] przeglądać piękno, jak [illegible] przed [illegible] pastwisk[illegible].~~

To zabarwienie wyjaśnia, że kolorowe dźwięki rzucone w szeregi powiedzeń są niezbędne dla oddania tej natury potrzebne; obraz jest jako obraz [illegible] przez [illegible] [illegible]

~~Ale obraz sam, jako obraz [illegible] [illegible] charakteru [illegible] tylko barw w [illegible]; znać [illegible] w barwach [illegible].~~

charakteru, [illegible] jest od natury; znać [illegible] zakochanego w barwach [illegible].

— ~~[illegible] [illegible] [illegible] sposobność [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~

[illegible], [illegible] i [illegible]. [illegible] do [illegible] barw ~~[illegible]~~ barwy zasadnicze, najczystsze, [illegible] i [illegible]. [illegible] się [illegible] [illegible] (w przeciwieństwie [illegible]) symboliczne nie [illegible], ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ alegoryczno-konwencjonalne, ale symboliczne [illegible] z ~~ich zasadniczej~~ jaśniejszej zasadniczej [illegible] ~~[illegible] jest barwą, [illegible] [illegible], [illegible] barwa [illegible], [illegible] i [illegible], [illegible], [illegible] barwy [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]~~

~~że były [illegible] od [illegible] [illegible]~~

~~A od [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] A od [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible])~~

~~[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] przed [illegible] w [illegible] jak w [illegible] [illegible] [illegible] jest na [illegible] jak [illegible] [illegible] — jak [illegible] [illegible] — dla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dla [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible]) znać [illegible] na [illegible].~~

(opuszczone od str. 65!)

~~V przemilcz w [illegible] [illegible] [illegible] „[illegible] [illegible]"—~~

Czerwień, którą przedewszystkiem przeważa, robi wrażenie najbardziej osamotnionej odrobiny. Jest to [illegible] na czem polega to wrażenie [illegible] uwagi [illegible]. Tę [illegible] barwę jest tak mało [illegible] że barwa nie [illegible] jest barwą którejś rzeczy w [illegible] przedmiotu można [illegible] przedmiot nie może polegać na barwie [illegible], ale na [illegible] w szczególności [illegible] barwy i [illegible] i to jeden sposób, [illegible] właśnie [illegible] naczelny. [illegible] z [illegible] przedmiotów, którym [illegible] określa. Jest to [illegible] cechy tych przedmiotów [illegible] w barwie, i to [illegible] nazwanie rzeczy, [illegible] w [illegible] wyobrażenie barwy a nie [illegible] na [illegible] może [illegible] „zielony", „zielona", [illegible] określony najczęściej [illegible] jedynie barwy. Takie [illegible] aby [illegible] wyobrażenie barwy [illegible] w umyśle wyobrażenia. [illegible] jednak [illegible] siłę, [illegible] uwagi. Trzeba [illegible] uwagi, [illegible] aby [illegible] obraz. [illegible] najbardziej. [illegible] na [illegible] obraz; [illegible]

V do str. 64

a)

Teorya (znakomita) barw nieznanego Goethe.x) Z [illegible] spostrzeżeń w świetle tej drogi [illegible] naukowego. Goethe odróżnia z punktu widzenia [illegible]

[illegible] barwy czynne i bierne. Czynnemi są żółta i jej odcienie wchodzące w czerwień, biernemi niebieska i wszelkie jej odcienie wchodzące w czerń. Barwy czynnego typu mają wartość ogrzewającą; żółta najbliższa jest światła i najweselsza, najjaśniejsza, występuje jej charakter w blasku słońca.

po dalej przej. 72: od str. 64. b.!!

x) Zur Farbenlehre. Didaktischer Theil. Ustępy 765–802 i 803–8[illegible].

[illegible]

Najczęściej tworzy język z nazw rzeczy przymiotniki; określeniami rzeczy barwnych. Określenia te tracą niekiedy ich metaforyczny charakter; tak właśnie określa. [illegible] myśl [illegible] niekiedy [illegible] niepodobne [illegible] że zanika niekiedy [illegible] niedbalstwa. Stopień tego, lub [illegible] metaforycznego charakteru jest do rzeczy bardzo ważny, jest bardzo [illegible] jeszcze w standardowości niezastarzała, metafora [illegible] ma w sobie jest przedsięg[illegible]. Va [illegible] dla objaśnienia obrazu pewnego obraz drugi, poboczny, [illegible] wyrazistości [illegible], często jest [illegible]; [illegible] asocjacyjne echa – określ [illegible] jedną barwą [illegible] obrazka, Obrazówka bladą dzięki.. Także do obrazów [illegible] niedokończone asocjacje, [illegible] charakteryzują marzenia. Ackoni

V (nie jest [illegible] [illegible] metaforą [illegible] nie [illegible])

przedstawi przeciwnej na tej samej podstawie co wszelka odtwarzania się marzeniu. Otóż jasna że też obrazy asocjacyjne, metaforycznym określeniem wywoływane, oprócz barwy, dla której wywołane zostały ~~[illegible]~~ mieszczą w sobie inne jeszcze cechy, które mogą być więcej odtwarzane [illegible]; wspólnie określone, przyczyniają się do nadania barwie tonu niezwykłego. I chociaż ta sama barwa, przez dwa różne metaforyczne określenia nazwana, może wzbudzić za każdym razem całe inne wrażenie uczuciowe, a zatem w odtwarzaniu [illegible] nasze ~~jest inna~~ w obu razach jest inna.

||Kolorystyczne środki przedstawienia są wiele [illegible] niż malarskie ale [illegible] bogate.| — Metaforyczne określenie [illegible] jest najsilniejsze za słabe do wywołania obrazu asocjacyjnego, ~~[illegible]~~ temu celowi służy lepiej metafora [illegible], niż np. [illegible] zachodu [illegible] zachód purpurowy, kolor kości, [illegible] kolor kości [illegible]. Zwróćmy uwagę na te dwa określenia, t. j. a zobaczymy że [illegible] „purpurowy zachód", bo w „purpurowe zachodu" [illegible] jakiś [illegible], [illegible]; „kolor kości" [illegible] nie tylko barwę [illegible] ale na podstawie [illegible] od barwy niezależnej a [illegible] na nasze odczucie [illegible] chwili [illegible] a [illegible] kości [illegible] [illegible] barwy [illegible] [illegible].

|| Mieszkać [illegible] z [illegible] a [illegible] którego [illegible];
Ty w [illegible] a [illegible] kości [illegible]
[illegible] [illegible].

[Left margin, vertical:] [illegible]

Niezmiernie charakterystycznym jest też nawet to, gdzie mowa o [illegible] buddyjskich, przede wszystkim obok [illegible] i do barwy. Wymieniane [illegible] barwy czerwone nie mają tu [wyłącznie] znaczenia jako barwy ale jako symbole [illegible]

Koralik [illegible], [illegible] drogie, [illegible] oddaje się [jej] [illegible]; [illegible] jakimś [illegible] blaskiem [illegible] na [osnowie] [illegible]. [illegible] czerwień malarzy jest [illegible] [illegible] od czerwieni koralu [illegible] jak [illegible] do [illegible], [illegible] [illegible] się do czerwieni [illegible], ale [illegible] [illegible], i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Dlatego [illegible] przede do określenia czerwieni malarza wyrazu „sin" ze [illegible] czysto kolorystycznego [illegible] [illegible]; ale określenie [illegible] wyraża [illegible] barwy, ale że metaforyczne jego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] przypomina [illegible] [illegible] a nie [illegible] [illegible] [illegible] wartość „sin" a nie czysto kolorystyczna. Ta [illegible] jest [illegible] dla [illegible] określenia kolorystycznego czerwieni malarza [illegible]. [illegible] [illegible] i o czerwieni malarza [illegible] o malarzu – z całym [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Czerwień jest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malarza" i „[illegible] [illegible]" – a ogólne znaczenie jej [illegible] to, że jest to [illegible] barwa [illegible] [illegible]. [illegible]

obrazek ~~[illegible]~~ słowa maliny [illegible]
nam się gdy przypomnimy ~~maliny~~
Alinę z Balladyny z dzbankiem
malin na głowie, określonej przez
Kirkora jako „malina jednego
dzbanka ozdobie”, słowa: „Tyle
w bańce wydmuchanej [illegible] – a
[illegible] kolorów [illegible]”. Maliny
~~[illegible]~~ mają dla
~~[illegible]~~ Słowackiego swój silny
a jakiś wonny i kolorowy, zapachowo
wzrokowo z jakimiś wspomnieniami
dziecinnymi. Kompleks przeżyć około
słowa ~~[illegible]~~ „maliny” się grupujący ~~[illegible]~~ na
pewną jednolitą uczuciową wartość,
którą to słowo się niejako symbolem. Jako
dalszy twórczy określenia Słowackiego
duchowego które wcześnie podnosi
po matce dobrocie – „samotności”?.. Ale
~~Ale~~ zewnętrznym, bezpośrednim
wyrazem tego całego kompleksu przeżyć
jest barwa – „róż malin”; ona jest punktem
wyjścia, [podobnie] „ślicznego wieczoru”!
~~[illegible]~~ od którego pada na niego
odblask nadający mu właściwą uczuciową
wartość; ~~[illegible]~~ przykład właściwych przeżyć,
a nieprzerwane wszystkich prawie
Słowackiego, obok których zbiegających.

W Rapsodzie ~~I~~ pieśń II ~~cała~~ [illegible] określenia
blaskości [illegible] ~~[illegible]~~ [różnej] przypomina, która
wypełnia całą strofę.

Jak ~~[illegible]~~ bywa, kiedy z mgły [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!
A [illegible] się [illegible] w [illegible]
I [illegible] [illegible] [illegible] –
I nad [illegible] [illegible], [illegible] na [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible]!
[illegible], [illegible], [illegible] się [illegible]
[illegible] – jak ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].
— Taka [illegible] [illegible]...

Rzecz oczywista, że [illegible] obraz nie może [illegible] że zadanie jedynie tylko odblasków [illegible] przez porównanie ukośne, że [illegible] wtedy jest sprzeczne w sobie i jest nastręczającej kolizji. Ale pod względem gramatycznym, jest to [illegible] tylko charakterystyka barwy, w której po tem określeniu stają się jakby słowy owego wyrazu całej — przez obrazowanie [illegible] w niej [illegible] nastręczył.

Porównując te wszystkie przykłady kolorystyki ze zwrotami malarskiemi, [illegible] analogię w malarstwie analogii w wydobywaniu wrażeń barw przez zamieszanie barw innych; [illegible] wyobraźni zbliżenie kolorów z całkiem odmiennej sfery, albo wręcz nieokreślonych, albo, jako nieokreślonych do [illegible] barwach. || Co dalsza wrażeń i przedmiotów kolorystyki zależy od podniesienia zjawisk barw przez różnorodne wyrażenie wyobrażenia blasku, pak w wyrażeniu „pawie pióra proso” albo — gdzie zadanie [illegible] uwidocznić wyobrażenia światła. [illegible] Nie mniejsze [illegible] współczesne, [illegible] w postaci [illegible], [illegible] zjawisk [illegible] przedmiotów zjawisk. Stąd nad cudowną zjawą w Rapsodzie I tyle słońce nie stoją — ale są „ciągłem odchodzącym słońcem”.—

Madzię ~~[illegible]~~ [illegible] Cynamonowe sklepy
której [illegible] bólem", ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ od drugich kamieni
określony jest tem, „że się zdobywały
wysokości w [illegible] zostawały". [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ między
słowami [illegible] nam w [illegible]
blasku [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] na [illegible]
„[illegible]" [illegible] ~~[illegible]~~ jakieś [illegible], np. „[illegible]",
„[illegible]", a ~~[illegible]~~ [illegible] się
[illegible] [illegible] [illegible].

// [illegible] [illegible]
barwy [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible], V O [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].–

V a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible], barwy.

– // Jest rzeczą interesującą, że nader rzadko
widzimy w [illegible] barwę zieloną,
w której ~~[illegible]~~ [illegible] i ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ są [illegible]. Zieleń, tak [illegible]
w naturze, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
jakgdyby [illegible] od natury; jest ona u [illegible] barwą
[illegible], barwą zła. [illegible]
jest „jako lampa [illegible] i zielona"; zielone są
[illegible] oczy matki [illegible],
w [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~
„po [illegible] zieleni", ~~[illegible]~~ „[illegible]
[illegible] i [illegible]" [illegible] „[illegible]
~~[illegible]~~ o [illegible], z lampy, ~~[illegible]~~
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]",
[illegible] ~~[illegible]~~ w [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] w ~~[illegible]~~ [illegible]
barw kontrast dobra i zła. Nawet ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
[illegible] zieloną [illegible] [illegible]
na [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]) [illegible] – [illegible] „i zieloną."
[illegible] „te zielone [illegible]." V [illegible]
fakt o [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] jednak [illegible] się

V [illegible] [illegible] („[illegible]")

72

w tem, co o uczuciowej wartości barwy zielonej mówi Goethe. Jest ona według niego uczuciowo obojętna. „Unser Auge findet in derselben eine reale Befriedigung… Man will nicht weiter, und man kann nicht weiter." Dlatego też była ona odpowiednią na tapety w pokojach, w których się zawsze przebywa. Niema u niego kolorystyka jest względem wartości, któremu charakter uczuciowe wartości barwy zieleni tam, gdzie w obrazach, gdzie może jej obojętny charakter zaciera przez niezwykłości rysunku lub przez dociśnięcie uczuciowych wartości innej – niekolorystycznej – natury.

Podobnie jak barwy pomieszanie, tak i charakter wyglądu, stwarzający wygląd, wyprowadza z teorii Goethego. —x

Dwa typy kolorystów

Goethe odróżnia: kolorystę „harmonijnego" i „charakterystycznego". W pierwszym występują wszystkie barwy w zrównoważeniu. Może ten koloryt być mocny i niepozbawiony blasku, ale nosi w sobie przeciętne cechy czegoś ogólnikowego i brak mu charakteru. W kolorycie drugiego typu barwy ujęte są w uwzględnieniu ich uczuciowej wartości. „Charakterystyczność" można podciągnąć pod trzy rubryki, które odpowiadają w przybliżeniu przepychowi (das Mächtige), łagodności (das Sanfte) i blaskowi (das Glänzende). Pierwszy z tych charakterów wywołuje się przez przewagę barw czynnych, drugi przez przewagę barw biernych, trzeci przez wszystkie barwy w zrównoważeniu.

x) Goethe, Farbenlehre, T. I, 880–884, 875–890.

Wrażenia jak poprzednio w [illegible] ~~[illegible]~~ działają na energię woli, a to ~~[illegible]~~ dyskretnie najwyższego napięcia w którem stoją się prawie pojęciem (przez się [illegible] przedstawiających (Kandinsky [illegible]). ~~[illegible] barwa szeregu biernego, niebieska, [illegible]~~

// Jak barwa żółta ma charakter światła, tak znowu zasadnicza barwa szeregu biernego, niebieska, ma charakter ciemności. Posiada ona jako barwa energię, ale jakoby negatywną i w najczystszej swej czystości wyraża się jako Goethe „ein reizendes Nichts". Jest w niej sprzeczność spokoju i podniecenia (Reiz u. Ruhe). Tak jak sklepienie nieba lub odległe góry widzimy niebieskiemi, tak ta barwa wydaje się jakby odległą, jakby uciekającą przed nami. I tak jak przedmiot miły oddalający się ciągniemy za sobą, tak i ta barwa jest nam miłą nie tem że naciera na nas (jak barwy czynne) ale że za sobą pociąga. W [illegible] [illegible] [illegible] człowieku barwa niebieska zachowuje właściwie znaczenie jako odpowiedni odczucia szeregu czynnego. ~~[illegible]~~ Tambe [illegible], jej odczucia niespokojne; tak jedne jak drugie uczynią jakie przykładane, jakoby bardziej w [illegible], ale kiedy w szeregu czynnym one popychają nas jakoby naprzód, w biernym budzi chęć wypoczynku.

// Najwyższa ze wszystkich barw jest czerwień. „Dla jej wysokiej godności" nazywa ją Goethe purpurą, chociaż że ~~[illegible]~~ purpura starożytnych nie była czystą czerwienią ale składała się z ~~[illegible]~~ szeregu biernego. Czerwień, szczególnie ze względu na jej podniesienie wskutek wytężenia przez [illegible], jest syntezą wszystkich innych barw; zawiera je w sobie „actu et potentia".

92

Oba rodzaje, czynny i bierny ~~stoją~~ dziś ku niej i ku niej [illegible] naprzeciw. Ich wspólne [illegible] w niej znajdują pełne uporządkowanie, które nazwaćby można idealnem zadowoleniem. Wewnętrzna ich wartość jest zakorzeniona; ~~[illegible]~~ ona wspólnie zarówno powagi i godności, jak słodyczy i wdzięku, a do stosowania do [illegible] jest [illegible] więcej rozszczepioną, [illegible] i [illegible]. Tak więc w tej samej barwie można odczuć powagę stanowczości jak i wdzięk [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] zadowolenia jak [illegible]; ma ona w sobie powagę i wspaniałość.

— Kwestya ta charakterystyka barw Goethego wydawała się [illegible] i dowolna, tak, że tylko [illegible] na barwne wrażenia nie [illegible] [illegible] odnaleźć dla nich [illegible] odnajdzie je w kolorystyce ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]. [illegible] malarz w zastosowaniu [illegible] Goethe sam, co [illegible] określił [illegible] kolorystyka jego opiera się na [illegible] wartościach barw, ~~[illegible]~~ ~~[illegible] że same~~ a [illegible] ~~wartości [illegible] Goethego.~~ barw przeciwległych odpowiadają ~~[illegible]~~ ~~[illegible] Goet~~ tym które określił [illegible] [illegible] [illegible] Goethe, [illegible] do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] na [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~
~~W [illegible], co [illegible]~~ [illegible] [illegible]

— Złoto, ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]), jest [illegible] [illegible]

— [illegible] jest z barw najwspanialszą

i najszlachetniejszą; „[illegible] [illegible] [illegible]

tak [illegible] [illegible], jak [illegible]

[illegible]" (np. R. III, S. 2, sc. 7 i 8);

w [illegible] [illegible]

nabiera grozy i [illegible] [illegible] [illegible];

czerwona, jest barwą majestatu. Złota

barwa najwyższej godności, [illegible]

barwa [illegible].

Błękit jest barwą [illegible], [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] i zamyśleń;

i barwą [illegible] i [illegible];

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

Przed czerwonym

[illegible] [illegible]

Krwią, „pieśń spalona", stanie z [illegible]

[illegible] [illegible], w [illegible], „jak w błękitnej

[illegible]". Później w [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] „błękitnym" (np. R. III, s. 2;

„[illegible], [illegible] błękitny").

Dla zmarłej Wandy [illegible] (błękitnej

barwy, więc także dla niej Wisła

(wbrew realistycznej prawdzie) [illegible]

[illegible] na [illegible]. [illegible]

[illegible] do [illegible] „na lazurowym tle

nieba [illegible], jak [illegible] [illegible]".

[illegible] jej, „wszystko najpiękniejsze na ziemi" —

[illegible] z [illegible] [illegible], jak z [illegible]

„Lśni się ciągle."

Tak więc i błękitna barwa [illegible] [illegible] [illegible] (i [illegible])

godności. [illegible] [illegible] [illegible] odpowiada [illegible]

niebieskości „bożego [illegible]".

V

79.

Koloryt Słowackiego opiera się na [illegible] wrażeniach barw, a w szczególności, jak [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] koloryta), „charakterystycznego" odpowiednika

[illegible] [illegible] może [illegible] koloryt także stylizowanym lub dekoracyjnym. Przykładem ~~Oto przykład który [illegible] sam za siebie~~ w Królu Duchu w harmonii z [illegible] [illegible] [illegible]. Zamiast dalszych określeń przytoczę przykład, który mówi sam za siebie (R. IV. P. 2.):

Wyszczególniam nad [illegible] jednego, [illegible]
Na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
I [illegible] [illegible], jako w [illegible] [illegible],
Który [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — a za nim [illegible] [illegible]
[illegible] w [illegible] [illegible] [illegible];
A każda para swój [illegible] [illegible]
[illegible], jak w [illegible] [illegible] [illegible].

V.

[illegible] [illegible], a zaś [illegible] w [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] do [illegible] [illegible];

/.

74.

Za [illegible] złoty dzwonek, a potem w oczie
Ubrana [illegible], a potem [illegible];
Jednym [illegible]; [illegible], [illegible] [illegible]
W [illegible] [illegible] obleczeni;
Za [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] — [illegible].

~~VI~~.

I [illegible] — różne instrumenta
[illegible] na blach [illegible];
[illegible], jak błyskawica,
[illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] duch mój [illegible] [illegible] pamiętam,
[illegible] [illegible];
[illegible] [illegible]
Nad fal błękitem, a w błękicie dźwięku.

~~VII~~

Bo fala była gładka, a [illegible]
Szła [illegible] [illegible]...

Barwy ~~[illegible]~~ w tym obrazie wyrażane zostały same dla siebie, dla swej piękności; nie zlewają się ani [illegible] ani [illegible] w tle; plamy barwne jak gama dźwięków idą po sobie; [illegible] jest z realistycznego stanowiska niemożliwe, z odległości nie [illegible], nawet widać kolor gęśli, nawet [illegible] ~~[illegible]~~ instrumentów błyszczą w słońcu; ~~[illegible]~~ kontrast rozkłada się [illegible] w symetryczny ornament, bo jak błyskawica [illegible] — po [illegible] idą [illegible] — idą nad fal błękitem — ~~a w błękicie [illegible]~~ a w błękicie dźwięku. Tło dla plam barwnych jest błękitne: błękitna dala — błękitny [illegible] (st. IX)... ~~[illegible]~~ „[illegible]" [illegible] „[illegible] w kolorowym [illegible]"...

// Dekoracyjna tendencja ~~[illegible]~~ kolorystyki [illegible] w tym obrazie w [illegible] poezji. Ale [illegible] jest ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ „[illegible]" [illegible] (R. IV. O. 2. st. 36.). [illegible] [illegible] [illegible] „[illegible]" (l. c. st. 73). Oczarowany „[illegible]" [illegible] „[illegible]" [illegible] — [illegible]
„A której [illegible] [illegible]
I [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible].
Obie w kolorycie całkiem dekoracyjnym. ~~[illegible]~~.

// Jakkolwiek odmienne od malarstwa szkoły [illegible] co wszelkie podobieństwo i wyszukaniem, [illegible] ze sztuką prerafaelitów, tu i tam ten sam dekoratywny pierwiastek; tu i tam barwy czyste, stonowane i żywe; tu i tam pewne uogólnienie kształtów, zespolonego nastrojowo z całością, a także architektoniczna [illegible] energia. Niepozbawiona nawet pod względem [illegible] które [illegible] u prerafaelitów

obserwowania przedmiotów z [illegible] pędzla

76

wszystko jakoby na jednolity plan, kwadrat wrażenia perspektywicznego, ale z tem odlaniem [illegible] dekoracyjnego pierwiastku, którego [illegible] wywiera niektóre jej/wyraz perspektywę mniejszą [illegible] barw i linii na 2 strony. +) Obrazy w Karola-Dudka najczęściej podobne wywołują wrażenie siły artystycznej i plastyki, która znamionuje odległość! Bystra [illegible] w naturze do przedstawicieli i owej tradycyjności, zarazem zarówno w mistycznie dociekliwej jak i przez [illegible] od niemiecka [illegible] spotkać się zawsze [illegible] w literackie tworzenie na miejscu naszego Makowskiego! x) Nie mogę jednak zgodzić się na zarzut, zwróć uwagę w tem wypadku, że podczas którego przecież spokój sztuki naturalnie artystycznej, dramatyczności Karola Dudka zwraca się. Ma pewnie dobrze się zdawał, jednakże dramatyczny pierwiastek w Karola Dudka ma pewnie wyraźny charakter. Czy nie przyjmie p. M. że dramatyczny zgrzyt [illegible] jego przemiana jest całkiem naturalna jego przeżywaniu? Wynika to stąd, że przed [illegible] wśród ideałów znowu do czego – ale wskazuje je „przemijające” – w uspokojonej anamnezy. Mówi o niej mistyczna rytmem oddanej, która przedwcześnie „cierpienia i męki złożone” zamknięte w kształt drogi i śmierci, związane myśli uspokojone w rytmie wyrażonym późniejszej dumkami, w przedwiecznym głosie skruszone fałdy układa w spokojne linie, spokojne linie dostojne przez doskonały artystyczny jak w dźwięku o klasycznej formy, zlewa – klasyczny, bolesną skłonną oddaniu się pod wpływ – [illegible] jakoby anamneza.

Jak w zakończeniu [illegible] wszystko [illegible] w piękno [illegible];

Marginal notes:

+) O przejściach Karola-Dudka w Wyspiańskim [illegible]

x) —

— — —

niektórzy z nich katolickich

x) cf. w Wyspiańskim Nauki o „spokoju”

b.

Nový duch.

D. C.

Obrazování.

(II.)

[illegible] Impresionism

Fantazja Słowackiego jest obrazowa. A nie w tem znaczeniu jakoby posiadał szczególną zdolność wzrokowej pamięci odtwarzającej po malarsku naturę, ale wrażenia wzrokowe są mu wyłącznie [illegible] nastrojów i te nastroje wzmacnia i nastraja obrazami wzrokowemi. Ulubione [illegible] za [illegible] wyrazu się u Mickiewicza w tem sposobie, że „pięknieje całą i zdobiej, rośnie i upiększa". Wrażenie [illegible] zaczerpnięte na znaczenie [illegible] pod wpływem którego mówi sam z siebie. Ono

…„na mogile, jak motyl na róży
Usiadła, we mgle [illegible] [illegible] zmarszczy –
A potem nagle [illegible] [illegible]
[illegible] jasno – i na [illegible]
Rozeszło [illegible] co wszystko przetworzą…"

Mickiewicz [illegible] mogła [illegible] [illegible] na [illegible] – Słowacki [illegible] jak [illegible], [illegible] się [illegible] własnej duszy napełnia czasem wszystkich [illegible]. Kształty te zostają przetworzone; [illegible] w nich były z [illegible] [illegible] przykładu do [illegible], [illegible] nie wyrasta się [illegible] nie [illegible] [illegible], ale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wzrokowego wrażenia. Epicka [illegible] obrazowości, obca Słowackiemu, [illegible], [illegible] w [illegible] [illegible] i [illegible], mu jest obrazowości liryczna; ale [illegible]

[illegible] jest [illegible] [illegible] tem [illegible] jest [illegible] jest [illegible] [illegible] dla [illegible] [illegible], [illegible] lub metafory. W ten [illegible] [illegible] obrazowo [illegible] nie [illegible] z samej [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

odtwarza i podkłada.

[illegible] w [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Najbardziej [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1. a.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obrazu.

2.

∇ i/a, b, c, d, e,

[illegible]

W rzeczywistości jednym charakterem [illegible] wyobraźni poety jest sąd jego o malarstwie, które uważa za sztukę wyższą od poezji; w malarstwie zaś przedewszystkiem widzi bramę, która dla [illegible] umożliwia [illegible] obrazu jest najistotniejsza. I tak w [illegible] mówi „[illegible] Słowo":

„Jakże więc wygląda / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ponad czarą cielesną? [illegible] że znowu [illegible] [illegible] [illegible] pewne dla [illegible] [illegible] – [illegible]." W rzeczywistości dalej jest i [illegible] [illegible] – że w [illegible] [illegible] wyrazuje sobie doskonałe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" świata [illegible] [illegible] jest pewne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

[illegible]

1/a.

Rzecz [illegible] że przedtem [illegible] w taki sposób [illegible] barwy, tak [illegible] się w kolorach dla [illegible] realistycznie [illegible] przedstawiał ich [illegible]. Obrazy jego [illegible] barwne od [illegible] [illegible] a gdy barwa jest dla niego [illegible] nastroju, potem dosięgła [illegible] w obrazach [illegible] jednolitości [illegible], [illegible] [illegible] przedstawił [illegible] między nami a słońcem dnia [illegible] kolorowy. [Charakterystycznem jest że [illegible] nie [illegible] w [illegible] więcej [illegible] a jednak [illegible] nam [illegible] [illegible] przed oczyma. [illegible] nam się że przed [illegible] [illegible] obrazem [illegible] nastrojowe, i do dziś [illegible] [illegible] jest do [illegible], [illegible] [illegible] opis [illegible] przeszła, ale nastrój wyrażany jest dostatecznie że [illegible] [illegible] [illegible] barwy wyrażone.

[illegible] w [illegible] I [illegible]. [illegible] on [illegible] [illegible]

Nie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible]!

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] w [illegible] – [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Czy nie [illegible] do [illegible] w obrazach [illegible]

jest opis [illegible]

Zbyteczna zwracać uwagę jak doskonałym jest ten obraz w dramie, jak [illegible] nastroju, a zarazem jak wyidealizowany. (Przypomina Chrystusa i Magdalenę (w [illegible]), którą natchnął przepiękny wiersz Tetmajera.) Że chodziło tu nie o opis ale o danie tła nastrojowi, o oddanie samego nastroju przez obrazy natury, wynika wprost z następującej strofy:

„Dawny świat. Obraz dawny wynurza się [illegible]
Lecz ileż razy [illegible] przedstawiała
I [illegible], które wszystkie [illegible]
I leśne ptaki [illegible] się [illegible]
I [illegible], które [illegible]
Gdy się zapalał mój duch jak [illegible],
Przypominały obraz [illegible]
Ukochane [illegible]!"

W owym malowidle przede wszystkim chodzi o [illegible] wystawienie krajobrazu w określonem przedstawieniu, ale o oddanie nastroju [illegible], nie o zbiorowe [illegible] wrażenia, ale o [illegible] jakiejś [illegible] chwili w owym czasie. Nastroje te [illegible] pozostawia jakby [illegible] [illegible] się z tem obrazami [illegible] wspomnień o [illegible] [illegible]. Dlatego ten obraz wyidealizowany jest do [illegible] tęsknota się [illegible] w owych czasach, [illegible] w duszy z [illegible] się [illegible], [illegible] tęsknoty za [illegible], [illegible]. Dlatego dalej [illegible], [illegible] przestała

Ta [illegible], [illegible] „z [illegible] przedstawiania" dowiele nastroju: [illegible] na wystawę [illegible]: blade [illegible] [illegible] się [illegible] „[illegible]", w [illegible].

1/c

Ten sposób i ten rodzaj obrazowania stanie się niewątpliwie charakterystyczne, ale z tym zastrzeżeniem, że zostanie w pewnej mierze dla wyrafinowanego kompozytora ... niedostrzegalny. A przecież ... wszystkie szkoły wielkich twórców przeszłości mają swe ... Wbrew złemu do ... tego, że przecież to chodzi także obrazowania świata za to nadzwyczajne, i do dobrego ... cechami intelektualnymi ... nakreśli; jakie cechy jest do ... na których wydobywają się wielkie poszczególne cechy z wielką precyzją, ale nadzwyczaj ... jest zawsze dla doskonale, że samo obrazowanie ... wyraźne. Przy tem ... i także ... kompozycyjnej ... obrazowanie ... tak ... na ... cechy).

nie [illegible] wszystkie
z motywów [illegible],

Obrazy natury wyznaczane są przez [illegible] przenośnie
tylko dla postawienia [illegible] wewnętrznego
w porównaniu lub metaforze. Jednakże
odpowiadanie jego przyczynom zawsze
niezmiennie ścisłe, bez [illegible]
całkowicie w pełni [illegible]!
Z natury więc obrazy w [illegible] zastosowanymi
muszą tylko ustalać najściślejsze znaki „[illegible]”, muszą być „jednym równaniem wyrażone”.
[illegible] tym postawieniu występuje [illegible] tego zastosowania tam, gdzie [illegible] wzajemne odpowiadanie się [illegible].

1/c ~~(7.)~~ [illegible]

Zamknąć wreszcie jeden błyszczący przykład.

W Rozdziale I podałem 2-do określenia bladości dopełniający różny pojmowanie, które wyjaśnia całą strofę.

Jak [illegible] [illegible], [illegible] wszystkie
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
A [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible]
I [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —
I nad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
W [illegible] — jak [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

Taka jest bladość!...

Uzmysławia, że ten cały obraz [illegible] za zadanie jedynie owej bladości jego pojmowanie określić, że więc jego [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ale to jest [illegible] [illegible], że [illegible] on [illegible] [illegible] [illegible], jedynie [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] bez [illegible] z [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] czasów [illegible] i [illegible] nad [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible]!

V [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

V. (V: dalszy tekst 2.)

Oto dowodzona [illegible] zadziwiający wyraz konkretności sposobu myślenia Słowackiego. Jest to jakby jakaś wyższa niepowtarzalności pierwotnej szczególnej [illegible]. Owo "światło wiekuiste" chrześcijaństwa, owo metaforyczne wyobrażenie światłości niebieskiej, które [illegible] podobne czyni niebo [illegible] przelanym światłem diamentowym, że przyjmuje ono u Słowackiego w sposób szczegółowo określony – i w [illegible] widzi [illegible] pełności [illegible] kształt najdoskonalszej formy. Tak samo [illegible] panteistyczny był [illegible] [illegible] nie może utrzymać się w tej [illegible] atmosferze abstrakcji i powraca do konkretnego obrazu i do indywidualnego ducha i indywidualnego Boga. *) Ta konkretność i indywidualność jest jak gdyby [illegible] myślenia wzorowana, która [illegible] obrazowania zamiast na obraz zamieniać, podkreśla obrazami, unika malować [illegible] językiem jednym obrazowym [illegible] metafor [illegible] zupełnie nieosiągalne [illegible] [illegible]

Nawet i tu [illegible] niepowtarzalności politycznej!

niepowtarzalność

*) [illegible] w Mistyce (Lat.)

[illegible]

Obrazami wsi Słowacki [illegible] nawet sporo — jak przyjęcie [illegible] polską [illegible]. Fakt ten [illegible] przedewszystkiem tem, że w świetle tej [illegible] [illegible] na której [illegible]. Jak najwymowniej [illegible] strofa pieśni drugiej rapsodu o Mieczysławie!

„Tak [illegible] był Pan on wsi [illegible]
Gdy [illegible] [illegible]
[illegible] — [illegible] — [illegible] —
[illegible], [illegible] — i [illegible].

Jak [illegible] — [illegible] tem się przedewszystkiem wyraża, że świat [illegible] nam [illegible]:

„[illegible] [illegible] [illegible],
Jakże tyż nam... [illegible],
[illegible] [illegible],
Łany blaskiem [illegible] [illegible],
[illegible] jak drogie [illegible]
Jak owa [illegible] [illegible]. —

Świat zewnętrzny, [illegible] jest najdoskonalszym [illegible] w nim. [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] przedstawienia i [illegible] analogicznego, [illegible] [illegible] w przyrodzie. || Sam przez się rys ten [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] od wieku — jak [illegible] od Rousseau'a. I jakkolwiek w poezji [illegible] [illegible] analogie, jest [illegible] że [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]. I [illegible] [illegible] [illegible] o [illegible] [illegible] i w [illegible] panteistycznym. [illegible] [illegible] Bóg [illegible], [illegible] jest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] w świetle [illegible] [illegible] ale byli i są tacy, którzy [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible], a [illegible] [illegible] [illegible] z panteizmem nie [illegible]. Co więcej,

5

Ale nietylko jednak ~~[illegible]~~ [illegible], całą ~~[illegible]~~ owszem duszę odrowiska malują ~~[illegible]~~ oni mówiąc ~~[illegible]~~ z niem zgodnie ~~[illegible]~~ [illegible].

Zielone, migotliwe, z tych [illegible] pary,
Miesiąc, gdy zimne, a teraz szpil dźwięku,
Lilie, które drżą w [illegible],
Oraz [illegible] — [illegible], które w promieniach [illegible]

To, co ten promień duszy [illegible].
Niewypowiedziane, lecz [illegible] dźwięki
Myśli tajemne, [illegible] znane.
[illegible], gdy jak miłość się [illegible]
Wszystko — co w pieśni [illegible] malowane,
Mech [illegible] — w promieniach [illegible],
Gdy samotne, lub [illegible]
Oraz [illegible]... wszystko, czem natura mówi
Ona...

~~[illegible]~~ i Mendelssohn na [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ a [illegible] ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

[illegible] ... [illegible] pół [illegible]
I [illegible] [illegible]
Tam ciemne lasy, [illegible] —
[illegible] w [illegible]
[illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] —

Ten stosunek Schumannowskiego [illegible] wydaje nam się [illegible] [illegible] do nas — on wypowiedział.

~~[illegible]~~

V6

Od chwili [illegible] naszego nagłego [illegible] [illegible] przed nami, w którym [illegible] Mendelssohn [illegible] ~~[illegible]~~ uległo, ~~[illegible]~~ [illegible]. ~~[illegible]~~ [illegible]!

[illegible] [illegible] [illegible]

V6.

nawet [illegible] określenie tego typu [illegible] najżywszej jako „nieustannie [illegible] nowej” nie [illegible]. Przytoczę [illegible] jest także tylko po pewnym wysiłku [illegible] do [illegible]. Najczęściej zupełnie nie jesteśmy w [illegible] co do metaforycznego charakteru określeń takich jak „twarz [illegible] morza, smutek [illegible], zaduma [illegible]; natomiast jest to tylko [illegible]. Nie polega on [illegible] jest całkowitym [illegible] antropomorficznego sposobu myślenia [illegible]. Nie jest także [illegible] z drugiej strony — [illegible] tylko — [illegible]. Jest to po prostu najbardziej [illegible] wyraz wrażenia wywieranego na nas przez [illegible] wrażenia w którym przeważają po prostu bardziej złożone asocjacje. Antropomorficzny [illegible] sposób wyrażania tego wrażenia dodaje mu [illegible], co [illegible] z antropomorfizmem [illegible] w [illegible] sposobie myślenia, ale [illegible] jakaś [illegible] naturalna [illegible] [illegible] „[illegible]” [illegible] przez [illegible]. Jeżeli [illegible] ten sam [illegible] w naturze [illegible] jeżeli także wyrażenia jako [illegible] [illegible], [illegible] i [illegible] do [illegible], [illegible] z metamorfozą, na które [illegible] dawna [illegible] „[illegible]” [illegible] [illegible] — [illegible] „[illegible] [illegible] [illegible]”, to [illegible] z [illegible] [illegible] tylko zestawione, ale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tylko [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]?

6

takie ukochanie natury, wyglądające to — [illegible]
metaforycznie mówiąc — odtwarzającej współczucie
z nią, znaleźć jedyny punkt wyjścia, to
najsilniejszy argument dla swojej wiary — jako był
pierwotnym, wówczas odczuwanym zjawiskiem. Tak jako
zaś stoi w sferze nieświadomej [illegible]
[illegible]
wiara racjonalistycznego podkładu i nawet
[illegible] nie jako wynik logicznego
rozumowania ale z [illegible]
psychologicznego wyjaśnienia.

[illegible]

6.

[illegible] emocjonalne [illegible] uprawnione [illegible] Rousseau'a

że [illegible] nie mają ścisłych granic,
przechodzą jedna w drugą, współistniejąc — nawet
całkiem [illegible] od podkładu jako
[illegible] w indywidualności źródła, niemniej
zarówno logicznie jak i chronologicznie
odróżnić [illegible] wystarczy. Ponadto [illegible] — wyprowadzone

zaczynając od Rousseau'a x) [illegible]
charakteryzuje się głównie [illegible] pięknością [illegible] jest to zasada
ucieczki od kultury do natury, jest to zasada
sentymentalizmu. Ma ona znaczenie tylko
ideowe, [illegible] w istocie [illegible]
praktycznej nie [illegible] ale zmieniły
przyzwyczajenie. Na tym gruncie zbratania się
człowieka z naturą wyrasta „współczucie" z nią,
naturalnym antropomorfizmem, [illegible]
ożywianiem — odzwierciedlenie swego [illegible] — i tak
nastrojów wewnętrznych [illegible]
[illegible] wewnętrznym! Teraz
scenerii do wewnętrznego nastroju, [illegible]
ma to znaczenie akompaniamentu,
akompaniamentu, który [illegible] podkreśla tylko. W dalszym rozwoju
[illegible] coraz do większego [illegible]. W [illegible] z [illegible]
[illegible] przyczyna, czasem jako skutek, jest
[illegible] podstawowe wytłumaczenie [illegible] jako
[illegible] jej pewne cechy nastroju! [illegible] jakoby [illegible]

[illegible]

Gdy [illegible] na [illegible] – i [illegible] – [illegible] – to [illegible] przedtym [illegible] nastroju w [illegible] [illegible] jest niezmiernie znamiennym dla [illegible] [illegible]!

Nie [illegible] ewolucji [illegible] w Konta Dantem charakterystyczne, [illegible] liryczny, nastrojowy, [illegible] w [illegible] opowieści. [illegible] charakterystyczne [illegible] liryczny, nastrojowy [illegible] w duchu [illegible] opowieści.

[illegible] obrazowości, w której [illegible] była tylko akompaniamentem i tłem [illegible] przechodzi [illegible] w [illegible] nastrojowy i równocześnie [illegible] nie potrzebuje być tylko [illegible]. Ta ewolucja przechodzi przez stadium [illegible] paralelizmu.

V. 8

~~[illegible]~~

Dwa ogniwa – muzyczne i opisowe – stanów wewnętrznych i analogicznych w obrazów stojących obok siebie, równorzędne jak dwa odpowiedniki wyższego [illegible] wyrazu. Ma to pewne podobieństwo do porównania. [illegible] comparationis być w sferze muzycznej! I tak jak porównanie służyło tego wyrazu, aby jedno ogniwo (objaśniało przez drugie), ale potem aby przez jedno przez drugie podkreślić, przebarwić – tak i tu następuje ogniwa opisowego tak przebarwiają ogniwa muzyczne, że wreszcie one do stanowią [illegible] i wystarczają [illegible] Ma miejsce paralelizm występujący [illegible] nastrojów natury – a [illegible] drugie – odmienne ogniwo – odrębne ujęcie współczesny sam w sobie! To przebarwienie, podkreślenie [illegible] muzycznego ogniwa pozwala na oddanie muzycznego stanów wewnętrznych [illegible] ani nazwać ani wyrazić bezpośrednio; nastroje natury wnoszą pierwiastki [illegible] do poezji, stanowiące środek wyrażania uczucia i [illegible] na które nie ma słów. „Welt-schmerz", [illegible], ból nieokreślony [illegible] ból który [illegible] nas ale który nas ogarnął – [illegible] w [illegible] wyraz.

Tak dzięki pierwiastkom opisowym opanować całą lirykę, [illegible] aby wyrazić [illegible]. Ale bez pierwiastków opisowych [illegible] sam się przechodził [illegible].

Nastrój, wyraz zasmucenia [illegible] [illegible] jest tym wyrazem, który [illegible] najwy[illegible] muzyczną esencję obrazu,

[illegible] zbiblenie [illegible] ze

V [illegible] jest to [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

w poetyckiej [illegible]

~~Przyjaźń~~ Dzisiaj odwróciła współczesnego świata się tak zdecydowanie, że świadomie się wypowiadając z żywymi o znaczeniu pewnym i ściśle określonym. „Teraz gdy oko rozglądam wasze dzieje, wasze i czarne [illegible], to wiemy jak was [illegible] [illegible] [illegible] jak w przedchrześcijańskich [illegible] z jednej [illegible] [illegible] zbudowanemi, ale duchy wasze przedstawiają mi się [illegible] niby katedralnych gotyckich [illegible] – wyobrażone... [illegible] porzucone jak dawniej, ale niby z [illegible], [illegible] nie [illegible] z [illegible] ... [illegible] szaty...” [illegible] mentalności [illegible] [illegible]... [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. To samo [illegible] w [illegible]...” (M. W. str. 190.) [illegible] jest w pewnym względzie mniej współczesny dawnego, bo nie ma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] od [illegible] jednostkowości. Ale [illegible] że jest do właśnie przyszłości [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Tak więc odwrócenie do wypowiedzenia się [illegible] [illegible] jakich [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wyraz. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Że do przyjaciół [illegible] [illegible] – [illegible] z [illegible] poezji [illegible] z opowiadania Mickiewicza o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] się przyjaciel i [illegible] narodowe. [illegible] jednej [illegible] [illegible] Mickiewicz i [illegible] [illegible] [illegible]. Ale gdy przyjaciel [illegible] [illegible] [illegible] „[illegible] [illegible] [illegible], ale [illegible] [illegible] [illegible] Boże”

[illegible] dzwon!. [illegible] na [illegible] [illegible] odwiedzenie [illegible] dzwon!." [illegible] W [illegible] chór tonu, nastroju. Muzyka oddaje go lepiej niż słowa. Oddaje go barwa dźwięków – jak w [illegible] dzwonów – co [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] za pomocą dźwięków się [illegible]" z [illegible].

Oddają go nastroje natury – nastroje [illegible], barwa i [illegible] w której składa się [illegible] – a w których [illegible] elementu [illegible]; [illegible] [illegible]. Natury [illegible] [illegible] (jakaś "[illegible]" [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible].. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]..

[illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]

– – Cóż [illegible] w [illegible] [illegible]. [illegible]!

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – – (Stanisław [illegible] [illegible] 12. XI. 1911.)

– [illegible]

– – – –

– – – –

Wrażenia odbierane od natury są [illegible] [illegible], nieokreślonej [illegible], [illegible]. Z pojęciowej [illegible] [illegible] sobie jasno sprawy. Może dlatego obrazy natury [illegible] tak dobre za [illegible] nastrojów [illegible] [illegible] człowieka, nastrojów [illegible] złożonych, nieokreślonych [illegible] – i [illegible] ze [illegible] świat tajemnic – [illegible] z poza progu świadomości!

Jako środek [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] sugestyjny [illegible] [illegible] [illegible] przez [illegible] [illegible] zmysłowy, [illegible] tajemnic odsłaniające się dla sugestyi!, niżli [illegible] [illegible] bezpośrednio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] się dla [illegible] nastrojów [illegible] obrazami natury, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], poruszany w [illegible] tajemnic i [illegible] [illegible] [illegible].

Jak na przykład [illegible] [illegible], [illegible]..

[illegible]

[illegible] [illegible]

II.

[umierający] z duszą z ciała wyrwaną, która przez niemożność wyrażenia się czy to słowem czy ogniem, cierpi!" Ale natychmiast odnajdujemy współdźwięk z obrazem natury przedstawiającym burzę przez poetę.

Ani jesienna mgła – chmury, pośród nich
Miesiąc. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], wielki – dusza bezprzestanku...

Tak znamy to! Widzimy tę mgłę chmurną, pośród niej miesiąc – i wszystko widzimy, ale podążamy się naturalnie tego obrazu. Jakżeby nam [illegible] – wyraża stany duszy, które odczuwaliśmy w sobie! Czuło nam się mówić – Przeżyje pieśń cień smutku. [illegible] pewny obudziło w nas [illegible] wspomnienia. [illegible] ból, który on chciało wyrazić. [illegible] niepojęte jest, [illegible] i smutkiem [illegible]. I pozostało w nas samych pamięć – niewiadomo, bo one nie mają nazwiska. Mówić ich niewiele – ale można je zamienić albo widzieć... w mgłach chmurnych, pośród nich miesiąc..."

— Umysł ludzki podlega pewnemu prawu ekonomii. Szuka objaśnienia w kierunku najmniejszego wysiłku. Dla objaśnienia zagadek duszy ludzkiej, sprowadza je do [illegible] prostych i przystępnych, tak jakby one wypływały z zadania logicznego i w prostym [illegible] układały się w prawa [illegible] logiki. Nadto do tego urosła legenda, jakoby stosunek poezji romantycznej do przyrody romantycznej do natury, [illegible] w panteizmie. Właściwie [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]; on jest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible]
[illegible] z [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dla [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]... [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]... a [illegible]
[illegible] jest [illegible]... [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] – jak [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]... [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
– [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible] z [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] na [illegible] [illegible]
z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible]... [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] w [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a w [illegible] [illegible]
[illegible] na [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].. Od Ossyana czasów [illegible]
[illegible] element [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] europejskie – w [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].. Ta [illegible] [illegible]
[illegible] natury [illegible] [illegible] [illegible]
za [illegible] [illegible] [illegible]. W [illegible] [illegible]
w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] z naturą. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. –

(1)

// Ale patetyczność i [illegible] stosunek Słowackiego do natury – jak stosunek przeszłości w ogóle – [illegible] jest z [illegible] od jego [illegible] natury do przeszłości ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] stosunku w [illegible] [illegible] [illegible] ślady w jego poezji! A przecież można przypomnieć że on [illegible] solidarności z duchami przeszłości [illegible] w najwyższym stopniu, ~~[illegible]~~ że światła [illegible] z [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] metempsychoza [illegible] [illegible] na stosunek między naturą w ~~[illegible]~~ [illegible] duchem! [illegible] pewne [illegible] wspólności i [illegible] [illegible] [illegible] — i [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] naszej. U [illegible] [illegible] [illegible] duchów bezcielesnych [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] w [illegible] i [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] charakterem [illegible] naturze. Na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[Margin note: przebywanie [illegible]]

W Królu Duchu — ~~[illegible]~~ obrazem oczekiwaniami — ta cała filozofia nastąpiona nader słabe zostawiła ślady. Temat ~~[illegible]~~ wyczerpał się w studiach [illegible]. Madonna jest albo tłem — i jako taka traktowana jest nader pobieżnie, albo jest ~~[illegible]~~ środkiem malowania i podkreślania nastrojów, i w tej roli [illegible] [illegible] bezwzględnie charakterystyczne temat. Roli samoistnej, jako czynnik działający,

~~nie gra nigdzie [illegible] z [illegible]~~
~~[illegible] [illegible]~~

(nie ~~[illegible] z [illegible]~~ [illegible] wychodzi z jakiejś zasadniczej koncepcji tematu.)

~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ Przypominamy, że [illegible] jest [illegible] ograniczona. Kometa ~~jest [illegible]~~ [illegible] ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ na [illegible], wszędzie ~~[illegible] [illegible] z~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] z [illegible] [illegible] w łaski, [illegible] [illegible] ~~[illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] uduchowienia natury, [illegible] się [illegible] [illegible] ludzkich. ~~Jeden [illegible] [illegible]~~ jest [illegible] [illegible] [illegible] o ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible] z wolą [illegible] ~~[illegible]~~ — [illegible] [illegible] [illegible] i poza granice [illegible] ludzkiej — [illegible] [illegible].
~~[illegible] [illegible] [illegible] nie [illegible] [illegible] [illegible]~~ Jest to [illegible] [illegible] Bolesław [illegible] [illegible] na [illegible] [illegible]. Ale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do zasadniczej na [illegible] [illegible], jak [illegible] [illegible] na [illegible] charakterystyczny ~~[illegible]~~ sposób oddawania nastrojów [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~

* Bolesław Śmiały [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] od [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

15/16

jak złote pszczoły do kwiatu brzęczące w słońcu. „Nagle — rozgniewają się, zgłębiają, wrą gniewem miłości — że wyrzę słowa Pieśni nad pieśniami." Ten nastrój oddaje poeta w sposób ~~tak~~ [niezmiernie] oryginalny, ~~że nie ma sobie podobnego w całej literaturze świata~~. Oto nastrój ten — który poddany być ~~mi~~ [może] słuchaczowi w pierwszem stadyum przez porównanie z pszczołami siadającemi do kwiatu, w drugiem stadyum przez porównanie z rozgniewanym rojem pszczół, — oddaje poeta nie przez porównanie, ale opowiadając w sposób epicki fakt rzeczywistego opadnięcia mieszczki przez rój pszczół — myślą królewską przywołany. Jestto niezmiernie charakterystyczny dla Słowackiego, a zupełnie jemu właściwy sposób epickiego traktowania nastroju lirycznego.

Opowiada więc, że mieszczka dała mu

16

do rozeznania dwa wieńce; jeden z prawdziwych, drugi ze sztucznych ~~przez nią kłamanych~~ kwiatów. Myśl jego przywodzi się do rozsądzenia przelatujący właśnie rój pszczelny. „~~Bo wiedz,~~ Bo wiedz że pszczoły są sędziami kwiatów,
A kwiaty sądzą też niższe żywioły:
Ziemię i strumień, – jak my z majestatów
Sądzimy niższe...

I ~~A~~ podniósłszy ramiona rzuca na nię
~~Które~~ Też ~~mieszkanie~~ robotnice ulów niewidzie to u mądrych dziwo,
Wybrały kwiatów girlandę prawdziwą, –
– Zaraz brzęk tylko w różach i organki
Głosów z lilji szły, jak źródło szemrze;
Nagle zczerniały one jasne wianki –
Zgrubiały i złe stały się – jak wężem...
Potem brunatno-złoty włos mieszczanki
Zabrzęczał! – Jak chłop, gdy rzuca orzeł
Gdy opadnięty jest gdzie na podjardach:
Tak biegła na umie w pszczołach – niby w gwiardach...

17.

„Mile!.. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] w [illegible], w [illegible], w [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], a [illegible] [illegible] jak [illegible] w [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na [illegible] [illegible]
Jak [illegible] – a [illegible] [illegible] w [illegible]...
I [illegible] [illegible] – jak nie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – i [illegible] [illegible];

Nagle, [illegible] od [illegible] jak [illegible]
Tę [illegible] – [illegible] [illegible] – [illegible]
[illegible]: by się znalazła [illegible] –
A dam posag! — —

Zobaczymy później, że ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ poematów. [illegible] ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ jest [illegible] [illegible] [illegible] Ducha ~~[illegible]~~ poety w pewnem jego stadjum [illegible].

zesz. C. ([illegible])
str. 57–76.

111

Król Duch

Rozdział ostatni; V

[illegible]

Ewolucja: – przyjście słowa, w kamieniu
– w Popielu – w zemście (matka),

– w Mieczysławie – charakter M..
w [illegible] – [illegible] „O Podniebie [illegible]"
– w Bolesł. – zakończenie – [illegible]

[illegible]

1.

V.

O wy, którzy mnie jeszcze chcieli słuchać —
dawnego ducha tajemniczej mowy!
Niechaj wam [illegible]
Ta [illegible]!..
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Niewiem — może tu czytelnicy starsi przypomną [illegible] na myśl, że [illegible] o [illegible] ducha wypadałoby słuchać [illegible] w [illegible] obraz [illegible], które [illegible] blaskiem [illegible] na [illegible] i [illegible] — kiedy nie i znowu [illegible] ujrzą się w obiecu.. [illegible] izba [illegible] zdaje się być [illegible] z [illegible] olbrzymich [illegible] okręgiem, [illegible] na [illegible] i [illegible]; a [illegible] w [illegible] myśli [illegible]. [illegible] od [illegible]! [illegible]. A [illegible] głosu, [illegible] — czego w [illegible] [illegible]

~~Len [illegible] Loradyja dobić zebrani niemal zupełnie zapełnia. [illegible] szuka się przekór [illegible] (dlatego [illegible] i pisze się [illegible]) [illegible] ... [illegible]~~

A trzebaby mówić a [illegible] powracającą i przyjmującą aby nie płynęły nastrojów [illegible] sklepieniem [illegible] przynależą. [illegible]
Tak obcy a głos wydaje się [illegible]
Rzeczy [illegible] palcem [illegible] wskazywać [illegible] [illegible]!

— Przy każdym [illegible] trzeba [illegible] się wyrywać [illegible] planowany; — dlatego [illegible] za [illegible] płacić [illegible] bez której [illegible] jest [illegible] [illegible] ale na [illegible]!
Dlatego jedynie odpowiednim sposobem [illegible] jest przypisek [illegible] tekstem jak [illegible] i [illegible] wydane; jest [illegible] [illegible] ale z [illegible] [illegible] jednak z [illegible] [illegible]

2/6.

wdawać się w szczegóły,
ale poprzestać musi na wytłumaczeniu
myśli ogólnej; – nie może iść krok w krok
za tekstem, ale sam go w tekście opowiadać;
komentarz dalszej drogi [illegible] i [illegible];
i musi tylko pomóc czytelnika aby wytężyć
co następnie może przed sobą rozwinąć [illegible]
[illegible] i [illegible] całość poematu – a
wyprowadzony wobec siebie punkt przyrodzony
z [illegible] tekstu może wypłacać komentarz;
[illegible]
należyte zrozumienie, aby potem czytać
poemat swobodnie i pracy twórczej przeżyć
[illegible] [illegible] [illegible] zrozumiany.
Celem [illegible] komentarza [illegible]
[illegible]
[illegible]
odczuwając [illegible] czytelnika
nie podawać mu rzeczy obcej a
potrzebujących! a nie zastąpić bezpośrednie
odczuwanie twórczej [illegible] komentarza –

—

Po [illegible] objętej pierwszą strofą zaczyna się powieść Króla Ducha „Za Era Armeńczyka", a przy tym słowie dodaje poeta przypis: „Obacz w Platonie pełną tajemnic ducha powieść o Erze Armeńczyku, na końcu ksiąg p.t. Rzeczpospolita". W przytoczonym miejscu mówi Plato o Erze, synu Armeniusza, Pamfilijczyku, który poległszy w bitwie, po dniach dwunastu ocknąć się napowrót do życia i opowiadał o tajemnicach świata zagrobowego, z którego wróciła jego dusza. W tej formie obrazowej [illegible] Plato streszcza naukę o metempsychozie x). Jednem z jej jest to, że dusze wedle zasługi [illegible] do nieba albo do piekła, aby po lat tysiącu wrócić na ziemię. Żywot ten obiera sobie każda dusza sama wedle okazanych jej wzorów. Słowacki nie idzie daleko za Platonem. Nie ma u niego owych przeorów, w których dusza odbiera karę [illegible] natomiast [illegible] przepych, [illegible] lub nagrodę o [illegible] w [illegible] „Tak [illegible] Pan Bóg [illegible] wzory [illegible] według których [illegible]." (J. 6, 7.)

[illegible] i [illegible] ale [illegible] idej! którym [illegible] w postaci [illegible] (J. 9-14).

[illegible] jest [illegible] jednak [illegible]

x) Porównaj dalej dialog Phaedros.

4

wspólności ~~[illegible]~~ ważna: idea dobrowolnego wyboru. Tą ideą zmusi się ~~[illegible]~~ Platon nad dowolną Indyjanizmu metempsychozy, którą Zoroastr[?], jak w Schopenhauer[?] zamienia źródło genezyjskie naczelnie zmąci. W tej też postaci wchodzi metempsychoza ~~w system [illegible]~~ jako ogniwo konieczne i racjonalne w system Słowackiego, gdzie dobrowolny wybór

~~[illegible] być może [illegible] przyczyną. W tem by może być powodem Platona [illegible] przedtem czuć się przekonywujący idea platońska opowiadaniem o Erze, ale czy powód wystarczający, aby Erowi prądem dziwnym nasuwa się pamięci do Polaki, a w czasów Popiela?! Odpowiedź [illegible] Erze w Króla Duchu [illegible] mogą być wspólne motywy pobudzenia się Era w Królu Duchu. A są one wyraźnie dość odrębne. Porządnemi [illegible] pojęcia [illegible] na sposób [illegible] idąc w myśli przed [illegible] w myśli [illegible] — a więc [illegible] wszystkie [illegible] — gdzie w tym wypadku [illegible] są sobie bardzo pokrewne. [illegible] tedy odtwarza sobie proces myślowy Słowackiego.~~

zdaje się być wynikiem genezyjskiej koncepcji, ~~[illegible] [illegible] [illegible] na [illegible]~~ ~~ce~~ która zawsze jest ewolucją, a ewolucji motorem wola. Z tem wszystkiem jednak i tu o bliskiej wspólności z Platonem mówić, gdzie ~~Platonowi [illegible] [illegible] [illegible]~~ ~~koncepcja~~ nie jest ewolucyjna ~~[illegible]~~! Z drugiej strony u Słowackiego owo „dobrowolny wybór” w ramie swojej ewolucyjnego akcentu nie kończy i ~~[illegible]~~ — jak wszędzie u niego — idzie konsekwencji nakazane [illegible] [illegible] który zaś tej wzorem zdaje się „spirytualizm”

koncepcja platońska

nie

5

~~[illegible]~~ Tyle więc dzięki niej pewność: Słowacki napotkawszy u Platona takie pojęcie metempsychozy, które z jego własnemi [illegible] genezyjskiemi były pokrewne, [illegible] uznawszy i w tem leży pierwsza pobudka do wprowadzenia idei platońskiego do poematu. Ta jednak dzięki pobudka pierwsza; [illegible] jednak do metempsychozy. Metempsychoza jest dla [illegible] dość zdawna znaną [illegible]. Przedewszystkiem [illegible] trzeba [illegible] uprzytomnić, że [illegible] jeśli poeta spotykając u Platona pokrewną sobie [illegible], byłby bez przedstawienia [illegible] i głębokie może by się [illegible] [illegible] oczy na [illegible] wśród. Pierwsza pobudka pierwsza [illegible] nie znany ani jedyna ani najważniejsza. Ta jednak pobudka pierwsza była silną. Przy [illegible] owa [illegible] [illegible] objaśnienia, które [illegible] w [illegible] [illegible], stale [illegible] [illegible] [illegible], a [illegible] w romantyzmie niemieckim, [illegible] i Schellinga [illegible] u Towiańskiego.[x] O Słowackim mówi wiele razy [illegible] [illegible] albo [illegible] [illegible], o [illegible] [illegible] o [illegible], [illegible] wyłącznie [illegible]. Fakt [illegible] [illegible] [illegible], fakt [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] / stwierdzeniem i [illegible] jej prawdziwości. Znalazłszy tedy u Platona [illegible] [illegible] pokrewne, [illegible] Słowacki [illegible] [illegible] [illegible] objaśnienia które [illegible] były [illegible] bez [illegible] myśli" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[x] [illegible] [illegible] str. ...

6 wszelkiego i wszelkiego stworzenia. Z przepaści czasu
wyszedł człowiek na światło. Okazuje się, że o prawdzie swojej
już dusza pewna „przed wszystkimi”: że „pogrążona w
niej była Ewangelia”? Wiadome to [illegible] w duszy
przez cały szereg szczęśliwych [illegible], [illegible]
Oto Abel, któremu za [illegible] było zajrzeć
poza zasłonę stworzenia aby tajemnicę, która się
kryje za nią, odsłonić,
nie byłoż mu zawieszony losem? To on
sam może zjednać [illegible] [illegible] mniejsze [illegible]
na [illegible] [illegible] W każdym razie [illegible]
z tą postacią [illegible], [illegible]
„ja Abel [illegible]” z [illegible] powinowactwa
ma ten sens i tę wagę, jak gdyby powiedziano
[illegible] mówiący do nas ja, któremu było dane
zajrzeć za stworzenia zasłonę,
ja, „tak samo” [illegible] w [illegible]
zorzy, któremu Pan Bóg [illegible] [illegible] [illegible],
a lat tysiące są jak jedna chwila”. A to [illegible]
[illegible] będę, to tajemnica stworzenia i
[illegible]...
W [illegible] tego [illegible] się
[illegible] [illegible] pierwiastek oddalenia się
w głębie czasu, [illegible]
[illegible] i tajemniczości [illegible]
i tajemnica [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. To jest znaczenie
tego [illegible]. Musi on mieć jednak i
[illegible] [illegible]. Bez tego
[illegible] [illegible]
pod [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]. W [illegible] [illegible]. Jest
[illegible] [illegible] czytamy: „[illegible] [illegible] planu
[illegible] [illegible] od [illegible]”. A zatem jest momentem
[illegible] [illegible] jak pod względem [illegible]
[illegible] ma być [illegible]. Skąd jednak pomysł takiej
[illegible] [illegible] duszy?

7/a

nie należy do Słowackiego, i jest w przeszłości. ~~Takie jest jego~~ [illegible] Wykreślenie takie jest jego przeważnie stosunek do przedstawień literackich: tak się wyłączenie nie [illegible] wiedzenie z [illegible]; ~~a [illegible] nie trzeba [illegible] dalej [illegible]~~. Mickiewicz [illegible] drogą lecz bliższą — we fragmentach „Historyi polskiej" Mickiewicza.

V 7/b.

1.

~~Drugi [illegible] [illegible] ducha Króla Ducha~~ to wspaniałe! w tem, że Słowacki [illegible] z Homera a nie [illegible] wyprowadził ducha Popielowego, lecz wyłonienie ducha bożego czy przemiana się Króla Bolesława czy Homera platonowego czyli Homerycyzm [illegible] narodowego. Jest jeden jeden jest [illegible] rozpoczęcia przez niego od Hera, który [illegible] natury. Homer [illegible] w sferze [illegible] w przyjęciu [illegible] greckich [illegible] hellenizmu przed nagle [illegible] przyrody ducha: „[illegible] [illegible]" — mówi Hero nad [illegible]. W duchu [illegible] odnaleźć [illegible] ~~[illegible] greckie [illegible]~~ [illegible]! Jest w tem [illegible] hellenizm [illegible] Platona. Zatem z [illegible] Słowa w Wyjątkowym Heliosa (postać w której siebie odnalazła poezja) niezgłębiona wiele Homera! x) Jest bez [illegible] [illegible] może

V w metempsychicznej przemianie —

x) Dzieła poetyckie. Wyd. Biegeleisen [illegible] str. 192–195 [illegible]

[illegible] ci mówi że ~~[illegible]~~
w pisaniu [illegible] w tym
[illegible], zdaje się [illegible] że
pisarz [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible], ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~; Ten [illegible]
pełni swe zadanie do [illegible]. Kiedy
gdy wszystkie momenty w [illegible]
[illegible] zestawiałoby się tak dobrze, niezłe
że wyprowadzało [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
ale może i ~~[illegible]~~ [illegible]
w tym [illegible] [illegible] największy! Uwzględniwszy
bowiem tego pokroju ~~[illegible]~~ logiczne
idee na podstawie ich form formalnych i [illegible]
[illegible], tak ~~[illegible]~~ zespolone,
[illegible] [illegible] wbrew za [illegible]
logicznej [illegible] ~~[illegible]~~ formalny [illegible] związku
[illegible] ~~[illegible]~~ musiałby być ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ związku logicznych ogniw argumentu.
Dla [illegible] ten wyraz
„myślenia” jako [illegible]
[illegible]. Ale jest on [illegible] w
ogóle dla mistyków i dla [illegible]
[illegible] typu, [illegible] — [illegible]
jej jako ~~[illegible]~~ patologiczne [illegible]
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] analogii (Schelling) [illegible] argumenta” [illegible]~~

W związku z [illegible] [illegible]
w [illegible]-[illegible] [illegible] musieli [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] na barbarzyński [illegible]
w którem [illegible] w strofach 10–19 [illegible]
[illegible] [illegible].–

7 b.

Jeśli, w mej [illegible], nie przyjąć go jako gotowego skąd innąd, to nie można odtworzyć tok myśli, który go zrodził.

Kowno [illegible] – [illegible] być, bez [illegible] do czasu w którym Kowno [illegible] – za kolebkę plemienia [illegible], [illegible] Polski. Tamto być [illegible]; [illegible] jednak w pełni o tem Mickiewicz w „Pierwszych wiekach historyi polskiej". [illegible] Lasowie, czyli Lechowie, [illegible] przystępuje do organizacji państwowej Polski. Jest to [illegible] „w Lilli" i w [illegible] i jest Kowno jako kolebka „słowiańskiego ducha". „Kowno się cały [illegible] [illegible]" nad [illegible] w Kownie, aby [illegible] Romantyczny [illegible] kolebce państwowotwórczego słowiańskiego ducha Polski. [x] Jest to [illegible] wszystkim [illegible] nawet do badań Mickiewicza [illegible], z [illegible] [illegible] „Pierwszych [illegible]. Ta metoda [illegible] [illegible]

x) /verte

[illegible] ([illegible]) [illegible]

i [illegible] na [illegible]; bowiem [illegible] [illegible] [illegible] za [illegible] [illegible] wszystko jest [illegible] starannie[?], wyłączne[?] dla sposobu myślenia przed, gdzie ogniwa wszystkie przedstawiają się za ogniwa logiczne.

x) Pierwsze [illegible] historyi[?] polskiej" jak [illegible] [illegible] [illegible] wydania (1868 r.) [illegible] od wielu lat w [illegible] na [illegible] a mieć [illegible]. Powstanie ich datuje się [illegible] pewnie z przed 1837 roku. – Zwiedzy[?] [illegible] [illegible] przez pisma myśli się [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] które [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] uwagi. I tak Michelet[?] we (we Włoszech[?]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dalej [illegible] się [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] Mickiewicz[?] (przyjmie[?] [illegible] [illegible] nie [illegible].) – Jest [illegible] w [illegible], jako o [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] od [illegible] moralnej[?] [illegible]. – M. [illegible] o [illegible] [illegible]; pierwszy [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] ([illegible]), drugi [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – jak [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible]

√ [illegible] w [illegible] [illegible] o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Michelet[?] [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible]

4.

118

× × ×

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible] — [illegible] —
[illegible] [illegible] — [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. — Popielem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]!
[illegible] [illegible] [illegible] Popielem —!"

~~Matka Popiela~~ Popiel [illegible] się
z Rozy Wenedy i [illegible] [illegible]
Matki! Analogia ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ i ~~[illegible]~~ [illegible] Rozy ~~[illegible]~~ Wenedy [illegible]
Lelum i Polelum w „Lilli" jest widoczna.

Słowacki [illegible] [illegible] na [illegible]
cykl dramatów z dziejów Polski, do
którego [illegible] [illegible] Balladyna
a Lilla Weneda [illegible] [illegible] [illegible],
przenosi się w [illegible] [illegible] z dramatu
do epopei! Charakterystyczny [illegible] [illegible] epopei
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
w Balladynie! [illegible] się do [illegible]
podobne [illegible] i [illegible]
legendowej, które w Balladynie [illegible]
w koncepcji [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
i [illegible] [illegible] do symbolicznych [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible];
~~[illegible] [illegible]~~ symbolem [illegible] [illegible]
balladyjności [illegible] [illegible] Polski;
balladyjności [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible]; [illegible] w
~~[illegible] i bez [illegible]~~ balladyjności [illegible] i bez [illegible],
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible],
[illegible], [illegible] rozmaitych epok, [illegible] które
[illegible] się z sobą [illegible] się w jedną baśń, [illegible]
logiką jest tylko [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible], i [illegible] na
[illegible]! Skutkiem tego w Balladynie [illegible],
[illegible] się i [illegible] w jedną [illegible]

10/a.

stanowią i postacie równych czasów, których współczesnym [illegible] tylko jest dzieło pierwszorzędnej ballady-pieśni. W Kronice Anonima [illegible] wspomnień Lecha [illegible] przodków z dziejów koncepcji, a to [illegible] ściągnięcie równych postaci w jedną, skrócenie, streszczenie, zrekonstruowanie legendy [illegible]: Wanda jest córką Lecha, a nie Krakusa — „[illegible]" Popiel jest zarazem i Popielem,

Wydłużenie postania, [illegible] jako [illegible] wódz przez Lecha w myślach przewidując

Gniezno znajdujemy w odbiorze [illegible] wodzów przez Popiela... Ponad [illegible] [illegible] fakta także znane nam są z legendy; tak przekształca jak legenda, przekształca fakta realne.

Tradycja [illegible] wygląda [illegible] jak fakt realny, a [illegible] jak legenda. Z tym [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jest [illegible] [illegible] [illegible] legendy [illegible]. [illegible] nam się [illegible] [illegible] lepiej, a [illegible] jak [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]." [illegible] na nas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] fakt [illegible] [illegible] [illegible] Wandy [illegible] jakiś [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]?

„[illegible] [illegible], abyś był [illegible]!" [illegible] [illegible] Wanda.

Jerzy [illegible] x) [illegible], że Popiel jest [illegible] [illegible] [illegible] na lud Lecha za [illegible] Wandy. Nie

x)

10/b.

„Wydaam ciebie, abyś był mścicielem!" – mówi Roza Weneda.

~~Jerzy Żuławski mniema, że Popiel jest dopustem Bożym, zesłanym na lud Lecha za wytępienie Wenedów.~~

Mścicielem mógłby być Popiel w sposób dwojaki: objektywnie (mścicielem win przodków nieświadomych) jako kara Boża zesłana na Lechitów za wytępienie ludu Wenedów, i subjektywnie – jeśli czynami jego świadomie kieruje chęć zemsty. ~~[illegible]~~ Ta druga i [illegible] możliwość (+) ~~[illegible]~~ jest oczywiście wykluczona. Między w powieści nie ma mowy o tem, aby pobudką czynów [illegible] była zemsta, – i owszem tylko można wyprowadzić wniosek, że „kamienna dusza" nim kieruje, że, jako pełnomocna spuścizna – „krwawy władca w duszy zaklęta". Jest to tylko czynnik w ukształtowaniu jego rasowej psychiki, czynnik podobny temu, który był także dziedzictwo Wandy, po której on „zmarnował się w ściemnieniu". Słusznie uważa Zdziechowski, że dwie pobudki: zemsta z jednej strony, a z drugiej cel wychowania przyszłej Polski „za ból słaby", sprzeczają się ze sobą. Sprzeczności zachodzą niewątpliwie gdyby te pobudki wskazane były świadome. Że tak nie jest co do zemsty, przekonaliśmy się. Później wykażę, że również tak nie jest co do drugiej pobudki czynami Popiela nigdy [illegible] świadomie i że zgoła dana.

Które jednak usuwamy sprzeczności z jednej strony, do wykazania wyłania z drugiej! Bez przyjęcia bowiem ~~[illegible]~~ że zaś Popiel jest ~~[illegible]~~ mścicielem wydziedziczonym, że objektywnym, jako ~~[illegible]~~ bicz w ręku Bożem! spełniając usunięte z jego pobudek odpowiedzialny, w ~~[illegible]~~ [illegible]

10/c.

Bożej woli, — sprawiedliwości a przynajmniej konsekwencji. Bo celowi [illegible] w przeszłości, trwale, przeciwstawia się drugi, leżący w przyszłości: cel wychowania pod [illegible] Popielowego narodu, „ze krwi słabych", — wyrasta [illegible], [illegible] „[illegible] gwardii". To w prawdzie sprawiedliwość nie jest tak ważna jak tam, gdzie czynnik by nam [illegible] Popiela środkiem [illegible], bo to chodziło czynnik nieobliczalny, [illegible] dwugłosu tajemnicze! Żeby [illegible] zasady i dlatego do interpretacji jest [illegible] wszystkich sprawiedliwości; [illegible] sprawiedliwość może leżeć [illegible] w samym przypadku a nasza interpretacja [illegible] jest tylko odsłonięciem myśli poety a nie logicznym zakończeniem. Mimo to — i później [illegible] — że [illegible] pewnej sprawiedliwości [illegible] Popiela [illegible].

Przyznanie [illegible] woli [illegible] Bożego nie tylko jako narzędzia [illegible] dla celów [illegible] narodu [illegible] z myślą poety zgodne. Zwracam jednak uwagę, że tak [illegible] poeta do myśli tej przywiązywał wagi, iż nigdzie bezpośredniego jej wyrazu [illegible]. Zresztą żadnym [illegible] z Lillą Wenedą — [illegible] jako dowód [illegible] — dalekie [illegible]. Jedyny ważny punkt jest ten, że [illegible] tragedia [illegible] Wenedów jest [illegible] samotnej [illegible] dwu pogrobka, „syna ludów wygnańców", Popiela.

×

[illegible] do [illegible] [illegible] synów
Popiela, ale ~~że~~ [illegible] [illegible] Bóg
tych synów [illegible]. [illegible] – z wielkiej
[illegible] zresztą [illegible] – tyle, że [illegible] nie
przyszła, ale [illegible] – ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ – bo
w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible], że jest celem [illegible] [illegible]
pod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
~~[illegible]~~ na [illegible] [illegible]", [illegible] [illegible], którzy
[illegible] [illegible]. Te dwa cele – jeden leżący
w przeszłości – jako [illegible] – drugi należący do
przyszłości, [illegible] [illegible] w [illegible]
[illegible] [illegible]. Ale do [illegible] nie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], społeczności [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] się [illegible]
od [illegible] [illegible] społeczności ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~
[illegible] tego [illegible] [illegible].
Społeczność [illegible] [illegible], [illegible]![*] A [illegible]
[illegible], że [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] Popiela
[illegible]!" [illegible] jednak ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible]
[illegible] do ~~[illegible]~~ synów Popiela, ~~[illegible]~~
[illegible]. [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible], jest
[illegible] o tem [illegible] [illegible] ~~Popiela~~ [illegible], że [illegible]
[illegible] [illegible] – [illegible], jako [illegible] Bóg ("[illegible]"
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] synów [illegible], ale [illegible]
z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]). [illegible]
że ~~[illegible] [illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]" – że ona „jako [illegible] [illegible]
[illegible]" – „[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Jest [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible]"
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] ~~Popiela~~. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ ~~[illegible]~~
[illegible], że [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
jest [illegible] tego [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] – [illegible] –
od [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ale [illegible] – [illegible]
Popiela [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] – [illegible]
[illegible], ale [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]

V [illegible] [illegible] [illegible] jak [illegible] [illegible] [illegible] Wandy – po której „[illegible] się [illegible]".

*

[illegible], którzy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] o Popielu. On [illegible] jest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], którzy [illegible] [illegible] [illegible] do [illegible] tego [illegible], [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~

V [illegible] na [illegible] [illegible] [illegible]

nie ukształtowaniem w wyobrażeniu ale w pełnej myśli

historycznopodległej (jak to zauważono, tak nawet) poza historyczną, jak (sprowadzenie [illegible]) ale i więcej, iż nie zdaniem myślą niedowiedzianej do wyobrażenia poznania obrazu dziejów.

Pytanie zatem o ideę, w którędo przypadku leży supozycja, że idea była z góry i zabarwiona przez poetę, wedle praw logicznego oznaczenia skonstruowaną, a porządek — zwykle jest tylko dedukcyjną drogą jej wyrażenia. Leży w takiem wyjątku zawsze supozycja apodyktyczna. Jeśliby chcieć tego łatwo [illegible], należy wymagać genetycznej metody — i przystosować zawsze tak: w jaki sposób w umyśle poety powstał, zrodził się i ukształtował [illegible]. U poety bowiem myśl nie rodzi się jako ukształtowana, a kształt niektóre układa myśli ale ją zwykle [illegible] przemyśle.

Schiller.

Przedstawiamy samemu o sposobie tworzenia jednego twórcy

Powiadają zwykle że poeta który jakie ma myśli [illegible]. Co do mnie miewałem pokusę często jako tylko [illegible] najważniejsza strona przedmiotu, z którego [illegible] wyłoniła się jako idea z drugiej. Do [illegible] skłoniło mnie do napisania [illegible] po skończeniu [illegible]. Tak samo było nawet z [illegible]...

Mniemam, że dzieła [illegible] wyobrażenie [illegible] ale samej [illegible] przez [illegible] niedorosłego przez uczucia [illegible] z którego [illegible]. Gdy siadam aby napisać [illegible] daleko częściej mam w duszy tylko jego muzyczny [illegible], nie jasne przejrzenie o treści, co do której sam z sobą nie jestem w zgodzie.

Tak mówi o sposobie tworzenia swego — kto? — Schiller! Jeżeli ten poeta, u którego tak pierwsza

refleksyi dowody w ten sposób, a więc
bardziej tak sposób traktowania właściwy
będzie przecie [illegible], Schopenhauerem!
~~[illegible]~~ I wielowątkowości koncepcya zasadnicza
[illegible] jest koncepcyą ~~[illegible]~~ [illegible],
muzyczną. Ton rozwinął się tu przed znaczeniem,
nastrój przed treścią. Owa przemiana elementów
pierwotnych [illegible] potrzebowała nowej bardziej
ukształtowanej formy [illegible], wyższej
[illegible] [illegible] i ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
gramatyki ~~[illegible]~~ [illegible] wyższej
będzie rzeczywiście tylko temu, [illegible]
[illegible] muzycznie, kto odnosi tylko się
jako symfoniczny. Ludziom o organizacyi przewagi
[illegible] umysłów, przyzwyczajonych
[illegible] uwagi przede wszystkiem ~~[illegible]~~
logiką dorzeczną, niepodobna na ~~[illegible]~~
bezpośrednio odczuć ~~[illegible]~~ w sposób nadawany
muzycznej logiki przemiany, nieporównanej —
gdyż w [illegible]! [illegible] [illegible] czytali
– jest [illegible] ~~[illegible]~~ wypowiedzenie logika nastroju wydaje się [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ że tak dalej,
w każdym razie później przychodzą [illegible],
opanowaną już jest [illegible] do [illegible] refleksyi;
~~dlatego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i~~
~~[illegible] [illegible] na nowe pokolenia...~~
[illegible] [illegible] przemiany w [illegible]
od tej [illegible]! (jako [illegible] pierwszy [illegible]) (Bez niej nastrój zamiast
jego „symfoniczna logika". Od [illegible] upada cała
[illegible], a każdy ~~[illegible]~~ przemiany z [illegible]
[illegible] „z dala jak [illegible] na [illegible] z [illegible]"
„[illegible] [illegible] w [illegible]", wszystkie
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible].
[illegible] tej muzycznej logiki [illegible]. [illegible]
Ona ~~[illegible]~~ nieporównanie [illegible] [illegible] jest znamienna.
[illegible] przemiat. („Leitmotiv") [illegible]
Od niego jednak [illegible] że [illegible] muzyczna koncepcya
[illegible] [illegible] [illegible] a nie [illegible]. [illegible]" przemiat
[illegible], że ewolucya, ta zasadnicza myśl ~~[illegible]~~ przed [illegible]
[illegible], [illegible] z [illegible] na świetło. [illegible] jest [illegible]
koncepcyi [illegible] [illegible] w Genezie z Ducha
i w [illegible] [illegible]. „Albumem

w historyi ludzi powtórzyła się jak w [illegible] cała historya duchów przyrodzonych..." (Gen. z D.). U początku więc dziejów genezyjskich — [illegible] ziemia, [illegible] od pierwszych [illegible] w skały bazaltowe [illegible]" — ognie podziemne, [illegible], [illegible] i zamieniający w porach ziemskich, [illegible] [illegible] [illegible] pierwszy przez [illegible] Ducha [illegible] [illegible]." „[illegible] — o Boże mój — [illegible] samem [illegible], że ty pierwszy sam walcząc na skał twardości ogniu stałe [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z granitów kamieni, zamieniałeś je w [illegible] [illegible] na ziemi jako Duchów [illegible], a dziś jeszcze leżą w głębi ziemi, pod [illegible] porami [illegible] i [illegible] [illegible]." (G. z D.)

Jest charakterystycznem że analogię [illegible] [illegible] między początkiem Polski przedstawionym w Rapsodach Królach a owym [illegible] Ducha przez genezyjskie [illegible] Słowacki w przedstawionej [illegible] Strofie [illegible] [illegible] [illegible]:

[illegible] [illegible] [illegible]...

Klątwa na ciebie, jak na [illegible],
Na bazaltowe [illegible] w [illegible],
[illegible] [illegible] ducha [illegible]
W [illegible] i [illegible] [illegible] się [illegible].

I pierwsze organiczne natury [illegible] [illegible] są [illegible] — olbrzymie. Duch, który w nich żył „[illegible] sobie ciało, jak [illegible] i [illegible] [illegible] pierwszy [illegible]." Olbrzymiość [illegible] pokazała się we wszystkich, a [illegible] i [illegible] nadane w twardych ostaniach, które ziemia wysokiemi [illegible] przestrzeni.. Oko [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Tam olbrzymia jakiś z [illegible]

[illegible] [illegible] wyciągnęła [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], a [illegible]
[illegible] [illegible] gdy [illegible] do [illegible]
gdzie jakby [illegible] [illegible], tam wyrastają
z pod ziemi [illegible] z [illegible] [illegible]
skały i [illegible] na [illegible]
góry [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]!" „[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] olbrzymiej
pracy ducha..." I potem znowu, „~~[illegible]~~
~~[illegible] [illegible]~~", „ledwo [illegible] stwarzającego
[illegible] [illegible]", — „[illegible] ogrody", —
„stworzone, wybudowane z ducha [illegible]
[illegible]... z [illegible] [illegible] na [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] olbrzymich,
[illegible] Ty Panie [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], i pod [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible], w [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nam [illegible] [illegible] i [illegible]
pamięci." (J. i D.). — We fragmentach
z [illegible] p. [illegible] ~~*~~ [illegible]
Samuela Chrościkowskiego*) spotykamy własne
w [illegible] formy te same [illegible] dla
odmalowania [illegible] [illegible]
natury. — Ciekawych, na [illegible] niebios
[illegible] [illegible] [illegible] z przerażeniem
o [illegible] [illegible] formach,
o smokach z [illegible] ognia", o „[illegible]
i „[illegible] [illegible] i [illegible]" — o [illegible]
[illegible] „[illegible] piekło [illegible]"!. (Wykł. [illegible]).
— Takie jest [illegible] [illegible] [illegible]
stworzenia, — ten sam duch, który [illegible]
[illegible] o [illegible] ducha. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]
ze [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

*)

Opowieść pierwotna tworzywo urasta się w doskonałą przyjętą formę. — [illegible] zapamiętanego [illegible] w [illegible] wszystkich wielkiego przeszłości [illegible] zawsze w tym domu. [illegible] Balladyny wyrasta się dla niego tworzywem;

z nich [illegible] w Lilli Wenedzie nie [illegible] z niej dla [illegible] [illegible] pod [illegible] popiół [illegible]. W tej samej [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Jest w tem analogia do [illegible] ludu, który w [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] katedry wawelskiej [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] „[illegible] [illegible] [illegible]".

Od tego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible].

— Osnowa epiczna, [illegible] [illegible] [illegible] tego [illegible] się sama. Wreszcie Popiel [illegible] do Popiel legendy [illegible]; [illegible] sam w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do [illegible] — i

albo który w Helladzie [illegible] [illegible] [illegible] z bogami

17

pokazuje [illegible] w [illegible] [illegible]
[illegible]" na Gople. [illegible] też
przyjść w ów. [illegible] p. Sp[illegible] [illegible]
[illegible] zamiast [illegible] z [illegible]
[illegible] do [illegible] [illegible].
[illegible] – [illegible] z [illegible]
[illegible] na Popiela – [illegible]
niezgodny z duchem dziejów Polski! Aby jest
on [illegible] z postacią Popiela
legendy – zatem chyba [illegible]
legendy samej [illegible] zanegować! W swej
historiozoficznej zapalczywości zabrnął
[illegible] p. Sp[illegible] [illegible] [illegible]
legendarnym materyałem. Wolałby nieć
krytyczną historyę Polski – nie [illegible]
[illegible]! Do dalszego – [illegible] –
[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
w [illegible] [illegible]. Zaś [illegible]
[illegible] [illegible] swego krytycyzmu
jest [illegible] [illegible], [illegible]
zabarwione na [illegible]. Najbliższym [illegible]
[illegible] p. Sp[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
„naukowego" [illegible] że [illegible]
niedorzeczny bo popularnych wyobrażeń
jest [illegible] nonsensem; [illegible]
[illegible] wyprowadzić z [illegible] z [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]! [illegible] „krytyka naukowa!"

*

– Alboż [illegible], od którego [illegible] się zaczyna,
na uzasadnienie [illegible] pewne, niemniej
[illegible]. Oprócz historycznego – na uzasadnienie
psychologiczne. [illegible] [illegible] uzasadnienie
w dziejach Polski, [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible]
zgodny z [illegible], jakim [illegible] z głębin [illegible]
[illegible] [illegible] legendy. A [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible]
i jak [illegible] [illegible] w Popielu. [illegible]
[illegible] że [illegible] o sobie, i jakie [illegible] na [illegible]
w [illegible] [illegible] charakterów?

18

W wykładach „ostatnich" spotykamy się z poglądem, że człowiek w ciągu jednego żywota przechodzi stadja rozmaite, odpowiadające rozwojowym epokom, których etapami były poszczególne minione żywoty. „Tłomaczę się sam — mówi Tomasz Browne do Melrose'a — Melrose'a czy [illegible] w mem wspomnieniu mnogiem. Czy Melrose'a nie pytam, albowiem patrzałem na siebie od dzieciństwa i [illegible] w dobie [illegible], od [illegible] mi [illegible] tajemnicze przeczucia... Ten [illegible] Melrose'a, czy jestem [illegible] przechodziło przez [illegible] zmiany; do różnych [illegible] sposobu [illegible]; potem do obrazu [illegible] na stare [illegible]. Opis mu [illegible] „żywot [illegible] przed [illegible] się [illegible] obecnym, [illegible] wszystkich [illegible], a [illegible] podobny [illegible], który może w [illegible] ducha [illegible] po [illegible]." Tu Melrose opowiada o momentach i [illegible] swego dzieciństwa i [illegible], a Tomasz Browne odnajduje w ich kolejnem następstwie odbicie najpierw „[illegible] [illegible] ducha" na [illegible] [illegible] żywotów. Jeżeli rozwój duchowy w [illegible] żywotów porównamy do phylogenezy, to rozwój w ciągu jednego żywota, duchowa ontogeneza, powtarza stadja phylogenezy, jeśli nie wszystkie, to ich podobieństwo w skróconym wydaniu. W ten sposób w dziejach naszych duchowych odnaleźć możemy rewelację naszej odległej przeszłości i [illegible] naszej dawnej natury. Ale to będzie tylko odświeżenie „najpierw" [illegible]; co więcej [illegible] zawsze tylko [illegible] ciało, co mimo [illegible] [illegible] — odbija się w [illegible] tylko [illegible].

[illegible]

124

20

I tak daleko odczuwa się prostotę w Kasprowiczu, że stojące in [illegible] nieliczne dysonanse niezestrojone stylem tej prostoty, [illegible] pozostałe poza [illegible] uczucie [illegible] tak [illegible] że [illegible] się [illegible] jego [illegible] [illegible].

„Leżeć mi [illegible] jak [illegible] prosty
[illegible] [illegible] [illegible] w [illegible]
[illegible], co [illegible] jako szklane [illegible]
[illegible] – i [illegible] coraz boleśniej
[illegible] w [illegible]: w [illegible]!" –

Rzadkiem [illegible] uczucie Kasprowicza jest [illegible], które wyrażają [illegible] [illegible].
I nie! [illegible] [illegible],
I [illegible], co [illegible] za [illegible] [illegible]!" x)
Jest to doskonały wyraz [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] jest [illegible], [illegible] jest [illegible] aby [illegible] [illegible]. [illegible] Najlepszy [illegible] do jakiego [illegible] jest [illegible] na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible]
Ale te [illegible] [illegible] na gradacji, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Kasprowicz, który jest [illegible] [illegible], w [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], na Boga [illegible] [illegible] w niebie [illegible] w niebie z [illegible] i [illegible] [illegible] w [illegible] – [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]!" – „[illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible], na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Boga w [illegible] – [illegible].

x) [illegible]

19

Gdzie jednak takiego [illegible] [illegible] odtworzył przedtem; to da przyjaciela na tle wieków odległych olbrzymiego [illegible] jako cień przed niskiem słońcem. Taką przyjaciółką duszy poety jest Popiel. Jest to przyjaciel jedynego jej syna, jedynego strażnika zmarnowanego. I jest przyjaciel epoki pełnego jej przeszłości nastroju, zaten nastrój [illegible] moment [illegible] – czy tragiczny – jest [illegible] bezprzestanny, [illegible] wyrazy jej są tylko wyrażeniami tego [illegible].

Ów nastrój – ten nastrój melancholii „górnej i chmurnej", ten nastrój, który [illegible] Sturm und Drang [illegible] pojawiało się w duszach romantyków, który „tak wielkim [illegible] [illegible] odzywa się [illegible] nastrój byronowskich Manfredów [illegible] zapaleńców... [illegible] wszystko żeby dziś jedna [illegible] była [illegible], [illegible] nie kochana, lecz [illegible] [illegible]. „Na co jeśli [illegible] nie [illegible] niebyt! [illegible], [illegible] tylko [illegible] od [illegible] [illegible]. Szczęście [illegible] żaden, żaden [illegible] [illegible]... „Niech tylko [illegible] samotności, „Klęski! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. „Mnie [illegible] [illegible] dusze i [illegible] [illegible] (Król Agamemnon?). [illegible] [illegible] [illegible] samego [illegible].

(Zoli – [illegible] Mroczne [illegible])

21

A gdy Bóg nad tą zmarłą [illegible]
Zgrzeszony, kiedy nie [illegible]?...

— A czemu jak [illegible] się przed ludźmi
Jak gdyby nie [illegible] w [illegible]?...
— Do kościoła pomóż — i jak [illegible]...
~~[illegible]~~!
— „Ciemno pomóż! — [illegible]!"
I do zamku się [illegible] Popielowych...

*

Ciekawa rzecz, że na [illegible] uwagi, albo że przypadkowo nie [illegible] na to uwagi, że czyny Popiela są grzechem. Jeśli wiedzą do opowieści tyrańskiej i [illegible] [illegible] się [illegible], [illegible] jak [illegible] — [illegible] — [illegible] z Popiela [illegible] — i wiedzą w nim [illegible] nadzwyczajnego. A przecież [illegible] nie [illegible] najpierwszy, że Popiel popełnia zbrodnię i grzech, że [illegible] [illegible] w [illegible] w przyszłości [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

„Na [illegible] i [illegible]
W przyszłości, [illegible] Boże [illegible]."

„Przez [illegible] [illegible] i [illegible],
Przez [illegible] [illegible] i [illegible],
[illegible] [illegible] z [illegible],
Z [illegible] [illegible] [illegible]?!"

I [illegible], [illegible] nie [illegible] [illegible] [illegible] na [illegible]. Takie [illegible] [illegible] dalekiem [illegible] od [illegible] w tej epoce. ~~[illegible] [illegible] Boga~~ ~~[illegible]~~, dalekiem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: wyrzucanie [illegible] [illegible] [illegible] Boga ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] jest to [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Bóg — [illegible] [illegible] [illegible] w sobie Popiel, gdy nie ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] mściciel. — Bóg — [illegible] [illegible] — [illegible]

Do [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

wspaniałej

tylko mniejszy – ale przegrywa – wspaniale! Jeśli 22
nie ma jest [illegible] wszystkiego [illegible] – [illegible]
się że wstydu za [illegible].. [illegible]
[illegible] nie ma [illegible] [illegible].
[illegible] nie ma [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]" – [illegible] [illegible]
[illegible], jest tylko [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] dla [illegible].

– Popiel grzeszy, zbrodnia jego jest [illegible];
bo nie przedstawia tylko [illegible]
[illegible] [illegible] zakazu
Boga – [illegible]. Bez [illegible] sobie
[illegible] nie ma [illegible] [illegible]
[illegible].

Ale jakiż jest charakter tej zbrodni?
„W czem było [illegible]
czynów? W czem wyższość od wszystkich [illegible]",
tę [illegible] stronę
[illegible] zapoznaje [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Popiela
w.. Chaldei, z [illegible] [illegible]
z [illegible] [illegible]. ([illegible])
Wynika z tego że Popiel, jak Cham
jest [illegible] Bożym – [illegible] dla [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]"; [illegible]
[illegible] [illegible] dalej [illegible]. [illegible]
[illegible] się sama i [illegible] nie [illegible]
Popiel [illegible] sam sobie: „[illegible] –
jest [illegible] [illegible] Bogiem!" bo [illegible]
Popiela [illegible] – ale [illegible]
[illegible] czynów [illegible] ani
[illegible]; [illegible] [illegible]
pytanie: „w czem wyższość od wszystkich
[illegible]" – i od [illegible] – [illegible]
w [illegible]. [illegible] [illegible].

29

ducha „z wysokiem umysłem", „oczy, które zawsze miały na celu." Nad nim „myśl doskonała, zawsze po szczeblach ukochania idąca [illegible]" — w górę. To grzech, który nie wypomina ducha z dawna, bo „duch każdy, chociażby skaził miłość i niedoskonałości, jeżeli czuje ku celowi wskazanemu odwrócić, wpisan będzie w księgi żywota" (Genezis z Ducha).

(cf. wyp.!)

Kiedy Słowacki po epoce swej górnej i chmurnej młodości, po epoce miotań się i wzlotów, pogardy dla ludzi grzesznych i dumy, epoce pychy i rozpaczy — znalazł [illegible] współczucie w cieniu swej mistycznej wiedzy, on wtedy na [illegible] doświadczony, przeglądał że mistyczne [illegible] jako na czas błędów i omamień, ale bez wstydu, owszem z dumą [illegible] — że [illegible] z odrzuconej [illegible] z [illegible] na przeszłość patrzeniem. [illegible] był dziś [illegible]. Grzech pychy, grzech wątpienia — [illegible] doskonałości. Ale [illegible] grzechy [illegible] były [illegible] dokumentem. „Duch albowiem każdy [illegible] ku celowi wskazanemu [illegible] w księgi żywota." Jeżeli w [illegible] wpisan będzie, zdobył pokorę i wiarę, przeto [illegible] epoce [illegible] swej [illegible].

wyp.!

√ p. wyd. Ryttlera nr. 287

√ p. nr. 29 / 16. Otrze wstęp [illegible]

~~za nasze genezyjskie [illegible]~~

W rapsodach [illegible] w Bibl. Ossol. (rękop. nr 1792-2) znajdujemy niezmiernie znamienny [illegible] komentarz jakiś wyższej etyki, na [illegible] przypomina [illegible] szczątki [illegible] wolne objaśnienia.

Czyliż się kiedyś [illegible] duchem
Rozumiałem świat [illegible] wcieleniem.
Ha! Czyliż mi [illegible]
A [illegible] natury [illegible]
[illegible] jak [illegible] na do [illegible]
[illegible] ... i [illegible] - i [illegible] dotąd...

Wymowny komentarz do Rapsodu! I on [illegible] wcielenia [illegible] - bo [illegible] [illegible] - i on [illegible] na [illegible] że duch jest [illegible] że [illegible] wszystko [illegible] duchu [illegible] jest [illegible] Genezy - [illegible] siła ducha [illegible]. Ale [illegible] duch [illegible] w [illegible] jak [illegible] - i on na [illegible], [illegible] w [illegible];(+) ~~[illegible]~~ A w [illegible] nad [illegible] [illegible], [illegible] w [illegible] „[illegible]" ja Ducha-Króla. [illegible] [illegible] [illegible] ze [illegible] na [illegible]. A [illegible] w [illegible] [illegible] - który [illegible] [illegible] do [illegible] - [illegible] z [illegible], [illegible] do [illegible], [illegible] w [illegible] - [illegible] „[illegible] duchy [illegible]" - [illegible] na świat, [illegible] [illegible], w którym [illegible] [illegible] wszystko, [illegible] i [illegible].

[illegible] należy do tych, które [illegible] gdy [illegible] na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] z tego Króla-Ducha [illegible] [illegible] [illegible], które [illegible] Ducha [illegible] w [illegible] w [illegible] [illegible] - ale [illegible] [illegible] [illegible].

(+) [illegible] „[illegible]" - [illegible]

[illegible] Genezyjskiej z Ducha, - która z [illegible]

29/ii.

[illegible], że duch, wyzwoliwszy się na pewien odcinek, potrzebuje nowego drogowskazu, bo stare mu już za przewodnika nie starczą. W chrystianizmie [illegible] wspaniałe [illegible], ale [illegible], i — na co [illegible] w dziejach „Szukaniu Boga" [illegible] — dążenia wyższe — zdolna wychowanie. Zamiast [illegible] objawieniami przyszłe, duchy [illegible] pozbawione [illegible] [illegible], błądzą niepewne, [illegible] się i w [illegible] przepadają. To [illegible] jest [illegible] [illegible] ponad [illegible], [illegible] Towiańskiego, a szczególnie [illegible] [illegible], [illegible] na [illegible] [illegible] [illegible], że co [illegible] jest [illegible] jest [illegible] bez [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible], [illegible], a co [illegible] jest, na charakter [illegible] [illegible] [illegible]." [illegible] na zapytanie syna Adama, [illegible] jest [illegible] i [illegible] [illegible], odpowiadał pan Andrzej: „Najczęściej [illegible] się [illegible]." [illegible] [illegible] [illegible]: „[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]." To [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ale

/.

1/ uważane jest jako znamię charakterystycznej i dowód że wszystko co jest ujęte czeka na przyjście nowego Goblota. 24/6

~~Że znajomości sfery myśli Goblotowskiej, środowiska w którym się wyrobiła (myśli nowszej) [illegible] i z którego ~~które się wyrwał~~ [illegible] ~~[illegible]~~ przyczyniły do ~~[illegible] jak się~~ i takiego zrozumienia jej ~~[illegible]~~ koncepcji które bez znajomości tego środowiska i tego człowieka nie były możliwe. Zbliżywszy się tak bardzo ~~badaniem tych genetycznym~~ [illegible] genetycznym badaniem a nie [illegible] ~~[illegible] nowe wytłumaczenia to przyczyni [illegible] [illegible] [illegible] usprawiedliwienie się~~ blisko z [illegible], w której czujemy się [illegible] [illegible] do ~~[illegible]~~ zająć jednego stanowiska w pozornej [illegible] prawdy.~~

„Jeden z moich przyjaciół — mówi Goblot, we wspomnieniach — [illegible] się [illegible] którego [illegible] [illegible] jest Bergsona jest z [illegible] [illegible] góry [illegible] i [illegible] [illegible] się przed [illegible] [illegible]."

W Traktacie [illegible] znajdujemy [illegible] [illegible] pochodzenie [illegible] z badań [illegible]. Może dalsze genetyczne badanie pozwoli nam [illegible] przyczynić jednego poglądu na niego.

Rozglądając się w [illegible] [illegible] myśli za pierwiastkami pochodzenia spotykamy najpierw jako ogólniejszy [illegible]

Z drugiej strony przychodzą na myśl dalsze pewne analogie z nauką, która może tak na Towiańskiego jak na Słowackiego bez wpływu nie była. Myślę o teorji grzechu niemieckiego romantyzmu. Wiadomo z prelekcyj ~~Punktem wyjścia tej teorji jest trans-cendentalna Theogonia Schellinga. Wedle~~ Mickiewicza że Schelling, Baader (i wpływający na obu Jakób Böhme) w wysokiej byli cenie u Towiańczyków.

Punktem wyjścia owej teorji jest transcen-dentalna Theogonia Schellinga. Wedle

dzieła tości pobieżnie, ale wyraźnego na dzieci
~~[illegible]~~ Dziś uzupełnić pole analogii z towarzyszeniem
i ze źródeł odległych, o których wolno przypuszczać że ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ dostatecznemu
obce nie były.

W „Wychowaniu Młodzi" [illegible] [illegible]
odtwarzając ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~
mówi także o sobie – [illegible] w Młodzieży.

„[illegible] [illegible] sobie, w której [illegible] [illegible] [illegible]
jak [illegible] na [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ – [illegible] [illegible] o [illegible]...
... Wszystkie [illegible] duchowe [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] na mnie, na [illegible], [illegible]
[illegible] Boża... [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Lecz [illegible] [illegible] [illegible]
– jak [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
że [illegible] i [illegible] [illegible]... [illegible] [illegible]
[illegible] pod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]... [illegible] do
ze [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]... [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Na [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...
Iwan [illegible]... [illegible] [illegible] [illegible]!
[illegible] [illegible]... [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...

~~[illegible]~~ Taki jest ów ślad [illegible] [illegible]..." [illegible]
o [illegible] sile [illegible] [illegible] [illegible]
na [illegible] ~~[illegible]~~ nowe [illegible], która

Analogja jest do krainy [illegible] tylko.

~~Ale jakbyż [illegible] że nauka [illegible]~~

~~[illegible]~~

[illegible] Układ się da nauka [illegible] Jak powstał [illegible]

[illegible]

jak na polu doktrynerzy w kulcie natury [illegible] w liberalizmie, zadania [illegible] w literaturze, [illegible] formy. [illegible] gdzie [illegible]

w [illegible] w liberalizmie politycznym [illegible] w kulcie [illegible] w literaturze, w subjektywizmie [illegible] przez formę [illegible] i t. d.

Sympatje [illegible] się [illegible] Jest to wynik humanitaryzmu [illegible] Ale [illegible] analiza [illegible] i [illegible] [illegible] że [illegible] [illegible] — jak [illegible] — że [illegible]

[illegible]

V. str. 26,

x/11

25

faktu [illegible] pewnej (powszechnej) sympatji dla grzechu. Jest to [illegible] się wobec niego romantyzowanie. Przyjrzyjmy [illegible] tu romantyczny sentymentalizmy. Do [illegible] przyzwyczajenia pewne, zgubna może przyczyna. Mianowicie [illegible] skłonności romantyków do analizy samego siebie niezmordowanej, wsłuchiwania się w tajniki duszy ludzkiej wszelkie, i rozpamiętywania w sobie tak [illegible] do najskrytszych przejawów stanów, powracania do rozmyślania — czy to zbudzenia — że od czasu charakteru jest tak [illegible] że są [illegible] ciekawszych charakterach, a z drugiej „wielkie charaktery" [illegible] się [illegible] [illegible] może [illegible], i do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] „na dnie duszy" [illegible] Dla grzechu [illegible] pole dla [illegible] [illegible]

[illegible] sympatji [illegible] [illegible] przestępstwa [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]

przejawiał się w liberalizmie politycznym, w krytyce [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] w walce [illegible] [illegible] w sztuce w literaturze, w [illegible] filozofującego myślenia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bunt [illegible] [illegible] ograniczeniom swobody.

Jest to [illegible] anarchiczny romantyzm.

26/c

nawet [illegible] przedziela. Ale [illegible] jest dalej!

Romantyzm z dziedziny liberalizmu politycznego przeniósł w dziedzinę religijną i uczuciową wolność, [illegible] wpajając się w dzieje na niebie[illegible] naturalny, przyczyn Boga dzieła, a [illegible] [illegible] surowość [illegible]. Bajronizm [illegible] względem jego [illegible]. Także nawet przyczyn Boga rozkładała się [illegible] i przyjęła przez to że Bóg staje się sam symbolem przez [illegible] i [illegible] przeciw [illegible] symbolicznym formom, przedstawia antropomorfizmem. Grzech, jako bunt przeciw jego przepisów moralnej kategorji przeciwstawia przeciw jego przeciwstawieniem kategorji prawnej, tak samo jak bunt nasieniem przedsięw. Należy do [illegible] do dobra, może być [illegible] przez zapomina, [illegible] jest wyrazem. [illegible] dalej i stworzyła metafizyczne wyprowadzenie i gloryfikację grzechu jako takiego.

Zasadniczym podkładem jest transcendentalna theogonia. Według niej i przedtem Schellinga jest odpadnięcie idei od Boga, od nieskończoności, absolutu. To odpadnięcie jest grzechem. Świat powstał przez grzech. Treścią historycznego procesu [illegible] odpadnięciem od Boga, a jego przekładami powrotu historycznego jest [illegible] w [illegible]. absolutu, drogi [illegible] Boga od nieskończoności [illegible] theogonicznym a upadkiem grzesznym i zbawieniem człowieka zachodzi ścisły paralelizm. x) — W ten sposób grzech przedmiotem naukowej metafizyki i uczuciowej [illegible] Ta transcendentalna nauka, [illegible] przyczyn Chorobą +) w dziedzinie materji a grzech w dziedzinie moralnej jest odstępstwem, zróżnicowaniem, jak „Sünde” [illegible] od Sünden” [illegible] Baader. Ten „Sünde” [illegible] niczem przedtem. Ten dalszego zróżnicowania [illegible] biblijny stan najbliższy [illegible]

x) Windelband: Die Blütezeit d. deutschen Philosophie II Aufl. str. 357 i n. Teorie [illegible] o [illegible] Schellinga do Jakóba Böhme i Baadera, [illegible] jako [illegible] mistycyzm [illegible]

x) „Alle Krankheiten gleichen der Sünde darin, dass sie Transcendenzen sind. Unsere Krankheiten sind alle Phänomene einer erhöhten Sensation, die in höhere Kraft übergehen will“ (Novalis), cf. Ricarda Huch l. c. str. 190 i n. [illegible]

Vbo [illegible] jako [illegible] jakkolwiek i to jest samo określenie „prawdziwe” – jest określeniem [illegible]. [illegible]

26/15

jest stanem niezastanawiania się; zaś „który chwałę oddaje Bogu", zgrzeszył. Grzech dąży do uniezależnienia (w swej transcendentalnej odpowiedzi poprzez pozorny theogoniczny [illegible] Bożkowi.) Grzech w ten sposób jest złem i dobrem zarazem. Bez rozstrzygnięcia niczym także [illegible]; bo [illegible] tylko między Bogiem [illegible]. Jest [illegible] z [illegible] harmonii. Grzech zatem jest najsilniejszym bodźcem do [illegible] Boga. „Im bardziej [illegible] się [illegible], tem bardziej jest [illegible]" (Novalis). „[illegible] jest celem grzechu [illegible]! +)

Czy w tym sensie myśli nie można odnaleźć [illegible] Myślicielem (i poza [illegible] Bożycielem) [illegible] w Myślicielu [illegible] prawa [illegible] [illegible] Grzech Bożkowi o [illegible]. Jest [illegible] [illegible]! Tylko odpowiedzialność do [illegible] naszej [illegible], [illegible] jest [illegible]. [illegible] do [illegible] [illegible]. [illegible] w „[illegible]" [illegible] z [illegible] [illegible] ([illegible] do Rembrandta) [illegible].

[illegible] na [illegible] [illegible] Grzech [illegible] na Mojżesza [illegible]: [illegible] [illegible], i [illegible] w [illegible].

Bez rozstrzygania niczym [illegible] [illegible]

+) Ric. Hucht: l.c.

26/I

26/II

~~Jest to~~ Stwierdzenie ~~prawdy~~ – [illegible] zgodny z przykładami [illegible] prawdy, którą [illegible] ludzi [illegible] w sobie [illegible] ~~[illegible]~~, którąby mógł łatwo wielu [illegible] zapaleńców. –

Nie bez znaczenia jest jednak, że względem na dziejowe prawdy z dowiadywaniem [illegible], do szukania podstawek dla [illegible] Objawieniu, że owa nauka [illegible] o grzechu [illegible] przy usprawiedliwieniu ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ wyszła [illegible] apostoła w pismach św. Pawła, ~~[illegible]~~ ([illegible])

R. 3, 20. Bo z uczynków zakonu żadne ciało nie będzie usprawiedliwione; bo przez zakon poznanie grzechu.

21 A teraz sprawiedliwość Boża jest objawiona bez zakonu..

R. 4, 15. Zakon bowiem gniew sprawuje. Albowiem gdzie zakonu nie masz, ani przestępstwa.

R. 5, 13. Albowiem aż do zakonu grzech był na świecie, ale grzech nie był poczytany, gdy zakonu nie było.

20. A zakon się wkradł, aby obfitowało przestępstwo. Lecz gdzie obfitowało przestępstwo, tam łaska więcej obfitowała.

R. 6, 1 Cóż tedy rzeczemy, zostaniemyż w grzechu, aby łaska obfitowała?

2. Nie daj tego Boże! Albowiem którzyśmy umarli grzechowi, jakoż jeszcze w nim żyć będziemy?

14. Albowiem grzech nad wami panować nie będzie; bo nie jesteście pod zakonem, ale pod łaską.

15. Cóż tedy? Będziemyż grzeszyć, żeśmy nie pod zakonem, ale pod łaską? Nie daj tego Boże!

16 Nie wiecie, iż komu się oddawacie sługami ku posłuszeństwu, sługami jesteście tego, któremu posłuszni jesteście..

17 A dzięki Bogu, iżeście byli niewolnikami grzechu,

Notatki na marginesie:

Rz. 7. 1.2.3.4.5.6.7(1/2). 8(...). 9.10.11.12.13.14

R. 8 – 1.2.3.4.5.8.9.14.15.16.

Przykład ~~przysłużenia~~ przezwyciężenia niemoralności [illegible] w romantycznym [illegible] wyrażania się z [illegible] ~~nakazu~~ ~~przykazania~~ [illegible]. Romantycy niemieccy odrzucają na kategoryczny imperatyw Kanta i na altruizm Fichtego. „Spełnione przykazanie moralności, mówi Schelling, może być uważane tylko przez to, że przestają one przedstawiać się nam ~~dla nas być~~ jako nakaz, ~~ale~~ a stają się czynnością naszej natury ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ stąd też stają się dla nas [illegible] ~~jako [illegible] [illegible] [illegible]~~ niezrozumiałe.” x) z pewnego punktu widzenia ~~[illegible]~~ [illegible] jako przedstawienie ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], które przez to samo już jest [illegible] [illegible] ~~niemoralne~~ (x) Tak [illegible] ~~wolność~~ [illegible]

(x) [illegible] osiągnięta przez Lucyfera ~~[illegible]~~ Samuelowi Zborowskiemu [illegible] [illegible]

Jan str. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

To jest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!

Cóż jest [illegible]! Cóż jest [illegible] [illegible] [illegible]

Przestąpienie [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] bez względu [illegible]. A cóż dopiero [illegible] [illegible] [illegible] że [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] że [illegible] [illegible] [illegible] ba cóż jeśli ~~[illegible]~~ Słowacki [illegible] niesłuszne prawo w ustawie [illegible] zapisać?

x) R. Ricarda Huch, ~~Blüthezeit~~ [illegible] d. Romantik, – str. 165.

27

[illegible]

~~[illegible]~~

[illegible] Towiański [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] odpowiada Towiański: [illegible] [illegible] I dalej: [illegible] niepowołanymi [illegible] składniki: „Ile mnie więcej [illegible] [illegible] ducha." — „[illegible] [illegible] [illegible] ducha jego." —

~~[illegible]~~

[illegible] dla Towiańskiego, by [illegible] „grubej ciemności." Że to odpowiadało i Słowackiemu, nie [illegible] ~~[illegible]~~ ten duch, który [illegible] „kiedy [illegible] był olbrzymich zadań" i „[illegible] których nie [illegible]" i „z [illegible] jest [illegible] [illegible]" — bliższym się [illegible] [illegible].

Ale — [illegible] filozofii [illegible] — z pism Towiańskiego jeden jeszcze ustęp, zasługujący mi, przytoczyć. Mówi on o [illegible] z [illegible] [illegible] tak na [illegible] jako i na [illegible], [illegible], że [illegible] jest na [illegible] jest [illegible] bezładnego [illegible] [illegible]

~~[illegible], – a co większa jest, ma charakter [illegible] sobie". Tak kiedy Anglik da dobrej [illegible], o [illegible] co [illegible] i przypadku [illegible], możesz mu zawierzyć, kiedy coś Francuz (wedle [illegible] który [illegible] na wyższej [illegible] ducha; [illegible] Michelowi [illegible]) do uczynie... [illegible] bezpiecznie [illegible] zawierzyć mu...~~ ~~[illegible] co [illegible] do "[illegible]" [illegible]~~ ; Ale [illegible] – [illegible] nie znachodzę. –

*

Krytyce nie do uniknienia jeszcze jedna kwestya; kwestya historycznej myśli Poety. Że w niej atoli nie było nowej [illegible] zapewne niejednego czytelnika, kwestya ta [illegible] wyznawany być [illegible] [illegible] na plan pierwszy. ~~[illegible]~~ [illegible], gdzie czynić Poeta, ~~ona w [illegible] [illegible] [illegible]~~ w której [illegible] przedewszystkiem musi [illegible] ona w [illegible] [illegible] [illegible]. Myśl ta leży [illegible] pobudek i zamiarów ~~Poety~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] wszystkiem [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] do co [illegible] [illegible]! ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], którego nie jest [illegible] zadaniem. ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]:

"Wiem! – [illegible]
Myśl [illegible], [illegible]
[illegible] – [illegible]
[illegible], [illegible]!"

~~[illegible margin notes]~~

~~Ale jeden [illegible]~~

I [illegible]:

„Ale podziemnie do [illegible] [illegible],
[illegible] nawet podziemne [illegible];
I [illegible] mego [illegible] [illegible]
[illegible]: Polska – na [illegible] –
[illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible],
I [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible] zawsze [illegible], gdy [illegible]!" –

Z [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] się, że Pyrkel [illegible] [illegible] [illegible] ze [illegible], gdzie leży w [illegible] jakaś [illegible] z ~~[illegible] [illegible]~~ ~~[illegible]~~ O [illegible] jednak [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nie [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], i [illegible] czynów, [illegible] [illegible] do [illegible] – ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]! Pyrkel [illegible] [illegible] – aby [illegible] Boga, aby [illegible] się [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Jeśli Bóg się nie pokaże!... to [illegible] [illegible] i ja jeden [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] jeden do [illegible] jak [illegible] [illegible]. A [illegible] [illegible] – że [illegible]! Nie [illegible] z ziemi [illegible] [illegible] [illegible]

A zatem ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] na [illegible] ~~[illegible] z [illegible]~~ [illegible], [illegible] [illegible] czynu [illegible] Boży, że [illegible] [illegible] – [illegible] i [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] się [illegible] [illegible] – w [illegible] [illegible]! Jeśli

[margin note:] [illegible] [illegible] [illegible]

Kosmicznego porządku stwórca, ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ kolumna praw — to pozostanie zachwiane samej ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ gospodarza. Ojcowskiej mitycznej wolności [illegible] mocy tu być [illegible], Popiel ~~[illegible]~~ [illegible] niczego jak tylko popełnia zbrodnie. Myśl o mitycznej wszechmocy by dumna. Sprzeczności leży jednakowo tylko w tem, że słowa wyrzeczone przed zgonem tak brzmią jakby mitycznie [illegible] w zamiarze Popiela; ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ formalnej ~~[illegible]~~ naturalnej. [illegible] mitycznie — nie stanowi sprzeczności! Samo ~~[illegible]~~ [illegible] być bóstwem Bożym, narzędziem [illegible] Boga dobrym. Każda zbrodnia [illegible] zbrodnie, ale do niego należy: [illegible] poza jego ręki — nie nastąpi, bo „nie władne do siebie", lecz wolne „duchowe ręce" ręce Boże, wykonuje go z ziemi, ~~[illegible]~~ jak wielu kochany, dla zjednoczenia [illegible] [illegible] [illegible]. To [illegible] jego [illegible] [illegible] — i nie [illegible] że „duszy jego odpowie" — że [illegible] [illegible] [illegible], nie [illegible] przy na [illegible] [illegible] mocy — i [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] gniewem ~~[illegible]~~ zdeptany [illegible] [illegible], ale poddany pod wyroki Boga z dumą [illegible] na [illegible] [illegible] kary. Tak ~~[illegible]~~ [illegible] drugi — i tem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] przedstawicielstwa.

— Misja Popiela polega na [illegible]

z ludów stworzonych ogromny, na wyrobieniu w [illegible] przyrody stworzeń, odpowiedniej [illegible]. Miast niewyczerpanej na wyższej prędze odporności [illegible] Polski [illegible]. Sama idea dalszego zyskania duchowych przymiotów pod [illegible] drogą i wiedzeniem, idea dalszych dopustów Bożych dla przygotowania narodów do celów wyższych, stanowi o Towiańszczyźnie. Spotykamy się na każdym kroku u Towiańskiego.*) Stanowi ona też jakby mesjanizm Towiańczyków, w przeciwstawieniu do innej jakiejś mesjanizmu wydanego w Polsce. Chrystusa [illegible] ludzkości. Sądzę też, że koncepcja ta jest dość nowa, że [illegible] [illegible] St. Martina jak do uczniów [illegible] dla wydoskonalenia Bożego jest całkiem zbyteczne.**) Także de Maistrem jest [illegible] powszechnie [illegible] cytat

> [illegible]
> [illegible] – [illegible]
> [illegible]
> Jak [illegible] – gdy [illegible]!

Ten [illegible] [illegible]

W mesjanizmie [illegible], wiele nazywa się [illegible]

Ta historiozofia [illegible] Bożej [illegible] Idea w niej [illegible]

*) cyt. . . .

**) [illegible] XXX – XXXI [illegible] I [illegible]

się przyjęła. [illegible] wydawanie; cały zakład [illegible] wszystkie jednak [illegible] ani od [illegible], ani od [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] albo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] zupełnie [illegible] [illegible]!–"x)

× × ×

Nuty

[illegible]

Duch [illegible] [illegible] 173 w. 24 do 179 w. 14.

W. W. ~~[illegible] 178~~ w. 20.

Nuta [illegible]

~~[illegible]~~

– ~~[illegible]~~ W. W.

~~Nr. 11~~ [illegible] 107.

× × ×

x) ~~Zl.~~ [illegible] IV. [illegible] 11. – [illegible] [illegible] [illegible]

x x x

~~„Dokąd szedłeś przed grobem, odtąd pójdziesz za grobem" – mówi Towiański. Kordian płynęży jako Popiel w walce z niebem w zagadce bytu, w zgodnie z przyrodzonym [illegible] na sobie [illegible] rzekł tajemnicy, przez [illegible] Kord duchów narzędziem.~~

x x x

~~Przedmiotem rapsodu~~ Bohaterem rapsodu drugiego jest Kordian bez ciała, a po śmierci [illegible] jako Popiel; scena – pustkowie ~~przestrzenna~~. x) ~~[illegible] rapsod ten [illegible] [illegible] zagadką [illegible]~~

x) Co do miejsca gdzie się rapsod rozgrywa nie można być żadnej wątpliwości: Kordian duch zwraca się wiedzie na pole bitwy, duch ze widmami obwieszonej broni, ~~[illegible]~~ otrząsa z pola jako chmura czarna, ściągając się, mieszą w drzewiastych gęstwinach, płynie się na ~~[illegible]~~ dawnego ciała, ściska „chmurną" zbrojnego [illegible] stuchając nad przepaściami duchów, ~~[illegible]~~ pojedynczych ~~[illegible]~~ wznosi się – wszystko zaraz nad szczyty ~~[illegible]~~ [illegible] i nad [illegible] „[illegible]", a ~~[illegible]~~ [illegible] nad [illegible] ~~[illegible]~~ przez duchy rodzicielskie spada na zielony z grobów „[illegible]".

/ viele!

a/. szedł do drogi, przyszedł do [illegible]. Ile było zarazem [illegible], ile było [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] przed [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] się [illegible] nad [illegible] symbol, bo do wszystko [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. — Ale drogą żadną, ani [illegible], ani [illegible], ale napady, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] i [illegible] duchów [illegible]...

— Zwracam uwagę pewną uwagę na wyjątek z II Rapsodu na str. 348, w. 20. „[illegible] duchy (prócz Popiela) nieraz [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible], że [illegible] – [illegible], w [illegible] – Ducha [illegible] [illegible] – I [illegible], [illegible] z nami."

[illegible] x)

[illegible] — Jest jednak także wariant jeden x) gdzie Popiel schodzi po śmierci [illegible] sam [illegible] jako dla komentatorów, — „przypomina dawny pomysł pogański." [illegible] Goethowie, [illegible] opowiadała o Polsce. A oni:

„Skarali [illegible], [illegible],
[illegible] z cnót, zabili [illegible]..."

[illegible] samo niepotrzebna [illegible], ale jest do [illegible] „[illegible]". Przypomina [illegible] w Balladynie: [illegible] mnie nie było na Golgocie! [illegible] Też [illegible] — w [illegible] wariantach [illegible]. Scena [illegible] w Genezie, [illegible] Rembrandta [illegible] Metempsychoza jest [illegible] — jako grzech, [illegible] Popiel nie [illegible] dla [illegible] bo dla [illegible], jako grzech, [illegible] jako dla Popiela! [illegible] Wyspiańskiego [illegible]

x) [illegible] w piekle", do jest dla mnie zagadką! — [illegible]

x) [illegible] 352.

35

niespodziana konsekwencja z obejmującej wiele konwencji [illegible], [illegible] wywodzące [illegible] [illegible].

Nie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Powołuje się na [illegible] Michelangela w „[illegible]", mówiąc, że „duszy [illegible] [illegible] [illegible] ukazując się [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], najbliższą [illegible] [illegible] z blaskiem kolorów: jest to właściwa [illegible] [illegible] z [illegible] niewyczerpane malarstwa." Dzięki [illegible] [illegible] [illegible] malarstwa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tylko gdy źródłem natchnienia malarskiego [illegible], obrazy" [illegible] „najprostsze [illegible] najbardziej [illegible]" – [illegible] najswobodniej [illegible] [illegible] [illegible] najswobodniej [illegible] [illegible] dla przedstawienia fantazji – co najważniejsza [illegible] [illegible] – najswobodniejsza [illegible] przymioty narzędziami. Zaś pole dla [illegible] poezji bez [illegible] przymiotu, [illegible] symbolem [illegible] jest bezpośrednim ich wyrazem i sposobem. Nawet tak mało [illegible] znajdujące, [illegible] przedmioty. Idąc [illegible] [illegible] gdzie mówi on o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Dzięki [illegible] [illegible] na [illegible] [illegible] nadawać. [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] *)

*) gl.

36

wyszukiwań także takie towarzystwo duchów, jakiego pragnęliśmy [illegible] od razu dzisiaj posiadać. Stworzenie nie zawsze [illegible] wszystkich tak [illegible] przyjętego [illegible]. [illegible] kiedy ducha w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ludzi [illegible], [illegible] że [illegible] nigdy [illegible] się [illegible] jak powiew [illegible], [illegible] niż [illegible] – [illegible] (nad tymi ciemnemi) [illegible] chodzi [illegible] (w [illegible]) [illegible] jakieś [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible]. Ale [illegible] [illegible] jakieś [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] „[illegible]", jak [illegible] [illegible]

– Ale poza [illegible] [illegible] [illegible], które co pozwala [illegible] bezpośrednią [illegible] ducha [illegible] zarówno [illegible], [illegible], pozostaje [illegible] [illegible] sposób myślenia i czucia w [illegible] bezcielesnym. [illegible] przyszłej ducha wszystko [illegible] głębiej i w [illegible] się [illegible] [illegible] jak najlepiej.

Jest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na [illegible].

[illegible]

[illegible] [illegible]

(w [illegible] [illegible] [illegible] jak [illegible].)

37

Pewne rysy tej koncepcji mają [illegible] Towiańczy-
zmem. Przedstawiamy więc co ~~[illegible]~~ mówi o tej [illegible]
~~[illegible]~~ Towiańczyk, i jaki związek z poprzednimi
koncepcjami [illegible] [illegible] grupy. —
„Ciało z czasem – [illegible] – jak wielkim darem
Bożym jest organizacya, t. j. ciało, które same jest
potrzebne dla spełnienia woli Bożej, [illegible] Bo-
żego, dla [illegible] [illegible] człowieka;
[illegible] jak [illegible] [illegible] [illegible]
ale i w [illegible] przyczynić człowieka następstwa
zmarnowania tego daru Bożego przez niewłaściwe
[illegible] [illegible]; jak wielką [illegible]
dla ducha [illegible] ciało, co [illegible]
[illegible] jest [illegible] w ciele." W pełnej [illegible]
jest [illegible] [illegible] [illegible], że [illegible]
[illegible] jest [illegible] ducha w ciele. ~~[illegible]~~ Tak
n. p. w [illegible] [illegible] [illegible]: „[illegible]
[illegible] na ziemię przez przyjęcie ciała, ten [illegible]
[illegible]; [illegible] [illegible] które [illegible]
[illegible] ducha, i w tym [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] jest [illegible] [illegible] ducha, [illegible] jest przez
[illegible] dobre [illegible], które... [illegible] z człowiekiem
[illegible] według stanu duszy jego, według [illegible]
[illegible] woli jego." — Człowiek jest [illegible]
[illegible], przez które [illegible] [illegible]
[illegible] ducha, [illegible] przez [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] duchów." — [illegible] [illegible] [illegible]
i [illegible] zależności człowieka od [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
i [illegible] [illegible] – że „[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] woli Bożej [illegible]" ([illegible]
l. c.), – że [illegible] nie z woli – ale [illegible]
[illegible] się woli, – [illegible] że Bóg [illegible]
[illegible] [illegible], – za [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] człowieka!" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible]. [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] – ale [illegible] [illegible]
[illegible]." [illegible]
– [illegible] za granicę [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], a [illegible] nie [illegible]." [illegible]

38

Dlatego świadków duchów często [illegible] bardzo mało, a kiedy [illegible] wypadki, zaczyna charakterystyczne od słów: „Całkowicie wnętrze duchowego świata w [illegible] [illegible]." Tak [illegible] w dniu:

„[illegible] na końcu [illegible] [illegible] [illegible] – a [illegible] na [illegible] duchów głębszych [illegible] [illegible] oparte, [illegible] nas, z wyjątkiem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duchowy [illegible] [illegible]. Duchy bez ciała [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] ducha [illegible] [illegible]." [illegible] [illegible]: „[illegible] [illegible] – [illegible] duchowych [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] zapomnienia [illegible] [illegible] w praktyce [illegible] jest tak w [illegible] w [illegible] ducha [illegible] [illegible] duchowego na [illegible] [illegible] bardzo mało [illegible]!

[illegible] wszystkie [illegible] [illegible] z [illegible]. I dla [illegible] ciała jest [illegible] [illegible]; „[illegible] nie ciało [illegible] [illegible] ducha z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!"

„[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" – [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible]

Ale z drugiej strony – [illegible] w [illegible] bez ciała mówi że jest [illegible]: „[illegible] stan ducha bez ciała [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

29

że wszystkiej swej najmilszej [illegible] drugą być na ciele, niż panować nad całą [illegible] gromadą." (Rapsodan l. c.). Duch bezcielesny czeka na wcielenie – „w oczekiwaniu [illegible] chodzi za nami, przy których [illegible] nie znach się przypominać..." (L. do Remb. 77.) [illegible] [illegible] tłumaczy się w ten sposób. Duchowie pozostali pod postacią formy „– do jest może nasze duchowe niedokończone wybrać się innego ciałem – a zarówno zaraz ma być w czynie"... (Towiańskiemu!)

Ukryty zero „formie" jedynie Boga, ogniem własnym, zastępujący [illegible] – a formy stwórcy najdoskonalszy dla duch..."

Z tego do bezcielesnych mieszkańców ustępujący przeznaczonego nam celu. Zatem powinni gdyby nie ciało między [illegible] ducha a spełnieniem wolnodrwiący nie byłoby żadnej przeszkody" – ~~bezcielesny [illegible]~~ duch bezcielesny ~~[illegible]~~ – jako we dnie ... w [illegible] czasie całkowite wolności spełnienia, tak że bez pracy [illegible] ... w przemienię tu utrzymuje" – [illegible] bezcielesny [illegible] nie przeszkadza"...

+ 26)

„[illegible] spadając w [illegible] formy duchy nasze [illegible] ogromny [illegible] ciała i [illegible] [illegible] chcą [illegible]... Między ducha nie może zapłacić [illegible] wielki [illegible] [illegible] napełni [illegible] się fenomenem, którym do [illegible] nauka myślą nazwać"... „Myśl [illegible] z [illegible] naszego [illegible] ze przez formy naszej!..." Z tego bezcielesnym, myśl nie [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] z [illegible]. Ten z bytem bezcielesnym, związanym [illegible] charakterystyczni ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~

w Kowlu Andrz. A co się w ~~[illegible]~~ [illegible] wypadku nie braknie ~~[illegible]~~ jej przedstawienia; zabiera życia i sprawy doktorskie prześwietla fantazyją poety. ~~[illegible]~~ ~~jest [illegible]~~ Z: Poeta [illegible] wielkim w teatrze – i wprowadził związek między [illegible] a [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] myśli; [illegible] [illegible] wszystkie [illegible];

W [illegible] wierszach nadaje obrazom [illegible] przykładem, [illegible], [illegible], [illegible], stara się [illegible] co [illegible] w formie najbardziej [illegible]! ~~[illegible] [illegible]~~

~~(~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ W [illegible] [illegible] [illegible] jest nawet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], co ~~[illegible]~~ w [illegible] [illegible] zasadom [illegible] – a jednak ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] że [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] jest [illegible] ważny dla [illegible] [illegible] [illegible].

Wiesz i [illegible], że [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]~~ [illegible]
Grodzka [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
W [illegible] [illegible], [illegible] jak [illegible] [illegible]
I w [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]!~~

Oto tekst główny:

(~~[illegible]~~ Br. 156 . str. IV – VI½)

(podkreślić słowa zaznaczone.)

Jest jednak pewne dany tekst, który ~~[illegible]~~

41

dokładniej jeszcze to samo dotyczy, nie mając zaś zalety takiej poezji i komentarzy!x)
Przy komentowaniu się w jej ostatniej redakcji zdarzyło się poecie częściej to co w [illegible] bardzo często się zdarza: miał to wszystko jakby nie pewną jeszcze całość przedstawioną, tak jakby czytelnik poprzedni jego tekst był czytał. Dlatego wariant jest ten wariant komentarzem do tekstu głównego.

(str. 744 – w. III – VII)

W ostatniej strofie jest wyraźna reminiscencja [illegible] „[illegible]" [illegible] wyprowadzonej [illegible] „[illegible]" J.W. [illegible]" (rkk. „[illegible] Ducha). To co następuje, mało [illegible] widzenia [illegible] ducha, myśl nie [illegible] [illegible] w całości, [illegible] się [illegible] ich [illegible]!

„Widział Duch mój nieraz
W ciemności – – –
(Samuel – w. VII i n. – VIII)

Ten temat myśl [illegible] się jest jeszcze takiej
„Widziałem – – –
(Samuel w. XIII – XV [illegible] „[illegible]"!)

[illegible] że [illegible] samo,

x) Ten wariant, umieszczony w Małeckiego na przestworzu miejscu (str. 743 i n.), nie może być [illegible] – gdyż wprowadzony jest osoba opowiadającego [illegible] [illegible] [illegible] w opowiadaniu [illegible]. [illegible] wprowadzony przez cały [illegible] a [illegible] nie [illegible] [illegible] [illegible] tekst [illegible].

— oraz pominięcie tego, co mogłoby sprawić wrażenie [illegible] podróży, — powtarzającego się w zmienionej formie tekstu głównego (w Rapsodii VI), że jednak [illegible] w takim [illegible] stwierdzeniu, że ta strofa, bez znajomości tego wariantu — nawet obrazowo („[illegible]" — a „mgieł [illegible] parę") — nie jest dość jasna.

Odrzucony zamiar wariant (str. 35 [illegible]) dodaje być może jeszcze do charakterystyki z [illegible] przedmiotowego, być ponimiejszy [illegible] na [illegible] tekstowe — [illegible] [illegible], która i [illegible] [illegible] w wyobraźni i którego jest z tego wyglądu [illegible]. Obok [illegible] myśli [illegible] bezcielesnego [illegible] czynu, tak [illegible] jak Achillesa w [illegible]

Nie [illegible] nawet [illegible] (obrazów).

„Wiesz-[illegible], że [illegible] [illegible] [illegible]
Przeszłości [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Jedna [illegible] [illegible], zielona i [illegible]
[illegible] się pod [illegible] [illegible]
W błyskach [illegible], [illegible] jak [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

— [illegible], [illegible] — podobna [illegible] [illegible] — myśl [illegible], [illegible] [illegible] i następnie. [illegible] przez następnie, myśli następującymi i następującymi — [illegible] się [illegible] [illegible] [illegible]

V (wersja ostateczna)

---

*) [illegible] przez [illegible] za [illegible]. [illegible] tego [illegible] „[illegible]", zapewne [illegible] [illegible] do rapsodu o [illegible] (nie w [illegible], jak przez pomyłkę w przypisku przez [illegible]).

[illegible] [illegible] się i to, że w jednej wersji „[illegible]" ([illegible]) wspomina [illegible] jako [illegible] „rapsodu drugim."

45

Zgiełk-Duch [illegible]

[illegible] Walką na którą żadnej
niedościgłe nie [illegible] – ale już tempo; [illegible]
w [illegible] [illegible]: „[illegible] tęsknię, nie [illegible]
[illegible]; —
Wtem mu się [illegible] [illegible] [illegible]
Nie [illegible] z pola [illegible] [illegible]
A [illegible] [illegible] jak [illegible] – i [illegible]:
[illegible] [illegible] niby w [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible], [illegible].

— — — —

Cały się [illegible] [illegible]..
[illegible] się [illegible] i cały [illegible],
[illegible] do [illegible], co [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
i v [illegible] i [illegible] [illegible]
W [illegible] [illegible] [illegible] mały
[illegible] [illegible] – [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] z [illegible]..

[illegible] we [illegible], [illegible],
[illegible] nad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] się [illegible] [illegible]
po polu. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] w jakiej [illegible] [illegible]
Już [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
on [illegible] na [illegible] – [illegible] [illegible], które
jako [illegible] [illegible] [illegible] należy
[illegible] i [illegible] – [illegible]

nawet swej księgi [illegible] od przewodnika
w podawaniu się coraz wyżej w
przestrzeni („i wzlatuj coraz nad chmury
wielkimi skrzydły, nad [illegible] i nad [illegible] boskimi....")
– nad którą
Wskazaniem dopiero poeta dał konkretny
wyraz stworzony. – [illegible]
[illegible] (st. 55) [illegible]:

[illegible] nieb, i na mnie

i t. d. (cyt. st. 55.)

— — [illegible]

× ×

4.

Karol [illegible] z wszystkich [illegible]
[illegible] na ziemi, gdzie
gdzie „w chacie [illegible] [illegible]
[illegible] – jak [illegible] –
[illegible] pamięci [illegible].
Ten sam – na nowej [illegible] [illegible]. x)

W [illegible] w [illegible] [illegible]
dzieje [illegible] nie [illegible]. W [illegible]
[illegible] [illegible] zamulo,
z nieba, „ja" [illegible], [illegible]
[illegible] Wodana xx) [illegible]
[illegible] [illegible].
że [illegible] by za wolą [illegible]
[illegible] i wykreślił z [illegible]
[illegible]. [illegible] Wodana; [illegible]
jego pełen [illegible]
wyraz [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] w [illegible],
[illegible] jakby [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

xx) Wariant [illegible] str. 368 in. wyd. [illegible].

x) O wcieleniu [illegible] [illegible] zob. [illegible] str. 344, st. 20, 29. Dz. [illegible] t. 2, wyd. [illegible].

45 142

przeżyte [illegible] w [illegible]; [illegible] zadumaniem i [illegible], o [illegible] w oknie, [illegible] się [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] przez [illegible]: „[illegible] Ducha." W Mieszku przybywa jednak do tego ekspiacja i [illegible] przez ofiarę, [illegible] przez odkrycie ~~tajemnic~~ ślepemu [illegible] tajemnicy bytu — o której w [illegible] zostało zakazane pytanie w niebie, [illegible] ~~[illegible]~~ jako tajemnica z [illegible]!

Z tego że ~~[illegible]~~ w rapsodzie o Bolesławie cała opowiadana jest przeszłość, wynikają konsekwencje we wszystkich szczegółach. Ma ten rapsod [illegible] więcej [illegible] epickiego. Gdy bohaterem jest sam opowiadający, nieuniknione jest [illegible] subjektywnych [illegible] lirycznych, malowania [illegible], refleksji. Dla „Króla-Ducha" ten [illegible] liryzm jest charakterystycznym. O tyle rapsod ~~[illegible]~~ o Bolesławie jest mniej [illegible] wyjątkowym w założeniu; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]. Ale jako całość ~~[illegible]~~ ma przed sobą [illegible]. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ przeszłości; tok opowiadania [illegible] tak [illegible] [illegible] i ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] do [illegible], [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] przez coraz nowe, ~~[illegible]~~ i ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], bo wszystko ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] fantazją i [illegible] w [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~, [illegible] z rapsodu ~~[illegible]~~ tego zamknięte w sobie [illegible] [illegible] epiki!) ~~[illegible]~~ ~~jest on~~ (Ale [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] Ma ~~[illegible]~~ [illegible] nie [illegible] nawet z [illegible] [illegible]. [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] tego, w [illegible] był ~~[illegible]~~ [illegible] „[illegible]";

a co właściwie gotowemi zdaniami kamienie:
obrazy dla niewyrobionego czytelnika.
~~[illegible]~~ – najważniejsze
nie posiadają one naprawdę epickiej?
Wypełnione one są refleksjami
nie związanemi bezpośrednio z tokiem akcji. Krótko
dość objaśniające w dalszej wiersze; ~~[illegible]~~ późniejszej
także ~~[illegible]~~ podobny jest w tem do Beniowskiego.
~~[illegible]~~ Jest to rys ~~[illegible]~~ wynikający
z samej koncepcji poematu – i nie ~~[illegible]~~ jest to błąd. Jednakże te martwe „punkty"
nie będąc same w sobie błędem, owszem
często koniecznością, są jednakże jakoby miejscem
słabem, nadwątlonem, ~~[illegible]~~ nadwątlonem,
miejscem które łatwo ~~[illegible]~~ błędom
ulega. Tu leży źródło ~~[illegible]~~ pewnych
osobliwości, tu znajduje podłoże
niejasność, to – podczas gdy ~~[illegible]~~ akcja i
obrazowanie są wzorem poezji –
w jednostkowych [illegible] ~~[illegible]~~ rozpraszaniu. Przeto,
który jednem słowem umie stworzyć
kształt, nie umie tego uczynić
myślą. A im mniej ~~[illegible]~~
wykończonym jest poemat, tem
bardziej to niedokończenie uderza
~~[illegible]~~ w pierwszym rzędzie na „martwych
punktach". Przykładem Bolesław
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ gdzie ~~[illegible]~~ [illegible]
a [illegible] największy! Także ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] z rapsodami XXIV
a XXXVII rapsodu [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible]
na [illegible] do ~~[illegible]~~ [illegible] należy
[illegible] ~~[illegible]~~ w poemacie
[illegible] gdy
[illegible]
[illegible] – [illegible] – i
[illegible] [illegible]

46.

[Przypominam przypis – i dotyczy XVIII – wydania z [illegible] dopisk.]

47 B.)

~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Piastowna występuje w sztuce podwójnym symbolem – jako Bóstwa i jako Prometeanka odnowicielka, zbudzicielka Bożego ducha. – Komentarz do tej jej roli [illegible] w Towiańczyźnie.

Uczy matka [illegible] syna swego Adama co to jest wyzwalanie ducha": „Duch, zamknięty w ciele, [illegible] mu, [illegible], aby wydobyć się, wyzwolić się z [illegible], a do [illegible] ducha, da [illegible] ducha, [illegible] i ciała, przez co zbliża [illegible] ciało do [illegible] ducha. Wyzwolić ducha, jest to więc wyprowadzić ducha z ciała i [illegible] go nad ziemią; „[illegible], dla takiej [illegible], w jakim [illegible] do wyzwolenia czynności; [illegible] być [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] Boga i wspierane Łaską Bożą, lub też [illegible], [illegible] Chrystusa, wspierane piekłem..." O tej [illegible] [illegible], w jakich wyzwalanie ducha i ten [illegible] duch wyzwolony [illegible] się; [illegible] [illegible], [illegible], lub [illegible] piekło, [illegible] piekło, lub [illegible] w [illegible], [illegible] się [illegible] [illegible] wyzwolonego ducha"... [illegible] – „jest i [illegible] wyzwalaniem; w [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] a nawet piekło, sprowadza [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] się z [illegible] do sprowadzenia [illegible] Łaski Bożej [illegible] i po [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] ⊕

47.C. ✓.

1/c.

jemu [illegible], których dała im Dańka
[illegible] !!" Wszystko co [illegible] dotyczy się na [illegible], [illegible] cywilizacja, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na [illegible]; wszystko [illegible] z [illegible] świata." – [illegible] [illegible] Dańka ma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w Bogu. Ale może być [illegible] na [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. Że jest [illegible] Dańka [illegible], [illegible] [illegible] ognia.*) – [illegible] jest [illegible] [illegible]. – [illegible] mówi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dla siebie"... [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] że [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible]... [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; w [illegible] [illegible] Dańka [illegible] [illegible] na [illegible].**) [illegible] [illegible]

*30)

**31)

[illegible] Jest [illegible] [illegible] [illegible]

Dalej str. 48.

*) Z [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible]: W.N. str. 204, w. 20 i n. Porównaj też [illegible] [illegible] str. 80. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

**) cf.: „[illegible] nie [illegible] [illegible], lecz [illegible]" ([illegible]). – Porównaj też [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]) u Mickiewicza: „[illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] str. 228). Porównaj [illegible] i w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: „[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"

57 (A.)

pole właściwe dla Słowackiego — [illegible] nam — jakoby [illegible] do poematu — Tej — której cały [illegible] [illegible] nie był poświęcony! [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] refleksji... Natomiast owe [illegible] [illegible] [illegible] liczne, są [illegible] bez [illegible] w [illegible] [illegible]. Jako [illegible] [illegible] [illegible] ze względu na ogólny [illegible] refleksyjny tego rapsodu, a same w sobie wypracowane należycie i [illegible] [illegible] do [illegible] [illegible]. I tam [illegible] XVIII — [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] —

Pomiędzy [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] wymaga tylko Pytia. [illegible] [illegible] [illegible] legendy której [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] w [illegible] Pytii, [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] zagadki [illegible] alegoryi [illegible] [illegible] [illegible]. Natomiast jest da Pytia [illegible] [illegible] symbolem. O Wandzie powiedziano jest, że [illegible] z [illegible] w Słowackiego [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; może Pytia, [illegible] [illegible] [illegible] jak [illegible], jest [illegible], z której [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: „[illegible] [illegible] [illegible]!” [illegible] tylko w tym jednym... Ale — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jakiejś [illegible] bohaterowi, i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i że w [illegible] [illegible] bohaterowie [illegible] [illegible] — jak w [illegible] — [illegible].

V Jest on w zestawieniu [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] jak by [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] tylko [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] Ap. 47 B.

[illegible]

(Ktoś ~~[illegible]~~ wspólnie Popielowych dworów i włożenia ich przez Żeromskiego ~~[illegible]~~ pewnej powieści alegorji! (+)

[illegible] w ostatniej strofach pieśni drugiej [illegible], jak się spiesz

— „Duchy nawiedzone wypadki
Ten o koronie, ten o [illegible],
Ten o [illegible] upadł się [illegible]:
Wszystkie [illegible] – ale nie wypadki!

Nie – nie wypadki [illegible] wszystkie [illegible],
Ten w polu, a ten na zamku, [illegible]
[illegible] nad marnemi [illegible],
[illegible] i [illegible],
A inne, [illegible] się na [illegible] [illegible]..
[illegible] daleko – za [illegible] jakiś [illegible],
Niepewne [illegible],
[illegible] nie wypadki – ale [illegible]."

Alegorja da jednakże [illegible] się [illegible] sama, [illegible], jakby [illegible] (jak [illegible] w [illegible]) w [illegible].
O Żeromskim (– [illegible] –) jest [illegible] w „[illegible] [illegible]–Ducha" że ~~[illegible]~~ jest on [illegible] [illegible] [illegible] legendy."
Lud [illegible] (– [illegible] –) ~~[illegible]~~ odnowicielem [illegible] [illegible]. [illegible], on [illegible] „[illegible] odegrana!"

~~/ To – po [illegible] – [illegible] Jerozolem [illegible]. / [illegible] „Duchy [illegible] ..."; [illegible] z [illegible] (p. zp. 11 i 12) — /~~

— 5 —

Rapsody następujące po [illegible] Popiela [illegible] przez [illegible] [illegible] od słów: „Polsko! Ofiarowuję Ci rapsody dalsze Króla-Ducha. [illegible] [illegible] jak wielkie odzyskanie — bo się [illegible] jak [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]..."

I a ~~[illegible]~~ charakterystyka odpowiada przedewszystkiem ~~[illegible] o [illegible]~~ rapsodowi [illegible], [illegible] „[illegible] a [illegible]."

Król Duch wystawia swoje [illegible] nad skałą [illegible], [illegible] ~~i ofiarą~~ w [illegible] [illegible] — [illegible] odebrane [illegible] [illegible] [illegible] przed jego [illegible] [illegible], nie [illegible] — „[illegible] [illegible]

A [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible]..
[illegible] z [illegible] [illegible] [illegible]
Ta [illegible], [illegible] aż [illegible]ki [illegible],
Bo jest za [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]". (R. II, st. 56).

— „[illegible]-całem-wiersz" [illegible] [illegible] przez Ziemowita (R. III, [p.3.] st. 42) ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!

„Gdy pamięć [illegible] [illegible]
[illegible] lud — [illegible]. [illegible] [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] się [illegible] [illegible] z [illegible].. x)

33)

x) Zestawiając koniec rapsodu z [illegible] redakcją, Malecki niewłaściwie [illegible] strofy 41 („Gdy pamięć [illegible] [illegible]..."), która w [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ odnosiła się [illegible] do Ziemowita, podczas gdy [illegible] się [illegible] do Popiela. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] się do Ziemowita („...[illegible] z [illegible] [illegible]") i ma [illegible] na [illegible] miejscu. Łączy się [illegible] [illegible] ze strofą 40-tą.

Czas jego męki minął, bo

„Oto duch [illegible] [illegible] [illegible]

Słowiańszczyzny – który na ducha [illegible]!" (R. IV. r. 1. st. 1.)

Przygotowany przez ducha [illegible], [illegible] „jak [illegible] [illegible] słowa" (R. II. st. 58), a

„[illegible] [illegible] [illegible] z głębi, jak [illegible]

~~[illegible]~~

który [illegible] [illegible]" – [illegible] [illegible] w [illegible] ciało.

~~[illegible]~~

Jak przepowiedział – „duch zwany Mieczysławem,

Zbawiciela [illegible] – w [illegible]" i ciemny.

Był w ogniu [illegible] od niego [illegible] [illegible],

a [illegible] [illegible] aby [illegible] ducha

[illegible] [illegible] – i póki wszystkie [illegible]

[illegible] – aż [illegible] ducha [illegible] – a duch

na wieczność,*) – aby wszystkie [illegible]

[illegible] się [illegible] – i [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]... [illegible] jego

~~Ciało~~ jego [illegible], [illegible] [illegible] [illegible],

i krew ubogą; [illegible] [illegible], [illegible]

„[illegible] [illegible] pod [illegible], lecz

na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"

// Temu [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]: „[illegible] się

jak [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] i prawdziwe." Dlatego [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] jego [illegible] [illegible]. Jedyny

[illegible] [illegible]! [illegible] [illegible]

*) 34)

51

jednolitości następują właściwe
[illegible] okazuje się on w całej pełni. Rzepsza
dzień, baśniowy [illegible] przeszłości,
z którego została tylko [illegible] obraz
z [illegible], stoi godnie obok
[illegible] Popiela i [illegible]
[illegible], [illegible] pogodnie z poza
czasu [illegible] [illegible]. Jak w [illegible]
[illegible] opisany, tak ten [illegible]

reflektujący. Wszystkie anamnetyczne, w swych
powrotach, odnajdujące praczas
w ślepym micie, tkwiące genezy
świata [illegible]. Sądzić [illegible],
które nam [illegible] [illegible] [illegible]
przez [illegible]. Komentować je
prawdziwie [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] jeden wstęp i jest nim [illegible]
w [illegible]! Jest to
wstęp, nad którym [illegible] [illegible],
[illegible], szczególność
[illegible], bądź że [illegible]
go za [illegible], bądź
że spodziewa się [illegible] [illegible]
zanie tajemnicy szczególnej [illegible].
Ani jednej ani drugiej nie ma miejsca.
Szczególnego znaczenia wstęp ten
nie posiada, a [illegible]
[illegible] go nie [illegible]
[illegible] trudności.

(R. 116. 3.
s. 35–44.)

~~[illegible]~~ Trzeba się tylko [illegible] znajomości [illegible] nauki polskiej ~~[illegible]~~ i [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] na [illegible] myślenia. W obu [illegible] określenie (str. 35): ~~że „[illegible] ludów"~~ ~~[illegible]~~ że dwie sprawy są do „doznania ludów" [illegible]. ~~[illegible]~~ przed [illegible] gdy ono ~~określenie [illegible] [illegible]~~ [niewłaściwe] do wszystkich żywiołów nie przystaje. ~~[illegible] [illegible] [illegible].~~

~~— Najpierw nad [illegible] anioł Indyj, — a za~~

— Jako pierwszy nad [illegible] anioł Indyj, ~~a za nim~~ a za nim — „wielki anioł, zwany [illegible],
Ścigany wielkim [illegible] [illegible],
Blady — i [illegible] zdaje się bezpieczny
Nad morzem [illegible] [illegible] myślami,
Nad tą [illegible], gdzie się [illegible] [illegible],
[illegible] — a [illegible] każdy [illegible]!..
Jest to anioł Indyj! Komentarz do tego znajduje się w „Wykładzie Nauki" (+) [w [illegible] [illegible]] „[illegible] [illegible]" ~~[illegible]~~ ~~w [illegible] dla Heloisy i [illegible]~~, [illegible] Heloisa i [illegible] [illegible] ich [illegible], w których [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ ludzkości! Wyprowadzonej Heloisa z [illegible] — ~~[illegible] [illegible]~~ przyrodzie się w [illegible] [illegible] do Indyj. Niedawno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] przez [illegible] [illegible] w ludzkości, jak [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible], ale [illegible] [illegible] zakończenia [illegible]!" Heloisa ~~[illegible]~~ [illegible] od świata [illegible] [illegible] +" od tej [illegible] [illegible] się [illegible], jeden [illegible] ludzki [illegible], ale [illegible] jednak cały [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

We świe [illegible] gdy się [illegible] + … [illegible]

+/35. Heloisa i [illegible] [illegible]

~~[illegible] [illegible]~~ (Heloisa [illegible] 1175–1183) ~~[illegible]~~ [w [illegible] [illegible]]

51

przebóstwienia, [illegible] formy, [illegible]
Duch oderwany od Boga powracać musi - aż się „kołem [illegible]" na nową [illegible] duchową zstąpić i [illegible] wszystko [illegible] [illegible] obrócić." [illegible] [illegible] formy [illegible] nas formy ludzkie [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] formy [illegible], ale zawsze [illegible] ludzką - [illegible] nas [illegible] dalsze upadki. Pan Bóg [illegible] ludzkiej [illegible]. [illegible] Ale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] piękna [illegible] myśl [illegible] ludzi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - Duch [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], myśl [illegible] [illegible] za [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible] ducha [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!..." [illegible] nad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

— Trzeci [illegible] - [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] na „[illegible] [illegible]," [illegible] [illegible] [illegible] Egiptu. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible], [illegible] się z emblematami [illegible] [illegible] [illegible] Hellady i Rzymu. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] najgłębiej [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]," [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jak [illegible] Indyj, ale [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] przez Judeę, Indye, Egipt, Grecyę i Rzym - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jak [illegible] za [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

V [illegible] str. 296 [illegible] str. 39 do 41 [illegible] [illegible] [illegible]

Mickiewiczowi [illegible] [illegible] opowiadał,

aby z tego mógł odczytać dalsze dzieje jego duszy. x)

Słowacki opowiada bowiem, jak ~~[illegible]~~

w Mickiewiczowi [illegible] na [illegible] [illegible]

ceremonie kościelne – i ks. [illegible]

przepowiadał mu że [illegible] [illegible]... gdy [illegible]

z Księżniczką Tassa, [illegible] nowe wszystkie zapały

z imaginacyi. [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

imaginacyjnym [illegible], [illegible] do malarstwa,

~~samem~~ [illegible] kolorów [illegible] [illegible]

[illegible].. W [illegible] do [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible],

religijnego [illegible], [illegible] [illegible] Boży –

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].. A [illegible] [illegible]"

tylko [illegible] nad [illegible] [illegible]... godny [illegible]

[illegible] [illegible] tego, [illegible] [illegible] [illegible] z

czasem na jedno [illegible] Boże [illegible].. (~~[illegible]~~

Na tę [illegible] [illegible] [illegible]

Słowa: „[illegible] mi [illegible], [illegible] i [illegible]

że [illegible] się [illegible] [illegible] [illegible],

[illegible] [illegible] [illegible] Ducha

ludzkości [illegible] [illegible] [illegible],

[illegible] [illegible] całą [illegible],

[illegible] [illegible] wszystkie

Następujące [illegible]. [illegible] [illegible] (? [illegible] ?)" –

religijnego [illegible] [illegible] epoka pracy [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] da [illegible] z [illegible]

– i „stracony" do [illegible] [illegible] [illegible]

Słowacki w Mickiewiczowi [illegible] ~~[illegible]~~ Bagatela!

~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ W pracy tej Duch [illegible]

do [illegible] [illegible] „[illegible] tylko [illegible]

czasie", a „[illegible] [illegible] bez [illegible] [illegible] z [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

[illegible] [illegible] ducha zapomnieć" – ale [illegible] tej

pracy ludzkość [illegible] [illegible], gdyż

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] które

[illegible] [illegible], – „[illegible] i [illegible] [illegible];

54

x) 136.

x) [illegible] [illegible] str. 18 [illegible]

55

[illegible] się jak [illegible]
[illegible] pod [illegible] ducha [illegible]
[illegible] zawsze." – ~~[illegible]~~ [illegible] zaś
[illegible] – to epoka [illegible]
[illegible], [illegible] nowego ducha ~~[illegible]~~
– ducha [illegible] –, ale ~~[illegible]~~ epoka ta
dała się [illegible] – bo
zawsze jeszcze [illegible] do samo [illegible]
[illegible] "Duch [illegible]!" – [illegible]
[illegible] w myśli [illegible] ludzkości
od [illegible], ~~[illegible]~~
[illegible]
to [illegible] – ~~[illegible]~~
[illegible] epokami. [illegible] – to [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~, [illegible]" [illegible]
[illegible], z ducha [illegible], – jest [illegible]
[illegible]" [illegible]
"nie [illegible]," ~~ale [illegible]~~ bo [illegible] w [illegible]; "[illegible]
[illegible]", które [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
ale [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible], bo się do
[illegible] na ducha [illegible], [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] ducha [illegible]. Ale [illegible]
[illegible].. Nie ~~[illegible]~~ pod [illegible]
nie pod [illegible] [illegible], które [illegible] w
[illegible], [illegible]

– [illegible] [illegible] z [illegible]
[illegible]
[illegible] w [illegible],
[illegible] do malarstwa. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ a w [illegible]
ludzkości epoce renesansu. Jest to [illegible]
epoka odrodzenia. [illegible] owe [illegible]
malarskie [illegible]
[illegible]. „Duch [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]!" ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible],

i [illegible] [illegible] manier – i pewne [illegible]
[illegible] [illegible] piękniejszej nad [illegible], nie [illegible],
zamglone [illegible] wszelkich zachwyceń. Mógłżeby
więc się zaspokoić zachwyceniem × [illegible]
[illegible] [illegible] – nie [illegible] [illegible] piękności
i [illegible] [illegible] ... Jakże [illegible] wygląda
z siebie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nad
naszą cielesną? Czyż [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] albo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ducha naszego – kultury... Logika [illegible]
[illegible] malarstwa [illegible] [illegible]
razem z [illegible] malarstwem – z malowaniem
[illegible] myśli przez architektury [illegible]... Bo
wszystko jest jedno ... spełnione [illegible]
ludzi – [illegible] × [illegible] [illegible], w przepaść
przeobrażeń"... Czarujące [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] z tego artysty wyprowadzić! Jest „bez
[illegible] [illegible]" – a [illegible] ma [illegible] kolorowość, [illegible] dlatego
nie w kraju, że przeto rozumieć sztukę renesansu jako
religijną, [illegible] mówi o „świętych [illegible]
przeobrażenia × [illegible]" w tej epoce. „Przyszedł czas się
[illegible], aby [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]"; jest
to [illegible] zadanie sztuki! Michelangelo w
[illegible] [illegible] że – [illegible] – malowane [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible], [illegible] [illegible] płomienie, i dlatego najpiękniejsze
obrazy przedstawiają [illegible] [illegible] na [illegible], bo
to jest [illegible] [illegible]... ~~[illegible]~~"
~~[illegible]~~. Cała [illegible] na [illegible] [illegible]" – w postaci
[illegible] sztuki, – a gdy nie [illegible] blaskiem, ~~[illegible]~~ kolorem,
[illegible] się [illegible]: bo to wszystko jedno", jak
[illegible] w „[illegible]", malarstwo [illegible]
a malarstwo [illegible]" – słowem. Przyjrzyj [illegible]
[illegible] wszelkiego malarstwa; w [illegible] malarstwie
[illegible] „[illegible]" i ~~[illegible]~~ gasnące [illegible]
„w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w którym
[illegible] [illegible] nie [illegible], [illegible] [illegible]
Lucyfera, który jak [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
~~[illegible] piękności~~ [illegible]..." dlatego [illegible]
się [illegible] [illegible] – gdy blaskiem [illegible].

|| – ~~[illegible]~~ Wytłumaczenie następnych
[illegible] nie przedstawia, [illegible] [illegible]!

57

Są to osobliwy czasów naszych — [gdzie] zamiast idei wypracowanych ludzi; są to znowu osobliwości ludów. V Anioł [illegible] — do Francyi. ~~[illegible]~~ Obok dzięki samej jej symbolom ~~[illegible]~~ — [illegible] z prawicą — [wspomnienie] o niej przeda [niezłomnie] ~~[illegible]~~ [wyrazistej] ~~[illegible]~~ przez całe wieki!

Tak np. w [illegible] pod datą 2 listopada 1848 r. „Ona jest ciałem narodu (ludu) — a ona jest koroną narodu ([illegible]) wyniesioną przez Chrystusa, znaną nam z głębokiego [illegible] przez Francyę (Ducha winogrodów) a wspaniałomyślną Polskę (Ducha zbawionego)". x) Podobną charakterystykę Francyi katolickiej ani tym obrazem przedstawioną, daje Mickiewicz w Wykładach. Tak np. w lekcyi [illegible] ~~[illegible]~~ (...) „Duch francuski jest [illegible], dążący [illegible] z siebie. Każdy [illegible] nad wielką doskonałością, niezgłębionością, specyalnością, systematycznością." — ~~[illegible]~~

Strofa 42 jest patetyczną odpowiedzią na przyznawaną Francyi przez Lamartine'a i Mickiewicza misyę mesyaniczną. x)

Anioł Kilińskiego — na [illegible] smutku — do Anglii;

~~[illegible]~~

~~Anioł~~ Kilińskiego — kuśnierz „wskazujący jest na zamach przyszły" — nie [illegible] komendanta. x)

„A podkomorzy mój — w wielkiej porażce
legł, ale razem z tą [illegible] upadł.
Wszystko mi — tylko dzisiaj [illegible] złoże!
[illegible] — [illegible] orzełami przyzwany
gdzie siedzą, tam przenoszą gwiazdy [illegible]: Boże!!
Do mnie!...

W tem nadleciał [illegible] — milczący.

~~[illegible]~~

x) Ostatnia proklam. — vgl. Briegeleben, str. 254. [illegible] der [illegible] l. c. str. 157. ~~[illegible]~~

V Ale zmiana do [illegible] w ich szkoły ~~[illegible]~~ [illegible] historycznego zastępstwa.

x) 37.)

x) 38)

x 39)

xx) [illegible] [illegible] Duchu [illegible] [illegible] Mickiewicz

Ten nieznany [illegible] — to symbol najwyższy, odpowiadający owej "ojczyźnie" ukazującej się [illegible] — który mu duch jednym tylko słowem nazywa: „To [illegible]!" — To symbol ostatniej poznanej [illegible]. —

x x x

[illegible]

[illegible] (x)

[illegible]

Duchem wielkiem [illegible] Ducha przez Bolesława Śmiałego.

Z wyjątkiem [illegible] jako [illegible] do Popiela. Ale duch jego [illegible] jako w [illegible]. Dusza w [illegible] — jeszcze nie [illegible], a „[illegible]" zakazuje [illegible] Zendy na miejscu „wszystkie [illegible]" i [illegible] przed Chrystusem [illegible]. Nad jego napiętnowany [illegible] mieszkańcami „[illegible] jeden przepaść." A on na dawnej piękny [illegible] jego [illegible]. A jednak [illegible] Tak i był „[illegible] zasługi"

---

x) Strofę [illegible], odnoszącą się wyłącznie do Bolesława Śmiałego, [illegible] w [illegible] wydaniu Mateckiego [illegible] zamieszczony w jednym z rękopisów do [illegible] (str. 357).

~~Spalenia – wszystkich [illegible] czarów,~~
~~I [illegible];~~
~~Można przebyć bez żadnego planu.."~~

6.

Trzecim nieśmiertelnym króla-duchem
jest Bolesław Śmiały.

Król ten [illegible]
I [illegible] króla – [illegible],
Ale [illegible]
[illegible]. [illegible] była [illegible],
Na [illegible]
[illegible], [illegible]
Przed [illegible]
[illegible] – i [illegible].

– Z [illegible] jest Bolesław [illegible]. [illegible], jeżeli – dusza, nie [illegible], a [illegible], – [illegible]." Ale duch jego [illegible] jest [illegible]. √ [illegible] [illegible] wszystkie [illegible], – [illegible], i [illegible] "przed [illegible]" [illegible] [illegible], [illegible], i [illegible]!

Ale [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] przyjść [illegible]. [illegible]:
[illegible]:
Spalenia – i [illegible],
I [illegible];
Można przebyć, bez żadnego planu.

√ [illegible] (ma) [illegible] [illegible]! x)

---

40) x) Strofę zamieszczoną tu [illegible] a odnoszącą się widocznie do Bolesława Śmiałego (~~[illegible]~~ ([illegible]) [illegible]) [illegible] w wydaniu [illegible] [illegible] w jeden z [illegible] rozdziału [illegible] (str. 357).

Kiedy zbrodnie Popiela były grzechem ducha [illegible] — grzechem [illegible] i przed nie odstąpiły [illegible], grzech Bolesława ~~[illegible]~~ poniża go i [illegible] duchowego pozbawia. Jest to grzech ~~[illegible]~~ zbrodniarza ducha, [illegible] z duchami [illegible]! — || Od wzgórz do upadku ~~[illegible]~~ przez całą skalę [illegible] przechodzi [illegible]. [illegible] fanfara — ~~[illegible]~~ w górnych [illegible], [illegible] — „[illegible] jako [illegible] przez [illegible]". [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] i [illegible] — [illegible] się w ~~[illegible]~~ [illegible] obraz [illegible], przy którym król na [illegible] [illegible] sąd o [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], „nad [illegible], [illegible]" w [illegible]; ~~[illegible]~~ — ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] pod [illegible] [illegible] [illegible]" — „Zamek [illegible] olbrzymiała [illegible] [illegible]".

— [illegible] [illegible] o Bolesławie [illegible] nie jest [illegible] ale [illegible] do [illegible] wszystkie [illegible] [illegible], doprowadzone są do ~~[illegible]~~ doskonałego wyrazu. [illegible] [illegible] nie zostanie [illegible], z którego wynurza się jedna ~~[illegible]~~ postać króla-rycerza. Wspaniałym jest Bolesław gdy nad [illegible] i [illegible] stoi jak [illegible] (~~[illegible]~~ p. I, str. 16.17), ~~gdy [illegible]~~ lub na [illegible] [illegible]

Gdy [illegible] [illegible] — [illegible] swego [illegible]
Jako [illegible] — z [illegible] na [illegible]
Na [illegible] [illegible] [illegible] (R. 2, str. 14).

61.

Wspaniałego, [illegible] przypominał [illegible] włoskich, [illegible] przy [illegible] [illegible], na koniu – który „niedbale… z lekka [illegible] – [illegible], [illegible] nie [illegible] [illegible]”! Wspaniałego, [illegible], gdy ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ – mieć, jak drogę zbawienną na [illegible], ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~, – ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. A od tego ideału polskiego [illegible]-rycerza, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] typu [illegible] i [illegible] [illegible], w [illegible] kontraście [illegible] typem ~~[illegible]~~ [illegible] i [illegible] [illegible] duch [illegible]. Najpiękniej [illegible] i matki [illegible] –

„Pełna obrazów, [illegible], [illegible] ciała
Jakby z danego, [illegible] świata,
Z ziemi [illegible], [illegible]… a [illegible]
[illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]…”

A [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] z [illegible]. Te [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w duszy Matejki [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] jeden [illegible], [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible], który [illegible] się [illegible] na [illegible] w Krakowie, ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] najstarszej [illegible] [illegible] w ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~.

[illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] w [illegible].

[illegible] pieśni [illegible].

— „O, przyjdź!" — opowiada, [illegible]

Wyglądam na [illegible] —

[illegible] Szczególnego uznania wydaje się [illegible] w dziedzinie [illegible] (p. 4. str. 16) [illegible] pieśni [illegible], zawsze jak czystości cały ten [illegible]. Jest to [illegible] podobne [illegible], [illegible] podaną na zdrowy [illegible] [illegible] greckiej. Wydaje mi się, jakoby Bóg nam umyślnie dla [illegible] [illegible] — aby [illegible] nie zapomniały [illegible], [illegible] przestaniecie [illegible] sam wyrazy [illegible] — [illegible] ołtarz [illegible] [illegible]! [illegible] tak jak [illegible] Bóg [illegible] zrozumienia. [illegible] to, co w nich jest niezrozumiałe: [illegible] najpiękniejsze [illegible]."

— Czy [illegible] mógł być doskonalszy? — czy [illegible] jest [illegible], [illegible] że [illegible] 48 pieśni [illegible] x) (41.) — [illegible] gdyby był doskonalszy [illegible]? — [illegible]. Ale [illegible] [illegible] natura. Czyż [illegible] doskonalsze [illegible] [illegible] [illegible]

x) [illegible] w „[illegible]" (Praga 1862) [illegible]

Os. zostawić – przypadek?

V ~~s. 33–34.~~ x)

Szumem skrzydeł ~~[illegible]~~ przelatujących ~~[illegible]~~
stada gołębi – i zgaszonym stukotem ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
i westchnieniem drżącej mary
stroskanej ~~[illegible]~~ zaczęła się
I cała się nam ~~też~~ zbyszczy przemóc
[illegible] odchodzącej ~~[illegible]~~ w [illegible]
[illegible]... w wieczności

V (przepisz str. 335 ws. 35 do końca rozprawy.)

35
134

x) [illegible]

– O wyobrażeniu [illegible] – W. M. str. 204. w. 20 i n.

– & O Mick. (K. O. Tark[illegible]) – str. 28. w. 5

Mick. poll. IV. str. 27 „każdy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] str. 140 cyt. [illegible]

~~[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] (przypis)~~

II – A. [illegible] str. 18 – z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible])

– V – o [illegible] – uwagi (z pisma [illegible] [illegible] [illegible])
– [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Notatki
do
„Króla Ducha"

(przepisane!)

155

10. Dr Popelka.

– [illegible] – [illegible] (p. 2).

– p. II. 2. str. 28. – „stříbrné [illegible] [illegible] [illegible] ...“ – a Popel:
„[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]“

– Cesty [illegible] Jivela od str. 134 „[illegible]“

– Popelka [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – a [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]! – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. – ([illegible] [illegible])

– Jivel 190.

„Lieb. Schw." "

~~Messgewänder [illegible] – II, 22.~~

~~[illegible]~~

~~Messgewänder [illegible] – II 22.~~

Opfer[illegible] – II 12.

~~Schell[illegible] [illegible] der Jann. II 22.~~

„2 [illegible] werden [illegible]" / Z. D. / [illegible]
Mal. II. 23 / Nr. 24 8/4 (Hamerling)

~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ / ~~[illegible]~~ / II. 22
Nr. 24.

St. Martin – II. 6.27

gehe St. Martin [illegible] [illegible] [illegible]

Kurjer Lwowski z 19/5 1899

o odezwie o Mistyce słow. [illegible] Prz. Dach.
[Karol Dach a modernizm literacki. Współczesna prasa [illegible] Charla Dacha]

– Dz. w nr. z 2/6. ———

Przegląd z 26/5 1899. Felieton p. 1.
„O mistycyzmie Słowackiego"

[– Dopiero współczesna prasa wykazuje ten sam sposób udowadniania co Prz. Dach. Niezrozumiały on nie był dla mistycyzmu ale dla swego charakteru [illegible]. [illegible] [illegible] koncepcji [illegible] jako [illegible] [illegible] — Dlatego Słow. [illegible] [illegible]. Ale i tak nie będzie [illegible] dla [illegible] — [illegible] [illegible] przez przyrodzoną (rational) ale [illegible] uczuciową (emotional). Dziś [illegible] [illegible]. Taki [illegible] – Ale prasa współcz. jest pod [illegible] na 4/1. [illegible] na Karla Dacha —
]

(Do tego mego Sprostowania (w do[illegible] [illegible] Mistycyzm Towiańskiego [illegible] z 28/5 Przegl.)

Dalszy ciąg – Przegl. z 27/5 899;

(podpisane; pewnie przez Wermela (?). —)

Cały artykuł [illegible] zdaniem [illegible] krytyka [illegible] przez [illegible] [illegible] 86. ~~[illegible]~~ / kr. D. [illegible] wypełnienia pracy. —

Kurjer Lwow. z 4/6 899 – o dyskusji nad odczytem Dr. Przybyszewskiego [illegible].

— D. Przybyszewski: Szopen i [illegible] współcz. [illegible] (1897 Nakł. [illegible])

kr. D. jest najśmielszym [illegible] " [illegible] 86."

[illegible] [illegible]. [illegible]: [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible]" — [illegible] [illegible], jako [illegible] [illegible] dla [illegible] [illegible]).

Przegląd 20/6 899.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (?) p.t. „Chłopskie [illegible]"

7. [illegible] „[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" — [illegible]"

„[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!" — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

z [illegible] na ból —— „więcej
[illegible] do [illegible] się
[illegible] Bożej, która [illegible] się [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], jego, [illegible]
[illegible] [illegible]." —

— dlatego ks. D. „był [illegible],
[illegible]" [illegible] [illegible]
[illegible]. „Jeśli [illegible]
ks. D. do [illegible] [illegible]
[illegible] 80 lat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
i [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], ale
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
(?!) jego [illegible] gdy, [illegible]
a [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]."

O [illegible] Millera. [illegible] że [illegible]
„fragmenty" i [illegible] nie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!

O innych [illegible]. nie [illegible] —

(Przegląd treści.)

IV. Środki przedstawienia (?)

1. Konwencjonalność mowy słownej. — Ewolucja [illegible] jako przedstawiającego wyznaczenia pojęć, wyznaczenie na ewolucję [illegible]. Porównanie z metaforą u Słowackiego. — Plastyka obrazowania w Kr. D. Stylizowany charakter obrazów. Stylizowanie jako uproszczenie. „Nakładka najpierwotniejsze znaki!" — Stylizowanie jako zł[…] storzenie. Przedstawienie w środkach naturalnych. — Wzorowy charakter wyobraźni Słowackiego. Bogactwo obrazów wytworzone jest w Kr. D. nie przez [illegible] epiki ale przez lirycznych; obrazy […] wyprowadzane są przez [illegible] jako wyobraźnia [illegible] Słownik do natury. Ewolucja [illegible] Ostatnia faza tej ewolucji: [illegible] w […] zmieszczenie między [illegible] Słowackiego do natury a Wiadomy [illegible]. — Słowacki jako kolorysta. Barwa z jego [illegible] naturalnych. Goethego „Farbenlehre" jako przedstawienie kolorystyki. Dekoracyjny charakter środki kolorystyki Słowackiego.

V Analiza przykładów. ~~[illegible]~~

V Plastyczność u realizm.

~~[illegible]~~

2. Środki przedstawienia należące do […] Rytm i jego wartość sugestywna. Rytm [illegible] ekspresyjny. Związki między [illegible] a [illegible] stroną mowy. Analiza ~~[illegible]~~ przykładów ~~[illegible]~~ Analogie ~~[illegible]~~ [illegible] pośrednie odległejsze asocjacje. — Rytm [illegible] i wartość ekspresyjna jego ~~[illegible]~~ Tempo, i jego obiektywne [illegible] podstawy. Rola ekspresyjna zmiany tempa. Analiza przykładów. — Barwa [illegible]. — Niezwykłe słowo wartości. — Sprawa [illegible]

V Onomatopeja słowna i onomatopeja [illegible]. Rytm [illegible] i [illegible].

3. Przy czym dzieło uważane się przedewszystkiem [illegible]. — niejasność, olbrzymość, powaga. Natura niejasności. Niejasność [illegible] niejasności. Niejasność ze względu na niejasność z sobą. „Martwe

punktu". Miłosierni jako czynnik artystyczny. Człowieczeństwo w tym względzie wobec Ewangelii w świetle ducha.

Rys mistyczności. – – –

Rys tragicznej powagi". Powaga siebie płynie z prawdy wewnętrznej". Wypracowanie się prawdy w duszy poety. Stan duszy przed problemem: epoka walki. Problem. Tomizm i jego rozwój. Odwołanie wewnętrzne. Rozwinięcia których szkoły: prawda, spokój". Krzyki wewnętrzne". Nowy duch siebie samotnika. Korektura ... i ... Stan ekstazy. Natura twórcza.

160

161

Odmiana poraw – cel – zob. w W. [illegible]
o formach rodz. (Mojsie)

~~[illegible]~~.

~~Chrzysty [illegible]~~
~~[illegible] – I R. z dł.~~
~~str. 578~~

[illegible]
v [illegible] z [illegible]
[illegible]

– Pleonazm [illegible] – [illegible] wzr.
– Grzech [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / L. d. Ch. str. 190–205
I R. z Mel. str. 539 i n.

– [illegible] / [illegible] [illegible] i [illegible]

Big niezrozumiały [illegible] / [illegible] v 80 Mark. i de M.
str. 600

Or | Rozp. [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] / „[illegible]"
[illegible]
L. d. Ch. str. 244/5

|| Wersy: [illegible] – L. d. Ch. str. 1205
[illegible] „[illegible] w 710. (str. 572)

MC [illegible] – [illegible] z Mel."

~~— [illegible] – pr. „[illegible] [illegible] — [illegible] — [illegible]~~

~~— [illegible] [illegible] —~~

~~— [illegible] [illegible]~~

~~[illegible] [illegible] [illegible] — [illegible]~~

~~[illegible] [illegible]~~

(sierpień, Zakopane) 162

Noty do Z. D.

— O wykonaniu utworów przez p. [illegible] v. Zaleskiego. Wzbronione zaaranżow. [illegible] wyprowadzenie wiersza (Mick. „[illegible] [illegible] [illegible]…”; — recenzja p. Z. K. i [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] redakcji do [illegible]). —

— Druk bez [illegible], — wyszedł „[illegible] z [illegible] [illegible]” — [illegible] D. — p. [illegible] [illegible]

— ~~Chopin — Rap. str. 397. [illegible] druga [illegible]~~

— „[illegible] Druk” — [illegible] — Rap. str. 258

— [illegible] — Rap. str. 399

— ~~[illegible] [illegible] — p. [illegible] I. 396 [illegible] [illegible] [illegible]~~

— „Druk [illegible] — druk [illegible] [illegible]” ~ G. z D. str. 100/4 ([illegible])

— [illegible] Druki [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — ~ G. z D. 105

— [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] 86. ; [illegible] ~~[illegible]~~ — „[illegible] [illegible]” L. [illegible] 232. ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible])

— ~~Do [illegible] R. II [illegible] wydanie [illegible] [illegible] [illegible] str. 160 [illegible]~~

— ~~[illegible] Druk pert. „[illegible]” X [illegible]~~

— [illegible] „[illegible] [illegible]."
X. 208.

— [illegible] z magnetyzm, [illegible]
[illegible]: X 218.

— Idea polska i [illegible] X. 220.

— W przyszłości [illegible] ziemie polskiej
X. 250.

— „[illegible] [illegible]" X 530.

— Ziemia – słońce X 539
([illegible])
[illegible] : 256

— [illegible]
w L. B. II red.

— [illegible] — — [illegible]

— [illegible] — [illegible] — [illegible] 352

— [illegible] z [illegible]
(Rozp. – 350)

— [illegible] / Rozp. 344/400

— [illegible] – Rozp. 411

— [illegible] Rozp. 412

praca nad [illegible] [illegible]
praca nad ideą
X 413

[illegible]

[illegible]

~~do [illegible]~~

~~do [illegible]~~

~~[illegible] [illegible] Martina (Przegl. nr. 159)~~
~~[illegible] [illegible] N. u. R. nr. 128~~

~~do [illegible] ([illegible] 5 [illegible] : [illegible] Martina s. II [illegible])~~

do [illegible] [illegible] [illegible]:

(Chojecki): La Pologne captive et ses trois poètes Mick., Kras., Słow.
(B. Ossol. nr. 52802)

Muzyce:

„[illegible] dojrzewa się kamieniem węgielnym sztuki. Każdy prawdziwy poeta jest wtajemniczonym (initié) architektonicznie. [illegible] się w stare [illegible] czasy, wszystkie [illegible] [illegible] [illegible], które mają dostęp w sobie".

– „Przez dźwięk słowa w momencie [illegible] [illegible] metamorfozę [illegible] materii – ducha."
?

– Verlaine.

De la musique encore et toujours!
Que ton vers soit la chose envolée
Qu'on sent qui fuit d'une âme en allée
Vers d'autres cieux et d'autres amours.
– Que ton vers soit une bonne aventure
Éparse au vent crispé du matin,
Qui va fleurant la menthe et le thym,
Et tout le reste est littérature.

Michelet.

— Extraordinairement [illegible] Marine [illegible]
Nommément.—

— Que faut-il pour protéger l'oiseau? Le révéler comme âme, montrer qu'il est une personne.

Vandervelde : L'attraction des villes sur les campagnes. (Bruxelles 98. Au siège de l'Institut des sciences sociales.) 47 p.

Jean de la [illegible] : Le colosse aux pieds d'argile. (Ollen. 3.50)

Altenb. 20/5 : 4.52

(1

Lit. do Króla Ducha — i noty.

— Zdziechowski: Mesjaniści i słowianofile. Kraków 1888.
— Grzyb. Król-Duch. Przegl. nauk. i lit. Lwów. rocznik [illegible] Rok 7.
— Tretiak: Tydzień. Lwów 15/7 77. str. 780.
— Chmielowski: Geneza [illegible]. Warsz. 73.
— Dzwonkowski: Mistycyzm Słowackiego: Przegl. Pol. Kr. 22 str. 389–430.

— Jul. Starkel: Dziennik lit. Lwów. 66 Nr 22 i n. („Pisma pośm. Słow.")
— Ostatnia Rzeczpospolita. (przedr. Zathego Tyg. nauk. Lwów. 16/11. R. 85 – Nr 40)
— Norwid: O J. Słow. Paryż 61.
— Reitzenheim: Wspomnienie o Sł. Paryż 62. — [illegible] — ze Sł. [illegible] (przedruk [illegible] 48 [illegible] Kr. [illegible])
— Ineditum wydane (tyle wyszło) w końcu r. 46 / u Radziwiłłowskiego, 18 r. [illegible] — wyd. bezimienne!
— (Chojecki) La Pologne captive et ses trois poètes. (Bibl. Ossolin. 5200.)
— Tęcza? Mój z dn. 25/1 47 r. R. VIII Nr 8: „Król Duch, pełen piękne i obrazowe, ale, przyznajemy, w pokonane ducha, niezrozumiałe dla nas bynajmniej; o ile wnosić możemy jest to płód jednego z najsłynniejszych [illegible] Towiańskiego" — (Wyszło bezimiennie).

— Zygm. Krasiński: List z 24/2 47: „Nie prawie nie zrozumiałem w Królu Duchów; jeśli [illegible] stron, to najwięcej; wiele pięknych [illegible] jak w kalejdoskopie, obrazki barw pełne, lecz bez treści żadnej; [illegible] ale bez myśli! [illegible] najbardziej?

tak sformowana, że jej [illegible] dziś
może być [illegible]. Jeszcze [illegible]
[illegible] o metempsychozie Ducha [illegible]
[illegible] wielu [illegible]
[illegible] do [illegible]
więcej!! Albowiem [illegible] czytelnik,
albo [illegible] pisał. To niebezpieczne
także i pisanie, bo [illegible] czytelnik
w zapału przyjść z [illegible], wołając
w [illegible]: „Ty, Ty, Ty, nie [illegible]"
a on też zawsze że [illegible],
więc do [illegible] w końcu z metempsychozą
[illegible] zakręcone!"

— [illegible] ~~matki~~ Popiela z Rozą Wenedą
[illegible] ~~[illegible]~~!

— [illegible] w K. D. [illegible]

— Zdziechowski – sądzi, że J. Słowacki wpisał w Popiela [illegible]
zob. psychologiczne uzasadnienie okrucieństwa [illegible]

— (por.: Nietzsche: Nächstenliebe a Fernstenliebe; i okrucieństwo
Popiela w jego miłości ku ludziom — prawo
[illegible] (co podnosi Zdziech.); — zwłaszcza
z temperamentem takim a [illegible] jak u ~~[illegible]~~ Nietz./

— Zdziech. zwraca uwagę na niekonsekw. w Popiela:
[illegible] z uczuciem [illegible]
i odwagi – a jego [illegible] ... — zob. Zdziechowski
— Matuszewski.

— „Aber": – w Platona [illegible]
[illegible], w [illegible].

strofa VI – wiersz 2: por. w Platona [illegible]
z [illegible] – przed [illegible]
— str. V: [illegible] – [illegible] Platona

Rytmika

5 Lotze
~~1 Kruda~~
~~2 Klęsk – uwydatnienie zmian rytm~~
~~3 Przyp. i [illegible]~~
4 Wybór zmian rytm.
6. Nowoczesność — podkreślenie — monumentalne zabarwienie mowy („skrzenie nyrzerz")

— Przypisanie (tempo?) — upowolnienie
Wiersz Mickiewicza
Lament Mennona — Saltikowska aktorstwa
Od niego zależy przysp. i upowoln. / strofa, średniówka, enjambement /
Związek z akcentem
Przykłady . . . .
. . . . .

—

Schodz. akcentów
Sprawa akcentów ↓

∪ – ∪ amfibrach
– ∪ trochej
∪ – jamb
– – spondej
– ∪ ∪ daktyl
– – ∪ antibachius
– ∪ – amfimakr (= kretyk)
∪ ∪ – anapest
∪ – – bakchius
– – – molossus
– ∪ ∪ ∪ paeon primus

Rytmika

~~Związek rozpiętości z akcentem~~
~~M. Wr. 61. – p. Domański~~
~~Akcent uwydatnia długość [illegible] w nieregularnych M. 61.~~
~~Związek akcentu z iloczasem. M. 63, 64,~~
~~(akcent a długość zgłoski M. 53, (Rutkowski)~~
~~54~~
~~56 Lodze~~
~~Związek akcentu z tonem 65. (przykład [illegible])~~
~~Sievers. 71~~

Rozwija / jak koncert – [illegible] / [illegible] [illegible] /

amfibrach / jamb / jamb / / [illegible] ? / [illegible]

sam [illegible], / jak lew [illegible] / z rozdygotaniem

antibakchius

śmiertelnem / drży / się / [illegible] / zadrwiwszy

amfibrach

/ [illegible] niespokojny cezury

z rozdygotaniem śmiertelnem / drży / się / [illegible] / zadrwiwszy

amfibrachy jamb

Na czarnych / ciężkich / [illegible] / śmierci / [illegible]

I [illegible] Dar i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

(bachius)

Jak zawierucha – olimpijska – [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] // i [illegible] [illegible]

?

amfibrach

Taka / [illegible] cisza, / [illegible] / [illegible]

antibach.

?

Sen dali / [illegible] // [illegible] dali / [illegible]

Brzegu – w którym [illegible] // ognistej mowie

Ok.

Z List. Mick.

Motto do [illegible] 1 gr.

Żeby malowana w sztuce, żeby [illegible] [illegible] jej pełnia, trzeba takiego pewnego natchnienia, lirycznego [illegible], którego doświadczenie [illegible] [illegible] [illegible] bezpośrednio z duszą [illegible]

Śmierć [illegible] : Mick. 60 — do [illegible]!

— [illegible] [illegible]. W. W. 172, — 170, — 183. do [illegible]!

— do [illegible] ; L. [illegible] 54 w. 5

— [illegible] ; [illegible] i [illegible]

do [illegible]!

Listy

Pogoda. – nastrój [illegible] Dr. 144 u dole

Wesele — 184 u dole 231.

Nie ostatnia – 194

Hofmanowa 245

(Irredentyści – 191)

Mick. Listy 38 i 44, 49.

Kazanie / Ruchy 298.

N. N. [illegible] 126. u. 24.

Cierpienie (broń ludzi) 244 – 231.

Czy jest [illegible] [illegible] 245 — 251 (inni [illegible])

Strus. do ludzi – 248. – 252 u dole – 24

Obchód [illegible] – 267

– Ocena [illegible]: – Rumuńska królowa Bieg. 206., Dr 292

II [illegible] [illegible] Krótsze!

III [illegible] [illegible]!!

– Estetyka

Chopin 285

Spokój. 233 (Ewing). – L. d. 91 – Dr 107. – 100

– grecka [illegible] 245

poezja. O [illegible]. – (Bieg.) 288. – 245.

Repetować [illegible] dalej! –

– W [illegible] [illegible] [illegible] Bieg. (W. d. 203)

„Wszystko do [illegible]" – L. d. 52. 53. – – –

Listy [illegible] (Listy – – –

Należy mnie [illegible] / Rapt. – – –

L

~~/. — Pojęcie ... — ...~~

~~Aud. col. — ... 28. ... 11. 12. 027. 77 ... R. 1. ...~~

Mickiewicz lit.

— Emerson o powstaniu myśl. epok lit., w ... (o Słow.) — str. 141, — 27.

— „Zak..." ~~o Duchu ...~~ str. 142 ~~136.~~

— O duchu narodowym — ~~116, 115,~~ 111–16.

— „Słowo" — 117, — 107.

— „Święci" — 63, 49, — (świętość twarzy 43, 44, 38) ~ 172, 173.

— ~~Duch ... 60~~

— Ofiara ludów — 54, — ... ludów — 151

— Indywidua — 38, 29, 18–17

— Bóg — 34

— Rewol. franc. — (Przyjściel) 25.

— Sztuka narodów filozofii — 14

— Człowieczeństwo — 135 i 2.

— Synteza 154 nn.

Notatki

— „Kolor" [illegible] — ballady [illegible]
„[illegible]" (czy w [illegible] albo [illegible] ?)

(przy korekcie [illegible] „[illegible]") — [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible]
— [illegible] [illegible] znaczenie [illegible]
— [illegible] od [illegible] [illegible]

(*) [illegible]
[illegible]
(do wydania [illegible])
— [illegible] „[illegible]" ?
— [illegible]

— [illegible] I. I. s.
[illegible]

— [illegible] Wit. str. 147 (pod. str. 226. w. 20.)
— [illegible] str. Wit. 196 [illegible]
— [illegible] 279 [illegible] 253. str. 27
— [illegible] .... [illegible] 247
[illegible] (251)
— [illegible] 105 [illegible]
— [illegible] Wit. str. 147
[illegible]

Do [illegible] o obszarowaniu i [illegible]

Do samo-[illegible]
[illegible] II. str. 141
[illegible] " " str. 144
[illegible] str. 152

(Do [illegible] o [illegible]
— [illegible] (str. 219. [illegible])
— [illegible]
— [illegible]
— [illegible]
— [illegible] str. 74.
— [illegible]
— [illegible]
— (do [illegible]): [illegible]

[illegible] str. 226. str. 259 w. 12

%.

169

– Nasza [illegible]: W. N. str. 103. w. 25. – str. 104. w. 25

– Patryotyzm jako podstawa [illegible] (W. N. str. 195 w. 24)

– Człowiek powołany [illegible] – [illegible] (W. N. str. 196.)

– W [illegible] jednostki [illegible] (W. N. str. 198 w. 28 i d. – Przypis 104 str. 217.

– Metempsychoza estetyczna (W. N. str. 203. w. 30 i d. (Dz. str. 226 – Dz. 254. w. 12)

– Rozkwit ducha (Rekapitula) W. N. str. 204 w. 30 i d. !!)

– Veto. – Polska. (W. N. str. 207)

– Bóg. – (Dz. str. 226) Dz. 238. w. 10. – i str. 239 w. 19–20) Dz. 244. w. 30. – Dz. 260. w. 17.

– Pan Tadeusz (Dz. 228. w. 5)

– Mozaika znam. metempsychozy (Dz. [illegible] – w. 25)

– „Słoneczna [illegible]" (Patryotyzm) – Dz. 236. w. 16. = Dz. 242. w. 20

– Sekty mistyczne (Dz. 207. – w. 18)

– Św. Pan (Dz. 207. w. 24. – W. N. 175. w. 31)

– Zadania narodowości (Dz. 244. w. 16 / Dz. 246. w. 5) Dz. 251. w. 18. !)

– [illegible] (Dz. 245 w. 17, w. 22

– Świadectwo Przeszłości. str. 259. w. 25. – Dz. 262. w. 31.

– Wolność: str. 262 – w. 23.

– Ostateczne [illegible] – t. 1. [illegible] t. 1. 70 [illegible]

– polit. – polem. str. 262. [illegible] s. 5.

– Charakter [illegible] 314. II. – 247. II. 247. II.

Noty z Kr. Ducha. (Biegel.)

0 — A kto najwięcej [illegible] będzie [illegible] najsłabszego (W. N. str. 126. w. 24)

~~0~~ — ~~Wyrzekanie się [illegible]~~ (L. do R. ~~str. 65 w. 10~~ ~~str. 67 w. 12~~) str. 64 oraz „[illegible] natura Ducha'' (L. do R. str. 73 w. 24 do str. 79 w. 10) — W. N. str. 178 w. 20)

00 — Działanie duchów bez ciała

00 — Anamneza (L. do R. str. 76. w. 1–5)
(„Metempsychiczna pamięć" W. N. str. 67 i n.)
W. N. str. 182 w. 14 i n., — W. N. str. 174 w. 25 i n.) }"

00 — Zadanie Polski (L. do R. str. 79. oraz. Znamienny [illegible] Ducha w [illegible] powszechnej [illegible])

000 — Sztuki ~~piękne~~ (L. do R. str. 67)

0 — ([illegible] ~~Palingeneza~~. (W. N. str. 125.) ~~w. 1~~)

0 — Znaczenie [illegible] człowieka (L. do R. str. 67 w. 2 i n. W. N. str. 124 w. 5 W. N. str. 206

0 — Cierpienie ludzkości (np. Leda) W. N. str. 132 w. 18 i n. str. 231. w. 20) zob. też [illegible]

0 — Upadlenie religii (W. N. str. 130, 131).

0 — Metoda [illegible] poznania (W. N. 136 w. 25 i n.

0 — Cuda. (W. N. str. 137–141)

— Odłączenie, obłąkanie (W. N. 150 i n. — cf. Emanuel Swedenborg.

— Pedagogika (W. N. 135 i — L. do R. str. 88)

00 — Dramat ~~Mickiewicza~~ i ~~[illegible]~~ Zbawiciela ~~Polski~~ (W. N. str. 157 str. 251. w. 28

0 — Panteizm i metempsychoza. (W. N. str. 174)

00 — ~~Anamneza~~ Dlaczego ~~Ludzie~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] (~~W.~~ N. str. 179 w. 25 i n. " " str. 184 w. 19 i n.)

— Reminiscencje (W. N. str. 182 w. 24 i n.)

/. 00 — Popiel a ~~Mojżesz~~ (W. N. str. ~~185~~ w. 7 i n.

Uwagi do Króla Ducha

(przy czytaniu M. Zdziechowskiego Byron i jego wiek (Kraków 1894) t. 2 tomy)

— Chateaubrianda: Essai sur les Révolutions. / rewolucje wynikają z dążności do czegoś [illegible], [illegible] — [illegible] jest [illegible] — [illegible] postęp — wszystko w kółko. — [illegible] Boga [illegible]? — [illegible] i [illegible] religii. — — /

— Charakter Byrona [illegible] — tak jak Słowacki. — Młodość [illegible] do końca w podróżach.
— „Wędrówki Childe-Harolda" — nudy, wstręt jego tajemnicze cierpienia. „Szczęśliwy ludziom na moją przyjaźń myśli mogą — nadam — [illegible] moje zyska!" — „Ale dom serca mego nie [illegible], bo dom jest pusty!"

— Giaur — myśl, zemsta na Hassanie (który zabił [illegible] kochankę Giaura); po zabiciu Hassana — dalej [illegible] — [illegible] — [illegible] znużony i [illegible] [illegible] klasztorne.

— Byron mówi „szynowi" — [illegible] za [illegible] od literatów —

— Tajemnicze jakieś zbrodnie ciążą na sumieniu Childe-Harolda, Korsarza, Lary.

— Lara i Korsarz — mają wyraz wielkości [illegible] na twarzy, [illegible], [illegible] [illegible] wszystko [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible] w [illegible] [illegible]. — Każdy [illegible] —

Korsarz — [illegible] — [illegible] mściciel [illegible] (= Karol Moor).

Byron sam [illegible] [illegible] zbrodnie Goethe [illegible] z [illegible]

chorobie (umysłu) zgubionej w młodości.

— Pieśń I Childe Harolda — pielgrzym — który [illegible] — pod wpływem natury, — przyjęcia myśli Bożej.

Manfred — znowu tajemniczy charakter — [illegible] w młodości zbrodnię i [illegible] przyczynił jej śmierci [illegible] [illegible] — Śmierć Manfreda — [illegible] do śmierci Poprzedza (?..) [illegible]

Kain — widzi w świecie zagadkę nierozwiązalną — pracy, życie, cierpi?
Z chce zawsze skłonić do odpowiedzi...

O Bakałarzu

Odezwy przez Mickiewicza jako [illegible] za [illegible] Bakałarza pod. „Trzy grzechy śmiertelne Polski przez Autora Polaków w Apotekarni i w Aptece." wyd. 1847 w Poznaniu. — (nr. Bibl. Ossol. 100604).

— „Polaka w Apotekarni... i Apteczce"... 1842. — Bibl. Oss. nr. 51470)

Libelt

O [illegible] i krytycznej „narodów" / Przegląd naukowy, Warszawa 1844 / (Bibl. Oss. nr. 20280) /.

#

Do wykorzystania

w Cz. I

R. II. 2.

i w części II.

(II.1).3.

Artykuł miał przedewszystkiem charakter feljetonowy; z powodu ówczesnego rozgłosu darwinistycznych sonetów Miss Robinson chciałem zwrócić uwagę na dawniejsze i bez porównania piękniejsze ewolucjonistyczne pomysły w naszej poezji. Datę ustaliłem zupełnie ubocznie i to w mniemaniu że w roku 46 poeta bawił w Pornic. P. Hösick wiedział jednak że bawił wtedy w Dieppe a mimo to za mną błąd powtórzył.

Do wykorzystania w Cz. II.

(II. 1.) 1
Przypisy.

Do Cz. II

II. 1.

1) We fragmencie utworu zatytułowanego przez wydawców „Poeta i natchnienie" (Materiały do wydania pism pośmiertnych T. I.) zjawia się Poecie to samo widzenie które ujrzy Her Armeńczyk w Królu Duchu: niewiasta na sierpie księżyca. „Duch" (Althesa) powiada do niego: „Przychodzę nowe na świat. Pańskie czasy" — i wzywa go aby się stał ich zwiastunem. Wtedy jawią się Poecie trzy mary. Wiktor Hahn z wielką bystrością wytłumaczył je (Pamiętnik literacki Rok 3. str. 628 i n.) jako duchy Wernyhory, Beniowskiego i księdza Marka, bohaterów poematu o Beniowskim. „Czegóż ode mnie oni chcą?" — pyta Poeta. „Pogrzebu" — odpowiada ~~Duch~~ Althesa. Znaczy to niewątpliwie że żądają oni aby poeta postawił im pomnik w pieśni. Są to wyobraziciele przeszłości. Tu Poeta powtarza słowo Althezy zmieniając przecież jego znaczenie: „O tak! pogrzebanymi będą;" — „znaczy to że nie pora ~~teraz~~ już na zatapianie się w przeszłości." „Wola Jehowy jest, aby nowy świat stanął przed światem"; — „niechaj umarły swych umarłych grzebie"; „stary świat skonał... nie zaczął się nowy; dla takich duchów jak wy, miejsca niema!" Jest to więc równoczesne pożegnanie przez poetę drogi dawnej twórczości (ideałów wcielonych z Beniowskim) a wstąpienie na szlak nowy,

na którym najwyższym poetyckim objawem będzie Król Duch. Niewiasta na sierpie Księżyca, do czego powrócę poniżej (p. rozdz. III) jest „Panią Słowa" wyobrażeniem idei Polski; mylnie, a raczej niezupełnie tłumaczy ją Hahn jako Matkę Boską.

~~2) Tak np. K. Jarecki w Bibl. Warszawskiej~~

Pożegnanie dawnej twórczości a zapowiedź pieśni nowej mieści się również w strofach Beniowskiego (pieśń XII) zaczynające się od słów:

Nad morza teraz uciekam i blade
Tęczą nadmorskich kwiatów, wietrzne pola
Depcę, a wielkich duchów o poradę
Pytam...

O tem trafnie Tretiak II str. 70 i n.

2) Tak np. K. Jarecki w Bibliotece Warszawskiej

3) Zwracam uwagę na pomysł ewolucyjnego powstania śmierci który niedawno uzasadnił Weismann (Über Leben und Tod). P. też Teichmann: Vom Leben und vom Tode (Stuttgart. Franckh).

~~4)~~

4) Lewiatan i u komentatorów ~~Pisma~~ św. tego uważany jest za figurę ~~Słowa~~ Chrystusa.

5)

2) Przypiski V. I. C.)

dramatyczne i poezja. Wydanie pierwsze z paginacją [illegible] „Kordian" 1834. Nie wiem [illegible] jak p. Ryszkier nie [illegible] „[illegible]" że wydanie jego „niezmiernie ciężko [illegible]" ... [illegible] zatem że [illegible]

14.) Inwentarz rękopisów l. 1792. nr. 2. Cytowany ogłosił dr. Al. Drzewiecki w „Przeglądzie naukowym i literackim" w r. 1884 (tekst [illegible]), [illegible] w „Wydawnictwie" [illegible] nr. 13–14. [illegible] które dane [illegible] znajdują się w wydaniu [illegible] dr. Ryszkiera; [illegible]

15) Przedstawiciel jest tego (czytelnika wielkiego) [illegible] zapadły" [illegible] Słowackiego [illegible] [illegible] [illegible], który do nich przekonywał jego [illegible] z [illegible]. A zatem: [illegible] względem [illegible];

usprawiedliwienie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] egzaltacja, [illegible] (prawdziwą [illegible] [illegible] na [illegible]. Z [illegible] wydało [illegible] że i w [illegible] samym w [illegible] był [illegible] który się Słowackiemu [illegible] był [illegible] niedostatecznie [illegible].

(p. [illegible] Drzewieckiego do jego wydania, str. XXV)

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] powinien [illegible]. [illegible] nie [illegible] [illegible] [illegible] za stałą [illegible] [illegible] [illegible]!" Rozdział [illegible] [illegible] zapanował się woli [illegible] [illegible] [illegible] na wolę Bożą, nie [illegible]" [illegible] tajemniczości, który się [illegible] [illegible].

Z cytowanego wyżej (przyp. 14) rękopisu podaję [illegible] odnoszące się do [illegible] dwa ustępy:

[illegible] Najbliższy [illegible] się odnosić do [illegible].

Polsko [illegible], [illegible] na kolana
O [illegible] Boga [illegible] [illegible] [illegible]
Który spadł z nieba jako [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]

Nie z woli ale [illegible] [illegible] się woli;
Myślał że Bóg – na [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] po ciemku.

Teraz następujący fragment mógłby być przykładem przedmowy czy to do Genezis z Ducha, czy do Wykładu Nauki. Cytuję wyjątki tylko.

„Dziękuję ci Królestwie dla którego ani dla zaspokojenia wyniosłości własnej - - - - - jedynie dlatego, iż nie mógłbym być między ludźmi, którzy jak wykazałem tę jedyną ze mną ideę wyznawali ..., a którzyż wyznawali teraz polskie tajemnicą a mnie niezrozumiane przez braci mojemi względem narodu – [illegible] dowody Ojczyźnie naszej i straży tej idei, która jest jedynym skarbem i fundamentem wielkiej naszej na przyszłości nadziei. Ucieknąłem bowiem z niezbadanym wykładem tym (tej idei) filozofii Ducha niezmiernie pomoże – jest jednak że przygotowaniem jej do jedności ... t.j. do formuły jednej i dalej powszechnej – jak owa w systemie [illegible] stanie sam i świat się obraca – przyłożone wyżej jakimś kościołem w sprawie rewolucyjnej świata nowego. A choć przedstawiam budowanie od prawdy całości!

..... dla której chciałbym stanąć świadkiem, to przynajmniej wyznać – że od kiedy przeczuwając prawdy – i nowego wielkiego duchowego świata w narodzie – nie będę prócz myśli w służbie idei ... Zostawię na karcie jej to, co było fałszem, pomyłką, albo niezrozumieniem własnym, który dla idei [illegible] a tak też nakazał od prawdy czystej, woli i sumieniem jak moje odstępuję ...... - - -

L

Przypisy (II. 1). s.

6) Wspaniałość tego opisu ma pewne podobieństwo z opisem pierwszego kazania Buddhy w lesie Migadaya (Foucaux: rGya Tcher Rol Pa, - rozdz. 26. Paryż 1847. - Porównaj z tem wizyę anamnetyczną Mieczysława w Królu Duchu R. IV, P. 1. st. 19-22.

7) „Que faut-il pour protéger l'oiseau? Le révéler comme âme, montrer qu'il est une personne." (Michelet). O podobnych myślach u Towiańskiego i Mickiewicza niżej.

8) Czyż nie piękniejsza nasza poczciwa brzezina?
Która jako wieśniaczka kiedy płacze syna... itd.
(Pan Tadeusz)

9) Lamantyna (franc. Lamantin ...), Manatus (latirostris i inunguis) należy do rzędu (zwierząt) syren. Żyje na wybrzeżach i w rzekach Ameryki południowej. Pierwszy opisał ją Humboldt. Na poetę Słowackiego działało niezawodnie sugestyjnie nazwisko zwierzęcia zdające się mieć powinowactwo ze słowem „lament". Lamantyna wydaje w rzeczywistości tylko cichy głos podobny do stękania jęku.

10) Porównaj w Królu Duchu R. I, P. 3. st. 41.

11) Genezis z Ducha powstała latem w roku 1844 jak to udowodnił Kitkowski (Pamiętnik literacki - Lwów Rok III 1904. (Zeszyt IV) str. 610 i n.). Tak samo Tretiak l. c. Rozstrzygającą przy ustaleniu tej daty jest okoliczność że poeta w tym roku bawił w Pornic. Naturę bowiem okolicy opisuje w Genezis temi samemi słowami, któremi w listach Pornic opisuje. Niezasłużony zarzut robi mi przeto p. Hösick powołując się przy ustaleniu daty powstania Genezis - r. 1846 - na mój artykuł drukowany przed laty w Tygodniku illustrowanym p. t. Darwinizm w poezyi.

V Tatrach 1904

1 – ~~II~~

Rozdział II.

[illegible] (Ezoteryzm [illegible])

Rozdział II.

Myśli przewodnie ~~[illegible]~~ mistyki Słowackiego

Król Duch, [illegible]

[illegible] na światopoglądzie

który ~~[illegible]~~ nosił w sobie

Słowacki pod wpływem [illegible],

[illegible] w [illegible] [illegible],

mistycznym [illegible] [illegible].

[illegible] Króla Ducha ~~tego~~ [illegible] tego światopoglądu

jest tego [illegible], że nie jest on

bezpośrednim jego wykładem; [illegible] [illegible]

tym jest [illegible] [illegible]. Elementy

mistyczne [illegible] nie są z nim ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~

usystematyzowane, [illegible] [illegible]

[illegible] wszystkie ~~[illegible]~~; [illegible] [illegible] one

w sobie z [illegible] [illegible], ~~a jednak jest [illegible] [illegible]~~.

Poeta [illegible] się [illegible] w [illegible]

świat wyobrażeń mistycznych, [illegible] się go

przedstawić; [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible]

~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] w ~~[illegible]~~ [illegible]

~~[illegible]~~ w sobie [illegible]. A [illegible] że jednak

wszystkie ~~[illegible]~~ [illegible] (alegorie), metafory, [illegible] [illegible]

się do mistycznej [illegible], ~~[illegible]~~ ale [illegible]

[illegible] w [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible] Popiela, który nie [illegible] [illegible]

do [illegible] [illegible] na w ~~[illegible]~~ [illegible]

[illegible]? [illegible] [illegible] Mieczysława,

ale jest [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ~~[illegible]~~

~~[illegible] „Genezis z Ducha.”~~ Jest to [illegible]

[illegible] w [illegible] [illegible], w [illegible] [illegible] [illegible]

w [illegible] (ustalonej) [illegible]. [illegible] i [illegible]

są [illegible] [illegible] [illegible] i Popiela i

Mieczysława; one to [illegible] [illegible] i

[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]. A [illegible] ~~[illegible]~~

[illegible] [illegible] poza poematem i [illegible]

~~[illegible]~~ „Genezis z Ducha.” [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] „Króla

Ducha.” I [illegible] [illegible] Popiel nie [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]

nie [illegible] [illegible] [illegible] poza poemat.

Co więcej, Król Duch zamyka w sobie pewną

[illegible], [illegible] [illegible] światopoglądu, który jest

[illegible], [illegible] całością. Część jego [illegible]

2.

– poza przedmiotem badania – jest pewnej podstawy na której się [illegible] wznosi i opiera. [illegible] Słowacki brał względ na systematyczne przedstawienie. W pismach [illegible] – w „Genezis z Ducha", [illegible] i „[illegible]" przeważa [illegible] i „[illegible]" do prawd dla [illegible] [illegible] – z zasadniczej doktryny [illegible], dalej do [illegible] w edycji, [illegible] do [illegible] [illegible]. W „Samuelu Zborowskim" ([illegible]) [illegible] w myśli [illegible] [illegible], dalej doktryny [illegible] „Genezy", [illegible] w [illegible] Lucyfera, i doktryny [illegible] „Król-Duch" na [illegible] [illegible] „[illegible]", jeden przez ducha [illegible], ale [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible], [illegible] dalej [illegible], w [illegible] [illegible] i [illegible] przed [illegible] materyi. [illegible] [illegible] (... jak w „Zborowskim" ...) [illegible] genezyjskich, [illegible] [illegible] we fragmentach [illegible] do jakiegoś [illegible], który by [illegible] [illegible] [illegible]. Fragmenta te*) [illegible] [illegible] [illegible] może – i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] niezbędnie [illegible] (w myśli [illegible]) [illegible] [illegible] całości [illegible] genezyjskiej.

*) G. [illegible] [illegible] (l. c.) [illegible] w „Królu Duchu".

Związek ten zaznacza jeszcze tem się uwydatnia, że zarówno „Genezis z Ducha", podstawowe źródło systemu, jak dalsze inne utwory jego, szczególnie poświęcony „Wykład Wiary" (w części II), i wreszcie „Król Duch" pod względem formalnym wszystkie sprawy [illegible] są opowiadaniem o kolejach Ducha przedewszystkiem stworzenia aż do podstawa [illegible] przemawiającej nam dziejowej przeszłości Polski. Kronika Ducha [illegible] z „genezyjską nauką" niby niejednej i dziwnej opowieści!

Otóż wszystko pozornie, dlatego [illegible] przyznam [illegible] przed poznaniem całokształtu [illegible] Słowackiego.

[illegible] wspomina [illegible] punkt [illegible]
Związek niezerwany między ideą genezyjską a społeczną, wskazując na istotną jedność poza podstawą w konsekwentnem i w społecznem znaczeniu. Duch [illegible] „Król-Duch" [illegible] naprawdę [illegible] prawdę.

temat

– G. z D.

„[illegible] – Z – W.”

„[illegible] –”

[illegible]

[illegible] L. de R. i W. d. V.

[illegible] tak jak

w [illegible] – [illegible]

w [illegible] pod względem [illegible]

1/ błędne [illegible] tego co w G. z D.

2/ [illegible] kwestyi w [illegible]

[illegible] z [illegible]

3) kwestye [illegible]

Dalszej [illegible]. (W. W. [illegible] –)

Tem [illegible] się jest formą od G. z D.

: G. z D. [illegible], [illegible],

[illegible]

L. de R. – W. W. [illegible] się [illegible] z [illegible]!

1. J. z R. [illegible], a [illegible]

[illegible], [illegible], [illegible],

[illegible]

[illegible] zaniedbana.

Zatem G. z D. jest [illegible], – [illegible]

[illegible] tego! [illegible], ...

G. z D. – [illegible] boski! – [illegible]

refleksyi! – [illegible] – ale [illegible] –

Uogólnienie [illegible] tego [illegible] do [illegible]!

G. z D. jest [illegible] [illegible], [illegible], – [illegible]

[illegible] – [illegible] do niej. [illegible]

[illegible] – ale [illegible] – [illegible]

[illegible] konieczny!×) [illegible]

[illegible] z [illegible]

[illegible]. Trzeba tedy

w przedstawieniu – [illegible] –

Dalej jest rzeczą charakt. że [illegible] G. z D. [illegible]

[illegible] z [illegible] nauki! [illegible]

[illegible] tego [illegible] zasadnicze rzeczy. To

[illegible] G. nie jest [illegible].

[illegible] G. [illegible] i [illegible], [illegible]

[illegible] aż do [illegible]

[illegible] – A dalej z historyi [illegible]

[illegible] jest [illegible] od [illegible]

do [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] jest

[illegible] – a [illegible]

[illegible] w L. de R. [illegible]

do genez. historyi w [illegible]

×) [illegible] – [illegible] G. z D.! Chmiel.! Tret.!

[illegible] X

181

9.

przystępować trzeba z taznajomością, skądinąd, z dzieł innych poczerpniętą. Trzeba się wżyć w cały światopogląd poety, aby przy czytaniu poematu kontemplacya artystyczna nie potykała się o przeszkody myślowej natury.

Zadaniem mojem będzie zatem najprzód przedstawić naukę mistyczną Słowackiego, o ile ona do zrozumienia myśli przewodnich Króla Ducha jest potrzebną. Pominę przytem to wszystko, co albo w tej nauce jest nieistotne, albo do osiągnięcia zamierzonego tutaj celu zbędne. Przez nagromadzenie szczegółów nie chcę zaciemnić zasadniczych zarysów światopoglądu. O ile takie szczegóły mają wagę dla poematu, powrócę do nich we właściwem miejscu, w rozdziale, który poświęcę szczegółowemu rozbiorowi jego treści.

*

Źródłem poznania zasadniczych podstaw mistycznej doktryny Słowackiego jest prze

*

Zaiste dla poznania mistycznej nauki Słowackiego najpoważniejszym jest „Genezis z Ducha."[+)] Jest to „zdaniem autora pisma najważniejsze ze wszystkich jakie kiedykolwiek napisał, zawiera bowiem alfę i omegę świata, —" tak zanotował na rękopisie „Genezy" Feliński. Uważał je poeta za owoc objawienia; „podyktowane mu była nad morzem bez przyzwolenia na to myśli jego, przy uśpionych władzach rozumu." Nad jego kartami naszła go również owa wizja ogni niebieskich wysokich, które wstrząsnęła nim do głębi, gdyż wydała mu się jakby zapowiedzią Chrystusa już na ten świat zstępującego, a potwierdzeniem prawdy i wagi objawionej mu wiedzy.

Tę naukę rozwijają dalej utwory zatytułowane: „List do Rembowskiego" i „Wykład Nauki". Nie wchodząc w to czy

---

+) Wydanie Biegeleisena p. t. Słowacki: „Pisma pośmiertne" (Lwów 1883) zawiera „Genezis z Ducha", „List do Rembowskiego", „Wykład Nauki" i „Dziennik". — „Sama „G. z D." wydana osobno (- - - -) przez Wincentego Lutosławskiego wraz ze wstępem, wstępem krytycznym z niedościgłą sumiennością.

układ ich miał być rzeczywiście taki jaki mu nadał wydawca, można w nich ~~pod względem treściowym~~ [treściowo] rozróżnić trzy grupy. Do pierwszej należy ~~wszystko co służy do~~ bliższe rozwinięcie [i objaśnienie] ~~nauki~~ „Genezis". Druga stanowi rozpatrywanie w sposób fragmentaryczny różnych kwestyj, moralnych, naukowych, ~~teologicznych~~ [zwłaszcza] w świetle tej nauki. W trzeciej grupie dopiero znajdujemy [jakieś ślady] dalszego snucia doktryny w „Genezis" wyłożonej. (*) ~~tak że w ogóle „Genezis" pozostaje jednak głównym~~ w ogóle dość ubogie i mało znaczące, ~~Genezis~~ [ono] pozostaje jednak głównym tworem [illegible] na którym się opiera.

Przez samą formę zewnętrzną różnią się oba [wspomniane] utwory od „Genezis". „Genezis" to modlitwa refleksyjna o tonie hymnowym i podniosłym, to rozmowa z Bogiem; „List do Rembowskiego" i „Wykład Nauki" to rozmowa z ludźmi; pierwszy zwrócony jest do Rembowskiego, druga ma formę platońskiego dyalogu. Obydwa mają cechy wykładu, tłomaczenia niewolnego tu i owdzie od polemiki, gdzieniegdzie ton opowieści. Pomimo

wznoszenia się do poetyckich piękności forma ich jest wogóle swobodna i zaniedbana. Stosunek tedy „Genesis" do tych utworów jest taki że ona jest „objawieniem", te zaś tylko wyjaśnianiem objawienia; jej źródłem jest ~~[illegible]~~, te są dzieckiem refleksyi. Wobec tego że one rozwijają w wielu punktach szczegółowo co „Genesis" tylko zaznacza, możnaby mówić o wykładzie dwustopniowym tej samej nauki, ale stopień drugi nie jest wzniesieniem się ponad pierwszy; stosunek jego jest stosunkiem ~~[illegible]~~ komentarza ~~[illegible]~~ do ~~tw~~ tegoż tekstu.

[margin note: mistyczne [illegible], przedstawiona była [illegible] przez współczesnych [illegible] [illegible]"]

Oczywiście wobec tego znaczenie tych wszystkich utworów jest całkiem różne. „Genesis" jest niby źródłem bezpośrednim, tekstem pierwotnym; gdzieby zachodziła sprzeczność do niej odnieść się należy. Sprzeczności takich wprawdzie niema, są jednak — w moim poczuciu przynajmniej — pewne skrzywienia pierwotnej czystości

~~[illegible]~~

7))

II

i jasności koncepcyi.*) Wynikają one niekiedy innemi przeważnie z tego iż poeta uczuł potrzebę zestrojenia nauki swojej z tradycyą religijną chrześcijaństwa co powoduje pewne sztuczne naciągania i zawiłości, których w „Genezis" wcale niema. Nie zaniedbując tedy całości nauki, gdyż inaczej przedstawienie byłoby sztuczną konstrukcyą, trzeba jednakowoż uwydatnić zawsze jej czysty zarys pierwotny.*

To co się mieści w „Genezis" jest objawioną, jest przeto częścią nauki główną i najważniejszą; niepodobna aby w utworze tego rodzaju, który jest jakoby ewangelią całego jego światopoglądu, pominął poeta cokolwiek, coby miało w jego ~~pojęciu~~ zrozumieniu znaczenie zasadnicze. Dlatego jest rzeczą niezmiernie charakterystyczną, co właśnie w „Genezis" się mieści.

+) Z tem mojem określeniem w jaskrawej [illegible] sprzeczności ~~[illegible]~~ stoi zdanie Chmielowskiego, który uznał Genezis za rzecz zupełnie [illegible] niedorzeczną! Tego był zdania nawet Tretiak, który tym razem [illegible] Słowackiego, [illegible] [illegible] [illegible]. (Zob. Tretiak: Juliusz Słowacki II ...). Wyznaję że [illegible] [illegible] wszystkich [illegible] i [illegible] psychologicznego [illegible] [illegible] tego rodzaju sądu, jest on dla mnie dalekim ~~[illegible]~~ [illegible] do pojęcia nie najciemniejsze tajemnice mistyki Słowackiego

Opowiada ona dzieje genezyjskie przy-
rody aż do zjawienia się człowieka; jest
~~a~~ wykładem kosmogonii i antropogonii.
Niemasz tu wcale doktryny społecznej.
A dalej jeszcze i w tem co się tutaj mieści
należy zrobić pod względem ważności
rozróżnienie; — z historyi genezyjskiej
traktowany tu jest głównie jeden okres,
ten który poczyna się z chwilą stężenia
globu ziemskiego a kończy na zjawieniu człowieka.
Okres poprzedni, okres kosmogoniczny
w ściślejszem znaczeniu, ujęty jest
bardzo pobieżnie, tak jakby tylko
dla dania końcowego wstępu;
bez tego co czytamy o nim w „Liście
do Rembowskiego" byłby ten okres stwo-
rzenia mało zrozumiałym. Ponadto,
wykładając Rembowskiemu powraca poeta
do innego jeszcze punktu genezyjskiej
historyi, — do okresu ~~po stworzeniu~~ po
stworzeniu człowieka i do dziejów jego
grzechowego upadku. Upadek ten nie
leżał zdaje się zgoła w ramach pierwotnej

9

184

Koncepcji; w Genesis niema o niem ~~ani słowa~~ wcale wzmianki.

Poza „Genesis z Ducha" i obu uzupełniającemi ją utworami, które stanowią razem właściwy kanon mistyc~~znej~~ ~~szności~~ Słowackiego, ważne są dla jej poznania rozmaite zapiski znajdujące się w notatnikach poety x) dalej różne wiersze z tego okresu mające za przedmiot po części wprost pewne punkty doktryny, wreszcie wszystkie niemal

---

x) Te notatniki ~~[illegible]~~ są następujące:
1) Dziennik (Rękopis Bibl. Assol. 1792 nr. 1) wydany przez Biegeleisena [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] Słowackiego „Pisma pośmiertne" ~~[illegible]~~.
2) Raptularz wypisków (odłamki) „Czarna książeczka" (Rps. Bibl. Assol. ...) wydany został przez Biegeleisena w nakładzie „Biblioteki Dzieł wyborowych" p. t. — — — — — „Rozmaitości" wydany, wydawca [illegible] zamiast dać wydruk tekstu oryginału przez całą [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~całej~~ [illegible] [illegible] [illegible] od Słowackiego [illegible] tekst Słowackiego [illegible] [illegible] [illegible]. Wydanie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Słowackiego.
3) Czarna ~~[illegible]~~ ~~z Legara~~ „[illegible] ~~[illegible]~~" będąca w posiadaniu pani Maryi Mikulskiej a ogłoszona fragmentarycznie r. 1909 w „Pamiętniku Literackim" ~~[illegible]~~ p. t. „Nieznany rękopis Słowackiego"

utwory tego okresu zawierające bez wyjątku jej ślady a z pomiędzy nich przedewszystkiem „Król-Duch”, i w znacznie wyższym jeszcze stopniu „Samuel Zborowski” który mimo ~~pozorów artystycznego utworu~~ artystycznej szaty dramatu jest właściwie dziełem tendencyjnem, wykładowi nauki poświęconym. Jest on dlatego szczególnie ważnym że obok położenia nauki genezyjskiej zawiera rzeczy zgoła nowe, w innym twórczym kanonie ~~nauki~~ ledwie że dotknięte, a mianowicie doktrynę społeczną. Dla ~~wielkiej~~ pierwszorzędnej poznania tej ~~[illegible]~~ społecznej i doktryny mają nadto (~~także~~ jeszcze) „List do ks. A. Czartoryskiego” o — — — — —

*

Haupt-Buch.

Theil I.
Buch I.

Vorbemerk.

([illegible])

~~Do St. II~~

Przypisy.

(stare)

Do V części przypisy:

1) przed 20 gr.: 2 [illegible] ([illegible])

2) do 26 gr

3) wypełnić]

(przedwojenne)

1/

(1/ Przegląd dzieła)

V. Ze wszystkiem pamiętać! Śladem prawdy.

~~[illegible]~~, (str.)

Zadanie tego wydania.

— Potrzeba komentowanego wydania ~~[illegible]~~. (str.)

— Rapsod pierwszy. — Her Armeńczyk. Metempsychoza w ~~Her~~ Platona a w ~~Her~~ Słowackiego. Twórczość [illegible] jako na przedtem wyrasta platońska opowieść. Odmienność prawdy w Herze. Ton uroczysty ~~[illegible]~~ „Ja Her Armeńczyk." Treściowe uzasadnienie wprowadzenia Hera do poematu: przyjście ducha ~~[illegible]~~ od Armenii; rewelacja pierwiastku ~~[illegible]~~ Zellenskiego. — (str.). — V [illegible]

Popiel. — Wrażenie Popiela z Rozy Wenedy. Koło ducha z Lillą ~~Wenedą~~ i Balladyną. Związek przedtem [illegible] legendy. Znaczenie wpływu wywierane na koncepcyę Króla Ducha. Jako jego [illegible] z tragedyą o Lilli Wenedzie. Z Popiel jako król na tron Lecha. ~~[illegible]~~ — Psychogenetyczna metoda wyjaśniania koncepcyi Popiela. Koncepcya da jeśli [illegible] ustawy. ~~[illegible]~~ Związek z Popielem [illegible] legendy. — Odmienność prawdy w Popielu. Popiel przyjmuje [illegible] ~~[illegible]~~ ducha prawdy w [illegible] jego ~~[illegible]~~ wrażenia. Zbrodnie Popiela jako [illegible] Boga. [illegible] legendarnej. — „Grzeszność" czynów Popiela. ~~[illegible]~~ Wiele grzechu — Misya historyczna Popiela. [illegible] ~~[illegible]~~ Popiela nie jest jego czynu [illegible].

Vnastrojenie z Balladyną

Zemsta jako motyw czynów Popielowych.

V Grzech w przyjęciu [illegible] ~~[illegible]~~ o [illegible]

— Rapsod drugi! — Chrześcijańskie prawdy w przyjmowaniu [illegible]. Misya [illegible]. Charakter [illegible]. Scenerya ~~[illegible]~~ [illegible] Jego [illegible] przykładu. Rola ducha [illegible] [illegible] władzy: czy myśli i nieliczne czyny. [illegible] Odrzucenie [illegible].

— Rapsod trzeci, — ~~[illegible]~~ (Piast), opowiada księgę [illegible], [illegible] w Wandzie. Wanda a Mieczysław. — Charakter epiczny. — Synteza. Jej powołanie w [illegible] [illegible] o

Labirynt wyobrażeń. Pierwiastki alegoryczne, ~~rapsody~~.

– Rapsod narodu: „Miecz a Słowo". – Charakter rapsodu. ✓ – ~~[illegible]~~.
~~Wybór~~ ~~Wyp[illegible]~~ [illegible] w [illegible] [illegible].

– Rapsod piasta: Bolesław Śmiały. – (Zdarzenie [illegible] [illegible] dzień – wszystkie z [illegible].) Skala dźwięków ~~tego~~ rapsodu. – Kontrast duszy polskiego i ruskiego. ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] zwycięstwa! ✓
Ostatni akord.

Przypisy. (str. [illegible])

Przypisy V.

V. f. p. 1. /b.

– V. –

1.)– Porównaj ~~...~~ dyalog Platona „Phaedros." Także ~~w Fedonie~~ – (Sokrates: Rzadkomy się widzi że jak szybszy pomyślny ... z zwrotnych ... i zawarli ...)

2.)– Zob. w Rozdziale II. z. tekstu.

3.)– „Pierwsze wieki historyi polskiej," jak twierdzi pierwszy polski ich wydawca (1868 r.), krążyły od wielu lat w odpisach na Ukrainie a może i w kraju. Powstanie ich datuje się jakoby jeszcze z przed 1837 roku. √Zresztą niekonieczne przez pismo mogły się idee tu zawarte dostać do Słowackiego. Nadto ~~w~~ Wykładach o lit. Słow. (I. lek. 8.) powtórzył Mickiewicz w ogólnym zarysie to, co w „Pierwszych wiekach" szerzej wyłożył.– Są w tym utworze inne jeszcze rzeczy, na które tu również warto zwrócić uwagę. I tak Mickiewicz ma (we Wstępie) Argypiejczyków za plemię słowiańskie; dalej ~~...~~ wywodzi się związku rodowego z ... ludami Azyi Mniejszej (przyczem zresztą Armeniczyków nie wymienia).– Jest mowa o Wenedach, jako o plemieniu biernem i nieruchliwem, przytłoczonem od ludów moralnie wyższych.– M. mówi o trzech migracyach; pierwsza mieszana ~~...~~ bierna i pokutująca (Słowianie), (Słowackiego Wenedów) druga była zaborcza, (Słowackiego Lechitów) trzecia tchnęła wydaleniem znikomieniem – „jak zaranie lub wyższy ... dowane, których cel, drogi i kierunek są wielką tajemnicą." Może to przekształciło się w umyśle Słowackiego w ten sposób, że trzecia migracya przedstawiała powrót duchów pierwszej, mniejszej się na drugiej, zaborczej. Duch Popiela podstawiony byłby tu za tę trzecią migracyę, także on znikomieniem, cele jego są tajemnicze... ~~Hyp...~~ (tr. do hypotezy) najzasadniejsza jest √

4.)– Pisma pośmiertne (wyd. Biegeleisena) str. 192–195.– Twierdzenie że w Helionie wyrażał się sam poeta opiera się na ustępie Wykładu Nauki str. 197–198; przeciw temu jednak przemawiałby ustęp z Listu do Rembowskiego na str. 75 i nota nr. 79 (str. 100), wedle której Helionem byłby Rembowski. Ale właśnie słowa w tej nocie przemieszczone zostały przekreślone w rękopiśmie. Pisząc Wykład Nauki już nie myślał (zapewne) √Słowacki wogóle o Rembowskim, do

V (Zob. też Wallenbacha: Atom Mickiewicza. II. 207.)

V ... H. Lenartowicz ...

1/6.

Jeszotowski i do niejest sprzyjającym, bo Karamzin pisze że Słowianie [illegible] „podobnie jak dzicy" w lasach, na kamieniach [illegible] [illegible] – ogniu [illegible] z ludźmi. (Karamzin: Hist. państwa rosyjskiego tłum. J. Buczyńskiego. T. I.). Że Słowianie [illegible] [illegible] wygnańca z obcemi wyciągów w [illegible] Kapitulam. Zwłaszcza w rapsodach o Mieczysławie lub Bolesławie spotkamy się z licznemi wspomnieniami [illegible]. (W raps. I wspomn. dla [illegible] w p.t. str. 34–37, gdzie mowa o palenie [illegible] ogn. w [illegible] z [illegible]. ~~[illegible]~~ [illegible] wiele z opowiadania historyka [illegible] Jakuba, ~~[illegible]~~ [illegible] w [illegible] w cytacje [illegible] zamierzał [illegible] też 86. str. Kapitularz. [illegible] [illegible] jest jak [illegible] [illegible] opis Jakuba przeto [illegible] idealistycznie). – Co do Wenedów (~~[illegible]~~ Wendów) jest też wspomn. Naruszewicz (Hist. narodu pol. Wyd. Bobrowicza. T. I.). Wyrazy N. są zresztą pewne i [illegible], Następujące wiersze zasługiwałyby na uwagę: „Z [illegible] [illegible] [illegible] że [illegible] Polska; ale [illegible] wielkiemi [illegible] [illegible] a [illegible] prawie [illegible] [illegible] się, co sami Słowianie [illegible] pod [illegible] [illegible] opanowali" (str. 75). Na str. 29 p.t. „Czem byli Wenedowie, ich siedziba i narody", mówi że greccy i łacińscy [illegible] [illegible] najgrubsze ludy osiadłe na [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]. ~~[illegible] do [illegible] być [illegible] [illegible] [illegible] niż [illegible]~~ „Pisarze [illegible] [illegible] [illegible] że tak nazwano narody z [illegible] [illegible] przebudowe." [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ~~nad [illegible]~~, Tak nad Adryatykiem, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ w Galii, ~~[illegible]~~ nad Bałtykiem („[illegible] weneckie [illegible] [illegible] [illegible]") i nad [illegible] [illegible]. Ale [illegible] Wenedów [illegible] z [illegible] [illegible] Celtów, „[illegible] [illegible] [illegible] Wenetów i Benetów [illegible]." — Co do ~~Lechów~~ Lechów i [illegible] najprzód [illegible] N. że [illegible] [illegible] [illegible] Lechów i Czechów (~~[illegible]~~) między [illegible] [illegible], [illegible] między [illegible] [illegible] a [illegible]. Podanie o Lechu i Czechu jest [illegible] [illegible] Lechów czyli Lazów i Lechów, którzy z Hunami [illegible] i [illegible] między [illegible] i [illegible] opanowali. – Lechów, a nie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na N. za [illegible]. — W [illegible] [illegible] najeźdźca jest Lech. — Nadmienić [illegible] że [illegible] teorya [illegible] państwa przez najazd zdobywców mogła być u ~~[illegible]~~ [illegible] i [illegible] [illegible] albo opierać się n.p. na Normanach i [illegible] (v. t. p.) [illegible] [illegible] jest [illegible] i [illegible] Augustyna Thierry, który ~~[illegible]~~ teoryę tę reprezentował (Hist. de la conquête de l'Angleterre i i.), ile że T. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. W [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jest [illegible] [illegible] do Thierry'ego [illegible]. [illegible] [illegible] że [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] że [illegible] [illegible]

y/. wyższych klas we Francji i Anglii od Franków i Normandów o ile[illegible] dane ani pewne 18 wieków nie wiedziały — gdyż w [illegible] sprzyjające zgodności zaraz się wszystko i ukazywały naraz mniej bystrym okom uwarunkowaniami społecznikowa. Thierry zaś wówczas mniemał że [illegible] wyrażał

„je fus frappé d'une idée qui me parut un trait de lumière et je m'écriai en fermant le livre: tout cela date d'une conquête; il y a une conquête là-dessous." —

którego w pierwszym porywie „List" swój zawiódł. Mówiły też niedawno, że poeta, którego w dzieciństwie wołano Heli, i który miłe sobie to imię ~~ze~~ wspo„mina, ukrył pierwiastek jego w nazwach zarów„no Anhelli jak Helion. Jednak nie twierdzę, jakoby w Helionie siebie stale i konsekwentnie wyobrażał ~~poeta~~; przeciwnie raz wyłącznym go w Helionie tu znowu w ... słowa V. Wykład Nauki jest to zatem odzież... dyalog z samym sobą. Nazwa trzeciej, biernej osoby dyalogu, Heloiz, pochodzi, jak to w Liście do Reml. (str. 75) po„wiedziano, od (historycznej) Abelardowej Heloizy. Pomysł niezgodny, który niespodziewanością swą i brakiem widocznej przyczyny podsuwa myśl, że to aluzya. ~~[crossed-out lines]~~ Wystarczy skłonny do przypomnienia że w Heloiz kryje się Ludka Śniadecka.

V (cf. ~~[illegible]~~ n.p. str. 142. w. 28 W.i.N. słowa „a były nieraz w generis")

V Do słów „kochanki pierwszych dni" przenosi myśl poety wzór w owej epoce; n.p. cudowny, wymarzony sen w którym ~~[illegible]~~ następuje, zdefiniowanie jej matki z Lwowa, w której do matki! Była to jedyna jego miłość; tem silniejsza że wczesna, czysto symbolicz„na, wzmacniająca się przez wyobrażony z ... Związek jej z Abelardową Heloizą, wnet wyrosły w „Gorączce myśli".

5).— Zdaje mi się zbytecznem dodawać, że mówię tu o owych niecnych na pozór nieumotywowanych okrucieństwach rządów Popielowych a nie o najściu krajów Lecha na cele germańskich barbaryzmów. Aż po chwilę opanowania tronu motywy czynów Popiela są całkiem jasne i żadnego tłómaczenia nie potrzebują.

6).— „Mesyanizm i słowianofile."

7).— List z 25 maja 1792. ~~(Schiller ...)~~ (Wydanie listów Schillera przez Jonasa. Tom III.)

8).— Nie mogę przyjść w ... chodzi ~~z~~ Spasowiczowi, kiedy robi zarzut poecie z owego okutego kostura, przy„gniatającego do ziemi nogę posła. Ten szczegół, przeniesiony z Iwana Groźnego na Popiela razi go niesłychanie jako niezgodny z duchem dziejów Polski!.. Ależ jest on doskonale zestrojony z postacią Popiela legendy, zatem chyba dotknie nie legendy samej trzebaby zanegować! W swojej historyo„zoficznej zapalczywości zabrania więc ~~p.~~ S. poecie

posługiwać się legendarnym materyałem. Wolałby mieć zupełnie nieznaną krytyczną historyę Polski niż jeszcze z cytowaniem źródeł!... Do takiego „sportu" dziecinnego dochodzi racyonalizm stosowany w niektórych miejscach. Tego rodzaju sport krytyczny jest zresztą wcale niedzisiejszy; niepotrzeba się wcale rozumieć na poezyi (a także niewiele i na historyi), aby dowieść przekonań się zgodni — historykami!

9.) — Że w Popiele odbija się sam poeta dowodzi też Zdziechowski (Byron i jego wiek).

10.) — Ta ontogeneza nie jest u Słowackiego powtórzeniem całej historyi ducha w przeszłości, ale tylko jej stadyów niektórych. — Porównaj jeszcze ustęp pomieszczony w wydaniu Biegeleisena na str. 217 w uwadze 101. — U Mickiewicza podobna myśl (Lit. słow. IV lekcya 3): „...badając samego siebie można wyczytać historyę przeszłości swojego kraju." W lekcyi 12 cytuje pokrewną myśl Emersona. Ale niema tu tego — wyraźnego przypominania się — oparcia o metempsychozę jak u Słowackiego.

11.) — Uwagi godnem jest, w jakim związku znajdują się cytowane słowa. Popiel rozpamiętywa przeszłość na kurhanach. Chce zbudzić trupy grobowców — dzwonnie! (st. 33). I wtedy wyrywa mu się ten okrzyk, będący wyrazem zwątpienia o celu bytu. „Wszystko mija... i czy przepada na zawsze? Nacoż zatem istniałem?" Nastrój więc wyrażony słowami cytowanemi w tekście budzi się na kurhanach, na tle myśli o śmierci ludu. Tu jest widoczny związek między Popielem a tragedyą Wenedów. Związek ten jest wyraźnie zatem innym jak myślą o zemście. A psychologicznie zbliża to jeszcze bardziej prawnuka Popiela do Słowackiego.

12.) — Jerzy Żuławski: Prolegomena. (Lwów 1902). Rozdz. „O Królu Duchu."

13.) — W wyd. Rychtera str. 286.

14.) — Pogląd że etyka indywidualna rozwinąć się może dopiero na tle światopoglądu, w którym pierwiastek etyczny tkwi w samych podstawach wszechbytu, wypowiadany był niejednokrotnie. — Poznanie, jako najwyższa forma cnoty („ἀρετὴ διανοητική"), u Plotyna, a przedtem już u Arystotelesa. Zwierzchnie dla arystotelesowska „θεωρία". „Niezrozumienie prawdy jest źródłem wszelkiego zła. Przez poznanie prawdy wytępione jest wszelkie zło" (Gotama Buddha). Tak mówi Weda.

15.) — W dziejach Ducha należy rozumieć słowa Lucypera w „Samuelu Zborowskim":

Jan święty widział w tej niewieście (?) ludzi
Tej samej wielkiej co ona przeszłości

Przypisy V

4.

I widzimy także że do byli stworzeni: Zaczem że z ducha albo jasnej kobiety Przez to swoboda: bo jest zmaz. Prawidło.

Cf. Św. Pawła do Rzymian: Rozd. VII. 6., Rozd. VIII. 14. 15. (Zob. niżej notę 19.) —

— 16.) — Cf. Windelband: Die Blüthezeit d. deut. Philosophie. wyd. II. str. 247 i n. — Tamże o stosunku dziejowym nauki Schellinga do Jakóba Böhme i Baadera.

— 17.) — „Alle Krankheiten gleichen der Sünde darin, dass sie Transcendenzen sind..." „Unsre Krankheiten sind alle Phänomene einer erhöhten Sensation, die in höhere Kraft übergehen will" (Novalis). — Dosłownie tę samą uwagę głosi St. Przybyszewski w „Todtenmesse", jak w ogóle wszystkie jego pomysły filozoficzne korzenią w romantyzmie niemieckim.

18 — 17.) — Może rzuci pewne światło na tę sprawę myśl, odmienną wprawdzie, ale prowadzącą do tego samego rezultatu. Giordano Bruno (Spaccio della bestia trionfante) mówi o skorpionie (zatem o owocu grzechu), porównywując ją do Dalbergia, który nienawidzi ziemi, nie może wzlecieć, szuka ręki aby się wyzwolić i tęskni za lśniącością piersa.. Przez ciernistą skruchę zdrowią więcej dusze upadłe, cierpią, wyzwalają się z więzów materyi, jak owe Dalbergie porastają w tkliwe pierze, grzeją się w słońcu i padają na ziemię owłosione, a stają się lotnemi wzbijającymi się w górę. — Mistrz Eckhart: „Grzech jest największem nieszczęściem człowieka; z drugiej strony jednak jest on pożytecznym V

19 — 18.) — Ze względu na dystanse Transcendentalizmu wiodącego do szukania pośredników dla siebie w Potężnej Świętem, nie jest bez znaczenia, że owa nauka romantyczna o grzechu może być (zob. też Rozd. XI. w. 20) oparta o pewnego listu św. Pawła do Rzymian. — Rozd. III. 20. Bo z uczynków zakonu żadne ciało nie będzie przed Nim usprawiedliwione. przez

V ten orzeczeniem najwyższego sobory „Bóg dopuszcza najcięższy grzech na tych, których do wielkich rzeczy przeznacza, aby przez grzech skruszeni Tego poznali, do pokornej jego miłości..."

~~o grzechu mówić być, przy odpowiednim nastro-ju i skłonności do „pneumatyzowania" tło-maczeń, opartą o uwagę listu św. Pawła do Rzymian.~~

~~Rozd. III. - 20. Bo z uczynków zakonu żadne ciało nie będzie przed Nim usprawiedliwione: boć przez~~ zakon poznanie grzechu.

21. A teraz sprawiedliwość Boża jest objawiona bez zakonu.

Rozd. IV. - 15. Zakon bowiem gniew sprawuje. Albowiem gdzie zakonu niemasz: ani przestępstwa.

Rozd. V. - 13. Albowiem aż do zakonu grzech był na świecie; a grzech nie był przypisany gdy zakonu nie było.

20. A zakon na czas wszedł aby obfitowało przestępstwo. Lecz gdzie obfitowało przestępstwo łaska więcej obfitowała.

Rozd. VI. - 1. Cóż tedy rzeczemy? Będziemyż w grzechu trwać aby łaska obfitowała?

2. Nie daj tego Boże. Albowiem którzyśmy umarli grzechowi, jakoż więcej w nim żyć będziemy?

14. ~~Alb~~ Albowiem grzech nad wami panować nie będzie: boście nie pod zakonem ale pod łaską.

Rozd. VII. - 6. Teraz jesteśmy rozwiązani od zakonu śmierci, w którymeśmy byli zatrzymani: tak abyśmy służyli w nowości ducha a nie w starości litery.

Rozd. VIII. - 14. Bo którzykolwiek duchem Bożym rządzeni są, ci są synmi Bożemi.

15. Boście nie wzięli ducha niewolstwa znowu ku bojaźni; aleście wzięli ducha przysposobienia za syny, przez którego wołamy: Abba (Ojcze). —

p. str. 5. b.

5/b.

[Z tego listu] ~~List Ser~~ św. Pawła ~~wyłożyć~~ ~~obszerniej (Genesis) z naszego~~ ~~powodu. Wiadomo że~~ Luter wydedukował ~~[illegible]~~ zasadę że „~~wiara~~ (sprawiedliwość boska) usprawiedliwia i bez uczynków", i z tego [właśnie] powodu odrzucił, jako sprzeczny [z nim], list św. Jakóba. Stwarza się niesłuszność takiego wykładu dla nas nie obchodzi! Zwracam tylko uwagę na pewne pokrewieństwo poglądu Słowackiego, że ~~[illegible]~~ [duch] każdy co stwarza się [illegible] pozgodzić „[illegible]", chociażby skazę ~~[illegible]~~ i niedoskonałości, ~~[illegible]~~ będzie w księgi „z Grunwaldu." Jak ten rozkaz, tak do [ów niepokój:] ~~[illegible]~~ [illegible]". Zasługa za wydarzenie przyrodzone ~~[illegible]~~ [i wszelkie prawa ducha] – „usprawiedliwia", stawiam o ~~[illegible]~~ [illegible] pozgodzić ducha. W owem stanowieniu [illegible] leży [illegible] ducha Bożego, o „[illegible]" duchem Bożym, [illegible], czyli synami Bożymi! [illegible] w etyce Słowackiego ~~i [illegible]~~ ~~[illegible]~~ „empiryczne słabości człowieka [illegible] [chociaż] obiektywne. Do „najlepszych" należących [konsekwentny] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] sam [illegible] wszelkich filozofii Wschodu. I do usprawiedliwień znachodzi zdania ~~tego [illegible]~~ że [illegible] nie [illegible] się [tak]

5/6

„odwracanego" jak wiadomo nie tworzy liście [illegible], co może być wytłumaczone że tutaj prawo istoty poznanej najwyższe („moment poznania", „nie wiem" (dla tej filozofii charakterystyczny!), nie zgrzeszy przy niczym (i dlatego nie potrzebuje spełnienia „zakonu" — jak zapewne trzeba rozumieć i słowa Pawła). Ale [illegible] jest może nawet charakterystyczne, gdyż charakterystyczne Wedanty [illegible].

Rig-weda mówi (Kaushitaki-brâhmana-upanishad. III Adhyâya):

Zdarzyło się, że Pratardana, syn Divodâsy, walcząc i dzielnością dostał się do domu Indry.

I rzekł mu Indra: „Pratardano, wybierz mi jakieś życzenie."

A Pratardana: „Wybierz ty za mnie, co uważasz za najpożyteczniejsze dla człowieka".

I rzekł Indra: Albowiem wyższy za niższego nie wybiera! Wybierz sam.

Tak rzekł Indra, ale Pratardana nie odstąpił od prawdy, bo prawdą jest Indra.

Tedy rzekł mu Indra: Przeto poznaj mnie! To bowiem ja uważam za najpożyteczniejsze dla człowieka, aby mnie poznał. Albowiem ja zabiłem trójgłowego syna Twashtara i [illegible] wydałem Arunmukhów i pokutników, łamiąc wielokrotne umowy, w niebie zabijałem Prahlâdów, w powietrzu Paulomów, a na ziemi Kâlâkanjów — i dlatego ani jeden włos mi nie spadł z głowy;

5/d

a dał samo bycie temu, który mnie
znać i który ciągle nie wymienia
miłości w niebie; z mi wiecznie wszakże
z mi ~~[illegible]~~ zupełnie upadła, z mi matka
bijąca z mi wzbudzającym; i ~~z~~
wstrząsnęły strzępy wygnało nie ~~[illegible]~~
odmieni który dawać jego. — ~~Symboliczna~~

Symboliczna legenda o Buddzie kaleki
przed śmiercią spożywa zakazaną świni,
mięso, bo „odmienionego" ~~[illegible]~~ nic, a więc i przeto,
wieczne zakonu ~~[illegible]~~ wypraw spłonić już nikomu! Niech to
skutkiem spojrzy na jego ciało — Budda
dotyka duszy. spożywa smutny umiera — ale nie

20 ~~19~~.) — „Biada wam, którzy sobie wmawiacie, że tak, żem podobni jesteście do Chrystusa..." (Słowacki: O potrzebie idei.)

✓ Henri Martina (Hist. de France... Pierwsze wydanie w latach 1833–36), który w nim wygłaszał się, że Francya reprezentuje pierwiastek celtycki, w druidyzmie naukę nieśmiertelności duszy, tak jak Judea jest reprezentantką monoteizmu. Druidyzm ~~[illegible]~~ jest by dla niej największym zabytkiem spirytualizmu. — Druidyzm

– 21.) — Z tego punktu widzenia można by pewne prawdzie „druidyzm" ✓ Fourierysty Laverdant'a, usprawiedliwiające ~~[illegible]~~ ofiary ludzkie. Dzieło jego (La déroute des Césars) wyszło wprawdzie dopiero 1851 r., ale idee mogły krążyć wcześniej. — Strofy 20 i 31 p. I. zdają się zawierać pewne reminiscencye (z tych idej). ~~[illegible]~~ Reminiscencye takie ~~[illegible]~~ jednak ~~[illegible]~~ nie ~~[illegible]~~ (Madonowski [illegible] obcy, jako Mistyka Słowackiego.)

– 22.) — Lit. słow. IV. lekcya 11. — Zak. trzecie i dalszy ciąg tekstu, zakazana słowa odnoszące się do chwili obecnej!.. „I są tacy, którzy (dziś) w dobrej wierze dążą się tłumaczyć, przedłużając do dziś dnia życie wieków średnich; ale żadna moc ludzka nie zdoła żadnego wielkiego ludu zmusić aby szedł tą drogą, przyjął tę naukę. Ile było zakonu Bożego, ile było chrześcijaństwa w życiu historycznem Słowiańszczyzny i Polski, obróciło się przeciw tej nauce, której śmiercią, zniósł to się wyżej nad ten symbol; bo do wszystkiego przeszedł, przewiduje i gdzieś chrystyanizm tryumfujący. — Nie teorye zatem, nie książki, nie rozprawiania, ale napady, rzezie, łańcuchy, wygnania, obudziły i przebudziły dalej ducha ludów słowiańskich..." —

– 23.) — Co do miejsca gdzie się zapewne rozgrywa nie może być żadnej wątpliwości. Król Duch rwie się we wściekłe na pole bitwy, otacza duszę widmami obwieszone barwy, ściąga się z pola jako chmura czarna, płacze się za wieży w drucianych oprawach własnego dawnego ciała, ściska „chmury purpurowe, chłodne", wznosi się „wyżej coraz nad chaty wieśniaka, nad lipy i nad mieszkanie kwiatów" w duchy rodzicielskie spada na ziemię z góry, „jak gdyby wskutek stawu"! — Skąd zatem Łodzichowski (Mesyasz i Słowianofile) przyszedł do wniosku że zapewne ten rozgrywa się... „w piekle" (!), to jest dla mnie za zagadką. Jedno tylko słowo ~~[illegible]~~ mogło Ł. w błąd wprowadzić: „staczałem wielki jak słońce podziemne" (cf. 29). Że jednak słowo „podziemne" jest tylko w porównaniu użyte, dowodzi chociażby to, że w jednym z waryantów

Przypisy V.

7.

(str. 346, w. 11) stoi: „a ja śród kamieni (na kępie gędu!) — Siadłszy, zaczątem gnieździć moje ciemne — Rozkoszne, świeże jak słońce podziemne".

~~Ponętka [illegible] jest bardzo interesującą [illegible] tego, jak Słowacki [illegible] przez [illegible] który o nim [illegible] pisze.~~

24). — Pisma Andrzeja Towiańskiego, tom I, str. 416.

25). — Jarecki (Bibl. Warszawska 1900. T. 3. z. 3) przypisuje Słowackiemu fatalistyczne ~~[illegible]~~ poglądy. Jednak [illegible] fatalizm taki określa, że wszystko co się dzieje, dzieje się z woli Ma[illegible], bo nie zdaje sobie sprawy, że to nie z [illegible] [illegible] wynika, ale jest nieodłączne od chrześcijaństwa. Gdy na tym gruncie stoi każdy chrześcijanin, błędem jest wyprowadzać z tego wniosku jakie cechy specjalne.

26.) — Zwracam uwagę na nader oryginalną konstrukcyę jakoby świata z bytu bezcielesnego wyprowadza. Gdy my cielesni, spełnienie naszych prac nie widzimy w ich „wcieleniu", żadnem objawieniu materyalnem, dla duchów bezcielesnych ~~[illegible]~~ materya ~~[illegible]~~ jest zgodna

[27]). — Ten warjant (wyd. Małeckiego str. 343 i n.), nie może być tekstem ostatecznym, gdyż wprowadzona jest osoba opowiadającego śpiewaka, którem słuchacze niekiedy w opowiadanie wpadają. Ponieważ ta forma musiałaby być przeprowadzona przez cały poemat a tak nie jest, przeto niemożna warjantu tego podstawić za tekst przyjęty przez Małeckiego słusznie za główny. ~~[illegible]~~ Jest nawet niewątpliwem że wypracowywanie redakcyi ostatecznej polega u Słowackiego na koncentrowaniu, ścieśnianiu, dążeniu do precyzyi. — Warjant w mowie będący ma tytuł „Dokończenie"; zapewne miał być dośpiewem do rapsodu o Bo-pielu (nie o Piaście, jak w przypisku, zapewne przez nieuwagę, napisał Małecki). Z tem zgadza się i to, że w jednej zapisce „Dziennika", pod datą 25 paźdz. 1847 wspomina poeta o Piaście jako o rapsodzie drugim. Później [przypuszczalnie według wydania Małeckiego] owo „Dokończenie" stało się osobnym, drugim rapsodem, a Piast trzecim.

28). — O wcieleniach i woli Zoryana inną [illegible] wersyę (wb. w warjancie str. 349 w. 23. 24. wyd. Małeck.

29). — Warjant na str. 368 i n. wyd. Małeck.

30). — Na podobnem założeniu opiera się to co Słow. mówi o magnetyzmie w „W. N." str. 204 w. 10 i n. (wyd. Biegeleisena). Cf. też „L. do R." Tamże str. 90. — Nauka ta ma analogię u niektórych mistycznych pisarzy. Cuda „fakirów". Czary i biała magia.

31). — „Pieśń nie pieluchą ma być lecz ostrogą" (Beniowski). Podobnej też sławę zapisane w „Dzienniku" o Mickiewiczu.

[Left margin, written vertically:] [illegible] materyalistycznej przyczyny [illegible] sama przyczynia się [illegible] w nim [illegible] stworzenie [illegible] zwierzęcia [illegible] wcielenie [illegible] materyalnej [illegible] się — (wcielenie).

p. Stahl
à son tournée (Bourdon)

de pagg. 26.

Przypisy V. 8.

„Pisane komedye i romansów jak ten śmiech i Pan Tadeusz – który ubóstwiając zdrowy rozsądek – [illegible] bardzo dobry ludzie, który w duchach zabijając przyjdzie królestwo Boże." Pogląd ten wyrażony pod pewnym natchnieniem, tak zasadniczym zresztą u Słowackiego, miał jednak w umyśle jego głębsze korzenie. Cf. w Beniowskim znany ustęp o Panu Tadeuszu: „Ten czas się cofnąć i odwrócić lica" – i dalej: „i Litwy znowu czasem bój przestąpił [illegible]." – Do pychy Mickiewicza zapewne odnosi się także we fragmencie p. t. „Mistrzowski": „Pośrodku upiór – niby zachwycony Bogiem"... Na pewno twierdzić tego nie można – bo utwór jest zdefektowany. Otóż upiorem mógłby być Towiański! Jednak sam tylko fragment zdaje się dowodzić że mowa jest przeciw Mickiewiczowi! [illegible] skończone wierne zdaje się wyglądać (Maciek) opowieść – a zapewne nie użył by się w ten sposób za Towiańskim. Zresztą na pychę Mickiewicza nawet i wtedy [illegible] Zaleski! (Cf. J. Kleinera: „[illegible] Mickiewicza" w Pamiętniku Lit. Lwów 1903, p. 277.)

32) – Zwracam uwagę, że prócz w uśpieniu ludu i w Ziemowicie pierwiastki alegoryczne (względnie symboliczne) [illegible] ślad tym odnaleźć można w Popielu a [illegible] Wiedźma jest symbolem „smętnego stanu społecznego" – a [illegible] wyżej w tekście. To się uwydatnia w przemianie nie [illegible] jak [illegible] przez dalszą do formy (cf. [illegible] przeprowadzony jest [illegible]) jak [illegible] do [illegible] szczegółowszych momentów koncepcyi! Inne przykłady tej [illegible]: przyjście [illegible] Króla Ducha w Widmach, przyjście powrotu ducha Popiela nad Styks, [illegible] w Popielowym. Są to wszystko bardzo ważne punkta koncepcyi! Sądzę że nawet kwestya zasadniczej roli Króla Ducha, kwestya [illegible] tworzenia, nie była w umyśle przez [illegible] w chwili gdy [illegible] do tworzenia. Jedynowładztwo duchowe – czy [illegible] duchowego [illegible] z ducha na ducha, Posłannictwo wobec ludu (a „mistya" Popiela), czy przemienie na niego pierwiastków duchowych z [illegible], wyrabianie ducha narodowego [illegible] wyrabianie [illegible] (myśl zawarta w Genezie" [illegible] „Słowa Narodu", pojawiająca się w Widmach)?... – [illegible]

33.) — Zestawiając dwie rapsody z ostatniej redakcji, Małecki niewłaściwie wprowadził do strofy 41 („A tego pamięć zawsze ukochana...."), która w tym związku odnosić by się musiała do Ziemowita, podczas gdy odnosi się oczywiście do Popiela. Dla strofy tej wogóle w istniejącym układzie tekstu głównego niema miejsca i trzeba ją zupełnie wykreślić. Natomiast strofa następna (42) odnosi się do Ziemowita („... inny z odwiecznych opowieść") i ma zostać na swojem miejscu. Łączy się też całkiem dobrze ze strofą 40 tą. —

34.) — O znaczeniu ślepoty Mieszka (zamknięcie oczu cielesnych — otwarcie oczu ducha) cf. „Wykład Marka" str. 194 w. 1–10. — Podobne mniemania pewne w starożytnych. Polski R. I. p. 1. str. 25–27.

35). Wykład Marka str. 175–182.

36.) — Zob. o tem już wyżej w tekście V. 2.

37.) — Cf.: W. M. str. 157: „a francuskiemu duchowi jeśli go nikt ściągnął przeciw jako winogradom z ziemi nic — a wszystko boże z powietrza — i na wiatry oczekiwać w chorobie jednej zapadł... a polskiemu jako Abrahamowi dały za podstawę upokorzoną dobrą ziemię — aby wydał kłos pełny, stem za ziarno zapadłe...."

38.) — Sceptycyzm co do mocy dzisiejszej Francji przejawia się u Sł. niejednokrotnie. Cf. np. „O potrzebie idei", gdzie mówi o tem że Francya niema idei, tylko ideał. Gdy zaś moc nieśmiertelności w ubóstwie, zabrakło ideału wraz z Napoleonem. Zob. też w liście „Do ks. A. Czartoryskiego" (Pisma pośm. wyd. Małeckiego, t. I) gdzie o ducha francuskiego powiedziano co niecnego polskiego. „Uwagi o Francji jest w Dzienniku". — U Towiańskiego o duchu francuskim p. Pisma: tom III dod. I. i i (str. 212 i n.); — u Mickiewicza Wykłady, zwłaszcza ostatnie.

39.) — Cf. „O potrzebie idei." Tu powiedziano że tylko Anglicy i Rosya mają ideę (albo też idei, tylko ideału), inne narody mają tylko „ideały" (Mieniecki ideału Markiz de Posa, „który z największym zapałem skoczył do pałacu, pomimo małości dworu, o zaparowanie wieku złotego...."). V „Polska najnieszczęśliwsza! Zapomnieliśmy o

V. Zdaje się mi jasno, iż Słowacki wcale dziś ludów, — z wyjątkiem zawsze Francji (wspólną zatem w swej idei) jakąś przyznał. — O Polsce mówi w pismach ostrzeżeniem:

Przypisy V.

10.

narodu, który dawniej na świecie jaśniał, zaczęła być naśladowniczką francuskich idei; we wzorowym zaś duchu królewscy swoją postawą pod ideałem królewskiego władania, który w obozie arystokratycznym za mądrym porządkiem, w demo-kracyi zaś głównie za równością cielesną obstaje." — O pojęciu dawnej polskiej idei, która wskazaną być winna, ~~[illegible] III tekstu~~ — której spełnienie stanowi misyę narodu, królewskiego do tego czasu przez Boga dźwiganą [?] — zob. tu w rozdz. III tekstu.

40.) — Strofa zawierająca te mierne a odnosząca się wyłącznie do Bolesława Śmiałego, (że go dworzanin dom, pośród pogrzebu, jeńcze i słowa: „bądź sprawca! Miłość, rozumny i śmiały"), została w wydaniu Małeckiego zamieszczona w jeden z wariantów rapsodu drugiego (str. 357). — Zdaniem [illegible]

41.) — Mówi o tem Reitzenheim we „Wspomnieniach o Słowackim" (Paryż 1862). — Jarecki (Bibl. Warsz. R. 1903 T. 3 p. 539) przypuszcza że rapsod o Bolesławie miał być ostatnim, a to na podstawie wzmianki [illegible]

42.) — Słowa wyróżnione kursywą w strofie 35 i 39 są moją interpolacyą na miejsce nieczytelnych. ~~[illegible]~~ Uzupełnienie to służy tylko dla wygody czytelnika i niema pretensyi do nieomylności (zwłaszcza w str. 35 i wierszu 5 tym str. 39), ile że nie widziałem rękopismu. — Małecki w dwóch miejscach tekstu — i pomimo pewne gdzieindziej — odczytuje słowo „mózg" — i zaopatruje wykrzyknikiem, gdyż niezrozumiałe nie jest to mu. Mogłoby być jednak że rzeczywiście w pierwszej koncepcie, poeta ~~[illegible]~~ nie znalazłszy na razie wyrazu odpowiedniego, wstawił to słowo raczej jako pewny zarazem „symbolicznie". Jest to jednak przypuszczenie, które dopiero studyum rękopismu mogłoby utrwalić! Studyum takie niejedną tajemnicę sposobu tworzenia ~~[illegible]~~ wymyślnego odsłoni; niestety dla braku czasu musiałem się w pracy mojej trzymać tekstów drukowanych.

V z R. T. p. 9 str. 9: [illegible]